

برنامه آمایش استان بوشهر

بررسی و تحلیل نظام سکونتگاه های استان و ساختار فضایی آن

(پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاه ها)

ویرایش سوم

مرحله اول ، گام دوم ، فصل هشتم

(منطبق با بند ۱-۲-۱-۸-۲ و ۱-۲-۱-۸-۳) شرح خدمات

پاییز ۹۶

شناسه گزارش:

5002212B0021303012RE103960810

مهندسین مشاور برنامه ریزی منطقه ای، شهرسازی معماری مآب

Maab Consulting Engineers

www.maabeng.com

www.amayeshboushehr.ir

www.amayeshboushehr.com

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی

استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

پنجمین کارکردی و مرکزیت سکونتگاه‌ها

مرحله اول، گام دوم، فصل هشتم

مطبق با بند ۱-۲-۸-۱ و ۱-۲-۸-۳-۱ شرح خدمات

ویرایش سوم

شناسه گزارش:

5002212B0021303012RE103960810

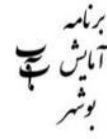
مهندسین مشاور برنامه‌ریزی منطقه‌ای، شهرسازی و معماری مآب

Maab Consulting Engineers

www.maabeng.com

www.amayeshboushehr.ir

www.amayeshboushehr.com

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان بوشهر

عنوان طرح: برنامه آمایش استان بوشهر

عنوان گزارش: پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاه‌ها-ویرایش سوم

ارتباط با شرح خدمات: مرحله اول، گام دوم، فصل هشتم، مطبق با بند ۲-۱-۸-۲ و ۳-۱-۸-۲ شرح خدمات

گروه: بررسی و تحلیل نظام سکونتگاهی

شناسه گزارش: 5002212B0021303012RE103960810

تیم مطالعاتی برنامه آمایش:

مدیر پروژه: رضا احمدیان

مشاوران عالی: فیروز توفیق، مجتبی رفیعیان، حسین ارامی، مرتضی ثابت قدم

مدیر فنی: آرمان خواجه برج سفیدی

مدیر اجرایی: سونیا کریمی

سرگروه‌های اصلی مطالعاتی:

بررسی و تحلیل وضعیت منابع طبیعی: کوروش کمالی

بررسی و تحلیل محیط زیست: صدیقه فیضی

بررسی و تحلیل اجتماعی و فرهنگی: محمد علی محمدی

بررسی و تحلیل مشارکت شهروندی: رضا احمدیان

بررسی و تحلیل جمعیتی: حمید حسین نسب

بررسی و تحلیل سیاسی-اداری و سازمانی: رضا جلالی

بررسی و تحلیل اقتصادی: میثم نصیری

بررسی و تحلیل ویژگی‌های زیربنایی: مسعود جودت

بررسی و تحلیل حوزه علم و فنآوری: رامین ساعد موچشی

بررسی و تحلیل بخش گردشگری: بهزاد بهروزی

بررسی و تحلیل نظام سکونتگاهی: آرمان خواجه برج سفیدی

بررسی و تحلیل پیوندهای اصلی بین سکونتگاه‌ها: حمید محمدی

بررسی و تحلیل ملاحظات ایمنی، دفاعی و امنیتی: منصورام‌اللهی

ضوابط و مقررات توسعه: محمدباقر حیدرپناه

GIS، IT و گرافیک: مرتضی بیدگلی

تلفیق: رضا احمدیان

آینده نگاری: طاها ربانی

آدرس کارفرما:

بوشهر، میدان امام خمینی، ابتدای خیابان بیسیم، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان بوشهر

تلفن: ۰۷۷-۳۳۵۵۳۷۵۰-۱ دورنگار: ۰۷۷-۳۳۵۵۳۹۷۹ کد پستی: ۷۵۱۶۶۳۳۱۷

آدرس جایگاه الکترونیکی: www.mpob.ir پست الکترونیکی: info@mpob.ir

آدرس مشاور:

خیابان ولیعصر، بالاتر از خیابان دستگردی (ظفر)، خیابان شهید ناصری، پلاک ۳۱

تلفن: ۰۷۷-۳۳۵۵۳۷۵۰-۴ دورنگار: ۸۸۶۷۷۸۲۰ کد پستی: ۱۹۶۸۶۴۶۵۳

سایت اینترنتی: www.maab.co.ir پست الکترونیکی: info@maab.co.ir

سایت برنامه آمایش استان بوشهر: www.amayeshboushehr.ir

همکاران برنامه آمایش استان بوشهر

مدیر پروژه: رضا احمدیان		
مشاوران عالی: فیروز توفیق، مجتبی رفیعیان مرتضی ثابت قدم و حسین آرامی	مدیر فنی: آرمان خواجه برج سفیدی	مدیر اجرایی: سونیا کریمی
گروه بررسی و تحلیل وضعیت منابع طبیعی:	گروه بررسی و تحلیل سیاسی اداری و سازمانی:	گروه بررسی و تحلیل پیوندهای بین سکونتگاه‌ها:
مدیر گروه: کوروش کمالی علی محمودی بهرام چوبین علی بی‌غم رضا عابدین زادگان عبدی	مدیر گروه: رضا جلالی مهرانگیز قلی پور فریده آذربان محسن مهیمنی آزاده عابدین مهدی عبیدی پرنیان نورایی	مدیر گروه: حمید محمدی وحید مشفق سمیرا یوسفیان سپیده تدین فاطمه طاهری
گروه بررسی و تحلیل محیط زیست: مدیر گروه: صدیقه فیضی محبوبه مهر دوست رضا عابدین زادگان عبدی علی محمودی نعمت‌الله نسرین نژاد	گروه بررسی و تحلیل اقتصادی: مدیر گروه: میثم نصیری عبدالله زارعی زهرا محتشمی یحیی جعفری رامین ذوالجناحی سمیه زنگنه محمد امیرزاده کمند فریده آذربان	گروه تحلیل ویژگی‌های زیربنایی: مدیر گروه: مسعود جودت اصل حسن خاکسار شیدا عبدلی نعمت‌الله نسرین نژاد زهرا محتشمی پرنیان نورایی
گروه بررسی و تحلیل اجتماعی و فرهنگی: مدیر گروه: محمدعلی محمدی میرطاهر موسوی ملیحه شیانی حسین بارگاهی یدالله قدرتی احمد طالبی الناز امیربیگلوبالسنینی فاطمه عمرانی	گروه بررسی و تحلیل حوزه علم و فناوری: مدیر گروه: رامین ساعد موجشی بهاره مستوفیان علی کریمی محدثه صفشکن تینا گنجی	گروه GIS, IT و گرافیک: مدیر گروه: مرتضی بیدگلی نعمت‌الله نسرین نژاد سونیا کریمی مهسا جلال وندی امیر مظفری علی شاه رضایی مهسا شاه بختی سلیم ذوالفقاری زهرا فیض نژاد
گروه بررسی و تحلیل مشارکت شهروندی: مدیر گروه: رضا احمدیان منصور صنیعی سمیه زنگنه طیبه صادق ناهید آتشی سونیا کریمی	گروه بررسی و تحلیل ویژگی‌های جمعیتی: مدیر گروه: حمید حسین نسب یحیی جعفری بهزاد بهروزی اصفهانی	گروه تلفیق و جمع بندی: مدیر گروه: رضا احمدیان فیروز توفیق مجتبی رفیعیان حسین آرامی رامین ساعد موجشی آرمان خواجه برج سفیدی طاها ربانی منصور صنیعی مسعود جودت اصل منصور مرشدی مرتضی بیدگلی صدیقه فیضی علی اصغر محمدی
گروه آینده نگاری: مدیر گروه: طاها ربانی منصور صنیعی نیلوفر دهقان شعار	مدیر گروه: آرمان خواجه برج سفیدی عبدالله زارعی یحیی جعفری مرتضی بیدگلی آذین باقرنیا نیلوفر دهقان شعار	گروه بررسی و تحلیل نظام سکونتگاهی: مدیر گروه: آرمان خواجه برج سفیدی عبدالله زارعی یحیی جعفری مرتضی بیدگلی آذین باقرنیا نیلوفر دهقان شعار
گروه بررسی و تحلیل حوزه بخش گردشگری: مدیر گروه: بهزاد بهروزی هدی پورپیرعلی سمن ونستانی فریده آذربان	گروه بررسی و تحلیل ملاحظات ایمنی، دفاعی و امنیتی: مدیر گروه: منصور امراللهی محمدباقر حیدر پناه حسین صادقی	

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	أ
۱-۲-۸-۱-۲- پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاهها.....	۱
۱-۲-۸-۱-۲- سکونتگاههای شهری.....	۱
۱-۲-۸-۱-۲-۱- سطحبندی سکونتگاهها بر حسب کارکردهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و تعیین شهرهای چند کارکردی.....	۲
۱-۲-۸-۱-۲-۱- تشخیص کارکردهای غالب.....	۱۰
۱-۲-۸-۱-۲-۱- سکونتگاههای روستایی.....	۲۰
۱-۲-۸-۱-۲-۱- گروهبندی سکونتگاهها بر حسب کارکردهای اصلی.....	۲۱
۱-۲-۸-۱-۲-۱- مراکز بازاری، ساحلی، کوهستانی، دامنه‌ای.....	۳۶
۱-۲-۸-۱-۲-۱- تعیین پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاهها بر اساس شاخص‌های مربوطه.....	۶۰
۱-۲-۸-۱-۳- سلسله‌مراتب مکان‌های مرکزی.....	۷۴
۱-۲-۸-۱-۳- تعیین سلسله‌مراتب مکان‌های مرکزی.....	۷۸
۱-۲-۸-۱-۳- تعیین سلسله‌مراتب مکان‌های مرکزی شهری.....	۸۳
۱-۲-۸-۱-۳- تعیین سلسله‌مراتب مکان‌های مرکزی روستایی.....	۱۱۲
۱-۲-۸-۱-۳- تعیین حوزه نفوذ مکان‌های مرکزی.....	۱۱۴
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۱۲۵
منابع.....	۱۲۷

فهرست جداول

- جدول ۱: ارزش افزوده و شاغلین در بخش‌های عمده‌ی اقتصادی استان (۱۳۹۰) ۳
- جدول ۲: بهره‌وری نیروی کار به تفکیک گروه‌های فعالیتی ۳
- جدول ۳: رتبه‌ی بندی شهرهای استان بوشهر از نظر شاخص کارایی در سال ۱۳۹۰ ۶
- جدول ۴: شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی در سطح شهرستان‌های استان بوشهر ۷
- جدول ۵: استانداردسازی شاخص‌های فرهنگی-اجتماعی ۸
- جدول ۶: خوشه‌بندی شهرستان‌های استان بوشهر از نظر کارکرد اجتماعی-فرهنگی ۱۰
- جدول ۷: ماتریس شاغلین نقاط شهری به تفکیک گروه‌های فعالیتی در سال ۱۳۸۵ ۱۱
- جدول ۸: ماتریس شاغلین نقاط شهری به تفکیک گروه‌های فعالیتی در سال ۱۳۹۰ ۱۲
- جدول ۹: نیم‌رخ سطری ماتریس شاغلین سال ۱۳۹۰ (ترکیب سهمی شاغلین هر شهر) ۱۴
- جدول ۱۰: نیم‌رخ ستونی ماتریس شاغلین سال ۱۳۹۰ (سهم هر یک از شهرها در ساختار هر یک از فعالیت‌ها) ۱۵
- جدول ۱۱: اختلاف زاویه‌ی تحلیل تناظر در نقاط شهری و گروه‌های فعالیتی (درجه) ۱۸
- جدول ۱۲: شاخص‌های ارتباطات و حمل‌ونقلی در روستاهای دارای پتانسیل مرکزیت بازار ۴۰
- جدول ۱۳: رتبه‌بندی روستاها از نظر پتانسیل مرکزیت بازار در استان بوشهر ۴۱
- جدول ۱۴: رتبه‌بندی جمعیتی شهرهای استان بوشهر ۸۴
- جدول ۱۵: سطح‌بندی شهرهای استان بر اساس شاخص مرکزیت مراکز آموزش عالی ۸۸
- جدول ۱۶: تعداد مراکز آموزش عالی و تعیین شاخص مرکزیت در هر یک از سکونتگاه‌های شهری استان ۸۹
- جدول ۱۷: سطح‌بندی شهرهای استان بر اساس شاخص مرکزیت مراکز بهداشتی-درمانی ۹۱
- جدول ۱۸: تعداد مراکز بهداشتی-درمانی و تعیین شاخص مرکزیت در هر یک از سکونتگاه‌های شهری استان ۹۲
- جدول ۱۹: سطح‌بندی شهرهای استان بر اساس شاخص مرکزیت مراکز اقامتی/رفاهی ۹۴
- جدول ۲۰: تعداد مراکز اقامتی/رفاهی و تعیین شاخص مرکزیت در هر یک از سکونتگاه‌های شهری استان ۹۵
- جدول ۲۱: سطح‌بندی شهرهای استان بر اساس شاخص مرکزیت مراکز بانکی- بیمه‌ای ۹۷
- جدول ۲۲: تعداد مراکز بانکی و بیمه‌ای و تعیین شاخص مرکزیت در هر یک از سکونتگاه‌های شهری استان ۹۸
- جدول ۲۳: سطح‌بندی شهرهای استان بر اساس شاخص مرکزیت خدمات زیربنایی ۱۰۰
- جدول ۲۴: تعداد عملکرد زیربنایی و تعیین شاخص مرکزیت در هر یک از سکونتگاه‌های شهری استان ۱۰۱
- جدول ۲۵: سطح‌بندی شهرهای استان بر اساس شاخص مرکزیت خدمات مراکز فرهنگی- ورزشی ۱۰۳

جدول ۲۶: تعداد عملکرد مراکز فرهنگی-ورزشی و تعیین شاخص مرکزیت در هر یک از سکونتگاه‌های شهری استان

۱۰۴.....

جدول ۲۸: شاخص مرکزیت مجموع کاربری‌های خدماتی منتخب در شهرهای استان.....

جدول ۲۹: سطح بندی مکان‌های مرکزی روستایی استان.....

جدول ۳۰: بررسی پتانسیل جذب شهرهای استان.....

۱۱۹.....

فهرست نمودار

- نمودار ۱: خوشه‌های کارکردی فرهنگی-اجتماعی شهرستان‌های استان بوشهر ۹
- نمودار ۲: موقعیت نقاط شهری و گروه‌های فعالیتی در فضای اقلیدسی تحلیل تناظر ۱۷
- نمودار ۳: تغییر شاغلین بخش‌های فعالیت روستایی در روند فضایی جنوب به شمال ۳۶
- نمودار ۴: وضعیت هر یک از روستاهای موردبررسی نسبت به تعداد خدمات و سهم آن به شاغلین کل ۳۸
- نمودار ۵: ویژگی‌های نظام روستایی نسبت به موقعیت قرارگیری در پهنه‌های طبیعی ۴۷
- نمودار ۶: سهم جمعیت و شاغلین بخش کشاورزی در پهنه‌های طبیعی ۴۸
- نمودار ۷: مقایسه سهم شاغلین کشاورزی به کل شاغلین با جمعیت روستاهای موجود در پهنه‌ی دشتی ۵۰
- نمودار ۸: سهم شاغلین بخش‌های مختلف اقتصادی در پهنه‌ی ساحلی ۵۱
- نمودار ۹: مقایسه سهم شاغلین کشاورزی به کل شاغلین با جمعیت روستایی موجود در پهنه‌ی ساحلی ۵۳
- نمودار ۱۰: مقایسه سهم شاغلین خدمات به کل شاغلین با جمعیت روستایی موجود در پهنه‌ی ساحلی ۵۵
- نمودار ۱۱: سهم شاغلین بخش‌های مختلف اقتصادی در پهنه‌ی کوهستانی ۵۶
- نمودار ۱۲: مقایسه سهم شاغلین کشاورزی به کل شاغلین با جمعیت روستایی موجود در پهنه‌ی کوهستانی ۵۸
- نمودار ۱۳: رابطه میان نظام فعالیت شهری در سال ۱۳۸۵ ۶۲
- نمودار ۱۴: رابطه میان نقاط شهری در نظام فعالیتی در سال ۱۳۸۵ ۶۴
- نمودار ۱۵: رابطه‌ی میان نظام شهری و نظام فعالیت‌های شهری ۱۳۸۵ ۶۶
- نمودار ۱۶: رابطه میان نظام فعالیت شهری در سال ۱۳۹۰ ۶۹
- نمودار ۱۷: رابطه میان نقاط شهری در نظام فعالیتی در سال ۱۳۹۰ ۷۰
- نمودار ۱۸: رابطه‌ی میان نظام شهری و نظام فعالیت‌های شهری ۱۳۹۰ ۷۱
- نمودار ۱۹: سهم تغییرات نظام فعالیتی شهرهای مهم استان در طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ ۷۳
- نمودار ۲۰: فرآیند تعیین سلسله‌مراتب مکان‌های مرکزی استان بوشهر ۷۹
- نمودار ۲۱: خدمات برتر شناسایی شده در مکان‌های مرکزی شهری ۸۲
- نمودار ۲۲: خدمات برتر شناسایی شده در مکان‌های مرکزی روستایی ۸۳

فهرست تصاویر

تصویر ۱: تحلیل نحوه پراکنش نقاط شهری از نظر شاخص جمعیتی ۸۷

فهرست نقشه‌ها

- نقشه ۱: بهره‌وری اقتصادی نقاط شهری استان بوشهر ۵
- نقشه ۲: پراکنش شاغلین سکونتگاه‌های روستایی در بخش کشاورزی ۲۳
- نقشه ۳: الگوی توزیع شاغلین سکونتگاه‌های روستایی در بخش کشاورزی ۲۵
- نقشه ۴: پراکنش شاغلین سکونتگاه‌های روستایی در بخش خدمات ۲۷
- نقشه ۵: الگوی توزیع شاغلین سکونتگاه‌های روستایی در بخش خدمات ۲۹
- نقشه ۶: پراکنش شاغلین سکونتگاه‌های روستایی در بخش صنعت ۳۱
- نقشه ۷: الگوی توزیع شاغلین سکونتگاه‌های روستایی در بخش صنعت ۳۲
- نقشه ۸: پهنه بندی استان براساس شاخص چند عملکردی بر مبنای شاغلین روستایی ۳۴
- نقشه ۹: توزیع فضایی سکونتگاه‌های روستایی دارای پتانسیل مرکزیت بازار ۳۹
- نقشه ۱۰: موقعیت مراکز بازاری سکونتگاهی روستایی ۴۳
- نقشه ۱۱: موقعیت انواع پهنه‌های طبیعی کوهستانی، دشتی و ساحلی ۴۶
- نقشه ۱۲: توزیع مراکز روستایی پهنه‌ی دشتی بر اساس میزان جمعیت و شاغلین کشاورزی ۴۹
- نقشه ۱۳: توزیع مراکز روستایی پهنه‌ی ساحلی بر اساس میزان جمعیت و شاغلین کشاورزی ۵۲
- نقشه ۱۴: توزیع مراکز روستایی پهنه‌ی ساحلی بر اساس میزان جمعیت و شاغلین خدمات ۵۴
- نقشه ۱۵: توزیع مراکز روستایی پهنه‌ی کوهستانی بر اساس میزان جمعیت و شاغلین کشاورزی ۵۷
- نقشه ۱۶: توزیع مراکز روستایی پهنه‌های کوهستانی، دشتی و ساحلی در استان ۵۹
- نقشه ۱۷: سطح‌بندی جمعیتی نظام شهری استان بوشهر ۸۶
- نقشه ۱۸: سطح‌بندی مرکزیت سکونتگاه‌های شهری در خدمات آموزش عالی ۹۰
- نقشه ۱۹: سطح‌بندی مرکزیت سکونتگاه‌های شهری در خدمات بهداشتی-درمانی ۹۳
- نقشه ۲۰: سطح‌بندی مرکزیت سکونتگاه‌های شهری در خدمات گردشگری مسافرتی ۹۶
- نقشه ۲۱: سطح‌بندی مرکزیت سکونتگاه‌های شهری در خدمات بانکی- بیمه‌ای ۹۹
- نقشه ۲۲: سطح‌بندی مرکزیت سکونتگاه‌های شهری در خدمات زیربنایی ۱۰۲
- نقشه ۲۳: سطح‌بندی مرکزیت سکونتگاه‌های شهری در خدمات فرهنگی- ورزشی ۱۰۵
- نقشه ۲۴: سطح‌بندی مکان‌های مرکزی نظام شهری استان بوشهر ۱۱۱
- نقشه ۲۵: سطح‌بندی مکان‌های مرکزی سکونتگاه‌های روستایی استان بوشهر ۱۱۳

- نقشه ۲۶: حوزه نفوذ مکان‌های مرکزی شهری بر مبنای سلسله‌مراتب تقسیمات سیاسی استان ۱۱۶
- نقشه ۲۷: حوزه نفوذ مکان‌های مرکزی شهری بر مبنای خدمات برتر ۱۱۷
- نقشه ۲۸: حوزه نفوذ مکان‌های مرکزی شهری بر اساس مدل تحلیل جریان ها ۱۱۸
- نقشه ۲۹: حوزه نفوذ مکان‌های مرکزی شهری براساس مدل جاذبه ۱۲۱
- نقشه ۳۰: حوزه نفوذ مکان‌های مرکزی روستایی براساس مراجعات برای خرید مایحتاج ۱۲۳
- نقشه ۳۱: حوزه نفوذ مکان‌های مرکزی روستایی ۱۲۴

مقدمه‌ای بر ویرایش سوم گزارش

با توجه به جلسه برگزار شده مورخ ۹۶/۰۸/۰۱ و مذاکره با ناظر محترم گزارش، بر اساس نقطه نظرات مطرح شده ناظر محترم آمایش استان بوشهر نسبت به بررسی و اصلاح گزارش حاضر اقدام گردید.

جهت سهولت دسترسی ناظر به ایرادات مطرح شده و پاسخ ها دو جدول به شرح زیر در گزارش وارد گردیده است

جدول اول مربوط به ایرادات ناظر و پاسخ سرگروه بر روی ویرایش دوم گزارش و جدول دوم مربوط به ایرادات ناظر و پاسخ سرگروه بر روی ویرایش اول گزارش است.

ایرادات ناظر و پاسخ سرگروه در ویرایش دوم

۱	نقطه نظر	مورد ۱: اصلاح نشده است
	پاسخ	داده های شهری مبنای تحلیل قرار گرفت و بررسی مجدد انجام شد.
۲	نقطه نظر	مورد ۳: در صورت عدم تفکیک زیربخش های بخش های اصلی اقتصادی، نتیجه منطقی حاصل نخواهد شد. احتمال اخذ اطلاعات مورد نیاز از مرکز آمار وجود دارد.
	پاسخ	اطلاعات مرکز آمار ایران در زمینه شاغلین به تفکیک بخش های اصلی و در قالب بخش های ۱۶ گانه است. در این آمار بخش کشاورزی به صورت یک جا و با عنوان کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری ارائه شده است. آمار سال ۱۳۹۰ نیز از این امر مستثنی نیست. این آمار برای یک بار و تنها در سال ۱۳۸۵ بخش کشاورزی را به صورت تفکیکی شامل کشاورزی، شکار و جنگلداری و شیلات مطرح شد.

ایرادات ناظر و پاسخ سرگروه در ویرایش اول

عنوان گزارش: پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاه‌ها			
مستول گزارش: آرمان خواجه برج سفیدی	تاریخ دریافت نقطه نظر: ۱۳۹۵/۰۲/۱۵	شماره نامه دریافت نقطه نظر: ۹۶۶۱۴	کد گزارش: 5002212B0021303011RE101941118
نقطه نظر	<p>ص ۷: برای سطح بندی سکونتگاه‌های شهری بر حسب کارکردهای اجتماعی و فرهنگی، بجای داده‌ها در سطح شهرها از داده‌های سطح شهرستان استفاده شده است. در صورتی که داده‌های مربوط در سطح شهرهای استان به تفکیک می‌توان از مراجع ذی ربط اخذ نمود.</p>		
پاسخ	<p>با توجه به اینکه هر یک از شهرستان‌های استان دارای یک شهر عمده هستند که خدمات اصلی را ارائه می‌کند و با توجه به اینکه عمده شهرهای موجود در استان جمعیت اندکی دارند (جمعیت‌های کمتر از ۵۰۰۰ نفر) آمارهای شهرستانی ظرفیت‌های شهرهای اصلی را نشان می‌دهد. اما با این حال بر اساس داده‌های در دسترس در شهرهای موجود این بخش از مطالعات اصلاح خواهد شد.</p>		
نقطه نظر	<p>ص ۱۱: در پاراگراف دوم، به تحلیل ماتریس شاغلین در دوره آماری سال ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ اشاره شده است. این در صورتی است که صرفاً از داده‌های سال ۱۳۹۰ استفاده شده است.</p>		
پاسخ	<p>جدول ارائه شده فقط شاغلین سال ۱۳۹۰ را به منظور جدول نمایش می‌دهد. اما آمارها و تحلیل‌های صورت گرفته در صفحات بعدی بر اساس داده‌های اصلی در دو سال انجام شده است.</p>		
نقطه نظر	<p>ص ۱۶: اشاره شده است که عمده شهرهای استان دارای عملکرد غالب در حوزه‌های فعالیتی کشاورزی هستند. در اینجا لازم است که شهرهای استان بر اساس زیربخش‌های کشاورزی (زراعت، ماهیگیری و ...)، و نه کشاورزی صرف، مورد بررسی قرار گیرند. بر این اساس، شهرهای ساحلی مانند دیر، سلماس یا شهرهایی مانند تنگ ارم، کاکلی و ... متفاوت می‌باشد.</p>		
پاسخ	<p>این تحلیل بر اساس آمارهای مرکز آمار انجام شده است. از این رو تحلیل ما محدود به داده‌های ارائه شده از سوی مرکز آمار ایران بوده است. آمارهای موجود در زمینه فعالیت‌های کشاورزی نیز در مرکز آمار تفکیک نشده است. بنابراین امکان تفکیک این بخش فعالیتی به زیربخش‌ها امکان پذیر نیست.</p>		
نقطه نظر	<p>ص ۱۷: در جدول ۱۰، عدد زاویه شهر ریز علامت گذاری نشده است (عدد ۲۸).</p>		
پاسخ	<p>اصلاح خواهد شد.</p>		
نقطه نظر	<p>ص ۱۸: نتایج تحلیل تناظر در جدول ۱۰ در صورت امکان بر روی نقشه ترسیم شود و به آن جنبه فضایی داده شود.</p>		
پاسخ	<p>با توجه به اینکه نتیجه‌ی تحلیل تناظر در دو بعد اقلیدسی انجام می‌شود و زاویه‌ی هر شهر با تعداد زیادی فعالیت سنجیده می‌شود بنابراین امکان نمایش اطلاعات به صورت مکانی امکان پذیر نیست مگر اینکه بخواهیم به صورت موضوعی هر یک از فعالیت‌های را بررسی کنیم و زاویه‌ی هر شهر را نسبت به فعالیت‌های مختلف نمایش دهیم که در این صورت تعداد زیادی نقشه تولید خواهد شد.</p>		
نقطه نظر	<p>ص ۱۹: در ذیل مبحث سکونتگاه‌های روستایی به اشتباه اشاره شده است که سکونتگاه‌های روستایی استان در حدود ۴۰ درصد از ساکنین استان را پوشش می‌دهد. در صورتی که در سال ۱۳۹۰ در حدود ۳۱/۵ درصد از ساکنین را دربرمی گیرد.</p>		
پاسخ	<p>بررسی و اصلاح خواهد شد.</p>		
نقطه نظر	<p>ص ۲۰ و ۲۱: در گروهبندی روستاها بر حسب کارکردهای اصلی، بیش از نیمی از روستاهای استان از مطالعه حذف شده‌اند. یعنی از تعداد کل ۸۶۱ روستا ۳۹۱ روستا مورد توجه قرار گرفته شده است.</p>		
پاسخ	<p>به منظور بررسی کارکرد یک روستا مهم‌ترین عامل قدرت جمعیتی و فعالیتی آن است. یک روستا با جمعیت ۱۰۰ نفر نظام فعالیتی تأثیرگذاری ندارد و در مقیاس مطالعات آمایش استان نمی‌تواند اثرگذار باشد. حال آنکه خطاهای احتمالی آماری در این گونه از سکونتگاه‌ها می‌تواند مسیر مطالعات و یا خطا هبراه سازد. این در حالی است که آمار فعالیت‌های مختلف در تمامی روستاها ارائه نشده است. از این رو به منظور جلوگیری از خطای محاسباتی سکونتگاه‌هایی مورد نظر قرار گرفته‌اند که دارای شاغلین در بخش‌های مختلف فعالیتی باشند.</p>		

عنوان گزارش: پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاه‌ها		
۸	نقطه‌نظر	در این مبحث نیز، لازم است بر اساس زیر بخش‌های کشاورزی و خدمات و صنعت سطح‌بندی صورت پذیرد.
	پاسخ	سؤال مفهوم نیست. کدام مبحث؟
۹	نقطه‌نظر	ص ۳۴. توضیحات ارائه شده در این صفحه، با نقشه صفحه قبل (ص ۳۳) پهنه‌بندی بر اساس شاخص چند عملکردی ... همخوانی ندارد.
	پاسخ	ادبیات ارائه شده اصلاح خواهد شد و توضیحات تکمیلی ارائه می‌گردد.
	نقطه‌نظر	ص ۳۵: در تحلیل مراکز بازاری، روستاهای بزرگتر از ۱۰۰۰ نفر جمعیت مینا قرار گرفته است. علت این انتخاب چیست؟
۱۰	پاسخ	همان‌طور که از عنوان این بخش مشخص است، این بخش از مطالعات به دنبال شناسایی مراکز است. این در حالی است که یکی از الزامات مرکز بودن در هر نوع خدمات وجود پتانسیل مرکز بودن است که قدرت جمعیتی یکی از بهترین شاخص‌ها برای شناسایی اولیه این نوع سکونتگاه‌هاست. با توجه به نظام جمعیتی استان و مقیاس کوچک روستاهای موجود، بررسی‌های آماری نشان می‌دهد که روستاهای بزرگتر از ۱۰۰۰ نفر مقیاس قابل اعتمادی برای بررسی شاخص‌های مختلف در شناسایی مراکز است.
	نقطه‌نظر	در تعیین مراکز روستایی (صفحه ۷۴) اشاره شده است که روستاهایی که دارای موقعیت بهتر هستند، به‌عنوان مرکز اداری نیز مدنظر قرار گرفته، گرچه قدر مطلق جمعیت آن‌ها در آبادی‌های اطراف کمتر باشد.
۱۱	پاسخ	این بیان یک قاعده کلی است و ممکن است در استان این مورد یافت نشود اما روستاهایی که موقعیت استراتژیک نسبت به شبکه‌ی دسترسی دارند، شرایط مناسب‌تری نسبت به روستاهایی که جمعیت بیشتری دارند.
	نقطه‌نظر	- روش تعیین منطقه بندی ساحلی، کوهستانی و دشتی استان چیست؟
۱۲	پاسخ	روش تعیین منطقه بندی و شیوه‌ی محاسبه مربوط به گزارش‌های بخش‌های مطالعات محیطی و طبیعی است. در این گزارش تنها از نتایج این بخش‌ها استفاده شده است.
	نقطه‌نظر	ص ۵۰: رنگ‌های راهنمای نقشه صفحه ۵۰، ۵۲، ۵۵ و سایر نقشه‌های مشابه اصلاح شود. به‌عنوان مثال: رنگ زرد در پهنه‌بندی (شکل مستطیل) و در جمعیت (شکل دایره‌ای) مشترک است.
۱۳	پاسخ	موارد مورد بررسی و اصلاح قرار گرفت.
	نقطه‌نظر	- نقشه‌هایی که لازم است در بخش ۱-۲-۸-۲-۲-۲-۲ اضافه شود: نقشه توزیع مراکز روستایی شهرستان دشتی بر اساس میزان جمعیت و شاغلین خدمات نقشه توزیع مراکز روستایی شهرستان دشتی بر اساس میزان جمعیت و شاغلین صنعت نقشه توزیع مراکز روستایی ساحلی بر اساس میزان جمعیت و شاغلین صنعت نقشه توزیع مراکز روستایی کوهستانی بر اساس میزان جمعیت و شاغلین خدمات نقشه توزیع مراکز روستایی کوهستانی بر اساس میزان جمعیت و شاغلین صنعت
	پاسخ	به‌منظور اختصار در گفتار از ارائه این نقشه‌ها پرهیز شده بود. با این حال این نقشه‌ها به کار اضافه خواهد شد.
۱۵	نقطه‌نظر	توصیه می‌شود که بندها و سرفصل‌ها در اول و بالای هر صفحه آورده شود.

عنوان گزارش: پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاه‌ها		
	پاسخ	با تشکر از توصیه ناظر محترم، تمپلیت طراحی شده با توجه به موافقت مدیران صورت گرفته است و با توجه به اینکه تمامی گزارش‌ها بایستی با یک فرمت خاص تمپلیت انجام شود، امکان تغییر در تمپلیت وجود ندارد.
۱۶	نقطه نظر	ص ۶۱: در بحث تحلیل روابط بین نقاط شهری از نظر فعالیتی، نتایج بر روی نقشه بعد فضایی پیدا کند.
و ۱۷	پاسخ	با توجه به اینکه نتیجه‌ی تحلیل تناظر در دو بعد اقلیدسی انجام می‌شود و زاویه‌ی هر شهر با تعداد زیادی فعالیت سنجیده می‌شود بنابراین امکان نمایش اطلاعات به صورت مکانی امکان پذیر نیست مگر اینکه بخواهیم به صورت موضوعی هر یک از فعالیت‌های را بررسی کنیم و زاویه‌ی هر شهر را نسبت به فعالیت‌های مختلف نمایش دهیم که در این صورت تعداد زیادی نقشه تولید خواهد شد.
۱۸	نقطه نظر	همان‌طور که در ص ۶۳ اشاره شده است که: اگر این تحلیل از فضای اقلیدسی خارج شود و در فضای مکان مورد توجه قرار گیرد می‌توان دریافت که شهرهای مرکزی استان دارای فعالیت همگرا بیشتری هستند.
	پاسخ	با توجه به اینکه نتیجه‌ی تحلیل تناظر در دو بعد اقلیدسی انجام می‌شود و زاویه‌ی هر شهر با تعداد زیادی فعالیت سنجیده می‌شود بنابراین امکان نمایش اطلاعات به صورت مکانی امکان پذیر نیست مگر اینکه بخواهیم به صورت موضوعی هر یک از فعالیت‌های را بررسی کنیم و زاویه‌ی هر شهر را نسبت به فعالیت‌های مختلف نمایش دهیم که در این صورت تعداد زیادی نقشه تولید خواهد شد.
۱۹	نقطه نظر	نمودارهای مربوط به تحلیل تناظر از لحاظ عددی و اندازه یکسان‌سازی شوند.
	پاسخ	با توجه به محدودیت‌های نرم‌افزار در تنظیمات گرافیکی، تا حد امکان سعی شده است تا بهترین شیوه‌ی نمایش گراف‌ها صورت گیرد. اما با این حال تلاش خواهد شد تا گراف مورد نظر بهبود یابد.
	نقطه نظر	ص ۷۱: نمودار ۱۹ برای همه شهرها آورده شود.
۲۰	پاسخ	حجم بالایی اطلاعات در این نمودار به گونه‌ای است که نمایش تمامی شهرها در آن سبب کاهش درک بصری خواهد شد. این در حالی است که شهرهای دیگر جایگاه قدرتمندی در استان دارا نیستند و بررسی این تغییرات خطوط راهبردی برای خواننده مشخص نخواهد کرد. از این رو تنها به ارائه‌ی شهرهای مهم استان که هم دارای جایگاه در نظام شهری و هم دارای تغییرات اساسی هستند پرداخته شده است.
۲۱	نقطه نظر	ص ۷۸: معمولاً برای تعیین اندازه شاخص مرکزیت، سه گروه معیار زیر مورد استفاده قرار می‌گیرد: الف) معیار جمعیت ب) معیارهای خدماتی (آموزشی، بهداشتی، و.....) نکته مهم: معیارهای انتخابی خدماتی باید واجد خصوصیت آستانه‌ای باشد ج) معیار زیربنایها و زیرساخت‌ها
	پاسخ	درحالی‌که در این گزارش، شاخص‌ها به این صورت تعیین شده است: اندازه جمعیت، شاخص مرکزیت، تعداد خدمات برتر با مقایسه این دو مطلب، می‌توان گفت که جمعیت و خدمات دو معیار از سه معیار برای تعیین شاخص مرکزیت می‌باشد.
	پاسخ	در این گزارش از هر سه گروه معیارها برای تعیین مرکزیت استفاده شده است. تفاوت در این است که مشاور بر پایه تحلیل‌های مربوطه شاخص‌های زیرساختی را نیز به عنوان یک گروه خدماتی مورد بررسی قرار داده است (تحت عنوان خدمات زیرساختی). بر این اساس بنا به پیشنهاد ناظر محترم تحلیل خدمات زیرساختی از کل خدمات حذف و به طور جداگانه ارائه می‌شود.
۲۲	نقطه نظر	برای تعیین شاخص مرکزیت لازم است معیارها دارای ضریب وزنی (نسبت برتری) باشند که می‌توان از روش دلفی به دست آورد.

عنوان گزارش: پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاه‌ها

پاسخ	در تعیین ضریب وزنی داده‌ها از روش OWA استفاده شده است که در محیط نرم‌افزار بر پایه تفاوتی که هر شاخص در پهنه فضایی ایجاد می‌کند محاسبه می‌شود و از این طریق وزن بیشتر به معیاری داده می‌شود که تفاوت بیشتری را در فضا ایجاد می‌کند. توضیحات بیشتر جهت تکمیل موضوع در گزارش ارائه خواهد شد.
نقطه نظر	ص ۸۵: پرش طولی و عرضی استان بر اساس چه معیاری تعیین شده است؟
۲۳ پاسخ	در تحلیل نظام فعالیت، متناسب با تخصص هر منطقه و پراکنش شدت فعالیت‌ها اعم از کشاورزی، واحدهای صنعتی، کارگاهی و معدنی، دام و طیور و آبی‌پروری از حیث همگنی مناطق چهار سکانس فضایی شناسایی شد. در این بخش رابطه بین خدمات با توزیع فعالیت‌های اساسی مناطق مدنظر بوده است. تقسیم‌بندی مناطق در بخش دیگری انجام شده است و در این بخش به تحلیل یک رابطه فضایی اشاره شده است.
نقطه نظر	ص ۸۷: در جدول ۱۵ دانشگاه آزاد اسلامی در یوشهر محاسبه نشده است؟
پاسخ	این مورد اصلاح گردید
نقطه نظر	لازم است در این بخش حدود فضاهای روستایی به منظومه، مجموع و حوزه مشخص و یا تحدید شود.
۲۵ پاسخ	تعیین منظومه، مجموعه و حوزه در بخش سیاست‌گذاری؛ بخش دوم مطالعات و در پهنه‌بندی نواحی حاشیه‌ای روستایی انجام خواهد شد. در تحلیل وضع موجود به بررسی کارکردهای روستاها، توزیع فضایی جمعیت روستاها، پیوندهای شهری و روستایی، شناخت مکان‌های مرکزی پرداخته می‌شود تا از این طریق در مراحل بعدی به مرزبندی‌های منظومه و مجموعه و حوزه برسیم.
نقطه نظر	ص ۱۰۷: بند ۱-۲-۱-۸-۳-۲-۱- تعیین سلسله‌مراتب بسیار کم می‌باشد.
۲۶ پاسخ	سطح عمق مطالب به هدف مطالعه بر می‌گردد. با توجه به انجام تحلیل‌های مربوطه در بخش‌های مختلف در این بخش متناسب با راهنمای شرح خدمات و هدف بند به تعیین سلسله‌مراتب پرداخته شده است.
نقطه نظر	بند ۱-۲-۱-۸-۳-۲- تعیین حوزه نفوذ مکان‌های مرکزی: مطالب بسیار مختصر و به هیچ وجه در حد یک استان نیست در تعیین حوزه نفوذ بهتر است موضوع به دو روش "حوزه نفوذ نظری" (با استفاده از مدل جاذبه) و "حوزه نفوذ تجربی" (از طریق تحلیل جریان‌ها) تفکیک شود.
پاسخ	این مورد در فرآیندهای تحلیلی مشاور انجام شده است و در گزارش منعکس نگردیده است. به گزارش اضافه می‌گردد.
نقطه نظر	نقشه خطوط هم‌پتانسیل جاذبه و حوزه‌های نفوذ نظری ترسیم شود.
۲۸ پاسخ	این مورد در فرآیندهای تحلیلی مشاور انجام شده است و در گزارش منعکس نگردیده است. به گزارش اضافه می‌گردد.
نقطه نظر	هر دو نوع حوزه نفوذ نظری و عملی با همدیگر مقایسه و تحلیل شود
۲۹ پاسخ	این مورد انجام می‌گردد.
نقطه نظر	هر نوع حوزه نفوذ نظری و عملی با تقسیمات اداری-سیاسی مقایسه و تحلیل شود.
۳۰ پاسخ	این مورد انجام می‌گردد.
نقطه نظر	بررسی شاخص میزان کارایی اقتصادی شهرهای استان نیاز به تبیین عینی‌تر و دقیق‌تر یا شاخص‌ها و مدل‌های استاندارد و روش‌های آماری و تحلیلی دارد.

عنوان گزارش: پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاه‌ها		
	پاسخ	کارایی اقتصادی هدف اصلی بخش ساختار سکونتگاهی نیست. در این بخش جهت شناسایی سطح تخصصی کارکرد شهرها از این شاخص استفاده شده است. در صورت توجه به انواع شیوه‌های بکار رفته در تحلیل کارکردها مشاهده می‌کنیم که از شاخص‌ها و مدل‌های متفاوتی جهت بررسی کارکردها استفاده شده است. این تحلیل از مقیاس ملی و استانی شروع و تا مقیاس هر یک از شهرها ادامه می‌یابد. همچنین فراتر از راهنمای ملی آمایش سرزمین، از مدل‌های کامل‌تری همچون روش سیستمی تحلیل تناظر Corresponding Analysis، روش اقتصاد پایه، روش بوژه گارنیه، روش تحلیل مقیاس، روش تحلیل تفاوت تنوع و تخصص عملکردی (رجوع شود به کتاب اندازه شهر تألیف دکتر اسفندیار زبردست) استفاده شده و در نهایت بر پایه تمامی خروجی روش‌های مذکور جمع‌بندی شده است.
۳۲	نقطه‌نظر	کارکرد اجتماعی و فرهنگی با شرایط اجتماعی و فرهنگی و مقیاس استان مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد و در تعیین کارکردهای آن از شاخص‌های مقیاسی استفاده شود.
	پاسخ	این مورد در دستور کار قرار دارد و مدنظر قرار خواهد گرفت
	نقطه‌نظر	با توجه به پراکنش شاغلین بخش روستایی و عملکردهای آن، دسته‌بندی روستاها با عنایت و دقت لازم صورت گیرد و فرآیند آن تشریح شود.
۳۲	پاسخ	در دسته‌بندی کارکردهای روستایی و تناسب آن‌ها با توزیع شهرها و واحدهای فعالیتی و جمعیت خوشه‌های روستایی تحلیل‌های ترکیبی در بخش‌های آبی در دستور کار قرار دارد که متناسب باهدف تحلیل ارائه می‌گردد.
	نقطه‌نظر	مدل‌های تعیین سلسله‌مراتب بهنگام نیست. ضروری است از مدل‌های بهنگام و روش‌های مقایسه‌ای و تطبیقی استفاده شود.
۳۳	پاسخ	روش‌های تعیین سلسله‌مراتب از پیچیدگی چندانی برخوردار نیستند. مشاور روش‌های مبتنی بر سلسله‌مراتب را در بخش شهری، روستایی و خدمات از روش‌های مختلفی همچون خوشه‌بندی سلسله‌مراتبی در SPSS، شاخص مرکزیت، قاعده رتبه-اندازه و ... استفاده نموده است. متناسب با پیچیدگی موضوع می‌توان از روش تحلیل عاملی و تاکسونومی عددی نیز بهره جست که این مهم به جهت تلفیق داده‌های مختلف در بخش‌های بعدی پیش‌بینی شده است. اگر استفاده از روش خاصی که نتیجه متفاوت و مطلوب‌تری را ارائه می‌دهد مدنظر ناظر محترم است، پیشنهاد گردد تا مشاور مدنظر قرار دهد.
۳۴	نقطه‌نظر	در بررسی حوزه نفوذ انطباق‌پذیری حوزه و شعاع عملکرد مورد توجه قرار گیرد و مدل‌های مطلوب شناسایی و به کار گرفته شده تشریح شود.
	پاسخ	این مورد بر اساس مدل تحلیل جریان‌ها و جاذبه انجام گردیده و در گزارش منعکس خواهد گردید. بسیاری از تحلیل‌های جنبی دیگر نیز قابلیت اضافه شدن به گزارش را دارند.
	نقطه‌نظر	در جدول شماره ۳ ارزش‌گذاری و رتبه‌بندی شهرهای استان از نظر شاخص کارایی با توجه به ابهامات جدول، نیاز به توضیحات بیشتر می‌باشد. به‌عنوان مثال، چرا شهر عسلویه که مرکز شهرستان می‌باشد در این جدول رتبه کمتری نسبت به نخل تقی دارد؟
۳۵	پاسخ	کارایی اقتصادی از توزیع ارزش‌افزوده بخش‌های مختلف با توزیع شاغلین مربوط به همان بخش مورد بررسی قرار گرفته است. شهرهای بسیاری وجود دارند که علی‌رغم نداشتن نقش سیاسی در بخش‌های خاصی از اقتصاد از شهر مرکز شهرستان و استان کارا تر هستند. در واقع نقش سیاسی در تکمیل فرآیند کارکرد مناطق اثرگذار است اما این عامل به‌تنهایی دربرگیرنده کل عوامل نیست. شهر نخل تقی از حیث جمعیت و توزیع شاغلین سهم بیشتری را نسبت به شهر عسلویه به خود اختصاص داده است. این شهر از حیث خدماتی نسبت به شهرهای اصلی منطقه تفاوت کارکردی بیشتری را نشان داده است (تحلیل تناظر) و از حیث رتبه جمعیتی با ۶ پله صعود نسبت به سال ۱۳۷۵ در رتبه ۱۴ قرار دارد (عسلویه در رتبه ۱۷) (رجوع شود به جدول سه جلد اول ساختار سکونتگاهی و نمودار ۲۰ تا ۲۵ و جدول ۱۷ همان جلد)
۳۶	نقطه‌نظر	در بعضی از جداول تناقض آماری وجود دارد. درجایی آمار ۸۵ و مآخذ آمار ۹۰ می‌باشد.
	پاسخ	این مورد اصلاح گردید

عنوان گزارش: پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاه‌ها		
۳۷	نقطه نظر	در برخی از نمودارها، راهنمایی جهت توصیف ارائه نگردیده (نمودار ۱۴)
	پاسخ	این مورد اصلاح می‌گردد.
۳۸	نقطه نظر	در جدول شماره ۱۴ سطح‌بندی شهرهای استان بر اساس شاخص آموزش عالی برخی از شهرها از جمله خارک، شبانکاره و ... که دارای آموزش عالی می‌باشند در این رده‌بندی فاقد آموزش عالی می‌باشند که نیاز به بازبینی دارد.
	پاسخ	این مورد اصلاح گردید.
	نقطه نظر	به صورت کلی آمارهای ارائه شده با وضع موجود همخوانی ندارد. به نظر می‌رسد که علاوه بر آمار مرکز آمار از دیگر دستگاه‌های متولی نیز استعلام گردد.
۳۹	پاسخ	<p>در مدیریت و دسته‌بندی داده‌ها منطبق ذیل مورد نظر مشاور و کارفرما بوده است:</p> <p>۱- اولویت با داده‌های سرشماری نفوس و مسکن، مرکز آمار ایران، سرشماری‌های کارگاهی، کشاورزی و ... انجام شده در ادوار منظم آماری در سطح کشور است.</p> <p>۲- اطلاعات مربوط به دستگاه‌های اجرایی در سطح استان مندرج در آمارنامه‌های سالانه تهیه شده توسط خود دستگاه و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و استعلامات جدید صورت گرفته توسط مشاور.</p> <p>۳- در صورت کمیبود اطلاعات استفاده از روش‌های برآوردی زیر نظر ناظر و کارفرما.</p> <p>اطلاعات استفاده شده در این بخش بر پایه استعلامات صورت گرفته توسط مشاور از دستگاه‌های اجرایی و آمار مندرج در سالنامه‌های آماری بوده است که با اطلاعات مربوط به پایگاه داده‌های اینترنتی نیز کنترل شده است. در آخر بنا به پیشنهاد ناظر محترم اطلاعات دوباره مورد بازبینی و کنترل قرار می‌گیرد.</p>
	نقطه نظر	اکثر اطلاعات از سایت‌ها گرفته شده که به نظر می‌رسد به روز نمی‌باشد.
۴۰	پاسخ	تنها بخشی از اطلاعات جهت کنترل اطلاعات مربوط به سرشماری با اطلاعات مندرج در پایگاه‌های اینترنتی کنترل شده است. در صورت لزوم دقیقاً مشخص فرمایید تا مورد بازبینی قرار گیرد.
۴۱	نقطه نظر	در جدول شماره ۲۲، پس از تعریف شاخص‌های عملکرد خدمات زیربنایی (فرودگاه، بنادر، پایانه مسافری و گمرک) شهر بوشهر به‌عنوان مرکز استان و وجود خدمات فوق در رده ۳ بعد از گناوه و دیلم واقع گردید که نیاز به بررسی بیشتری دارد.
	پاسخ	این مورد اشتباه تایپی بوده است و اصلاح گردید.

پیشگفتار

برنامه مطالعات آمایش استان بوشهر در فروردین سال ۱۳۹۴ از طرف استانداری بوشهر (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان بوشهر) به شرکت مهندسين مشاور مآب ابلاغ شد.

شرح خدمات موضوع قرارداد برنامه آمایش استان بوشهر با توجه به ویژگی‌های خاص این استان و نقش آفرینی آن در مقیاس ملی از مراحل مختلفی تشکیل شده است که در قیاس با شرح خدمات سایر استان‌ها متفاوت است، از آن جمله تدوین برنامه آمایش در دو سطح راهبردی و عملیاتی است. سطح راهبردی با الگوی آینده‌پژوهی به تدوین چشم‌انداز اهداف و اقدامات کلیدی در استان می‌پردازد و جایگاه این استان را در سطح ملی و بین‌المللی مشخص می‌کند و سطح عملیاتی به ارائه طرح‌ها و پروژه‌های موردنیاز در سطح شهرستان‌های مختلف استان می‌پردازد.

علاوه بر این به منظور تداوم اقدامات موردنیاز در برنامه تدوین شده آمایش مرحله سوم این مطالعات به‌طور مشخص به پایش و ارزیابی اقدامات و تحولات ناشی از برنامه‌ها و سیاست‌های پیش‌بینی شده می‌پردازد. مراحل و ارکان اصلی شرح خدمات به شرح زیر است:

مرحله اول: تدوین سند آمایش

گام اول این مرحله که به تدوین سند اولیه آمایش می‌پردازد، مشتمل بر هشت فصل می‌باشد. در فصل اول این گام، اسناد فرادست مرتبط با استان بوشهر، بررسی و ارزیابی می‌شود. فصل دوم، به مطالعه و بررسی مفاهیم، روش‌ها و تجربیات جهانی اختصاص دارد. فصل سوم، شامل مدیریت پیش‌نیازها و تشکیل بانک اطلاعاتی پایه و پایگاه داده‌های مکانی آمایش است. فصل چهارم، شناسایی گروه‌های ذینفع، تدوین ساختار، سازمان‌دهی همکاری و اجماع‌سازی عمومی را به انجام می‌رساند. فصل پنجم به مسئله شناسی و طبقه‌بندی مسائل استان به منظور اولویت‌بندی اقدامات موردنیاز اختصاص دارد. در فصل ششم، تحلیل مسائل و مزیت‌های اصلی و استراتژیک استان صورت خواهد گرفت. در فصل هفتم، تدوین الگوی اولیه آمایش بر اساس ارزیابی سریع انجام خواهد شد و فصل هشتم نیز به معرفی و هدایت طرح‌های مطالعاتی لازم برای تهیه اسناد توسعه راهبردی و عملیاتی استان اختصاص دارد.

گام دوم تحت عنوان بررسی و تحلیل وضعیت، شامل یازده فصل تحت عناوین: بررسی و تحلیل وضعیت منابع طبیعی و محیط‌زیست، بررسی و تحلیل اجتماعی و فرهنگی، بررسی و تحلیل اقتصادی، بررسی و تحلیل سیاسی-اداری و سازمانی، بررسی و تحلیل مشارکت شهروندی، بررسی و تحلیل حوزه علم و فناوری، بررسی و تحلیل بخش گردشگری، بررسی و تحلیل نظام سکونتگاهی استان و ساختار فضایی آن، بررسی و تحلیل پیوندهای اصلی بین سکونتگاه‌ها، بررسی و تحلیل ملاحظات ایمنی، دفاعی-امنیتی در آمایش استان و جمع‌بندی و نتیجه‌گیری از مطالعات وضع موجود بوده و وضعیت موجود استان را موردبررسی قرار می‌دهد.

گام سوم به تبیین چشم‌انداز و طراحی سناریوهای توسعه فضایی اختصاص داشته و شامل چهار فصل با عناوین: شناسایی و تحلیل اهداف بنیادین، تبیین چشم‌انداز کلان و مأموریت‌های استان، شناسایی سناریوهای توسعه فضایی استان و تدوین راهبردهای توسعه استان می‌باشد.

گام چهارم به تهیه طرح راهبردی آمایش اختصاص دارد. این گام چهار فصل سازمان فضایی توسعه، معرفی طرح‌ها و پروژه‌های ویژه موضعی و موضوعی توسعه، ارائه نقشه سیاست‌ها (Policy Map)، شامل توزیع مکانی سیاست‌های کلان توسعه و ضوابط و مقررات عمومی توسعه را شامل می‌شود.

در گام پنجم برنامه راهبردی آمایش تهیه می‌گردد و شامل چهار فصل شناسایی و برآورد منابع مالی سرمایه‌گذاری در توسعه استان، کلیات بودجه‌ریزی مشارکتی، برنامه شراکت و برنامه راهبردی توسعه می‌باشد.

گام ششم تحت عنوان مدیریت توسعه، شامل چهار فصل با عناوین: کلیات نظام مدیریت توسعه استان، نظام ارزیابی و پایش آمایش استان، پیشنهاد ارکان و تشکیلات مدیریت آمایش سرزمین و طراحی و تهیه نرم‌افزار پایش و ارزیابی برنامه آمایش است.

مرحله دوم: تهیه طرح عملیاتی آمایش

در این مرحله طی پنج گام، طرح عملیاتی آمایش استان تهیه و نظام پایش، ارزیابی و بازنگری برنامه طراحی می‌گردد. گام اول این مرحله به انجام مطالعات تفصیلی آمایش می‌پردازد و شامل پنج فصل با عناوین تلفیق نتایج مطالعات تفصیلی موضوعی و موضعی در برنامه آمایش، بررسی تفصیلی قابلیت اراضی بر اساس مطالعات انجام شده و مدارک جدید، بررسی طرح‌ها، برنامه‌ها و منابع مالی دستگاه‌های اجرایی استان، بررسی تجربه مشارکت شهروندی (مشمول بر کلیه ذی‌مدخلان)، کمبودها و نواقص آن و جمع‌بندی از مطالعات تفصیلی و تعیین محورهای تغییر در سند آمایش استان در صورت لزوم می‌باشد.

گام دوم به بازنگری و کنترل اهداف اختصاص داشته و دارای پنج فصل بازنگری و کنترل اهداف کلان، بازنگری و کنترل اهداف خرد، بازنگری و کنترل راهبردهای دستیابی به اهداف، بازنگری و کنترل سیاست‌های کلان و تدوین سیاست‌های اجرایی توسعه است.

در گام سوم سازمان فضایی توسعه استان ارائه خواهد شد و شامل چهار فصل با عناوین ارائه سازمان فضایی تفصیلی، معرفی طرح‌های ویژه موضوعی و موضعی توسعه، نقشه سیاست‌ها و ضوابط و مقررات عملیاتی توسعه می‌باشد.

در گام چهارم برنامه عملیاتی توسعه تهیه می‌گردد و دارای چهار فصل با عناوین تهیه فهرست و مشخصات اصلی طرح‌ها و پروژه‌های توسعه به تفکیک شهرستان (شامل نوع، مکان، عملکرد طرح، مشخصات کلی، برآورد کلی هزینه اجرا، روش پیشنهادی تأمین مالی)، بررسی تأمین منابع مالی و سازمانی برای اجرای پروژه‌های توسعه، اولویت‌بندی زمانی و مالی پروژه‌ها،

طرح‌ها و برنامه‌های توسعه بلندمدت استان و پیشنهادات اصلاحی برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی استان است.

گام پنجم نیز که به طراحی نظام پایش، ارزیابی و بازنگری برنامه اختصاص دارد، شامل چهار فصل سازمان و ساختار پایش، ارزیابی و بازنگری برنامه، فرایند پایش، ارزیابی و بازنگری برنامه، معیارها و شاخص‌های ارزیابی برنامه و سیاست‌های اجرایی پایش، ارزیابی و بازنگری مستمر برنامه می‌باشد.

مرحله سوم: پایش و ارزیابی برنامه آمایش

در این مرحله طی دو گام، پایش و ارزیابی برنامه آمایش استان انجام می‌شود.

گام اول با عنوان پایش توسعه، دارای هفت فصل با عناوین تدارک استقرار سازمان و تجهیزات موردنیاز پایش توسعه و ارزشیابی برنامه، تهیه نرم‌افزار پایش توسعه و ارزشیابی برنامه، تهیه و ابلاغ دستورالعمل پایش توسعه و ارزشیابی برنامه، بررسی برنامه آمایش، کنترل برنامه‌های توسعه یک‌ساله دستگاه‌های اجرایی استان با برنامه عملیاتی آمایش، بررسی تحولات و تغییرات در محیط‌های تصمیم‌گیری و تعیین اثرات آن بر برنامه آمایش استان و ارائه گزارش‌های میان‌دوره‌ای آمایش استان می‌باشد.

گام دوم با عنوان ارزیابی برنامه دارای پنج فصل: بررسی پیشرفت برنامه پنج‌ساله آمایش بر اساس معیارها و شاخص‌های تعیین‌شده، بررسی تحقق‌پذیری برنامه آمایش، بررسی کمبودها و نواقص برنامه، پیشنهاد بازنگری‌های موضعی و کوچک مقیاس در برنامه و پیشنهاد بازنگری‌های اساسی در برنامه آمایش است.

گزارش حاضر از مجموعه مطالعات برنامه آمایش استان است که دربرگیرنده بخشی از مطالعات گروه بررسی و تحلیل نظام سکونتگاهی با عنوان گزارش پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاه‌ها و بند ۱-۲-۸-۱ و ۱-۲-۸-۱-۳ شرح خدمات است.

۱-۲-۸-۱-۲- پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاهها

کارکرد و پیچیدگی عملکردی سکونتگاهها نشان دهنده‌ی نقش و جایگاه کارکردی در نظام سکونتگاهی است. با توجه به اینکه نظام سکونتگاهی روستایی از نظام سکونتگاه شهری از نظر ماهیت و مقیاس عملکردی دارای تفاوت‌های ماهیتی است، از این رو در تحلیل پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاهی روش‌های متناسب با هریک انتخاب شده است. سکونتگاه‌های شهری به دلیل قدرت اقتصادی و میزان اثرگذاری بر نظام فعالیتی بیشتر بر جنبه‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی و فرهنگی آن تأکید می‌شود. این در حالی است که نظام سکونتگاهی روستایی به دلیل مقیاس عملکردی اش بیشتر از نظر عملکرد در حوزه‌ی پیرامونی و میزان مرکزیت اهمیت دارد.

در ایران، فعالیت وسیع در نظام دهی و ساماندهی به نظام فضایی استقرار جمعیت و فعالیت در سطوح ناحیه‌ای، در ساله‌های اولیه دهه ۱۳۷۰ در قالب طرح‌های توسعه و عمران ناحیه‌ای باهدف سازمان‌دهی فضایی نظام استقرار جمعیت و فعالیت در سطح شهرستان مطرح شد؛ که در روند تکاملی خود منجر به تهیه طرح‌های آمایش سرزمینی شده که همزمان دیدگاهی اقتصادی و میان بخشی دارند و در پی ساماندهی نظام فضایی در سطح کشور و استان‌ها است (سرور ۱۳۷۹).

۱-۲-۸-۱-۱- سکونتگاه‌های شهری

سکونتگاه‌های شهری به عنوان بزرگ‌ترین نظام سکونتگاهی در استان بخش عمده‌ای از جمعیت استان را به خود اختصاص داده است. تجمع جمعیت در این نوع سکونتگاه سبب شده است تا میزان تأثیرگذاری آن بر دیگر نظام‌های موجود در استان به ویژه بر نظام فعالیتی استان نسبت به دیگر سکونتگاه‌ها قابل توجه‌تر باشد. از آنجایی که این تأثیر ناشی از ساکنین و ویژگی‌های فعالیتی آنها است، می‌توان گفت عملکرد کلان هر سکونتگاه شهری تابعی از اشتغال و تنوع شغلی آنها است. این در حالی است که علاوه بر ساختار نظام فعالیتی، زیرساخت‌های موجود که زمینه‌ساز کارکردهای مختلف است نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و می‌تواند بر کارکرد نظام شهری تأثیر مستقیم داشته باشد.

بر این مبنا در این بخش از مطالعات به منظور مشخص کردن سطوح مختلف کارکردی در زمینه‌های مختلف و همچنین مشخص کردن کارکردهای غالب آنها از شاخص‌های تعداد شاغلین، میزان بهره‌وری نیرو کار، میزان ارزش افزوده‌ی فعالیت‌های مختلف، زیرساخت‌های کارکردهای غیراقتصادی و ترکیب سهم نیروی ماهر استفاده شده است. با توجه به اینکه در برخی از شاخص‌ها مقیاس داده‌ها در مقیاس شهرستان ارائه شده ناگزیر برخی از تحلیل‌های در این سطح انجام شده است و به منظور ارتباط آن با نقاط شهری از تحلیل‌های توصیفی نقاط شهری هر یک از شهرستان‌ها استفاده می‌شود.

جدول ۱: ارزش افزوده و شاغلین در بخش های عمده اقتصادی استان (۱۳۹۰)

تعداد شاغلین	ارزش افزوده (میلیون ریال)	فعالیت
۳۶۸۲۰	۹۲۲۲۱۷۷	کشاورزی، شکار، جنگلداری و ماهیگیری
۱۲۳۸۴	۴۲۹۰۷۰۷۸	استخراج معدن
۲۹۹۲۳	۵۰۳۲۷۵۷۵	صنعت
۹۸۴۰	۶۹۲۴۶۶۵۲	تأمین برق، گاز، آب، بخار و تهویه هوا
۵۶۴۱۰	۴۸۵۵۸۱۷	ساختمان
۳۰۱۳۰	۶۵۰۱۹۷۷	عمده فروشی و خرده فروشی؛ تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت
۲۵۲۲	۳۷۱۲۳۷	هتل و رستوران
۳۲۴۳۳	۷۵۶۷۶۰۰	حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات
۴۳۸۳	۱۱۳۸۹۱۲	فعالیت های مالی و بیمه
۱۶۹۶۸	۶۱۷۷۸۲۰	مستغلات، اجاره و فعالیت های کار و کسب
۳۷۴۳۴	۵۱۵۴۹۳۰	اداره امور عمومی و دفاع؛ تأمین اجتماعی اجباری
۱۷۰۹۵	۲۹۳۷۱۵۸	آموزش
۱۲۴۶۹	۳۷۰۱۵۹۳	سایر فعالیت های خدماتی

* با توجه به اینکه آمار تعداد شاغلین بخش کشاورزی و شیلات نقاط شهری به صورت یکجا ارائه شده، آمار ارزش افزوده این دو بخش باهم جمع زده شده است.

** سایر خدمات شامل خدمات بهداشت و مددکاری اجتماعی، خدمات عمومی، فعالیت های هنری و سرگرمی، شخصی و خانگی می باشد.

مأخذ: آمار سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

با توجه به میزان ارزش افزوده هر یک از گروه های فعالیتی و همچنین تعداد شاغلین آن ها می توان میزان بهره وری نیروی انسانی را به دست آورد. محاسبات انجام شده در این زمینه در جدول ۲ ارائه شده است. بایستی به این نکته توجه داشت که بهره وری نیروی انسانی در این تحلیل در سطح استان ثابت فرض شده است.

جدول ۲: بهره وری نیروی کار به تفکیک گروه های فعالیتی

فعالیت	کشاورزی، شکار، جنگلداری و ماهیگیری	استخراج معدن	صنعت	تأمین برق، گاز، آب، بخار و تهویه هوا	ساختمان	عمده فروشی و خرده فروشی؛ تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت	هتل و رستوران	حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات	فعالیت های مالی و بیمه	مستغلات، اجاره و فعالیت های کار و کسب	اداره امور عمومی و دفاع؛ تأمین اجتماعی اجباری	آموزش	سایر فعالیت های خدماتی
بهره وری نیروی کار	۲۵۰	۳۴۶۵	۱۶۸۲	۷۰۳۷	۸۶	۲۱۶	۱۴۷	۲۳۳	۲۶۰	۳۶۴	۱۳۸	۱۷۲	۲۹۷

مأخذ: محاسبات مشاور

با توجه به اینکه بر اساس روش پیشنهادی مقادیر بهره‌وری نیروی کار محاسبه شده برای تمام سطح استان یکسان هستند بایستی به منظور افزایش روایی مدل ارائه شده نسبت‌های متفاوتی را برای هر یک از شهرها در نظر گرفت. عامل تأثیرگذار بر بهره‌وری در مناطق مختلف منطقه وابسته به عوامل کاهش دهنده هزینه‌های تولید است. این هزینه‌ها موارد مختلفی را شامل می‌شود که می‌تواند سبب ایجاد تفاوت‌های منطقه‌ای گردد. صرفه‌های ناشی از تجمع، صرفه‌های ناشی از مقیاس، صرفه‌های ناشی از هم‌جواری، هزینه نیروی انسانی، تخصص نیروی انسانی، مواد اولیه، هزینه‌های حمل و نقل و بسیاری از شاخص‌های دیگر می‌تواند به عنوان مدل تعیین کننده تفاوت‌های مکانی شناخته شود. اما با توجه به اینکه ساده‌سازی مدل یکی از عوامل تأثیرگذار بر روایی مدل و کاهش خطای آن است، از این رو در نظر گرفتن تمامی عوامل در تعیین تفاوت‌های مکانی بهره‌وری سبب افزایش خطای برآورد می‌گردد. این در حالی است که داده‌های موجود در زمینه‌ها و شاخص‌های مختلف نیز دچار خطا در آمارگیری هستند.

بر این مبنا تنها از شاخص تجمع به عنوان شاخص تعدیل نرخ بهره‌وری در تفاوت‌های مکانی استفاده شده است. این شاخص که از تعداد کل شاغلین نقاط شهری حاصل شده است می‌تواند نماینده شاخص‌های مختلف در تعیین تفاوت‌های مکانی باشد. چراکه تجمع شاغلین و تعداد بالای شاغلین در یک نقطه‌ی شهری صرفه‌های مقیاس و هم‌جواری را نیز ناشی می‌شود. این در حالی است که به دلیل تجمع شاغلین در یک نقطه زیرساخت‌های تولیدی نیز به واسطه‌ی ایجاد آستانه‌های اقتصادی در این مناطق شکل خواهند گرفت. برای تحلیل این شاخص از مدل‌های تحلیل مکانی استفاده شده است.

بنابراین تجمع شاغلین در یک منطقه به دلیل تأثیرپذیری از هم‌جواری‌های خود، بهره‌وری را افزایش می‌دهد. از این رو تعداد شاغلین شغل‌های مختلف با توجه به ضرایب بهره‌وری هر شغل، به عنوان شاخص بهره‌وری در نقاط شهری استفاده شده است. از آنجایی که اقتصاد استان تحت تأثیر مستقیم اقتصاد طرح‌های ملی در زمینه‌ی نفت و گاز قرار دارد بخشی از عملکرد اقتصادی شهرهای استان ناشی از آن است. اما بایستی توجه داشت که میزان تولید ناخالص از این بخش از اقتصاد در اختیار استان قرار ندارد و نمی‌توان این عملکرد را عملکرد استانی در نظر گرفت. بر این مبنا شاغلین بخش تأمین برق و گاز از محاسبات خارج شده است و نتایج این تحلیل بدون در نظر گرفتن شاغلین این بخش در نظر گرفته شده است. نتیجه‌ی این تحلیل در سطح استان بوشهر در نقشه ۱ نمایش داده شده است.

استانداری بوشهر

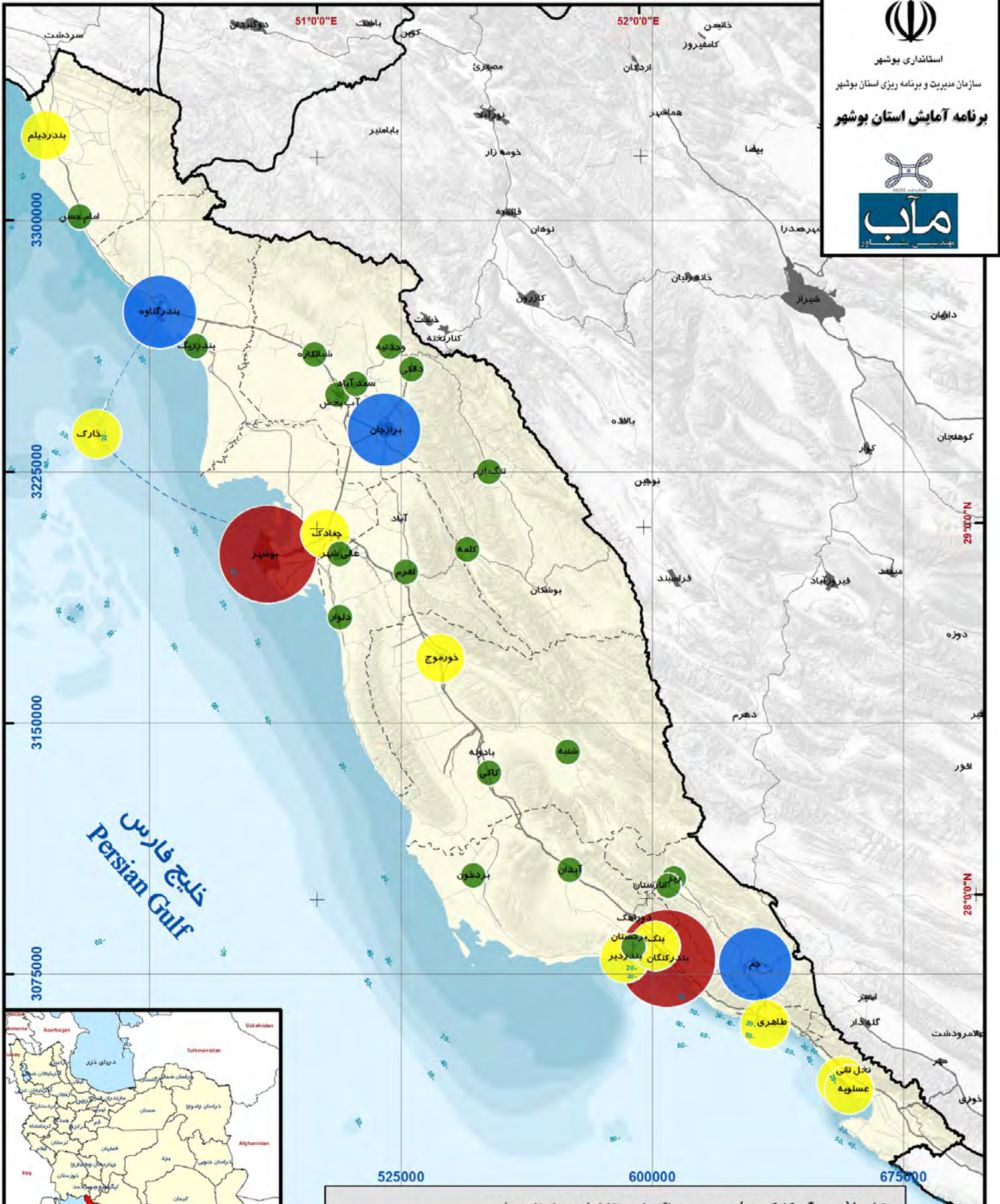
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

ماب

مركز ملي آمایش استان

نقشه (پيچيدگي کارکردی) - بهره وری اقتصادی نقاط شهری استان بوشهر

راهنما

بزرگراه	بهره وری نسبی زیاد	
راه اصلی	بهره وری نسبی زیاد	
راه فرعی	بهره وری نسبی متوسط	
دریایی	بهره وری نسبی کم	
مرز استان		
مرز شهرستان		

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار ایران - سرشماری سال ۱۳۹۰

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

بررسی شاخص میزان کارایی اقتصادی در شهرهای استان بوشهر نشان می دهد که شهرهای کنگان و بوشهر بیشترین سهم را به خود اختصاص داده اند و بر اساس رتبه ی لگاریتمی در گروه یک قرار می گیرند. این در حالی است که بیشتر شهرها در استان بوشهر در گروه چهارم واقع شده اند. گروه بندی صورت گرفته برای شهرهای استان در زمینه ی کارایی اقتصادی در جدول ۲ نمایش داده شده است.

جدول ۳: رتبه ی بندی شهرهای استان بوشهر از نظر شاخص کارایی در سال ۱۳۹۰

گروه بندی	رتبه لگاریتمی	شاخص کارایی اقتصادی	شهر	گروه بندی	رتبه لگاریتمی	شاخص کارایی اقتصادی	شهر
گروه چهارم	۴	۱۰۹۶۰۰۲	عالی شهر	گروه یک	۱	۳۲۷۹۹۹۰۵	کنگان
	۴	۸۳۰۹۴۸	کاکي		۱	۱۹۱۵۲۶۹۶	بوشهر
	۴	۷۸۹۵۸۵	شبانکاره	گروه دو	۲	۹۲۳۵۶۰۲	برازجان
	۴	۷۴۰۶۱۵	سعدآباد		۲	۶۶۷۵۷۲۵	گناوه
	۴	۶۲۷۲۷۶	آبدان		۲	۵۵۸۹۸۵۶	جم
	۴	۵۹۴۷۱۵	بردستان	گروه سوم	۳	۳۴۲۰۳۵۱	خورموج
	۴	۵۶۵۹۴۰	دالکی		۳	۲۱۱۳۱۴۲	دیر
	۴	۵۱۵۲۸۶	امام حسن		۳	۲۰۸۶۵۸۴	نخل تقی
	۴	۴۶۳۵۷۳	ریگ		۳	۲۰۰۹۷۰۵	سیراف
	۴	۴۱۸۵۳۴	بردخون	گروه چهارم	۴	۱۹۷۱۷۴۴	بنک
	۴	۳۳۲۴۸۵	ریز		۴	۱۸۵۰۳۶۰	چغادک
	۴	۳۲۰۷۸۶	دلوار		۴	۱۷۷۵۷۵۲	دیلم
	۴	۲۸۶۶۷۶	شنبه		۴	۱۶۷۹۳۰۵	خارک
	۴	۲۸۲۹۲۵	انارستان		۴	۱۴۹۰۱۸۱	عسلویه
	۴	۲۴۸۰۶۸	تنگه ارم		۴	۱۲۶۳۸۰	آب پخش
	۴	۲۲۷۲۴۸	کلمه		۴	۱۲۰۱۱۲۶	وحدتیه
			۴		۱۱۶۷۰۱۶	اهرم	

مأخذ: محاسبات مشاور

نتیجه ی این بررسی ها ۵ شهر اصلی در این زمینه را مشخص می کند که شامل شهر کنگان، بوشهر، برازجان، گناوه و جم است که از نظر جمعیتی نیز در رده های بالا قرار دارند.

کارکرد اجتماعی و فرهنگی

کارکرد اجتماعی و فرهنگی به عنوان یکی از کارکردهایی که نقاط شهری به واسطه‌ی حضور جمعیت فعالشان ارائه می‌کنند، در سطوح مختلف قابل بررسی است. زمانی می‌توان سکونتگاه‌های یک منطقه را دارای کارکرد اجتماعی و فرهنگی دانست که فعالیت‌های ساکنین آن در این زمینه دارای برون داد عینی باشد. در واقع می‌توان گفت که تمامی شهرها به دلیل وجود تجمع‌های انسانی دارای کارکرد اجتماعی و فرهنگی هستند اما زمانی می‌توان یک نقطه‌ی شهری را دارای کارکرد غالب اجتماعی و فرهنگی دانست که رخدادهای آن در این زمینه بیشتر از دیگر زمینه‌های کارکردی شهرها باشد و بتوان در مقیاس استان برای شهر مورد نظر این نقش را تعریف کرد.

در تعیین کارکرد اجتماعی و فرهنگی بایستی به این نکته توجه داشت که تحلیل‌های این بخش به صورت نسبی ارائه خواهد شد و در واقع شهرهای استان نسبت به هم از این نظر مقایسه می‌شوند. از این رو نمی‌توان انتظار داشت که تعیین کارکرد اجتماعی و فرهنگی در استان قابل مقایسه با همین کارکرد در استان‌های دیگر باشد. به عنوان مثال رتبه‌ی اول کارکرد اجتماعی و فرهنگی در استان بوشهر از نظر میزان برون دادهای اجتماعی و فرهنگی شاید قابل مقایسه با شهرهای شیراز یا اصفهان نباشد. از این رو در این تحلیل بایستی به نسبی بودن جایگاه شهرها در ارتباط با شهرهای استان توجه داشت.

به منظور بررسی کارکرد اجتماعی و فرهنگی از شاخص‌های ترکیبی ساختارهای مشارکتی و زیرساخت‌های آن استفاده شده است. با توجه به محدودیت‌های اطلاعاتی در آمارهای موجود سعی شده است تا در تحلیل شاخص‌ها از مقیاس یکسان برای تمامی اطلاعات استفاده شود. از این رو به دلیل عدم وجود اطلاعات و آمارهای دقیق در زمینه‌ی زیرساخت‌های فرهنگی در نقاط شهری، تحلیل‌ها در مقیاس شهرستان صورت گرفته است. این در حالی است که با توجه به نقص اطلاعاتی در زمینه‌های مختلف، به منظور یکسان‌سازی اطلاعات، تمامی داده‌ها در سطح شهرستان‌ها بررسی شده و نتایج نهایی آن‌ها با نقاط شهری همپوشانی و بر اساس رتبه‌ی شهرستانی بررسی می‌شوند.

جدول ۴: شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی در سطح شهرستان‌های استان بوشهر

شهرستان	بوشهر	تنگستان	جم	دشتستان	دشتی	دیر	دیلم	عسلویه	کنگان	گناوه
تعداد شهر	۴	۲	۳	۸	۳	۴	۲	۲	۳	۲
شهرها	بوشهر- چغادک- عالیشهر- خارک	اهرم- دلوار	جم- انارستان -ریز	برازجان- آپخش- وحدتیه- سعدآباد- شبانکاره- دالکی-تنگ ارم-کلمه	خورموج- کاکي-شنبه	دیر- آبدان- بردستان- بردخون	دیلم-امام حسن	نخل تقی- عسلویه	کنگان-بنک- سیراف	گناوه-ریگ
جمعیت شهری	۲۳۳۸۳۶	۱۷۰۴۸۲	۲۵۸۹۱	۱۵۱۰۰۴	۴۷۰۶۲۸	۳۶۸۱۲۲	۲۴۸۹۱	۱۹۰۳۸۷	۹۴۰۹۸۱	۶۹۰۷۲۹
گنجایش سینما	۱۸۰۰	۰	۲۸۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
تعداد تماشاچی	۲۶۷۴۰	۰	۶۴۳۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰

شهرستان	بوشهر	تنگستان	جم	دشتستان	دشتی	دیر	دیلم	عسلویه	کنگان	گناوه
نسبت تعداد تماشاچی به گنجایش سینما**	۱۵	۰	۲۳۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
اجرا	۱۰۶	۲۴	۱۵	۴۰	۱۹	۲۷	۱۴	۰	۳۱	۲۶
تماشاچی	۲۳۶۵۰	۵۰۹۰	۲۹۹۰	۸۲۵۵	۳۹۶۰	۵۶۸۵	۲۷۹۰	۰	۶۳۸۰	۵۵۴۰
نسبت تماشاچی به اجرای تئاتر و موسیقی**	۲۲۳	۲۱۲	۱۹۹	۲۰۶	۲۰۸	۲۱۱	۱۹۹		۲۰۶	۲۱۳
تعداد نمایشگاه	۲۵	۲۷	۸	۱۸	۱۴	۷	۹	۱	۱۰	۱۷
تعداد بازدیدکننده	۸۱۴۰۰	۶۳۵۰۰	۲۷۰۰۰	۸۷۲۰۰	۵۲۷۰۰	۳۳۳۰۰	۳۰۳۰۰	۱۲۰۰۰	۳۷۷۰۰	۴۶۶۰۰
سهم بازدیدکنندگان نسبت به نمایشگاه**	۳۲۵۶	۲۳۵۲	۳۳۷۵	۴۸۴۴	۳۷۶۴	۴۷۵۷	۳۳۶۷	۱۲۰۰۰	۳۷۷۰	۲۷۴۱
کتاب‌های موجود	۱۶۵۴۹۱	۱۰۸۶۹۹	۵۱۱۵۶	۱۶۶۵۵۷	۸۴۹۸۱	۶۷۵۱۲	۳۱۸۸۷	۱۲۱۸۷	۳۶۷۱۶	۶۸۷۵۰
تعداد اعضا	۷۱۷۰	۲۸۶۱	۳۷۸۹	۶۸۵۶	۲۴۹۴	۲۵۶۳	۷۹۵	۸۲۹	۲۳۲۳	۲۳۶۲
موارد مراجعه	۱۱۳۳۷۳	۴۱۲۶۳	۱۲۲۰۹	۱۶۳۳۸۴	۸۴۷۳۷	۹۱۷۷۲	۱۲۱۱۴	۱۰۱۷۸	۱۶۵۶۱	۹۲۱۳۹
مسجد، تکیه و حسینیه	۲۱۰	۲۰۲	۱۸۶	۴۶۷	۲۲۲	۲۲۳	۷۶	۷۷	۱۲۸	۱۷۲
تعداد ورزشکاران	۹۱۹۵	۱۴۷۷	۵۸۵۹	۴۹۷۴	۱۳۹۸	۱۲۷۹	۱۱۸۸	۲۶۹۳	۱۶۷۰	۲۷۸۰

** محاسبات مشاور

مأخذ: مرکز آمار ایران و اطلاعات دریافتی از استانداری بوشهر

با توجه به اطلاعات و آمارهای موجود در شهرستان‌های مختلف، شاخص‌های کلان اجتماعی و فرهنگی مشخص شده‌اند. این شاخص‌ها با توجه به واحد اندازه‌گیری‌شان بازه‌های مختلفی از مقادیر را شامل می‌شوند. برخی از شاخص‌ها نیز به تنهایی نمی‌توانند شاخص مناسبی جهت ارزیابی شهرستان‌ها باشند چراکه مقدار خام آن‌ها قضاوت درستی در مورد شهرستان‌ها را ایجاد نمی‌کند. از این رو شاخص‌ها با استفاده از روش‌های کمی و با استفاده از شاخص‌های میانجی استانداردسازی شده و آماده تحلیل سنجش کارکرد فرهنگی-اجتماعی شده است. شاخص‌های نهایی برای این منظور در جدول ۵ نمایش داده شده است.

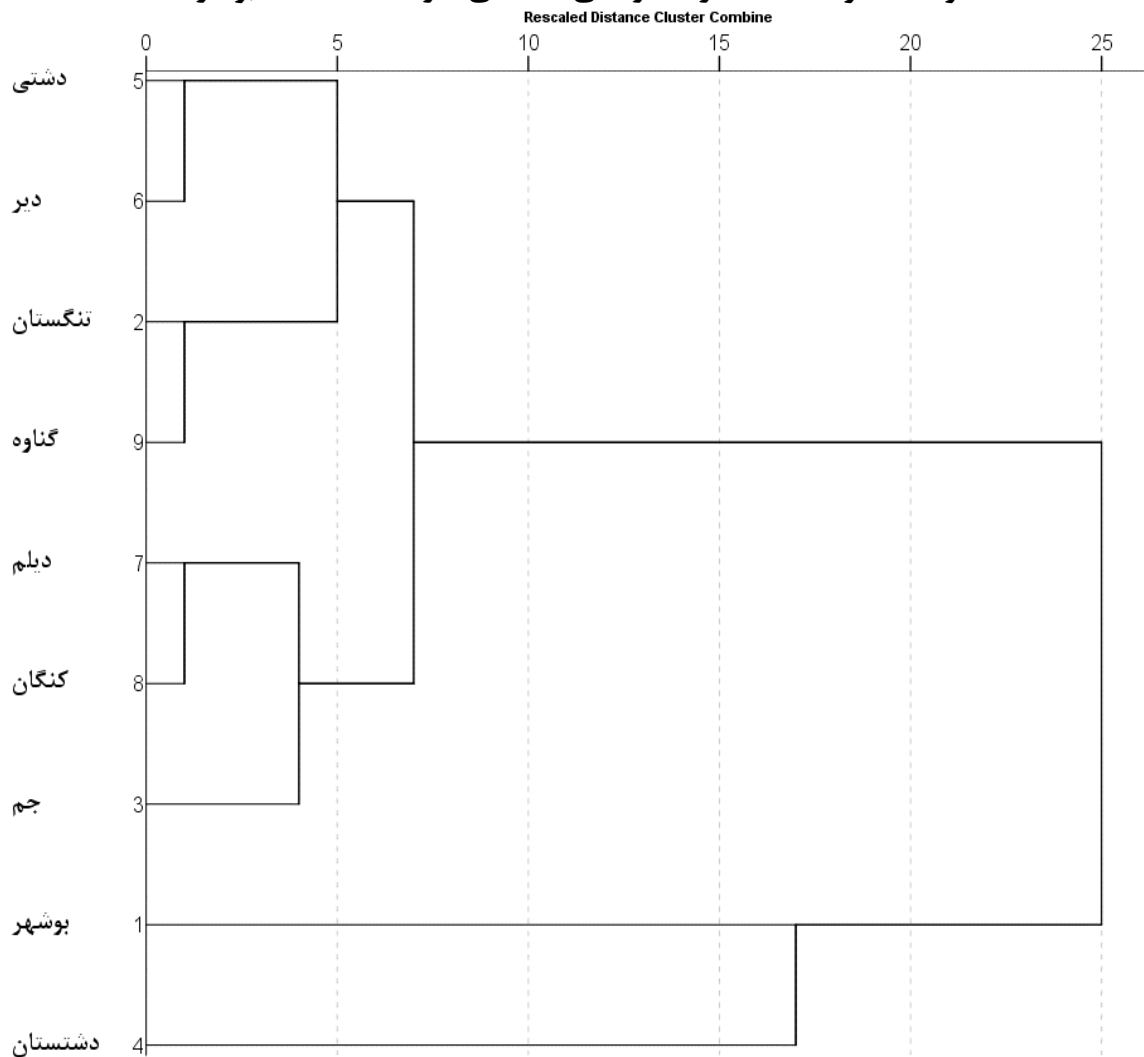
جدول ۵: استانداردسازی شاخص‌های فرهنگی-اجتماعی

شهرستان	بوشهر	تنگستان	جم	دشتستان	دشتی	دیر	دیلم	عسلویه	کنگان	گناوه
نسبت تعداد تماشاچی به گنجایش سینما	۱۵	۰	۲۳۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نسبت تماشاچی به اجرای تئاتر و موسیقی	۲۲۳	۲۱۲	۱۹۹	۲۰۶	۲۰۸	۲۱۱	۱۹۹		۲۰۶	۲۱۳
سهم بازدیدکنندگان نسبت به نمایشگاه	۳۲۵۶	۲۳۵۲	۳۳۷۵	۴۸۴۴	۳۷۶۴	۴۷۵۷	۳۳۶۷	۱۲۰۰۰	۳۷۷۰	۲۷۴۱
تعداد کتاب‌ها	۱۶۵۴۹۱	۱۰۸۶۹۹	۵۱۱۵۶	۱۶۶۵۵۷	۸۴۹۸۱	۶۷۵۱۲	۳۱۸۸۷	۱۲۱۸۷	۳۶۷۱۶	۶۸۷۵۰
تعداد اعضای کتابخانه	۷۱۷۰	۲۸۶۱	۳۷۸۹	۶۸۵۶	۲۴۹۴	۲۵۶۳	۷۹۵	۸۲۹	۲۳۲۳	۲۳۶۲
تعداد مراجعه به کتابخانه	۱۱۳۳۷۳	۴۱۲۶۳	۱۲۲۰۹	۱۶۳۳۸۴	۸۴۷۳۷	۹۱۷۷۲	۱۲۱۱۴	۱۰۱۷۸	۱۶۵۶۱	۹۲۱۳۹
مسجد، تکیه و حسینیه	۲۱۰	۲۰۲	۱۸۶	۴۶۷	۲۲۲	۲۲۳	۷۶	۷۷	۱۲۸	۱۷۲
تعداد ورزشکاران	۹۱۹۵	۱۴۷۷	۵۸۵۹	۴۹۷۴	۱۳۹۸	۱۲۷۹	۱۱۸۸	۲۶۹۳	۱۶۷۰	۲۷۸۰

مأخذ: سالنامه ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

با توجه به موضوعیت هر یک از شاخص‌ها و نحوه تأثیرگذاری، شاخص‌ها با یکدیگر ترکیب، استانداردسازی و تبیین شده‌اند. با توجه به میزان هر یک از شاخص‌ها در شهرستان‌های مختلف و با استفاده از روش‌های خوشه‌بندی سلسله‌مراتبی، وضعیت شهرستان‌های مختلف استان در چهار خوشه‌ی اصلی بررسی شده‌اند. نتیجه‌ی این بررسی در نمودار ۱ نمایش داده شده است.

نمودار ۱: خوشه‌های کارکردی فرهنگی-اجتماعی شهرستان‌های استان بوشهر

مأخذ: محاسبات مشاور بر اساس مرکز آمار ایران و اطلاعات دریافتی از استانداری بوشهر

این بررسی نشان می‌دهد که شهرستان بوشهر بیش‌ترین میزان را در شاخص‌های کارکرد اجتماعی-فرهنگی به خود اختصاص داده است و در رده‌ی اول از این نظر قرار گرفته است. این در حالی است که شهرستان دشتستان با کمترین میزان در رده‌ی آخر و در خوشه‌ی انتهایی قرار گرفته است. این بررسی نشان می‌دهد که اکثر شهرستان‌های استان در رده‌ی دوم واقع شده‌اند. شهرستان‌های تنگستان، دشتی، دیر و گناوه از این دسته‌اند.

جدول ۶: خوشه‌بندی شهرستان‌های استان بوشهر از نظر کارکرد اجتماعی-فرهنگی

خوشه‌بندی‌ها	گروه یک	گروه دو						گروه سه	گروه چهار
شهرستان	بوشهر	تنگستان	دشتی	دیر	گناوه	جم	ديلم	کنگان	دشتستان

مأخذ: محاسبات مشاور

با توجه به نتیجه‌ی این مطالعات می‌توان گفت که شهرستان‌های استان دارای ساختار یک‌دست و یکپارچه‌ای هستند و تفاوت‌های چشم‌گیر در آن‌ها دیده نمی‌شود. این بدان معناست که اکثر شهرستان‌های استان دارای کارکرد مشابهی هستند.

۱-۲-۸-۱-۲-۱-۲- تخننص کارکردهای غالب

با توجه به مشخص شدن کارکردهای اصلی نظام شهری در ساختار کلان استانی، در این بخش از مطالعات کارکرد هر یک از سکونتگاه‌های شهری به عنوان کارکرد اصلی مورد تحلیل قرار گرفته است. کارکرد غالب یک سکونتگاه ناشی از نقش و جایگاه هر شهر در نظام و ساختار اقتصادی شهرهای استان است. از این رو به منظور تثنص کارکرد غالب سکونتگاه‌های شهری که می‌تواند نشان‌دهنده‌ی موقعیت و جایگاه ساختاری سکونتگاه از نظر اقتصادی باشد از شاخص شاغلین بخش‌های مختلف اقتصادی استفاده شده است (ضرابی، ۱۳۸۸، فنی ۱۳۷۸). ترکیب شاغلین مختلف در شهرهای استان مشخص‌کننده‌ی وضعیت رسته‌ی فعالیتی نقطه‌ی شهری است. با توجه به تعدد شهرها (۳۳ شهر در سال ۱۳۹۰) و همچنین دسته‌های فعالیتی مختلف (۱۳ دسته‌ی اصلی) ماتریس شاغلین استان دارای درایه‌های مختلفی خواهد شد که تحلیل یکپارچه و همزمان داده‌ها را مشکل می‌کند (سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰).

از این رو به منظور بررسی و تحلیل ماتریس شاغلین بایستی از روشی استفاده کرد که قادر به آنالیز داده‌های شاغلین و شهرها به صورت همزمان باشد. تحلیل تناظر^۱ به عنوان یک روش تحلیلی که توانایی تحلیل ماتریس‌های بزرگ را به صورت گرافیکی دارد، می‌تواند روشی کارآمد در این زمینه باشد. این تحلیل قادر به بررسی متغیرهای چندگانه به صورت هم‌زمان است. به طوری که این تحلیل به دلیل ماهیت تحلیل چند متغیری می‌تواند روابطی را که نمی‌توان در یک سری از مقایسه‌های زوجی متغیرها کشف نمود، آشکار سازد (زبردست و شهابی شمیری ۱۳۹۳).

تحلیل تناظر، روش عامل یابی متغیرهای طبقه‌ای و نمایش آن‌ها در فضایی است که همخوانی آن‌ها را در دو یا چند بعد نشان می‌دهد و در حقیقت روشی آماری است که امکان می‌دهد جدول‌های بزرگ توافقی را هم به گونه نموداری و هم به گونه ترکیبی توصیف و تحلیل کنیم. در این جدول‌ها می‌توانیم در محله‌ای برخوردار هر سطر و ستون تعداد افرادی را که در ویژگی آن سطر و آن ستون سهم هستند، ببایم؛ به بیان دیگر، تحلیل تناظر روشی است برای نمایش عناصر

۱- Correspondence Analyst

سطری و ستونی یک جدول در یک نقشه فضایی با یک تفسیر هندسی معین از وضعیت‌های نسبی آن عناصر شامل تفسیری از شباهت‌ها و تفاوت‌های بین سطرها، شباهت‌ها و تفاوت‌های بین ستون‌ها و هماهنگی بین سطرها و ستون‌ها. نقشه تناظر، دو بعد را که از تحلیل مؤلفه‌های اصلی فاصله‌های نقاط حاصل می‌شود به نمایش می‌گذارد. نقاط یا عناصر هر نیم‌رخ در ارتباط با این ابعاد نمایش داده می‌شود (هومن ۱۳۸۹).

تحلیل تناظر قادر است روابط بین مقوله‌های سطری (ترکیب شاغلین در هر شهر) و ستونی (تعداد شاغلین شهرها در یک فعالیت) در یک نمودار در یک فضای واحد را نمایش دهد که این امر می‌تواند منجر به کشف روابط ساختاری بین متغیرهای مقوله‌ای و موارد دیگر گردد (عزیزی و فرهیخته ۱۳۹۲). بنابراین به منظور بهره‌گیری از این تحلیل ماتریس شاغلین در دو دوره‌ی آماری سال ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ آماده‌سازی شده است. هر یک از دوره‌های آماری به صورت مجزا با استفاده از این روش مورد تحلیل قرار خواهد گرفت تا بتوان از این طریق تغییرات نظام فعالیتی در نظام شهری استان تحلیل کرد.

جدول ۷: ماتریس شاغلین نقاط شهری به تفکیک گروه‌های فعالیتی در سال ۱۳۸۵

شهر	کشاورزی	صنعت				خدمات						
		کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	استخراج معدن	تولید صنعتی (ساخت)	تأمین برق، گاز، آب، بخار و تپه‌ها	ساخت‌وساز	هتل و رستوران	حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات	فعالیت‌های مالی و بیمه	مستغلات، باجاره و فعالیت‌های کارو کسب	اداره امور عمومی و دفاع؛ تأمین اجتماعی اجباری	آموزش
امام حسن	۳۵	۸۳	۳۰	۰	۱۷۹	۴۳	۱۰	۳۵	۳	۱۹	۱۷	۲۱
اهرم	۲۶۲	۲۰	۱۹۱	۷۵	۵۷۸	۳۸۰	۱۲	۳۲۷	۸۶	۷۲	۷۲۲	۳۹۸
آب پخش	۴۵۳	۴۱	۴۲۵	۲۸	۵۰۴	۳۱۵	۰	۲۷۰	۱۰۳	۱۲۹	۴۷۲	۵۱۷
آبدان	۹۵۱	۰	۴۷	۸	۲۲۴	۹۰	۰	۱۰۳	۱۲	۳۷	۹۰	۱۳۱
بrazجان	۸۸۴	۱۶۵	۲۹۰۶	۴۴۴	۲۹۸۱	۵۲۴۶	۲۰۵	۲۹۱۴	۴۵۱	۸۱۰	۳۷۸۷	۲۷۲۴
بردخون	۵۵۸	۰	۵۱	۱۷	۱۵۸	۱۰۵	۰	۳۲	۱۲	۰	۱۰۳	۹۳
دیر	۱۱۷۴	۵	۲۴۵	۵۲	۷۲۸	۷۲۸	۱۸	۸۷۹	۶۹	۱۰۴	۴۸۴	۵۰۹
دلم	۴۲۴	۴۷	۳۰۴	۵۹	۸۰۹	۱۳۶۹	۶۵	۲۰۱۱	۶۶	۸۱	۴۰۱	۴۵۳
ریگ	۸۲	۰	۳۷	۵	۲۱۲	۱۶۷	۷	۹۰۸	۱۵	۱۳	۹۲	۱۳۳
کنگان	۶۱۹	۲۷	۵۸۷	۹۷	۱۰۶۹	۱۰۴۱	۸۳	۱۳۸۳	۹۸	۲۰۶	۷۴۰	۴۸۷
گناوه	۴۴۹	۳۸۷	۱۱۱۷	۲۰۱	۲۲۳۰	۴۴۵۱	۱۴۵	۴۱۳۲	۲۱۹	۴۲۰	۱۰۰۳	۱۴۰۴
بنک	۴۰۹	۰	۱۴۴	۹۹	۳۸۴	۳۵۸	۲۰	۲۷۷	۳۸	۱۰۰	۱۸۴	۱۶۴
بوشهر	۱۷۸۹	۵۶۳	۵۶۲۴	۷۵۶	۵۱۳۶	۶۵۴۳	۹۸۸	۵۳۲۶	۱۷۳۷	۱۸۳۲	۱۸۲۴۸	۵۰۲۶
تنگه ارم	۱۲۹	۰	۲۴	۰	۱۲۳	۸۰	۰	۴۷	۰	۲۷	۵۱	۹
جم	۱۵	۶۲۳	۲۲۱	۵۷۷	۶۵۰	۳۴۲	۸	۲۳۰	۴۷	۱۵۳	۳۳۹	۳۲۷
چغادک	۳۱۷	۱۳	۸۵۸	۸۰	۶۲۳	۸۹۰	۵۵	۵۶۴	۱۳	۱۲۱	۵۵۰	۱۴۶
خارک	۱۴	۴۴۷	۳۰۶	۵۵	۶۵۷	۹۰	۱۴	۴۱۶	۲۶	۲۱۴	۱۰۶۹	۱۱۷
خورموج	۲۹۲	۸۴	۸۴۴	۱۸۰	۱۶۴۸	۱۳۴۰	۸۲	۸۴۵	۲۱۹	۲۲۷	۱۱۹۵	۱۰۰۸

شهر	کشاورزی			صنعت								خدمات			
	۲۶۴	۱۴	۱۸۸	۱۲	۳۸۶	۴۰۹	۳۰	۱۹۰	۰	۱۱	۱۵۷	۵۹	۹۹		
دالکی	۵۲	۲	۷۰	۶	۱۱۸	۹۱	۶	۲۶۲	۱۵	۸	۱۲۹	۹۳	۲۷		
دلوار	۲۵	۸	۳۱	۱۳	۶۵	۳۷	۴	۶۸	۴	۷۲	۳۴	۴۸	۲۱		
ریزی	۲۷۹	۱۱	۲۲۵	۲۸	۵۲۵	۹۰	۰	۱۹۵	۰	۱۱	۲۷۹	۲۲۱	۱۳۶		
سعدآباد	۱۴۲	۰	۱۷۰	۳۶	۶۱۹	۳۰۳	۰	۲۵۷	۳۶	۱۰۴	۱۲۰	۱۲۶	۱۵۰		
شیانکاره	۱۶۳	۷	۱۰۵	۶	۳۱۶	۱۵۷	۰	۱۴۰	۷	۵۶	۴۳	۲۸	۴۷		
سیراف	۱۴۷	۰	۳۴	۴۲	۵۳۲	۳۵۶	۹۹	۲۶۴	۴۷	۴۶	۱۰۸	۷۸	۵۲		
عسلویه	۳۸۷	۵	۱۳۸	۱۴	۵۲۳	۳۱۵	۰	۲۴۰	۲۵	۳۹	۲۲۳	۲۳۷	۸۴		
کاکي	۹۷	۰	۱۴	۰	۱۳۰	۲۷	۰	۲۵	۱۷	۰	۸۷	۲۸	۱۳		
کلمه	۲۲۴	۸	۲۵۸	۲۶	۱۱۸۶	۶۸۲	۷۶	۸۵۹	۵۶	۸۲	۴۷	۵	۱۱۹		
نخل تقي	۵۸۸	۱۲	۲۷۷	۴۱	۴۵۰	۲۰۴	۰	۴۱۶	۲۵	۵	۳۴۷	۱۴۸	۳۹		
وحدتیه	۵۲	۸	۲۰۳	۶۸	۷۸۰	۲۷۸	۲۹	۴۳۱	۴۲	۱۲۱	۳۷۴	۴۰۵	۱۶۱		
عالی شهر															

جدول ۸: ماتریس شاغلین نقاط شهری به تفکیک گروه‌های فعالیتی در سال ۱۳۹۰

نام شهر	کشاورزی	صنعت				خدمات									
		کشاورزی، جنگلکاری و ماهیگیری	استخراج معدن	تولید صنعتی (ساخت)	تأمین برق، گاز، آب، بخار و تهویه هوا	ساختمان	کشت و صنعت	عمده‌فروشی و خرده‌فروشی؛ تعمیر وسایل نقلیه موتوری و موتورسیکلت	هتل و رستوران	حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات	فعالیت‌های مالی و بیمه	مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کار و کسب	اداره امور عمومی و دفاع؛ تأمین اجتماعی اجباری	آموزش	سایر فعالیت‌های خدماتی
امام حسن	۳۱	۱۰۵	۲۴	۰	۱۰۴	۰	۴۱	۴	۳۶	۵	۰	۷۴	۲۴	۲۱۱	۰
انارستان	۱۴۲	۶	۶۹	۳۴	۱۸۹	۱	۷۸	۲	۴۶	۱۱	۰	۹۰	۶۲	۱۴۴	۰
اهرم	۴۲۳	۳۴	۲۲۱	۱۴۶	۲۷۶	۰	۴۵۹	۲۱	۴۱۰	۹۲	۳	۹۰۲	۵۴۲	۳۶۹	۰
آب پخش	۸۹۶	۵۴	۲۳۸	۹۱	۳۶۷	۱۴	۲۵۴	۲۶	۲۴۲	۳۶	۲	۶۳۵	۳۱۳	۵۱۹	۰
آبدان	۶۸۴	۴۱	۱۰۶	۶۴	۲۰۷	۰	۱۱۴	۹	۱۳۱	۱۹	۳	۹۶	۱۳۶	۶۱	۰
بrazجان	۱۱۵۵	۲۵۰	۲۶۸۵	۵۰۹	۲۸۰۷	۵	۴۲۷۷	۲۱۴	۲۹۷۴	۴۶۷	۱۲۵	۳۳۷۳	۲۴۵۸	۲۰۸۹	۰
پردخون	۴۹۹	۵	۹۲	۱۱	۲۸۳	۰	۱۵۹	۷	۶۲	۸	۳	۸۷	۱۰۰	۴۶	۰
پرستان	۳۵۱	۲۲	۱۴۴	۵۳	۲۴۳	۰	۱۹۴	۶	۲۶۰	۳۴	۰	۱۳۲	۹۳	۷۵	۰
بنک	۲۴۹	۲۵۳	۴۰۵	۱۵۰	۵۴۳	۱	۲۸۸	۴۲	۳۱۰	۴۶	۵	۲۶۷	۲۳۷	۲۳۹	۰
بوشهر	۱۷۰۷	۵۹۶	۴۴۳۵	۱۴۸۱	۴۶۰۰	۴	۶۸۲۸	۶۵۰	۷۳۳۹	۱۸۵۴	۳۰۸	۱۷۳۰۲	۵۱۸۹	۵۵۷۲	۱
تنگه ارم	۲۱۸	۷	۵۰	۴۱	۹۲	۰	۱۱۷	۸	۳۱	۱۱	۰	۱۰۵	۵۶	۵۹	۰
جم	۶۵	۱۲۴۹	۴۲۰	۱۲۳۵	۳۵۶	۱	۴۱۷	۵۰	۲۳۵	۵۶	۲	۴۲۷	۴۷۴	۶۷۰	۲
چغادک	۲۰۰	۱۹	۶۷۹	۴۶	۸۱۹	۱	۵۶۸	۴۵	۸۲۱	۳۳	۱۴	۲۹۴	۱۲۶	۴۲۵	۰
خارک	۹۱	۲۰۸	۲۹۸	۶۱	۲۸۲	۰	۲۸۴	۶۴	۳۵۸	۳۸	۲	۶۱۶	۱۸۱	۴۴۴	۰
خورموج	۶۰۷	۱۲۴	۹۳۰	۳۱۰	۱۳۹۱	۳	۱۲۶۸	۹۹	۸۳۰	۱۷۲	۲۸	۱۳۵۶	۱۰۹۸	۸۲۱	۰
دالکی	۲۱۳	۲۴	۱۴۷	۲۲	۱۸۶	۲	۱۵۴	۱۰	۲۳۶	۷	۵	۲۵۵	۷۲	۷۸	۰
دلوار	۴۰	۱۲	۷۱	۱۶	۴۱	۰	۱۰۲	۴	۲۳۶	۱۷	۱	۱۶۴	۱۱۲	۷۳	۰
دیر	۹۶۱	۸۱	۵۰۵	۱۳۲	۶۹۲	۰	۷۷۳	۳۷	۸۶۲	۹۲	۸	۶۳۸	۴۴۶	۳۹۵	۰
دیلم	۳۱۲	۲۷	۳۰۹	۶۷	۹۸۰	۰	۱۵۰۵	۷۷	۱۴۸۷	۹۵	۸	۴۸۸	۴۳۹	۴۹۱	۰
ریزی	۹۳	۱۲	۹۵	۲۳	۱۵۹	۰	۵۳	۱۰	۲۶	۹	۰	۷۷	۶۰	۱۷۰	۰
ریگ	۸۳	۱۵	۴۹	۱۱	۱۳۴	۰	۱۵۹	۱۳	۷۶۱	۱۶	۲	۱۳۲	۹۸	۱۴۹	۰

خدمات									صنعت				کشاورزی			
۰	۱۶۹	۲۰۸	۳۹۳	۱	۲۷	۱۵۱	۱۴	۱۲۹	۹	۲۳۱	۵۵	۱۶۱	۴۰	۳۹۸	سعدآباد	
۰	۴۹۸	۶۷	۱۱۵	۰	۱۷	۱۲۰	۲۹	۱۶۳	۰	۱۹۳۴	۱۰۵	۳۰۴	۳۰۲	۱۵۰	سیراف	
۰	۱۷۶	۸۲	۳۳۱	۲	۳۸	۲۰۶	۳۳	۲۷۸	۱۵	۳۴۰	۵۱	۱۹۸	۴۲	۱۸۹	شبانکاره	
۰	۷۵	۳۲	۶۶	۰	۱	۴۱	۶	۳۱	۱	۳۶	۳۶	۵۳	۲۴	۲۲۳	شنبه	
۰	۱۷۳	۵۱۸	۲۵۷	۱۴۲	۴۶	۴۵۷	۳۳	۲۹۴	۰	۸۲۶	۸۹	۳۲۸	۱۱	۸۳	عالی شهر	
۰	۵۴۳	۳۸	۱۷۹	۵	۷۵	۵۲۰	۲۳	۲۹۵	۰	۴۲۵	۶۱	۴۹۵	۵۴	۱۲۵	عسلویه	
۰	۱۹۰	۲۷۶	۲۳۴	۳	۲۴	۲۷۷	۱۷	۲۶۴	۰	۳۷۵	۴۶	۱۸۳	۲۵	۵۴۷	کاکلی	
۰	۲۵	۴۲	۱۰۳	۰	۳	۴۷	۴	۴۷	۱	۱۳۸	۲۹	۷۰	۳	۱۳۷	کلمه	
۲	۵۶۴۲	۷۸۸	۱۴۸۹	۴۵	۱۴۹	۳۱۳۴	۱۷۱	۲۰۰۹	۰	۲۴۲۰۲	۲۷۷۱	۷۵۷۸	۴۲۱۳	۴۵۵	کنگان	
۰	۱۳۳۳	۱۲۵۴	۱۳۳۰	۶۸	۲۷۱	۳۲۱۱	۲۰۶	۴۸۵۲	۱	۲۰۰۹	۳۴۱	۱۱۶۰	۴۷۴	۷۷۳	گناوه	
۰	۳۲۹	۵۶	۲۲۹	۹	۲۸	۸۹۶	۲۸	۳۴۰	۰	۱۱۱۵	۸۷	۴۱۴	۲۳۴	۱۸۳	نخل تقی	
۰	۱۲۶	۱۶۶	۴۰۸	۱	۱۹	۲۳۳	۱۳	۲۶۳	۱	۳۳۱	۵۲	۲۸۷	۸۸	۵۷۳	وحدتیه	

مأخذ: سالنامه ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

به منظور ارائه‌ی درک درستی از وضعیت شاغلین نقاط شهری در سطح استان، قبل از ارائه‌ی تحلیل‌های مبتنی بر تحلیل تناظر از شاخص‌های اولیه این تحلیل استفاده شده است که می‌تواند وضعیت استان را از نظر شاغلین بخش‌های مختلف فعالیت و همچنین نقاط شهری بیان کند. برای این منظور از شاخصی به نام نیم‌رخ‌های سطری و ستونی استفاده شده است. نیم‌رخ‌ها نشان‌دهنده‌ی وضعیت عامل‌ها در مجموع سطرها (شهرها) یا ستون‌ها (فعالیت‌ها) هستند. نیم‌رخ از نسبت فراوانی هر سطر یا ستون به مجموع سطر یا ستون است. اگر هر یک از این اعداد را به متوسط نیم‌رخ‌ها تقسیم کنیم شاهد ماتریسی متقارن خواهیم بود که روش محاسبه‌ی سطری و ستونی تفاوتی در نتیجه ایجاد نمی‌کند. بر اساس این تحلیل می‌توان وضعیت نقش هر شهر را در ترکیب سهم شاغلین استان و همچنین نقش هر شغل در ترکیب شغلی هر شهر را مورد بررسی قرارداد. جدول ۹ و جدول ۱۰ ویژگی‌های نظام شهری از این منظر را نشان می‌دهد.

جدول ۹: نپیرخ سطری ماتریس شاغلین سال ۱۳۹۰ (توکیب سهمی شاغلین هر شهر)

کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	استخراج معدن	تولید صنعتی	تامین برق، گاز، آب، بخار و تهویه هو	ساختن	عمده فروشی و خرده فروشی	هتل و رستوران	حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات	فعالیت های مالی و بیمه	فعالیت های کسب و کار، اجاره و مستغل	اداره امور عمومی و دفاع، تامین اجتم	آموزش	سایر فعالیت های خدماتی	خارک
۰٪	۱۳٪	۹٪	۲٪	۱۹٪	۳٪	۰٪	۱۲٪	۱٪	۶٪	۳۰٪	۳٪	۲٪	۱۰۰٪
۳٪	۱٪	۱۰٪	۱٪	۹٪	۱۲٪	۲٪	۹٪	۳٪	۳٪	۲۲٪	۹٪	۵٪	۱۰۰٪
۷٪	۰٪	۲۰٪	۲٪	۱۴٪	۲۱٪	۱٪	۱۳٪	۰٪	۳٪	۱۳٪	۳٪	۲٪	۱۰۰٪
۶٪	۰٪	۸٪	۱٪	۱۳٪	۱۰٪	۱٪	۳۲٪	۲٪	۱٪	۱۵٪	۱۱٪	۳٪	۱۰۰٪
۸٪	۱٪	۶٪	۲٪	۱۷٪	۱۱٪	۰٪	۱۰٪	۳٪	۲٪	۲۲٪	۱۲٪	۷٪	۱۰۰٪
۱۴٪	۱٪	۱۱٪	۱٪	۲۶٪	۵٪	۰٪	۱۰٪	۰٪	۱٪	۱۴٪	۱۱٪	۷٪	۱۰۰٪
۲۳٪	۰٪	۱۱٪	۲٪	۱۸٪	۸٪	۰٪	۱۶٪	۱٪	۰٪	۱۴٪	۶٪	۲٪	۱۰۰٪
۷٪	۰٪	۸٪	۲٪	۳۰٪	۱۵٪	۰٪	۱۲٪	۲٪	۵٪	۶٪	۶٪	۷٪	۱۰۰٪
۱۳٪	۱٪	۱۳٪	۱٪	۱۵٪	۹٪	۰٪	۸٪	۳٪	۴٪	۱۴٪	۱۵٪	۴٪	۱۰۰٪
۴٪	۱٪	۱۲٪	۲٪	۱۲٪	۲۱٪	۱٪	۱۲٪	۲٪	۳٪	۱۵٪	۱۱٪	۶٪	۱۰۰٪
۱۵٪	۱٪	۱۰٪	۱٪	۲۱٪	۲۲٪	۲٪	۱۰٪	۰٪	۱٪	۹٪	۳٪	۵٪	۱۰۰٪
۲۵٪	۰٪	۴٪	۰٪	۲۴٪	۱۵٪	۰٪	۹٪	۰٪	۵٪	۱۰٪	۲٪	۶٪	۱۰۰٪
۲۲٪	۰٪	۳٪	۰٪	۳۰٪	۶٪	۰٪	۶٪	۴٪	۰٪	۲۰٪	۶٪	۳٪	۱۰۰٪
۱۷٪	۰٪	۶٪	۱٪	۲۳٪	۱۴٪	۰٪	۱۱٪	۱٪	۲٪	۱۰٪	۱۱٪	۴٪	۱۰۰٪
۳٪	۱٪	۱۰٪	۲٪	۱۹٪	۱۶٪	۱٪	۱۰٪	۳٪	۳٪	۱۴٪	۱۲٪	۶٪	۱۰۰٪
۴۹٪	۰٪	۴٪	۱٪	۱۴٪	۹٪	۰٪	۳٪	۱٪	۰٪	۹٪	۸٪	۱٪	۱۰۰٪
۲۳٪	۰٪	۵٪	۱٪	۱۴٪	۱۴٪	۰٪	۱۷٪	۱٪	۲٪	۹٪	۱۰٪	۴٪	۱۰۰٪
۵۶٪	۰٪	۳٪	۰٪	۱۳٪	۵٪	۰٪	۶٪	۱٪	۲٪	۵٪	۸٪	۱٪	۱۰۰٪
۹٪	۰٪	۹٪	۱٪	۱۶٪	۱۵٪	۱٪	۲۰٪	۱٪	۱٪	۱۱٪	۷٪	۶٪	۱۰۰٪
۱۸٪	۰٪	۶٪	۴٪	۱۷٪	۱۶٪	۱٪	۱۲٪	۲٪	۴٪	۸٪	۷٪	۵٪	۱۰۰٪
۱۵٪	۱٪	۱۰٪	۱٪	۳۰٪	۱۵٪	۰٪	۱۳٪	۱٪	۵٪	۴٪	۳٪	۴٪	۱۰۰٪
۸٪	۰٪	۲٪	۲٪	۲۹٪	۲۰٪	۵٪	۱۵٪	۳٪	۲٪	۶٪	۴٪	۳٪	۱۰۰٪
۶٪	۰٪	۷٪	۱٪	۳۳٪	۱۹٪	۲٪	۲۴٪	۲٪	۲٪	۱٪	۰٪	۳٪	۱۰۰٪
۵٪	۰٪	۲٪	۰٪	۱۲٪	۱۰٪	۰٪	۵۲٪	۱٪	۱٪	۵٪	۸٪	۵٪	۱۰۰٪
۳٪	۲٪	۷٪	۱٪	۱۳٪	۲۶٪	۱٪	۲۴٪	۱٪	۱٪	۶٪	۸٪	۵٪	۱۰۰٪
۷٪	۷٪	۶٪	۰٪	۳۶٪	۹٪	۲٪	۷٪	۱٪	۴٪	۳٪	۴٪	۴٪	۱۰۰٪
۷٪	۱٪	۵٪	۱٪	۱۳٪	۲۲٪	۱٪	۳۲٪	۱٪	۱٪	۶٪	۷٪	۴٪	۱۰۰٪
۶٪	۲٪	۷٪	۳٪	۱۵٪	۹٪	۱٪	۱۶٪	۱٪	۱۷٪	۸٪	۱۱٪	۵٪	۱۰۰٪
۰٪	۱۶٪	۶٪	۱۵٪	۱۷٪	۹٪	۰٪	۶٪	۱٪	۴٪	۹٪	۹٪	۸٪	۱۰۰٪
۷٪	۲٪	۹٪	۲٪	۱۴٪	۱۵٪	۱٪	۱۴٪	۲٪	۳٪	۱۸٪	۹٪	۵٪	

مأخذ: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

جدول ۱۰: نیمرخ ستونی ماتریس شاغلین سال ۱۳۹۰ (سهیم هر یک از شهرها در ساختار هر یک از فعالیتها)

جرم هر شهر	سایر فعالیت های خدماتی	آموزش	اداره امور عمومی و دفاع، تامین اجتم	فعالیت های کسب و کار، اجاره و مستغل	فعالیت های مالی و بیمه	حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات	هتل و رستوران	عمده فروشی و خرده فروشی	ساختمان	تامین برق، گاز، آب، بخار و تپوید هو	تولید صنعتی	استخراج معدن	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	
	۲٪	۱٪	۳٪	۴٪	۱٪	۲٪	۱٪	۰٪	۳٪	۲٪	۲٪	۱۷٪	۰٪	خارک
	۲۳٪	۲۴٪	۳۴٪	۲۷٪	۵۰٪	۲۲٪	۵۱٪	۲۵٪	۲۲٪	۲۶٪	۲۶٪	۲۲٪	۱۶٪	بوشهر
	۳٪	۱٪	۲٪	۲٪	۰٪	۲٪	۳٪	۳٪	۳٪	۳٪	۶٪	۱٪	۳٪	چغادک
	۱٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۱٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	دلوار
	۲٪	۳٪	۲٪	۱٪	۲٪	۱٪	۱٪	۱٪	۲٪	۳٪	۱٪	۱٪	۲٪	اهرم
	۱٪	۲٪	۱٪	۰٪	۰٪	۱٪	۰٪	۰٪	۲٪	۱٪	۱٪	۰٪	۲٪	سعدآباد
	۱٪	۰٪	۱٪	۰٪	۱٪	۲٪	۰٪	۱٪	۲٪	۱٪	۲٪	۰٪	۵٪	وحدتیه
	۱٪	۲٪	۰٪	۲٪	۱٪	۱٪	۰٪	۱٪	۳٪	۱٪	۱٪	۰٪	۱٪	شبانکاره
	۲٪	۲٪	۳٪	۳٪	۳٪	۱٪	۰٪	۱٪	۲٪	۱٪	۳٪	۲٪	۴٪	آب پخش
	۱۵٪	۱۸٪	۱۹٪	۱۶٪	۱۳٪	۱۲٪	۱۱٪	۲۰٪	۱۳٪	۱۵٪	۱۹٪	۶٪	۸٪	بrazجان
	۱٪	۱٪	۱٪	۰٪	۰٪	۱٪	۲٪	۲٪	۲٪	۰٪	۱٪	۱٪	۲٪	دالکی
	۰٪	۰٪	۰٪	۱٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۱٪	۰٪	۰٪	۰٪	۱٪	تنگ ارم
	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۱٪	۰٪	۰٪	۰٪	۱٪	کلمه
	۱٪	۱٪	۲٪	۱٪	۱٪	۱٪	۰٪	۱٪	۲٪	۰٪	۱٪	۰٪	۳٪	کاکي
	۵٪	۶٪	۷٪	۵٪	۶٪	۴٪	۴٪	۵٪	۷٪	۶٪	۵٪	۳٪	۳٪	خورموج
	۱٪	۰٪	۱٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۱٪	۱٪	۰٪	۰٪	۵٪	بردخون
	۳٪	۲٪	۳٪	۲٪	۲٪	۴٪	۱٪	۳٪	۳٪	۲٪	۲٪	۰٪	۱۰٪	بندر دیر
	۱٪	۰٪	۱٪	۱٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۱٪	۰٪	۰٪	۰٪	۸٪	آبدان
	۴٪	۵٪	۳٪	۴٪	۳٪	۶٪	۴٪	۴٪	۴٪	۳٪	۴٪	۱٪	۶٪	بندر کنگان
	۱٪	۱٪	۱٪	۲٪	۱٪	۱٪	۱٪	۱٪	۲٪	۳٪	۱٪	۰٪	۴٪	بنک
	۱٪	۱٪	۰٪	۱٪	۰٪	۱٪	۰٪	۱٪	۱٪	۰٪	۱٪	۰٪	۱٪	طاهری
	۱٪	۱٪	۱٪	۱٪	۱٪	۱٪	۵٪	۱٪	۲٪	۱٪	۰٪	۰٪	۱٪	عسلویه
	۲٪	۱٪	۰٪	۲٪	۲٪	۴٪	۴٪	۳٪	۵٪	۱٪	۲٪	۰٪	۲٪	نخل تقی
	۱٪	۱٪	۱٪	۰٪	۰٪	۴٪	۰٪	۱٪	۱٪	۰٪	۰٪	۰٪	۱٪	بندر ریگ
	۱۰٪	۹٪	۱۰٪	۸٪	۶٪	۱۸٪	۸٪	۱۷٪	۹٪	۷٪	۷٪	۱۵٪	۴٪	بندر گناوه
	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۱٪	۰٪	۱٪	۰٪	۰٪	۳٪	۰٪	امام حسن
	۴٪	۳٪	۳٪	۲٪	۲٪	۹٪	۳٪	۵٪	۳٪	۲٪	۲٪	۲٪	۴٪	بندر دیلم
	۰٪	۰٪	۰٪	۱٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	ریز
	۲٪	۴٪	۲٪	۳٪	۱٪	۱٪	۰٪	۱٪	۳٪	۲۰٪	۱٪	۲۴٪	۰٪	جم
	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	جمع نسبت کل

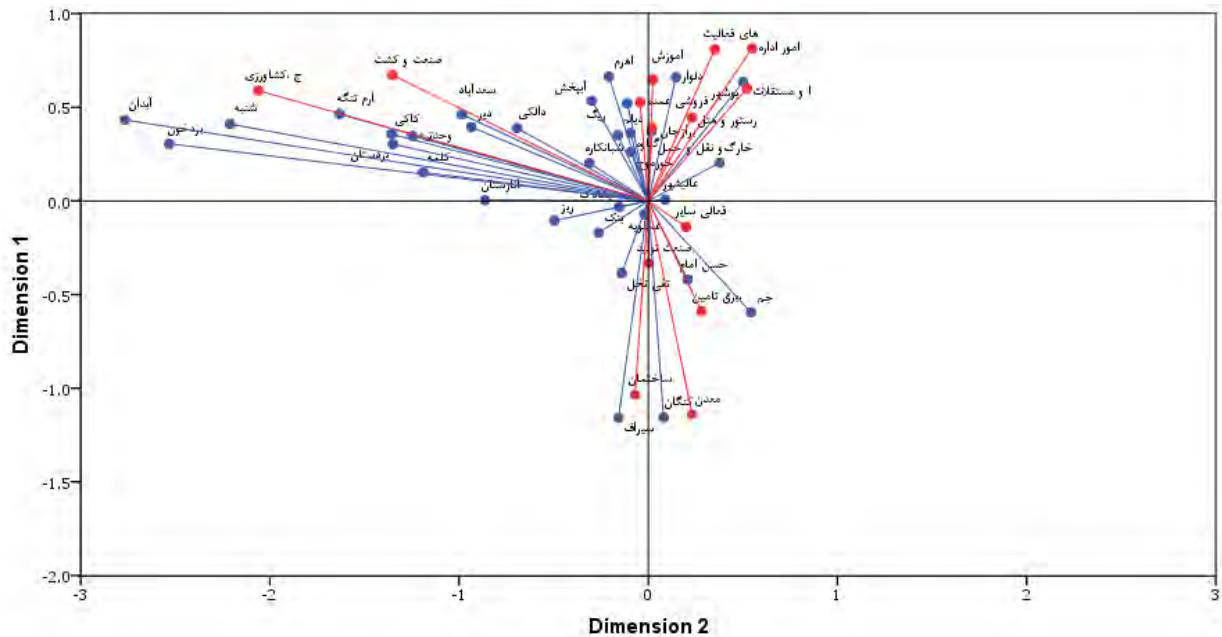
مأخذ: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

بررسی نیم‌رخ‌های سطری و ستونی در شاغلین شهرهای استان وضعیت هر یک از شهرها را در مقایسه با استان و همچنین وضعیت هر یک از گروه‌های فعالیتی در استان را مورد تحلیل قرار می‌دهد. بررسی نیم‌رخ‌های سطری وضعیت سهم شاغلین رسته‌ی فعالیتی را مشخص می‌کند. به طوری مثال این بررسی در شهر بوشهر نشان می‌دهد که بیش‌ترین سهم شاغلین به گروه فعالیتی اداره امور عمومی و دفاع و تأمین اجتماعی اختصاص دارد. از سوی دیگر بررسی نیم‌رخ‌های ستونی سهم هر یک از شهرها در رسته‌ی فعالیتی را تعیین می‌کند. به عنوان مثال بررسی‌ها نشان می‌دهد که شهر بوشهر در اکثر فعالیت‌ها بیش‌ترین سهم را به خود اختصاص داده است.

این تحلیل وضعیت هر یک از نقاط شهری و هر یک از رسته‌های فعالیتی را به صورت مستقل و بدون در نظر گرفته دیگر نقاط شهری یا دیگر رسته‌های فعالیتی مورد توجه قرار می‌دهد. این در حالی است تحلیل کارکرد غالب بایستی با در نظر گرفتن تمامی کارکردها و در مقایسه با همه شهرها صورت گیرد. از این‌رو در گام دوم تحلیل تناظر با استفاده از روابط میان فعالیت‌ها در شهرهای مختلف، گرایش‌های شهرهای مختلف را بیان می‌کند.

از این‌رو در نمایش نمودار به صورت سطری یا ستونی می‌توان موقعیت نقاط را به این صورت مورد تحلیل قرارداد که میزان نزدیکی عوارض نشان‌دهنده‌ی هم‌جنسی و تجانس میان عوارض سطری و ستونی است. به منظور خلاصه کردن این نتایج می‌توان محورهای سطر و ستون را در یک پلات واحد ترسیم کرد. اما مهم است بدانیم که در این گونه از پلات‌ها، تنها فاصله‌های بین عناصر سطرها و فاصله‌های بین عناصر ستون‌ها و نه فاصله‌ی بین ستون‌ها و سطرها مورد تفسیر قرار می‌گیرد. بنابراین مناسب نیست که گفته شود که یک طبقه از سطر به دلیل نزدیکی در دستگاه مختصات مشابه با طبقه‌ای از عناصر ستون است. از این‌رو بهتر است عباراتی کلی‌تر بر اساس اینکه این عناصر در کدام سوی مبدأ مختصات قرار می‌گیرد درباره ماهیت ابعاد به کار برده شود.

نمودار ۲: موقعیت نقاط شهری و گروه‌های فعالیتی در فضای اقلیدسی تحلیل تناظر

مأخذ: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

همان‌طور که پیش‌تر مطرح شد تحلیل تناظر در یک فضای اقلیدسی ویژگی‌های یک ماتریس را تحلیل می‌کند و روابط میان سطرها و ستون‌ها را بیان می‌کند. با توجه به داده‌های موجود که تعداد شاغلین هر یک از شهرها را مشخص می‌کند، این تحلیل انجام شده است. نتیجه‌ی تحلیل در نمودار ۲ نشان‌دهنده‌ی وابستگی هر یک از نقاط شهری به گروه‌های فعالیتی و برعکس هر یک از فعالیت‌های موجود در استان به شهرهاست. رسته‌های فعالیتی در این نمودار به رنگ قرمز و نقاط شهری به رنگ آبی نشان داده شده است. روش تحلیل این نمودار بر مبنای اختلاف زاویه است. به این صورت که فاصله‌ی زاویه‌ای هر یک از عوارض با دیگر عوارض قابل تحلیل و نتیجه‌گیری است. همان‌طور که مشاهده می‌شود شهرهای تنگه ارم، کاکي، وحدتیه، بردخون، آبدان، دیر، شنبه و دیگر شهرهای نزدیک به محور کشاورزی در رسته‌ی فعالیتی کشاورزی دارای فعالیت غالب هستند. این بررسی نشان می‌دهد که اکثر شهرهای استان در ناحیه‌ای واقع شده‌اند که محور کشاورزی قرار دارد، بر این مبنای می‌توان گفت که عمده شهرهای استان دارای عملکرد غالب در حوزه‌ی فعالیتی کشاورزی هستند. این در حالی است که بررسی دقیق‌تر این مسئله نشان می‌دهد که این شهرها عمدتاً از نوع شهرهای کوچک هستند و جمعیت اندکی از نظام شهری را به خود اختصاص می‌دهند.

با توجه به اهمیت بخش نفت و گاز در اقتصاد استان فعالیت‌های مرتبط با آن مورد توجه قرار گرفته است. بخش‌های فعالیتی تأمین گاز و برق، معدن، ساختمان و تولید صنعتی فعالیت‌هایی هستند که در ارتباط با این بخش اقتصادی هستند. بررسی موقعیت شهرهای استان در ارتباط با این رسته از فعالیت‌ها نشان می‌دهد که شهرهای کنگان، جم، امام حسن، عسلویه،

نخل تقی و سیراف در ارتباط با این رسته از فعالیت دارای عملکرد غالب هستند. بررسی موقعیت مکانی این شهرها نشان می‌دهد که این شهرها در بخش جنوبی استان و در هم‌جواری منطقه‌ی ویژه‌ی انرژی پارس جنوبی قرار گرفته‌اند که این امر نشان‌دهنده‌ی تأثیرگذاری کامل این صنعت بر اقتصاد این ناحیه است.

نکته‌ی حائز اهمیت در این بحث وجود رسته‌ی سایر فعالیت‌ها است که در هم‌جواری این شهرها قرار گرفته است. این بدان معناست که این شهرها علاوه بر عملکرد غالب در زمینه‌ی صنعت نفت و گاز دیگر فعالیت‌های شهری را نیز که در غالب دسته‌بندی‌های استاندارد نیست ارائه می‌کنند.

اما بررسی جایگاه شهر بوشهر در فعالیت‌های موجود در استان نشان می‌دهد که رسته‌های فعالیت‌های مختلفی را به سمت خود جلب کرده است. این امر نشان‌دهنده‌ی قدرت شهر بوشهر در جذب و کشش فعالیت‌های مختلف است. این امر سبب خواهد شد تا شهر بوشهر در زمینه‌های مختلف دارای عملکرد غالب باشد. فعالیت‌های نزدیک به شهر بوشهر بر اساس تحلیل تناظر شامل فعالیت‌های امور مستغلات، امور اداری، آموزش، حمل و نقل، رستوران و هتل داری و عمده‌فروشی و خرده‌فروشی است.

بر اساس نتایج تحلیل تناظر و مبانی تحلیل آن می‌توان عملکردهای غالب هر شهر را با استفاده از اختلاف زوایای موجود میان نقاط شهری و رسته‌ی فعالیت محاسبه کرد. بنابراین کمترین زاویه‌ی نقاط شهری با رسته‌ی فعالیت مشخص‌کننده‌ی عملکرد غالب آن شهر است. این تحلیل در جدول ۱۱ ارائه شده است.

جدول ۱۱: اختلاف زاویه‌ی تحلیل تناظر در نقاط شهری و گروه‌های فعالیت (درجه)

شهر	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	معادن	تولید صنعتی	تأمین برق، گاز، آب	ساختمان	کشت و صنعت	عمده‌فروشی و خرده‌فروشی	هتل و رستوران	حمل و نقل و ارتباطات	فعالیت‌های مالی و بیمه	مستغلات و اجاره	اداره امور عمومی	آموزش	کارکرد غالب
جم	۱۴۸	۳۱	۴۲	۱۷	۴۶	۱۵۹	۲۱۸	۲۵۰	۲۲۵	۲۴۶	۲۶۳	۲۵۶	۲۲۵	تأمین برق، گاز، آب
ریز	۲۸	۹۰	۷۹	۱۰۴	۷۴	۳۸	۹۷	۱۲۹	۱۰۵	۱۲۵	۱۴۳	۱۳۶	۱۰۴	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری
انارستان	۱۶	۱۰۲	۹۱	۱۱۶	۸۶	۲۶	۸۵	۱۱۷	۹۳	۱۱۳	۱۳۱	۱۲۴	۹۲	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری
ديلم	۴۹	۱۶۷	۱۵۶	۱۸۱	۱۵۲	۳۹	۲۰	۵۲	۲۷	۴۸	۶۶	۵۹	۲۷	عمده‌فروشی و خرده‌فروشی
امام حسن	۱۳۲	۱۵	۲۶	۱	۳۰	۱۴۳	۲۰۲	۲۳۴	۲۰۹	۲۳۰	۲۴۷	۲۴۰	۲۰۹	تأمین برق، گاز، آب
گناوه	۶۰	۱۷۷	۱۶۶	۱۹۱	۱۶۲	۴۹	۱۰	۴۲	۱۷	۳۸	۵۵	۴۸	۱۷	عمده‌فروشی و خرده‌فروشی
ریگ	۶۲	۱۷۹	۱۶۹	۱۹۴	۱۶۴	۵۲	۷	۳۹	۱۵	۳۵	۵۳	۴۶	۱۴	عمده‌فروشی و خرده‌فروشی
نخل تقی	۸۶	۳۱	۲۱	۴۶	۱۶	۹۶	۱۵۵	۱۸۷	۱۶۳	۱۸۴	۲۰۱	۱۹۴	۱۶۲	ساختمان
عسلویه	۹۰	۲۸	۱۷	۴۲	۱۲	۱۰۰	۱۵۹	۱۹۱	۱۶۷	۱۸۷	۲۰۵	۱۹۸	۱۶۶	ساختمان

شهر	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	معادن	تولید صنعتی	تأمین برق، گاز، آب	ساختمان	کشت و صنعت	عمده‌فروشی و خرده‌فروشی	هتل و رستوران	حمل و نقل و ارتباطات	فعالیت‌های مالی و بیمه	مستغلات و اجاره	اداره امور عمومی	آموزش	کارکرد غالب
سیراف	۹۸	۱۹	۸	۳۳	۴	۱۰۹	۱۶۸	۲۰۰	۱۷۵	۱۹۶	۲۱۳	۲۰۶	۱۷۴	ساختمان
بنک	۴۹	۶۹	۵۸	۸۳	۵۳	۵۹	۱۱۸	۱۵۰	۱۲۶	۱۴۶	۱۶۴	۱۵۷	۱۲۵	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری
کنگان	۱۱۰	۷	۳	۲۲	۸	۱۲۰	۱۷۹	۲۱۱	۱۸۷	۲۰۸	۲۲۵	۲۱۸	۱۸۶	تولید صنعتی
بردستان	۳	۱۱۴	۱۰۳	۱۲۸	۹۹	۱۴	۷۳	۱۰۵	۸۰	۱۰۱	۱۱۸	۱۱۱	۸۰	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری
آبدان	۷	۱۱۰	۱۰۰	۱۲۴	۹۵	۱۸	۷۷	۱۰۹	۸۴	۱۰۵	۱۲۲	۱۱۵	۸۳	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری
دیر	۷	۱۲۴	۱۱۴	۱۳۸	۱۰۹	۴	۶۳	۹۵	۷۰	۹۱	۱۰۸	۱۰۱	۶۹	کشت و صنعت
بردخون	۹	۱۰۸	۹۷	۱۲۲	۹۳	۲۰	۷۹	۱۱۱	۸۶	۱۰۷	۱۲۴	۱۱۷	۸۵	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری
شنبه	۵	۱۱۲	۱۰۱	۱۲۶	۹۷	۱۶	۷۵	۱۰۷	۸۲	۱۰۳	۱۲۰	۱۱۳	۸۲	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری
خورموج	۵۵	۱۷۲	۱۶۱	۱۸۶	۱۵۷	۴۴	۱۵	۴۷	۲۲	۴۳	۶۰	۵۳	۲۱	عمده‌فروشی و خرده‌فروشی
کاکلی	۱	۱۱۶	۱۰۵	۱۳۰	۱۰۱	۱۲	۷۱	۱۰۳	۷۸	۹۹	۱۱۶	۱۰۹	۷۷	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری
کلمه	۹	۱۰۹	۹۸	۱۲۳	۹۳	۱۹	۷۸	۱۱۰	۸۶	۱۰۶	۱۲۴	۱۱۷	۸۵	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری
تنگه ارم	۰	۱۱۷	۱۰۷	۱۳۱	۱۰۲	۱۱	۷۰	۱۰۲	۷۷	۹۸	۱۱۵	۱۰۸	۷۶	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری
دالکی	۱۳	۱۳۱	۱۲۰	۱۴۵	۱۱۵	۳	۵۶	۸۸	۶۴	۸۴	۱۰۲	۹۵	۶۳	کشت و صنعت
بrazجان	۷۷	۱۹۴	۱۸۳	۲۰۸	۱۷۹	۶۶	۷	۲۵	۰	۲۱	۳۸	۳۱	۰	حمل و نقل و ارتباطات
سعدآباد	۹	۱۲۷	۱۱۶	۱۴۱	۱۱۱	۱	۶۰	۹۲	۶۸	۸۸	۱۰۶	۹۹	۶۷	کشت و صنعت
اهرم	۵۷	۱۷۴	۱۶۳	۱۸۸	۱۵۹	۴۶	۱۳	۴۵	۲۰	۴۱	۵۸	۵۱	۲۰	عمده‌فروشی و خرده‌فروشی
دلوار	۸۷	۲۰۴	۱۹۳	۲۱۸	۱۸۹	۷۶	۱۷	۱۵	۱۰	۱۱	۲۸	۲۱	۱۰	حمل و نقل و ارتباطات
بوشهر	۱۱۲	۲۳۰	۲۱۹	۲۴۴	۲۱۴	۱۰۲	۴۳	۱۱	۳۵	۱۵	۳	۴	۳۶	مستغلات و اجاره
خارگ	۱۳۶	۲۵۳	۲۴۲	۲۶۷	۲۳۸	۱۲۵	۶۶	۳۴	۵۹	۳۸	۲۱	۲۸	۵۹	مستغلات و اجاره
چغادک	۲۸	۹۰	۷۹	۱۰۴	۷۴	۳۸	۹۷	۱۲۹	۱۰۵	۱۲۵	۱۴۳	۱۳۶	۱۰۴	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری
وحدتیه	۰	۱۱۷	۱۰۶	۱۳۱	۱۰۲	۱۱	۷۰	۱۰۲	۷۷	۹۸	۱۱۵	۱۰۸	۷۷	کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری
شیانکاره	۱۷	۱۳۴	۱۲۴	۱۴۸	۱۱۹	۷	۵۲	۸۴	۶۰	۸۱	۹۸	۹۱	۵۹	کشت و صنعت
عالی شهر	۱۶۰	۲۷۷	۲۶۶	۲۹۱	۲۶۲	۱۴۹	۹۰	۵۸	۸۳	۶۲	۴۵	۵۲	۸۳	مستغلات و اجاره
آب پخش	۴۵	۱۶۲	۱۵۱	۱۷۶	۱۴۷	۳۴	۲۵	۵۷	۳۲	۵۳	۷۰	۶۳	۳۱	عمده‌فروشی و خرده‌فروشی

مأخذ: محاسبات مشاور

با توجه به مبانی نظری موجود در زمینه ی تحلیل تناظر اختلاف زاویه میان خطوط نقاط شهری و خطوط گروه‌های فعالیت

در نمودار این تحلیل محاسبه شده است و کوچک ترین زاویه ی تشکیل شده برای هر شهر به عنوان کارکرد غالب در نظر

گرفته شده است. اما بایستی به این نکته توجه داشت که ممکن است یک شهر در چند رسته‌ی فعالیتی دارای فعالیت باشد که برای درک درست این موضوع اختلاف زاویه‌ی کمتر از ۲۵ درجه با رنگ خاکستری در جدول مشخص شده است. همان‌طور که از جدول اختلاف زاویه‌ی تحلیل تناظر مشخص است شهر بوشهر به عنوان بزرگ‌ترین شهر استان و همچنین مرکز استان در زمینه‌ی فعالیت‌های هتل داری و رستوران‌داری، خدمات مالی و بیمه، مستغلات و اجاره و امور اداری و عمومی کمترین زاویه را داشته و دارای کارکرد غالب است. که این امر نشان‌دهنده‌ی تنوع کارکردی این شهر است. این در حالی است که بیشتر کارکردهای موجود در شهر بوشهر تنها مختص به شهر بوشهر است و دیگر شهرها در این رسته از فعالیت‌های تخصص نیافته‌اند. از این رو شهر بوشهر به عنوان یکی از شهرهای ویژه در منطقه استان بوشهر شناخته می‌شود. این تحلیل برای دیگر شهرها نیز قابل انجام است که با توجه به بررسی داده‌های جدول می‌توان به آن‌ها دست یافت. بر اساس نتایج این تحلیل می‌توان جدول نتیجه‌ی حاصل شده را از دو بعد مورد توجه و تجزیه و تحلیل قرارداد. بررسی ستونی این جدول نشان می‌دهد که هر شهر در کدام رسته‌ی فعالیتی تخصیص یافته است. این بررسی در شهرهای مختلف بیان‌کننده‌ی تنوع کارکردی در برخی از نقاط شهری است. به طوری که گستره‌ای از فعالیت‌ها در یک شهر انجام می‌شود. به‌عنوان مثال شهرهای بوشهر، برازجان، کنگان و دلوار از این دسته‌اند. حال آنکه می‌توان فعالیت‌ها را نیز بر اساس ستون‌ها مورد تحلیل قرارداد.

بررسی ستونی این نتیجه نشان می‌دهد که هر فعالیت در کدام شهرها انجام می‌شود. فعالیت‌هایی که در تعداد شهرهای کمتری ارائه می‌شوند، تخصیصی تر هستند و شهرهای ارائه‌کننده‌ی آن‌ها در آن رسته از فعالیت دارای تخصیص هستند. مانند فعالیت‌های اداره‌ی امور، مستغلات و اجاره، فعالیت‌های مالی و بیمه و هتل و رستوران از این دسته از فعالیت‌ها هستند. بررسی این فعالیت‌ها در شهرهای مختلف می‌تواند مزیت‌های نظام شهری در فعالیت‌های مختلف را نشان دهد. این بررسی نشان می‌دهد که عمده فعالیت‌های نام‌برده شده در شهر بوشهر و بخش‌های مرکزی استان بوشهر انجام می‌شود. این در حالی است که در بخش‌های جنوبی استان رسته‌های فعالیتی ساختمان، تأمین برق و گاز و آب و تولید صنعتی بیشتر تخصیص یافته است.

۱-۲-۸-۱-۲- سکونتگاه‌های روستایی

سکونتگاه‌های روستایی به عنوان شیوه‌ای از سکونت که در حدود ۳۱٫۵ درصد از ساکنین استان را پوشش می‌دهد، دارای اهمیتی نه‌چندان کمتر نسبت به سکونتگاه‌های شهری است. شیوه‌ی زیست و فعالیت متفاوت سکونتگاه‌های روستایی نسبت به سکونتگاه‌های شهری موجب تفاوت در نحوه‌ی بررسی و تحلیل پیچیدگی کارکردی در این بخش شده است. ظرفیت پایین سکونت، شیوه‌ی تولید متمایل به کشاورزی، ساختار جمعیتی متفاوت و پیچیدگی کمتر نظام عملکردی از جمله عواملی

هستند که سبب بروز عملکردها و کارکردهای ویژه شده است. از این رو به منظور بررسی این سکونتگاهها در زمینهی "گروه‌بندی سکونتگاهها بر حسب کارکردهای اصلی" بایستی تعریفی مشخص از کارکردهای روستایی داشت. با توجه به اینکه بر اساس ساختار شرح خدمات، بررسی نظام روستایی در بخش‌های مختلفی مورد تأکید قرار می‌گیرد و به‌طور مشخص در بند ۱-۲-۸-۳-۲ به کارکردهای سکونتگاه‌های روستایی پرداخته شده است، از این رو تعیین پیچیدگی کارکردی نظام روستایی در این بخش از شرح خدمات با محوریت ساختار عملکردی روستاها مورد بررسی قرار خواهد گرفت. در واقع در این بخش از مطالعات کارکرد روستاها در نظام عملکردی استان مورد توجه قرار خواهد گرفت.

۱-۲-۲-۱-۸-۲-۱- گروه‌بندی سکونتگاهها بر حسب کارکردهای اصلی

به منظور گروه‌بندی سکونتگاه‌های روستایی بر حسب کارکردهای اصلی در نظام عملکردی از تحلیل‌ها و بررسی‌های آمار فضایی شاغلین بخش‌های مختلف فعالیت استفاده شده است. با توجه به اینکه هر یک از روستاها به عنوان بخشی از نظام سکونتگاهی استان از ترکیب متفاوت شاغلین برخوردارند. با توجه به نظام فعالیت غالب روستاها که وابسته به نظام تولیدی کشاورزی است، انتظار می‌رود که نظام عملکردی نیز وابسته به این نظام تولیدی باشد. اما تغییرات ساختار کلان تولیدی و نظام خدمات‌رسانی و نظام اسکان می‌تواند این نظام عملکردی را دست‌خوش تغییر کند. مجموعه‌ی بزرگ صنعتی پارس جنوبی سبب تغییرات عمده در ساختار سکونت و ساختار تولیدی استان شده است که یکی از اثرات ناشی از آن تغییرات نظام عملکردی روستاهای استان است. این در حالی است که شهرهای بزرگ به دلیل تجمع زیاد جمعیت در خود ایجاد جذابیت‌های رفاهی و خدمات از دیگر عوامل تأثیرگذار بر نظام عملکردی روستاها به حساب می‌آیند. بنابراین یکی از اهداف تحلیل‌های این بخش بررسی نظام عملکردی روستایی در استان و رسیدن علل رخدادهای فضایی آن است.

با توجه به اینکه این بخش از مطالعات زیر بخش تحلیل ساختار سکونتگاهی به حساب می‌آید، تحلیل‌های نظام فعالیت به صورت مکانی و بر مبنای تحلیل‌های آمار فضایی خواهد بود. داده‌های آماری موجود در این زمینه داده‌های آماری مرکز آمار است که بر اساس آخرین دوره‌ی آماری سال ۱۳۹۰ به دست آمده است. بر اساس این آمار شاغلین سکونتگاه‌های روستایی در سه بخش خدمات، کشاورزی و صنعت دسته‌بندی شده‌اند. بر این مبنای می‌توان توزیع فضایی شاغلین در سطح استان را موردسنجش قرار داده و خوشه‌های فضایی ناشی از آن را به دست آورد. نکته‌ی حائز اهمیت جامعه‌ی آماری مورد بررسی است. در این زمینه بایستی به این نکته توجه داشت که به دلیل جمعیت و مقیاس عملکردی محدود نظام روستایی، تمامی روستاها نمی‌توانند نقش و قدرت اثرگذاری قابل توجهی در ساختار سکونتگاهی ایفا کنند. از این رو به منظور روایی

مدل بکار رفته، از آمار روستاها با سقف جمعیتی مشخص استفاده شده است تا انحراف از معیار تحلیل های در این بخش کاهش داده شود. به طوری که در حدود ۶۰ درصد از روستای استان دارای جمعیت زیر ۱۰۰ نفر هستند. از سوی دیگر جمعیت روستاهای بالای ۱۰۰ نفر در حدود ۹۷ درصد از جمعیت روستایی کل استان را پوشش می دهد. براین اساس روستاهای بالای جمعیت ۱۰۰ نفر به عنوان مبنای جمعیتی در نظر گرفته شده است تا هم پوشش مناسبی از نظر جمعیتی محقق گردد و هم داده های پرت از محاسبات خارج شود که در نهایت تعداد ۳۹۱ روستا در آمارها مورد توجه قرار گرفته اند. وضعیت هر یک از روستاهای مورد بررسی از نظر شاغلین بخش های مختلف به صورت تفصیلی مورد بررسی قرار می گیرد. نقشه ۲ وضعیت استان را از نظر شاغلین بخش کشاورزی در نظام سکونتگاهی روستایی را نشان می دهد.

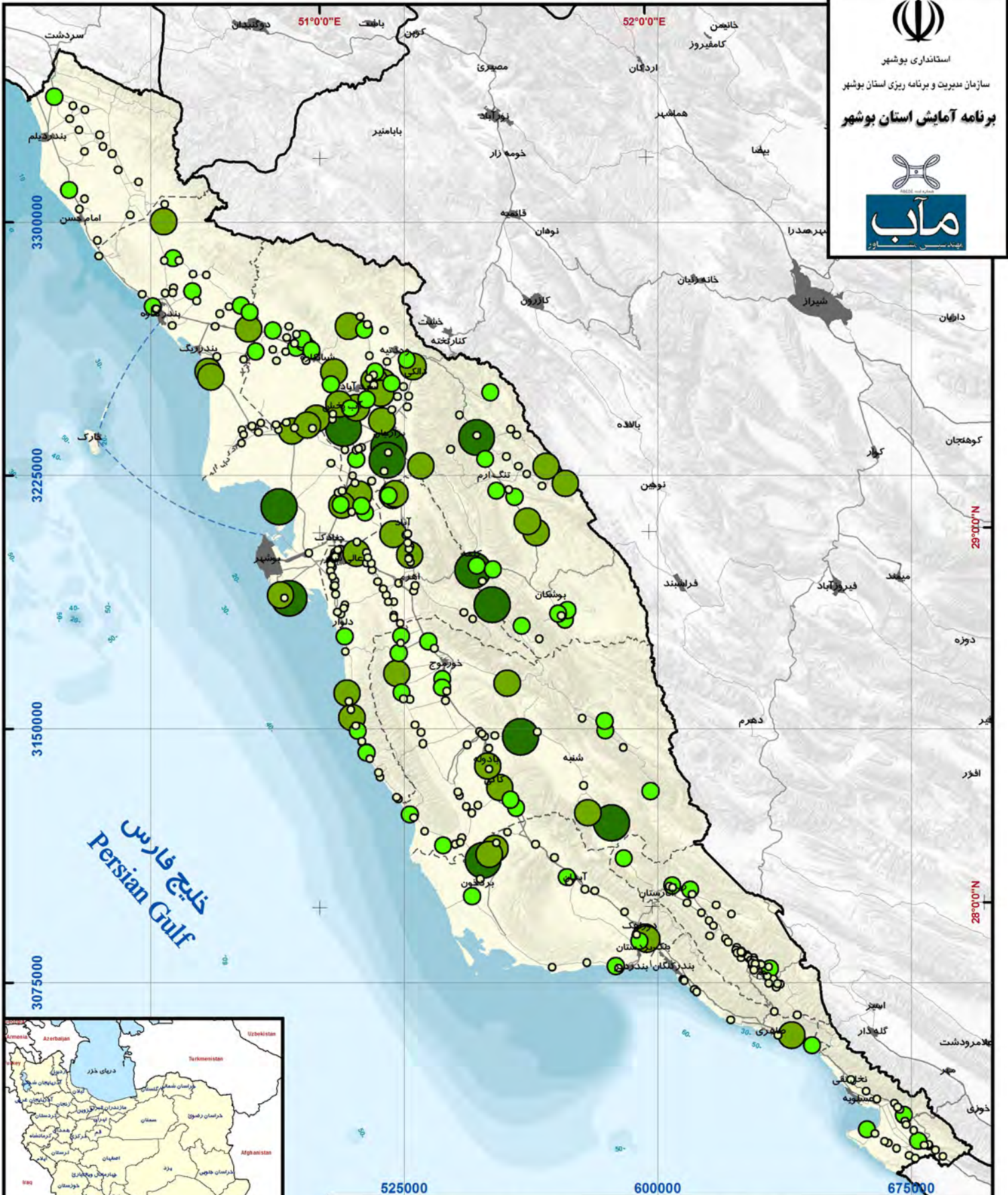
استاندارد ملی یوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان یوشهر

برنامه آمایش استان یوشهر

ماب

نقشه ۲ (پیچیدگی کارکردی) - پراکنش شاغلین سکونتگاه های روستایی در بخش کشاورزی

راهنما

- ۱-۵۰ نفر
- ۵۱-۱۰۰ نفر
- ۱۰۱-۲۵۰ نفر
- ۲۵۱-۷۵۹ نفر
- بزرگراه
- راه اصلی
- راه فرعی
- - - دریایی
- مرز استان
- - - مرز شهرستان

کد پروژه: 01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

منابع: مرکز آمار ایران - سرشماری سال ۱۳۹۰

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

همان‌طور که مشاهده می‌شود عمده شاغلین بخش کشاورزی در سکونتگاه‌های روستایی استان بوشهر در بخش‌های میانی استان متمرکز شده است. بر این مبنا می‌توان گفت نیروی انسانی مرتبط با تولیدات کشاورزی که عمدتاً در نظام سکونتگاهی روستایی ساکن هستند در میانه‌ی استان واقع شده‌اند که این امر نشان‌دهنده‌ی پتانسیل مکانی این محدوده از نظر نیروی انسانی است. این در حالی است که بررسی‌های صورت گرفته در بخش‌های پیشین نشان‌دهنده‌ی وجود پتانسیل‌ها و امکانات تولیدات کشاورزی در محدوده‌ی میانی استان است.

با توجه به وضعیت پراکنش شاغلین روستایی این بخش در سطح استان می‌توان خوشه‌های عملکردی و رده‌بندی روستایی را بررسی کرد. برای این منظور و دسته‌بندی روستاها در هر یک از گروه‌های عملکردی از مدل‌های آمار فضایی مبتنی بر تحلیل خوشه‌بندی استفاده شده است. با توجه به اینکه در این تحلیل دو متغیر موقعیت روستا و میزان اشتغال دارای اهمیت است، میزان اشتغال به موقعیت نقاط روستایی ارتباط داده شده است. مدل بکار گرفته شده در این بخش از تحلیل مدل Hot Spot Analysis است. این تحلیل با توجه به فاصله‌ی هر یک از روستاها از یکدیگر هم از نظر بعد فاصله و هم از نظر میزان اشتغال روستاها را با یکدیگر مقایسه کرده و بر اساس تحلیل‌های آماری میزان فاصله از انحراف معیار را محاسبه می‌کند که بر این اساس به هر یک از روستاها مقداری اطلاق می‌شود. نتایج این بررسی‌ها در بخش شاغلین کشاورزی سکونتگاه‌های روستایی که به عنوان شاخص تحلیل عملکردی در نظر گرفته شده است در نقشه ۳ آورده شده است.

استاندارد یوشهر

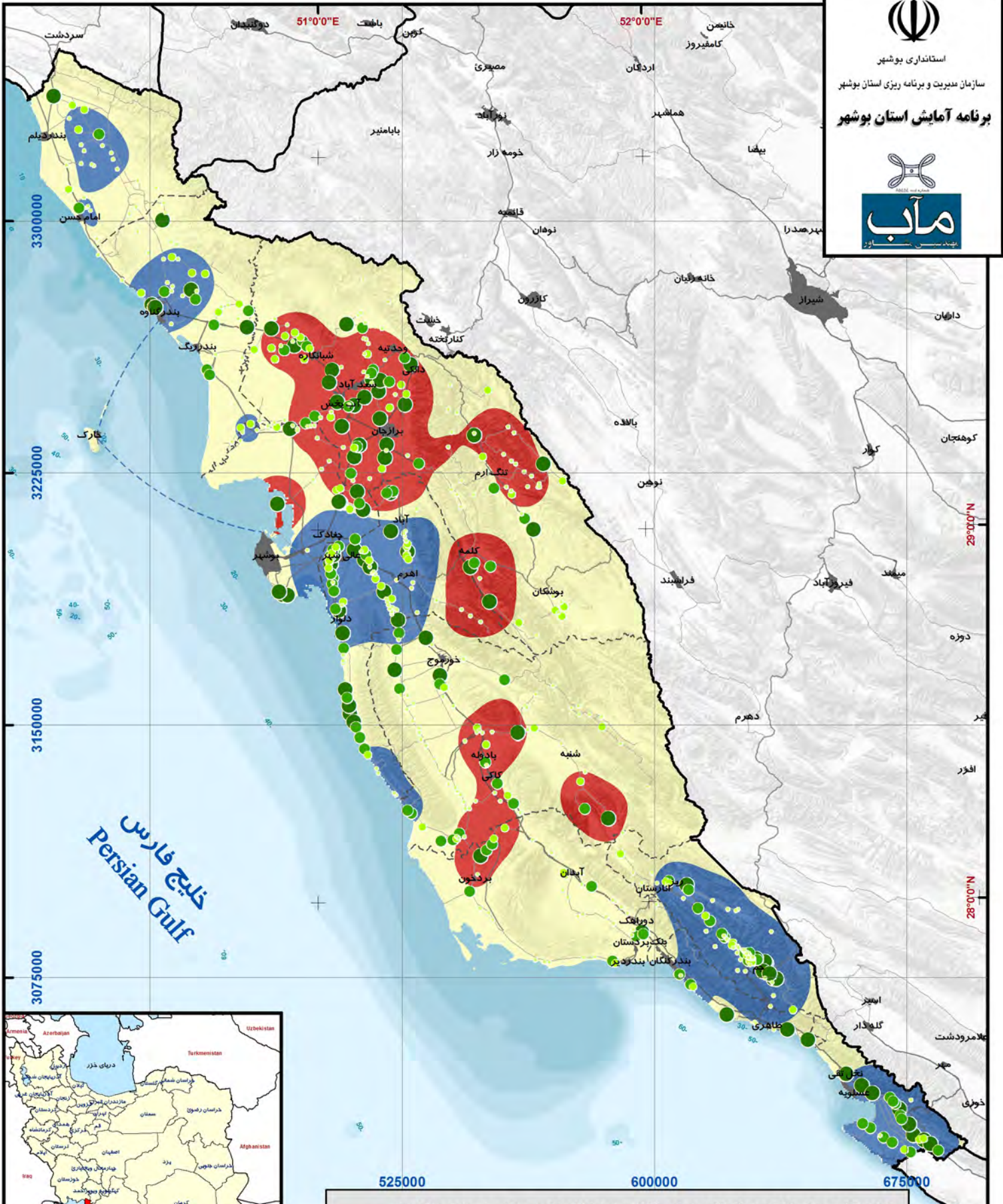
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان یوشهر

برنامه آمایش استان یوشهر

ماب

بنیادین

نقشه ۳ (پیچیدگی کارکردی) - الگوی توزیع شاغلین سکونتگاه های روستایی در بخش کشاورزی

راهنما

جمعیت روستایی	الگوی توزیع شاغلین کشاورزی	بزرگراه
۲۵۰ - ۵ نفر	الگوی پراکنده	راه اصلی
۲۵۱ - ۵۰۰ نفر	بدون الگو	راه فرعی
۵۰۱ - ۱۰۰۰ نفر	الگوی متمرکز	دریایی
۱۰۱ - ۱۵۱۶۳ نفر		مرز استان
		مرز شهرستان

کد پروژه: 01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

منابع: مرکز آمار ایران - سرشماری سال ۱۳۹۰

Scale = 1:1.500.000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

با توجه به نتایج تحلیل‌ها سکونتگاه‌های روستایی را می‌توان در سه رده‌ی کلی دسته‌بندی کرد که وضعیت پراکنش این رده‌بندی می‌تواند خوشه‌های عملکردی را مشخص کند. دسته‌بندی‌های ارائه‌شده بر اساس مدل بکار گرفته‌شده بر مبنای میزان انحراف از معیار شاغلین روستاهای استان در بخش کشاورزی است. بنابراین در فاصله‌های مختلف از انحراف معیار را می‌توان مبنای دسته‌بندی‌ها قرارداد. از این رو سطح استان به سه پهنه‌ی اصلی تقسیم شده است که هر یک نشان‌دهنده‌ی رده‌ی روستاهای استان از نظر شاغلین بخش کشاورزی است. مشاهدات نشان می‌دهد که بخش‌های میانی استان در رده‌ی اول از نظر شاغلین بخش کشاورزی است که این امر نشان‌دهنده‌ی نقش عملکردی غالب این محدوده نسبت به دیگر بخش‌های استان است.

منطق ارائه‌شده و فرآیند در نظر گرفته‌شده برای شاغلین دو بخش دیگر خدمات و صنعت در سنجش عملکردی روستاهای استان در نظر گرفته‌شده است. میزان شاغلین بخش خدمات در سکونتگاه‌های روستایی استان بوشهر نشان‌دهنده‌ی وضعیت خدماتی در این سکونتگاه‌ها است. در بررسی‌های این بخش بایستی به این نکته توجه داشت که شاغلین خدمات در سکونتگاه‌های روستایی تنها در روستا شاغل نیستند و سهمی از آن به شاغلین بخش خدمات در شهرها اختصاص دارد. این در حالی است که روستاهای اطراف شهرهای اصلی استان بخش از نظام خدمات‌رسانی شهری را برای خدمات‌رسانی به سکونتگاه‌های پیرامونی را به خود اختصاص داده‌اند. از این رو می‌توان شاغلین این بخش را وابسته به نظام شهری دانست. که در نقشه ۴ نتایج این تحلیل‌ها برای بخش خدمات منعکس شده است.

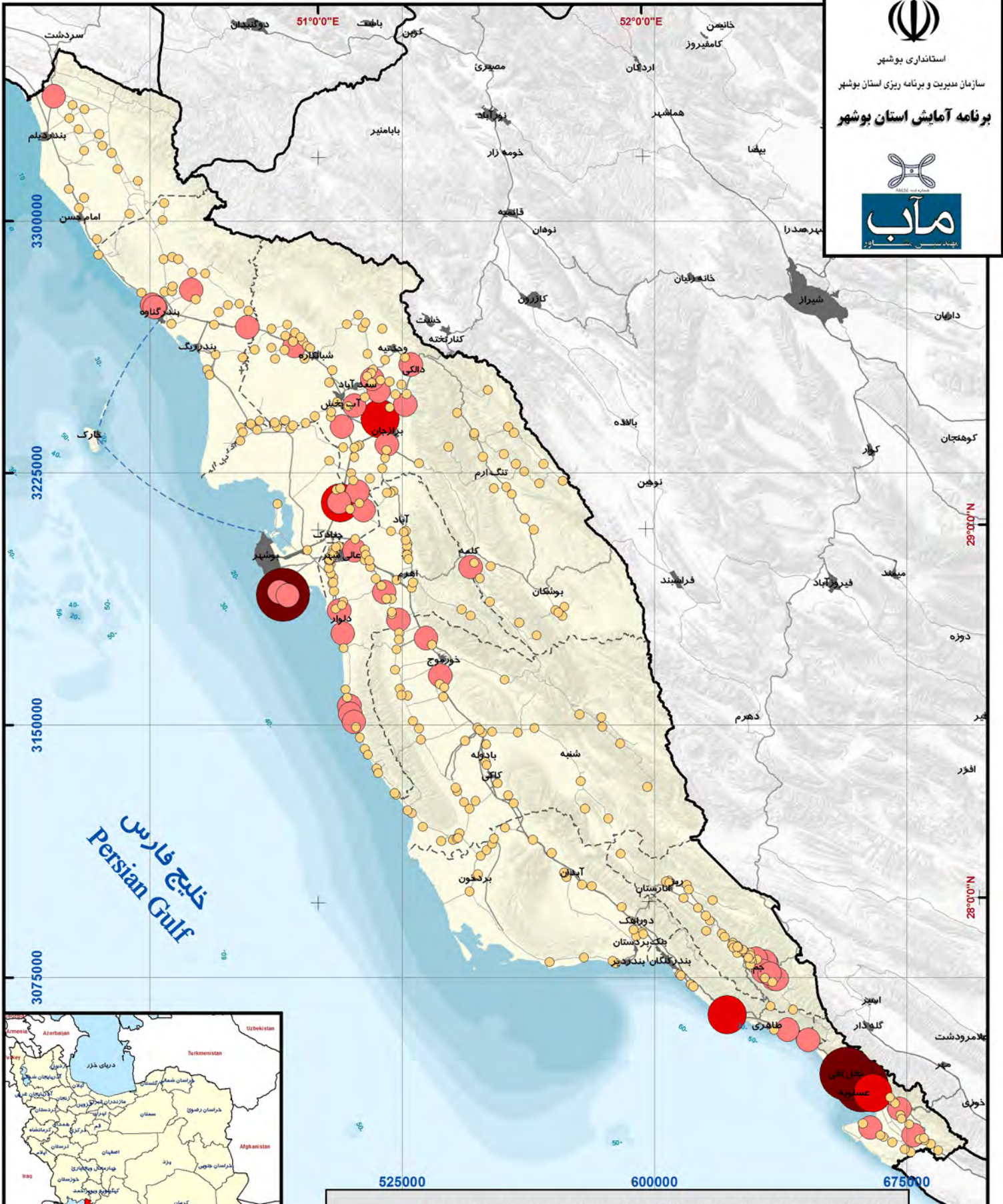
استانداری یوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان یوشهر

برنامه آمایش استان یوشهر

ماب

نقشه ۴ (پیچیدگی کارکردی) - پراکنش شاغلین سکونتگاه های روستایی در بخش خدمات

راهنما

- ۱ - ۱۵۰ نفر
- ۱۵۱ - ۵۰۰ نفر
- ۵۰۱ - ۱۰۰۰ نفر
- ۱۰۰۱ - ۳۲۲۴ نفر
- بزرگراه
- راه اصلی
- راه فرعی
- دریایی
- مرز استان
- مرز شهرستان

کد پروژه: 01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

منابع: مرکز آمار ایران - سرشماری سال ۱۳۹۰

Scale = 1:1.500.000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

بررسی وضعیت پراکنش شاغلین بخش خدمات در روستاهای استان بوشهر نشان می‌دهد که روستاهای محدوده‌های میانی و جنوبی استان بیش‌ترین میزان اشتغال در بخش خدمات را دارا هستند. یکی از دلایل این امر می‌تواند تجمع فعالیت‌های شهری و صنعتی در این دو محدود باشد که به واسطه‌ی ایجاد تقاضای مؤثر در خدمات، شاغلین نظام روستایی گرایش به اشتغال در بخش خدمات داشته‌اند. یکی از اثرات این ترکیب شغل در نظام سکونتگاهی روستایی تأثیر بر ساختار تولیدی استان به ویژه در بخش کشاورزی می‌باشد. از سوی دیگر با توجه به اینکه تمامی شاغلین روستایی در بخش خدمات در خود روستاها شاغل نیستند، افزایش این شاخص نشان‌دهنده‌ی وابستگی بیشتر نظام درآمدی سکونتگاهی روستایی به نظام شهری و به تبع آن کاهش پایداری اقتصاد روستایی باشد.

با توجه به وضعیت شاغلین بخش خدمات روستایی و توزیع مکانی آن در سطح استان می‌توان روستاهای موجود را در این بخش خوشه‌بندی کرد. درواقع این خوشه‌بندی ناشی از میزان اشتغال و موقعیت نسبی در سطح استان است. مطابق با فرآیند ارائه‌شده در تحلیل بخش کشاورزی، وضعیت روستاهای استان نیز در بخش کشاورزی تحلیل و خوشه‌های عملکردی در این زمینه مشخص شده است. نتیجه‌ی این تحلیل در نقشه ۵ نمایش داده شده است.

استاندارد یوشهر

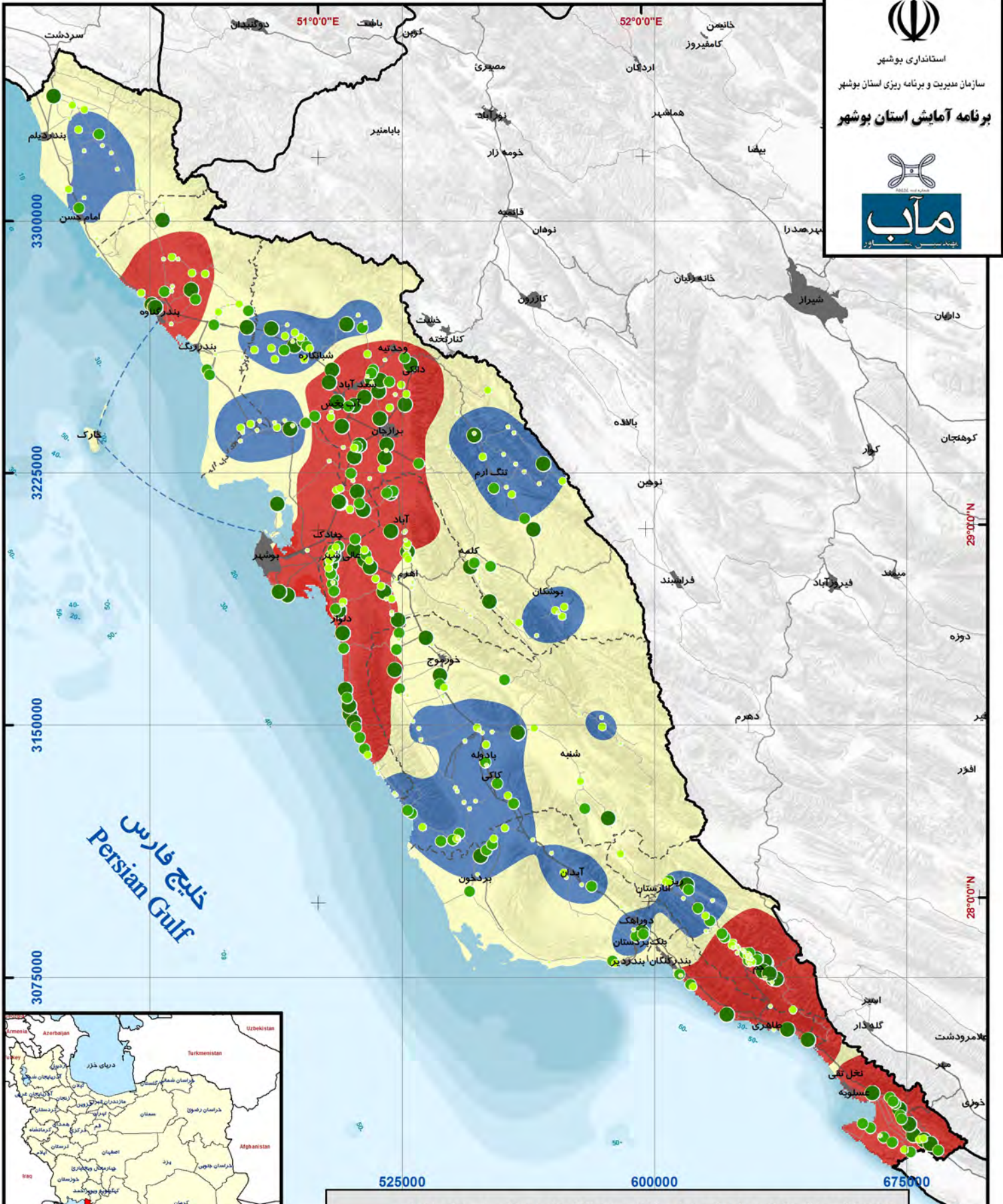
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان یوشهر

برنامه آمایش استان یوشهر

ماب

بنیادین

نقشه ۵ پیچیدگی کارکردی) - الگوی توزیع شاغلین سکونتگاه های روستایی در بخش خدمات

راهنما

جمعیت روستایی	شاغلین خدمات روستایی	بزرگراه
۵ - ۲۵۰ نفر	الگوی پراکنده	—
۲۵۱ - ۵۰۰ نفر	بدون الگو	—
۵۰۱ - ۱۰۰۰ نفر	الگوی متمرکز	—
۱۰۱ - ۱۵۱۶۳ نفر		—
		مرز استان
		مرز شهرستان

کد پروژه: 01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

منابع: مرکز آمار ایران - سرشماری سال ۱۳۹۰

Scale = 1:1.500.000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

خوشه‌های شکل گرفته در سطح استان از نظر شاغلین بخش خدمات در سطح استان نشان‌دهنده‌ی تمرکزی شدید این شاغلین در حوزه‌ی پیرامونی شهر بوشهر و منطقه‌ی پارس جنوبی است. این امر نشان‌دهنده‌ی تأثیر ساختار تولیدی استان بر اشتغال سکونتگاه‌های روستایی است. همان‌طور که پیش‌تر مطرح شد ایجاد و تمرکز صنایع در بخش‌های جنوبی استان سبب شده است تا ساکنین سکونتگاه‌های روستایی به تغییر نظام عملکردی به واسطه‌ی ارزش افزوده بیشتر این بخش تمایل داشته باشند.

بخش دیگر شاغلین مورد بررسی در سکونتگاه‌های روستایی شاغلین بخش صنعت است که با توجه به تغییرات اخیر نظام تولیدی استان به سمت توسعه‌ی صنعتی، دارای اهمیت ویژه‌ای است. با توجه به اینکه صنعت وارد شده به استان در دو دهه‌ی اخیر صنایع غیربومی و در مقیاس ملی است، ساکنین استان نتوانسته‌اند نقش‌های اصلی این صنایع را به خود اختصاص دهند. یکی از تأثیرات این امر تغییر نظام عملکردی روستایی است که نتوانسته‌اند در رده‌های پایین تخصصی در این صنایع شاغل گردند. از این رو روستاهای حوزه‌ی پیرامونی این مناطق به شدت تحت تأثیر ورود این صنایع بوده‌اند. از سوی دیگر ارزش افزوده‌ی بالاتر اشتغال در این صنایع نسبت به بخش کشاورزی دلیلی دیگر در توجیه این پدیده است. وضعیت توزیع شاغلین بخش صنعت در روستاهای استان در نقشه ۶ ارائه شده است.

بررسی ویژگی توزیعی شاغلین بخش صنعت در استان نشان می‌دهد که بخش‌های جنوبی و میانی استان دارای بیش‌ترین سهم شاغلین صنعت استان است. با این حال بخش جنوبی استان و مجاورت صنایع پارس جنوبی بیش‌ترین سهم شاغلین این بخش را به خود اختصاص داده‌اند. با توجه به اینکه عمده صنایع موجود در بخش‌های مرکزی استان از نوع صنایع بومی و وابسته به نظام تولیدی کشاورزی است، شاغلین صنعتی بخش‌های مرکزی در تعامل با نظام عملکردی روستا قابل تعریف است. این در حالی است که صنایع بخش‌های جنوبی در تعارض با نظام عملکردی روستایی است و سبب تغییر در ساختار شاغلین این نوع سکونتگاه شده است.

به منظور ارائه‌ی خوشه‌های عملکردی و مشخص کردن وضعیت سکونتگاه‌های روستایی استان از این منظر از تحلیل آمار فضایی استفاده شده است. بر اساس این تحلیل میزان انحراف معیار شاخص مورد نظر (شاغلین بخش صنعت) در هر سکونتگاه با توجه به میزان شاغلین و موقعیت مکانی تحلیل شده است. رده‌های مختلف میزان انحراف از معیار مشخص‌کننده‌ی مرزهای خوشه‌ها است. نتایج این تحلیل و خوشه‌های عملکردی ناشی از آن در نقشه ۷ ارائه شده است.

استاندارد یوشهر

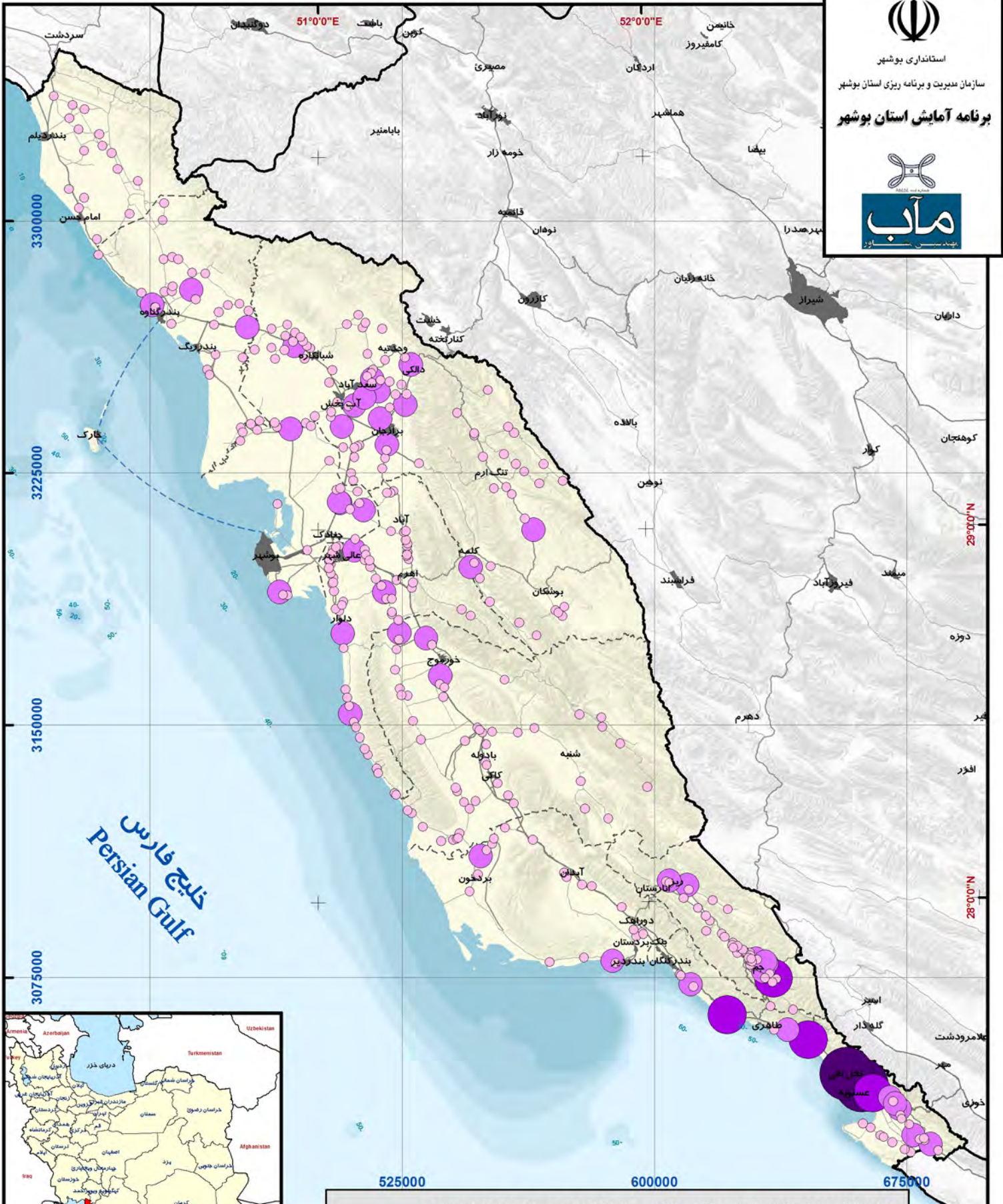
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان یوشهر

برنامه آمایش استان یوشهر

ماب

بنیادین

نقشه ۶ پیچیدگی کارکردی - پراکنش شاغلین سکونتگاه های روستایی در بخش صنعت

راهنما

- ۱ - ۱۰۰ نفر
- ۱۰۱ - ۵۰۰ نفر
- ۵۰۱ - ۲۵۰۰ نفر
- ۲۵۰۱ - ۱۰۲۲۶ نفر
- بزرگراه
- راه اصلی
- راه فرعی
- دريایی
- مرز استان
- مرز شهرستان

کد پروژه: 01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

منابع: مرکز آمار ایران - سرشماری سال ۱۳۹۰

Scale = 1:1.500.000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

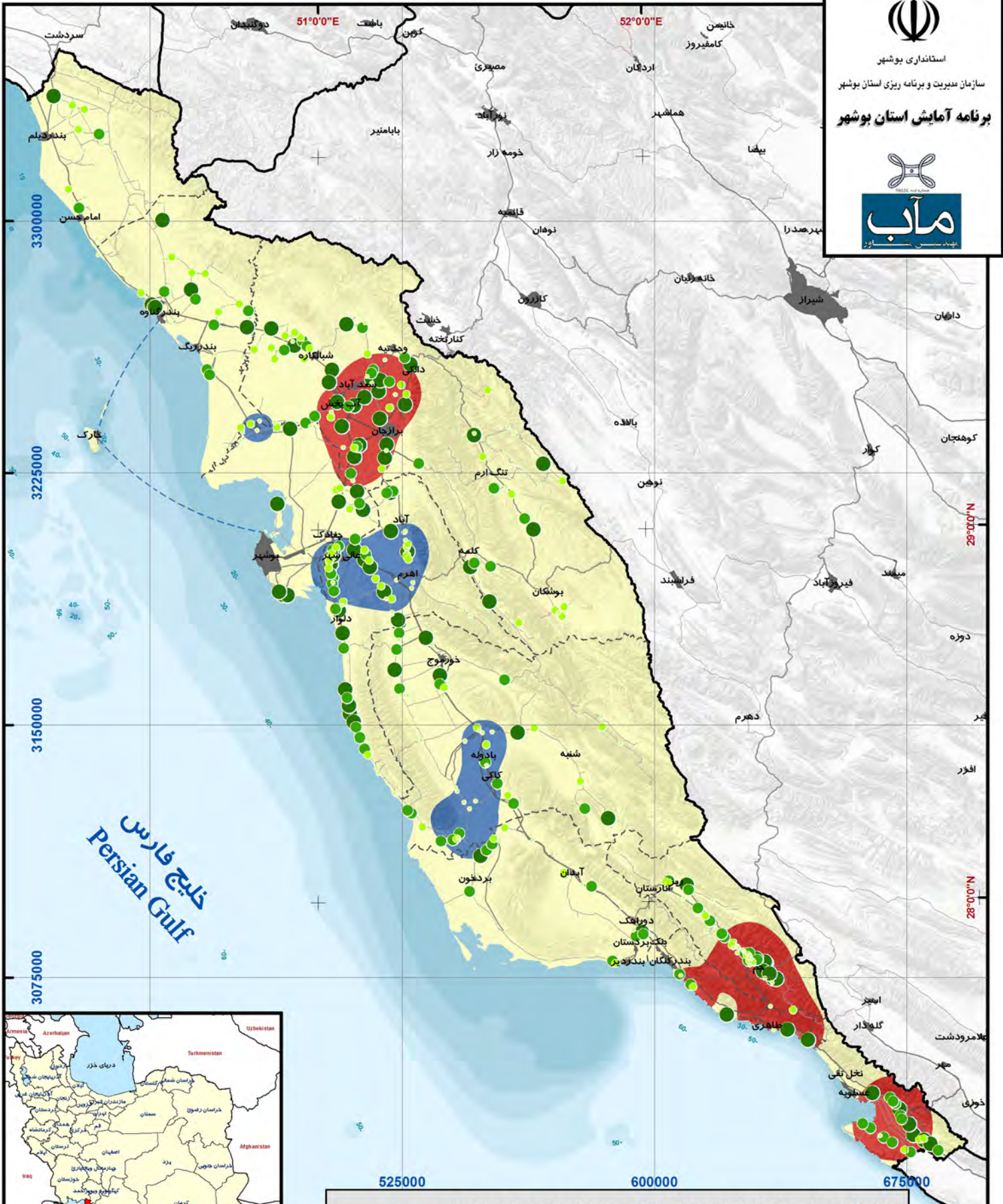
استانداردی پوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

ماب
مركز ملي برنامه ريزي و استراتژي

نقشه ۷ (پیچیدگی کارکردی) - الگوی توزیع شاغلین سکونتگاه های روستایی در بخش صنعت

راهنما

جمعیت روستایی	شاغلین صنعت روستایی	بزرگراه
۵ - ۲۵۰ نفر	الگوی پراکنده	—
۲۵۱ - ۵۰۰ نفر	بدون الگو	—
۵۰۱ - ۱۰۰۰ نفر	الگوی متمرکز	---
۱۰۱ - ۱۵۱۶۳ نفر		—

کد پروژه: 01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار ایران - سرشماری سال ۱۳۹۰

Scale = 1:1.500.000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

وضعیت خوشه‌های شاغلین صنعت نظام روستایی در سطح استان نشان‌دهنده‌ی شکل‌گیری یک خوشه‌ی رده اول در بخش جنوبی استان و بروز خوشه‌ی رده‌ی دوم در حوزه‌ی بلافصل سایت پارس جنوبی است. همان‌طور که پیش‌تر مطرح شد این امر نشان‌دهنده‌ی وضعیت تمرکز شاغلین این بخش در این محدوده است.

پهنه‌های عملکردی در سطح استان نشان‌دهنده‌ی وضعیت استان در بخش‌های مختلف نظام فعالیت است. با توجه به خوشه‌های شکل گرفته هر یک از پهنه‌های عملکردی در سه سطح تعریف شده‌اند. به منظور ارائه‌ی تحلیل یکپارچه‌ی عملکردی از نظام سکونتگاهی روستایی، پهنه‌های مختلف با یکدیگر ترکیب شده و شاخص چند عملکردی محاسبه شده است. این تحلیل نشان‌دهنده‌ی سکونتگاه‌های روستایی در ایفای نقش در نظام عملکردی است. شایان‌ذکر است به منظور ارائه‌ی این تحلیل از گونه‌بندی رتبه‌ی خوشه‌ها در بخش‌های سه‌گانه استفاده شده است. به طوری که رخداد عملکردهای مختلف در یک پهنه به همراه رتبه‌ی آن در تعیین شاخص چند عملکردی تأثیر داشته است.

از این رو پهنه‌هایی که در دو یا سه بخش از پهنه‌های عملکردی دارای رتبه‌ی اول بوده‌اند به عنوان پهنه‌ی چند عملکردی شناخته شده‌اند. این در حالی است که اگر در پهنه‌های عملکردی دو پهنه دارای رتبه اول یا دوم باشد به عنوان پهنه دو عملکردی شناخته می‌شوند. از سوی دیگر اگر از میان پهنه‌های عملکردی تنها یک عملکردی دارای رتبه‌ی اول باشد، آن پهنه به عنوان پهنه‌ی تک عملکردی معرفی می‌گردد.

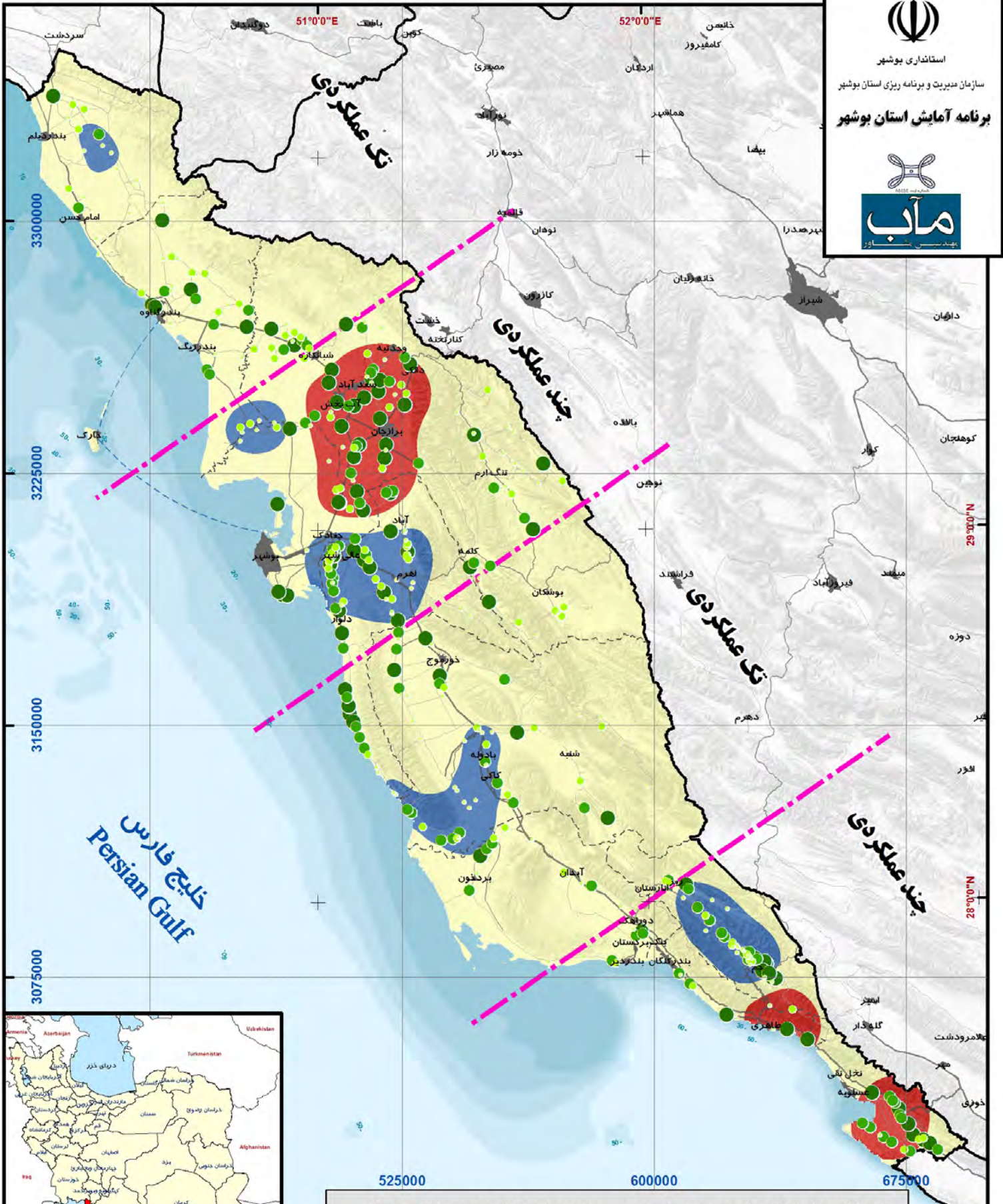
گونه‌بندی صورت گرفته حالت‌های مختلف رخ داده در ترکیب پهنه‌های عملکردی را دسته‌بندی کرده و سطح استان را از این منظر پهنه بندی می‌کند. وضعیت استان از این منظر در نقشه ۸ نشان داده شده است.

استانداری بوشهر
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر
برنامه آمایش استان بوشهر

ماب
مركز آمایش استان

نقشه ۸ (پنجچیدگی کارکردی) - پهنه بندی استان بر اساس شاخص چند عملکردی بر مبنای شاغلین روستایی

راهنما

الگوی چند عملکردی شاغلین روستایی		جمعیت روستایی	
چند عملکردی پراکنده		۵ - ۲۵۰ نفر	
بدون الگو		۲۵۱ - ۵۰۰ نفر	
چند عملکردی متمرکز		۵۰۱ - ۱۰۰۰ نفر	
		۱۰۰۱ - ۱۵۱۶۳ نفر	

بزرگراه	
راه اصلی	
راه فرعی	
دریایی	
مرز استان	
مرز شهرستان	

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار ایران - سرشماری سال ۱۳۹۰

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

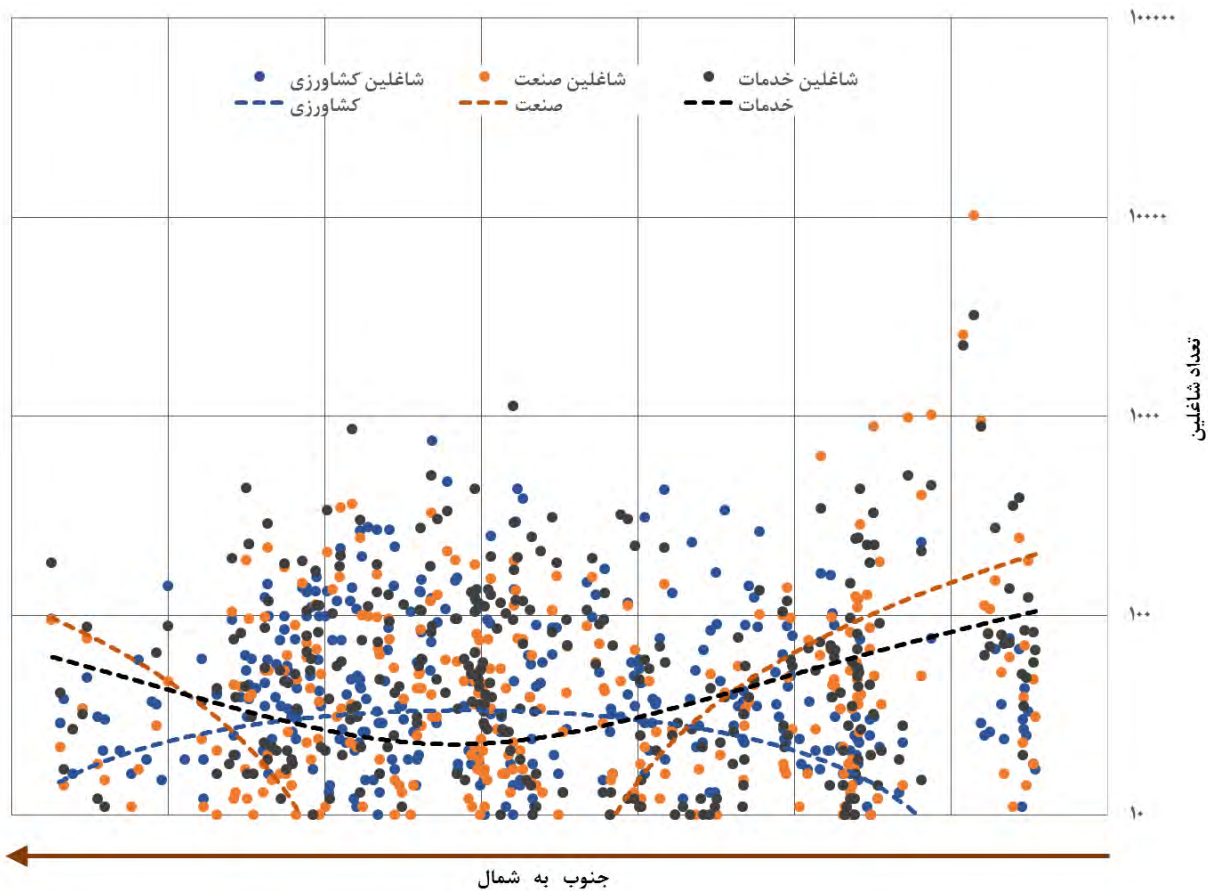
Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

براساس نتایج مطالعات می توان استان را به چهار پهنه همگن دسته بندی کرد. این پهنه های از نظر نوع عملکرد و چندگانگی دارای ویژگی های مشترک هستند. به طوری که در بخش مرکزی و جنوبی استان شاهد شکل گیری پهنه های چند عملکردی هستیم. بررسی ترکیب شاغلین هر یک از این پهنه ها مشخص کننده ی نوع عملکردهای برتر خواهد بود. به طوری که این بررسی ها نشان می دهد بخش مرکزی و میانی استان به صورت تک عملکردی و چند عملکردی به کشاورزی و خدمات اختصاص دارد. این در حالی است که در جنوب استان عملکرد استان به صورت چند عملکردی به صنعت و خدمات اختصاص یافته است.

شایان ذکر است که نواحی چند عملکردی شکل گرفته در پهنه استان به دو صورت چند عملکردی متمرکز و چند عملکردی پراکنده شکل گرفته اند. تفاوت این دو نوع در توزیع مکانی روستاها در عملکردهای مختلف است. به طوری که تجمع مکانی روستاهای فعال در زمینه های مختلف اقتصادی منجر به رخ داد نواحی چند عملکردی متمرکز خواهد شد. نکته ی حائز اهمیت آنکه تحلیل چند عملکردی در نظام روستایی استان منتج از بررسی های تمامی روستاها بوده و هر یک از روستاهای استان به تنهایی دارای نقش چند عملکردی نیستند، که با توجه به مقیاس عملکردی روستاها و جایگاه جمعیتی آنها این امر دور از انتظار نیست. با توجه به محدودیت های روستاها در زمینه های سکونتگاه های روستایی توان ارائه ی عملکردهای مختلف در مقیاس های قابل توجه را نداشته و تنها می توانند در یک یا دو عملکرد به صورت تخصصی فعالیت کنند.

با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل ها می توان خروجی های این بخش از تحلیل را در تحلیل های بخش های دیگر به ویژه در نظام های سکونتی شهری و روستایی مورد توجه قرار داد. نمودار ۳ این وضعیت را نشان می دهد.

نمودار ۳: تغییر شاغلین بخش های فعالیت روستایی در روند فضایی جنوب به شمال

مأخذ: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

۱-۲-۸-۱-۲-۲-۲- مراکز بازاری، ساحلی، کوهستانی، دامنه‌ای

همان طور که پیش تر نیز مطرح شد سکونتگاه های روستایی به دلیل محدودیت هایشان قادر به ارائه ی خدمات و فعالیت در مقیاس های مشخصی هستند. از این رو مراکز در این گونه از سکونتگاه ها از اهمیت بشری برخوردارند. چراکه مراکز این نوع از سکونتگاه ها دارای پتانسیل های مناسبی جهت ایفای نقش های مختلف در ساختار یک استان هستند. این در حالی است که سکونتگاه های روستایی برخلاف سکونتگاه های شهری در یک منطقه دارای تعداد بیشتری هستند و به همین دلیل مراکز آنها اهمیت بیشتری دارند.

تحلیل مراکز سکونتگاه های روستایی از زوایای مختلفی قابل بررسی هستند. این مراکز را می توان از نظر جمعیت، خدمات، جایگاه ساختاری و عملکرد مورد توجه قرارداد. با توجه به اینکه این بخش از مطالعات زیرمجموعه ی بخش پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاه ها شناخته می شود، بنابراین بایستی در شناسایی مراکز روستایی از شاخص های عملکردی استفاده گردد. بر این مبنا مرکزیت سکونتگاهی در این بخش بر اساس شاغلین فعالیت های مختلف و موقعیت قرار گیری نسب

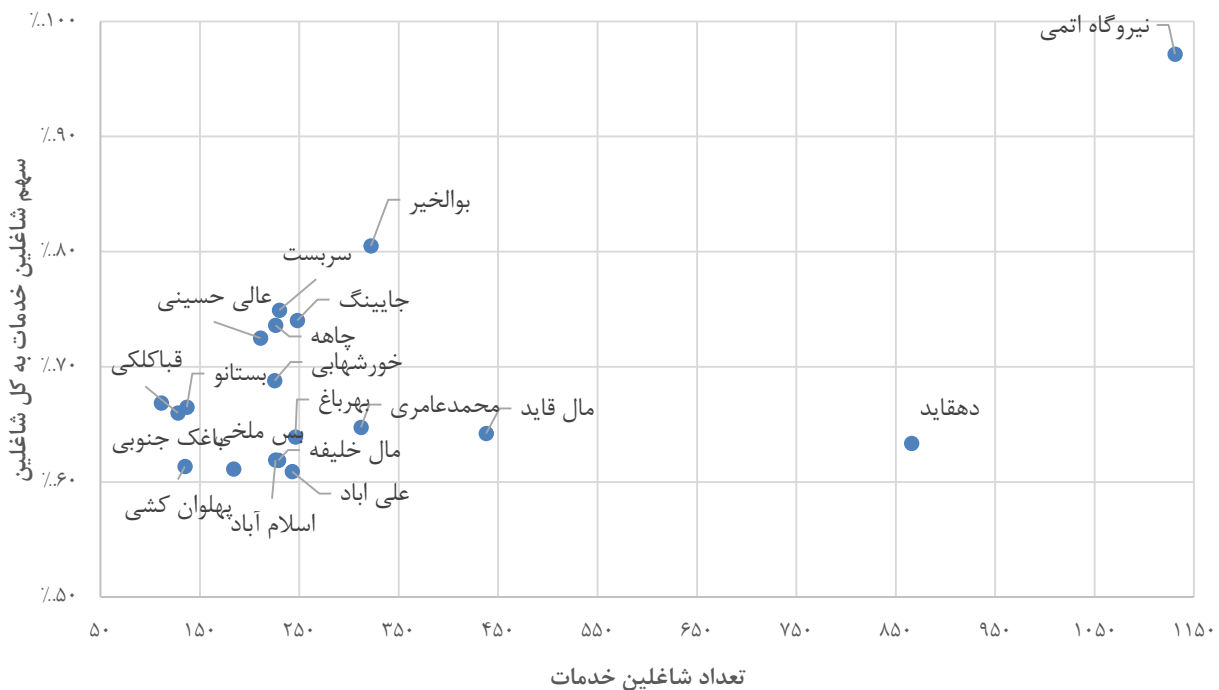
عوارض طبیعی و محیط انسانی سنجیده خواهد شد. با توجه به تأکید شرح خدمات بر شناسایی مراکز بازاری، ساحلی، کوهستانی و دامنه‌ای بایستی بررسی مراکز از نظر شاخص عملکردی معطوف به این نوع مراکز باشد. از این رو در شناسایی هر یک از این مراکز بر نوع ویژه‌ای از عملکرد تأکید شده است.

مراکز بازاری

این نوع مراکز به دلیل ماهیتشان بایستی در ارتباط با مراکز مصرف و شبکه‌ی ارتباطی (که هم زیرساخت‌های حمل و نقلی و هم زیرساخت‌های شبکه‌ی ارتباطی) باشد تا توان ایجاد مراکز بازاری را داشته باشند. از سوی دیگر با توجه به اینکه مراکز بازاری به واسطه‌ی عملکردشان دارای سهم بالایی از شاغلین بخش خدمات هستند، می‌توان گفت در تشخیص و تعیین مراکز بازاری از شاخص سهم شاغلین بخش خدمات بهره برد. در تحلیل این بخش بایستی به این نکته توجه داشت که مبنای تحلیل‌ها مراکز روستایی است. از این رو مقیاس‌های تحلیل بایستی در تناسب با آنها و در ارتباط با مفهوم عملکردی آنها در نظر گرفته شود. از سوی دیگر بایستی به این نکته توجه داشت که برای شکل‌گیری مراکز بازاری به آستانه‌های جمعیتی نیاز است. بر این مبنای علاوه بر شاخص تعداد شاغلین بخش خدمات از شاخص کنترلی میزان جمعیت نیز استفاده شده است. به طوری که در این تحلیل روستاهای بزرگ‌تر از هزار نفر جمعیت مبنای قرار گرفته است.

با توجه به شاخص‌های معرفی شده برای تحلیل این بخش در ابتدا روستاهای بالای ۱۰۰۰ نفر جمعیت و دارای بیش از ۱۵ درصد شاغلین بخش خدمات (نسبت به شاغلین کل) انتخاب شده‌اند که بر اساس شاخص‌های مطرح شده پتانسیل وجود مراکز بازاری را توجیه می‌کند. بر اساس دو شاخص محدودکننده‌ی موردبررسی ۳۰ روستا دارای پتانسیل مرکزیت بازار هستند. این بررسی‌ها نشان می‌دهد که بخش‌های میانی استان بیش‌ترین پتانسیل را از این نظر به خود اختصاص داده‌اند. این در حالی است که بخش‌های جنوبی و شمالی استان نیز دارای نقاط سکونتگاهی روستا از این گروه هستند. وضعیت هر یک از روستاهای موردبررسی نسبت به خدمات و سهم شاغلین در نمودار ۴ نشان داده شده است.

نمودار ۴: وضعیت هر یک از روستاهای مورد بررسی نسبت به تعداد خدمات و سهم آن به شاغلین کل

مأخذ: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

بر مبنای داده‌های نمایش داده شده در نمودار می‌توان وضعیت کلی سکونتگاه‌ها را از نظر شاغلین خدمات شناسایی کرد. به منظور بررسی دقیق‌تر و ارائه‌ی گروه‌بندی این روستاها از تحلیل‌های آماری استفاده شده است. بدین صورت که سهم نسبی شاغلین بخش خدمات به کل شاغلین روستای مورد بررسی مبنای قرار گرفته و پراکندگی آن‌ها نسبت به دیگر روستاها سنجش شده است. از این رو داده‌ها در سه دسته‌ی نسبت شاغلین تا ۷۰ درصد، نسبت شاغلین بین ۷۰ تا ۸۰ درصد و در نهایت نسبت شاغلین بیشتر از ۸۰ دسته‌بندی شده‌اند. نقشه ۹ پراکنش روستاهای استان بوشهر را از نظر این دو شاخص نشان می‌دهد.

استانداردی پوشهر

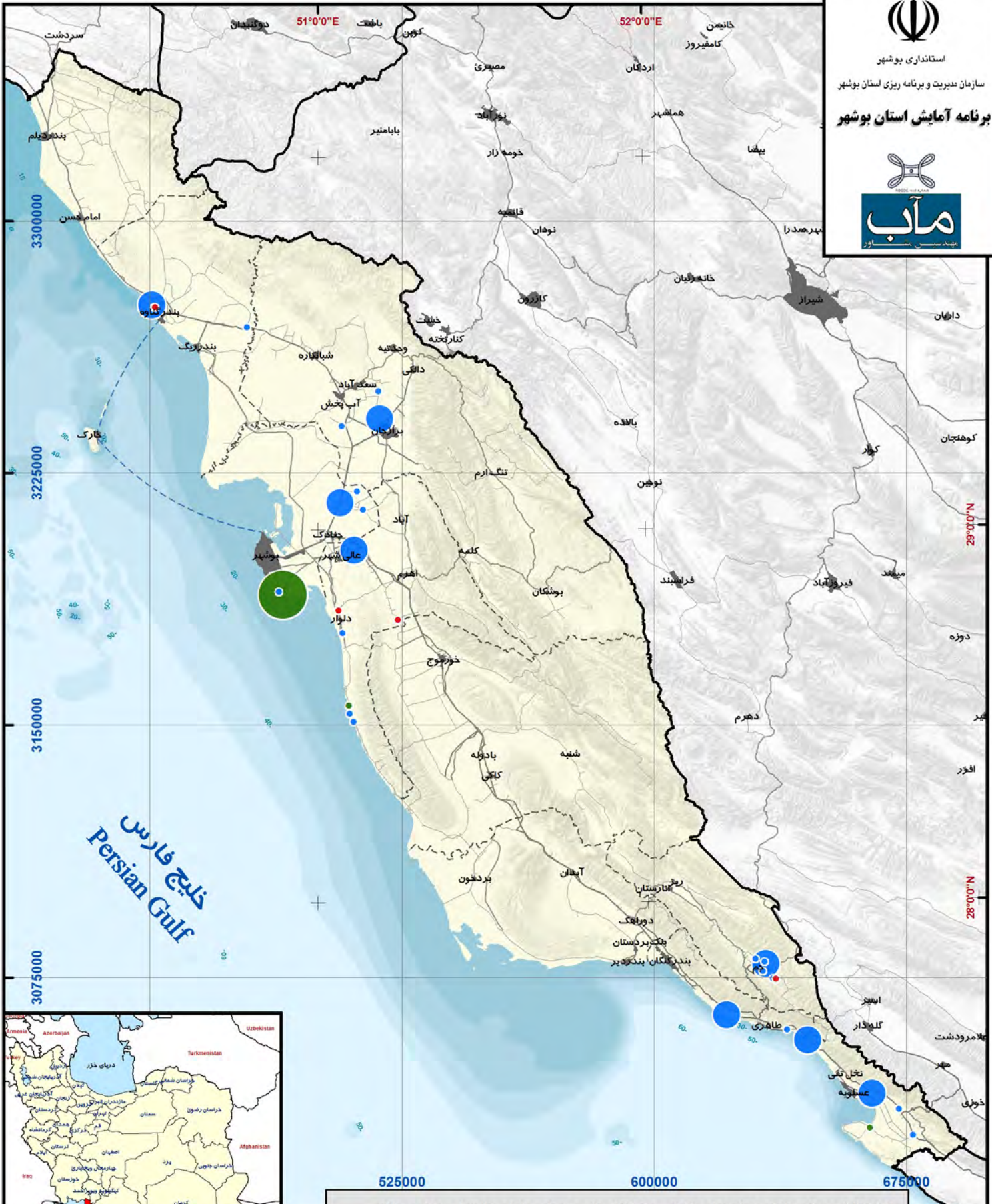
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان پوشهر

برنامه آمایش استان پوشهر

ماب

بنیادین

نقشه ۹ (پیچیدگی کارکردی) - توزیع فضایی سکونتگاه های روستایی دارای پتانسیل مرکزیت بازار

راهنما

سهم کمتر از ۷۰ درصد شاغل	سهم ۷۰ تا ۸۰ درصد شاغل	سهم بیش از ۸۰ درصد شاغل
تعداد شاغلین در گروه فعالیت خدمات	تعداد شاغلین در گروه فعالیت خدمات	تعداد شاغلین در گروه فعالیت خدمات
۲۱۰ - ۴۰۰ نفر	۲۱۰ - ۴۰۰ نفر	۲۱۰ - ۴۰۰ نفر
۴۰۱ - ۱۰۰۰ نفر	۴۰۱ - ۱۰۰۰ نفر	۴۰۱ - ۱۰۰۰ نفر
۱۰۰۱ - ۳۲۲۴ نفر	۱۰۰۱ - ۳۲۲۴ نفر	۱۰۰۱ - ۳۲۲۴ نفر

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار ایران - سرشماری سال ۱۳۹۰

Scale = 1:1.500.000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

بررسی وضعیت مکانی روستاهای استان از نظر تعداد شاغلین بخش خدمات نسبت به کل شاغلین نشان دهنده‌ی تمرکز مراکز خدماتی و بازاری در مناطق مرکزی استان است. این در حالی است که در بخش‌های جنوبی و شمالی نیز تعدادی روستا در این زمینه به ارائه‌ی خدمات می‌پردازند. این وضعیت نشان‌دهنده‌ی پتانسیل این روستاها در مرکزیت بازاری است. بر طبق داده‌های آماری سکونتگاه‌ها در دو دسته‌ی سکونتگاه‌های شهری و سکونتگاه‌های غیرشهری تعریف می‌شود. بر اساس این اطلاعات سکونتگاه‌های غیرشهری شامل سکونتگاه‌های روستایی و مکان‌ها می‌باشد که می‌تواند محل تجمع انسانی و فعالیتی در مقیاس‌های پایین باشد. از این رو بایستی در این زمینه دقت لازم مورد توجه قرار گیرد تا تحلیل‌ها دچار خطا نگردد. به عنوان نمونه سکونتگاه نیروگاه اتمی و سکونتگاه پارس جنوبی ۱ و ۲ دارای ساکنین در حد یک روستای پرجمعیت است اما به دلیل فقدان ارتباط این سکونتگاه‌ها با حوزه‌ی پیرامونی به ویژه از نظر خدمات، نمی‌توان آن‌ها را به عنوان یک سکونتگاه‌ها روستایی نرمال در نظر گرفت. این در حالی است که این نوع از سکونتگاه‌ها از سطح خدمات بالا و یا شاغلین در بخش‌های ویژه‌ای برخوردارند. از این رو در بررسی سکونتگاه‌های روستایی از نظر پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاهی این نوع سکونتگاه‌ها از تحلیل‌ها حذف شده‌اند.

شاخص دیگر در تعیین این مناطق برخورداری آن‌ها از امکانات زیربنایی و زیرساختی ارتباطی و حمل‌ونقلی است. شایان‌ذکر است که خدمات بانکی نیز به عنوان یکی از خدمات ارتباطی در زمینه‌ی مالی شناخته می‌شود. بر این مبنا شاخص‌های وجود راه ارتباطی زمینی، دریایی، بانک، دفاتر پستی، دفاتر مخابراتی و دفاتر فناوری اطلاعات به عنوان شاخص‌های ارتباطی و حمل‌ونقلی در نظر گرفته شده است. بررسی شاخص‌های ارتباطات و حمل‌ونقلی در روستاهای دارای پتانسیل مرکزیت بازار در جدول ۱۲ صورت گرفته است که بر اساس سهم شاغلین بخش خدمات به کل شاغلین دسته‌بندی شده‌اند.

جدول ۱۲: شاخص‌های ارتباطات و حمل‌ونقلی در روستاهای دارای پتانسیل مرکزیت بازار

سهم شاغلین خدمات به کل شاغلین	جمعیت کل	شاخص ارتباطات و حمل‌ونقلی					شهرستان	نام آبادی
		دفاتر فناوری اطلاعات و ارتباطات	دفاتر مخابرات	دفتر پست	بانک	راه آبی		
۰,۸۱	۱۹۷۸	۱	۱	۱	۱	۱	تنگستان	بوالخیر
۰,۷۵	۱۴۱۷	۰	۱	۱	۰	۰	گناوه	سربست
۰,۷۴	۲۳۰۹	۱	۱	۰	۰	۰	تنگستان	جایینگ
۰,۷۴	۱۲۳۷	۰	۰	۰	۱	۰	جم	چاهه
۰,۷۳	۲۱۱۹	۱	۱	۰	۱	۰	تنگستان	عالی حسینی
۰,۶۹	۱۲۹۵	۰	۱	۰	۱	۰	تنگستان	خورشهایی
۰,۶۷	۱۲۱۰	۰	۰	۰	۰	۰	تنگستان	باغک جنوبی

سهم شاغلین خدمات به کل شاغلین	جمعیت کل	شاخص ارتباطات و حمل و نقلی					شهرستان	نام آبادی
		دفاتر فناوری اطلاعات و ارتباطات	دفتر مخابرات	دفتر پست	بانک	راه آبی		
۰,۶۷	۱۳۳۰	۱	۱	۰	۰	۰	کنگان	بستانو
۰,۶۶	۱۰۱۱	۰	۱	۰	۰	۰	تنگستان	قباکلکی
۰,۶۵	۲۲۹۳	۰	۱	۱	۰	۰	تنگستان	محمد عامری
۰,۶۴	۳۰۹۲	۱	۱	۰	۱	۰	گناوه	مال قاید
۰,۶۴	۱۶۱۱	۰	۱	۰	۰	۰	جم	بهرباغ
۰,۶۳	۷۰۸۳	۱	۱	۱	۱	۰	دشتستان	دهقاید
۰,۶۲	۱۲۳۷	۰	۰	۰	۰	۰	جم	اسلام آباد
۰,۶۲	۱۵۲۶	۰	۱	۰	۰	۱	گناوه	مال خلیفه
۰,۶۱	۱۱۴۶	۰	۱	۰	۱	۰	تنگستان	پهلوان کشی
۰,۶۱	۱۰۰۴	۰	۱	۱	۰	۰	جم	بس ملخی
۰,۶۱	۱۳۳۶	۱	۱	۰	۱	۰	جم	علی آباد

مأخذ: سالنامه ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

با توجه به خدمات ارتباطی و حمل و نقلی موجود در هر روستا، وضعیت آنها در استان مورد تحلیل قرار گرفته است. بر این مبنا می‌تواند روستاها را مورد مقایسه قرارداد و مشخص کرد که کدام یک از روستاهای استان دارای ویژگی مرکزیت بازار هستند. نتایج این رده‌بندی در جدول ۱۳ نمایش داده شده است.

جدول ۱۳: رتبه‌بندی روستاها از نظر پتانسیل مرکزیت بازار در استان بوشهر

نام آبادی	شهرستان
محمد عامری	تنگستان
جایینگ	
عالی حسینی	
خورشهایی	
بوالخیر	
مال قاید	گناوه
سربست	دشتستان
دهقاید	
بستانو	
چاهه	جم
علی آباد	

مأخذ: محاسبات مشاور

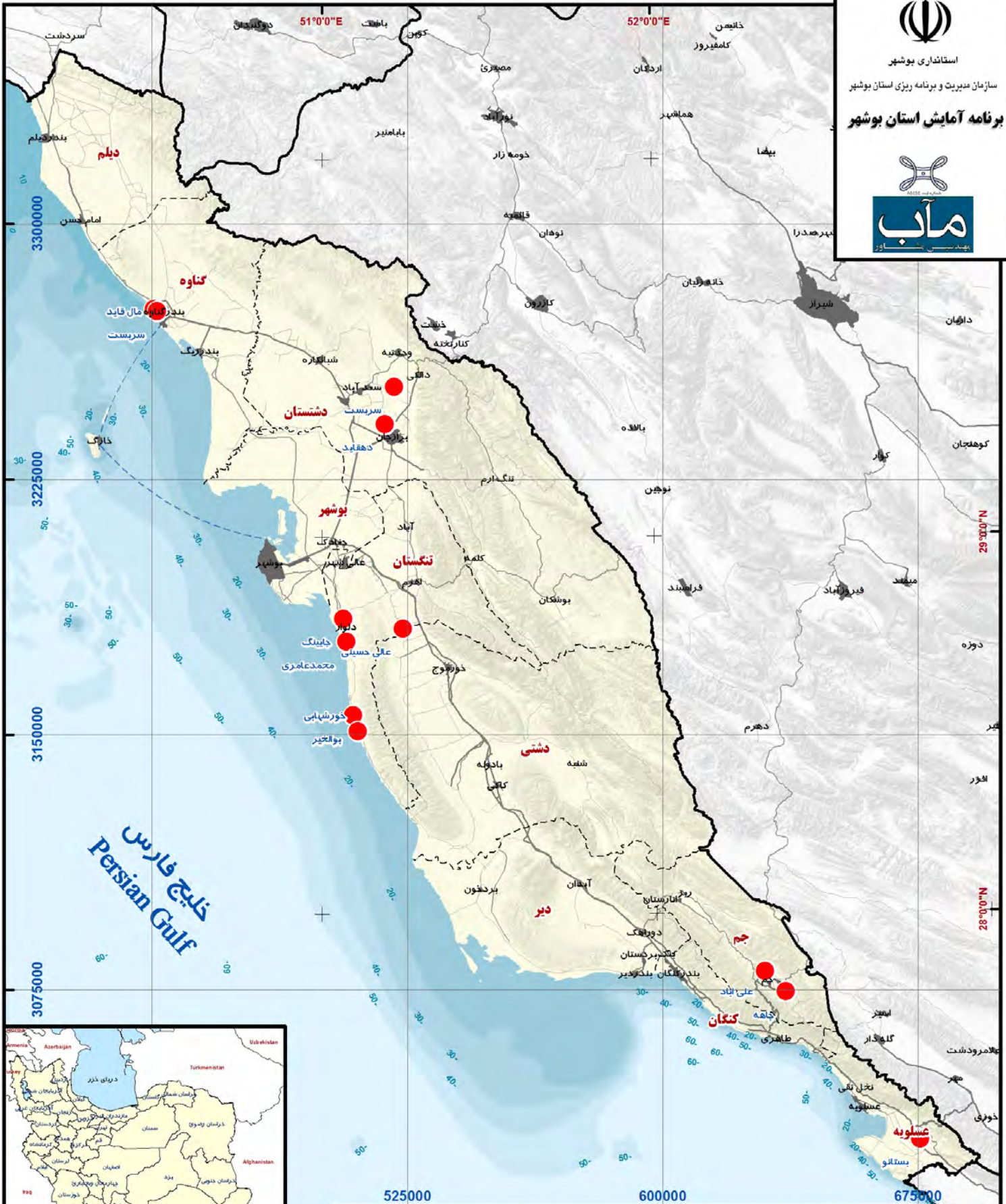
وضعیت پراکنش روستاها از نظر مرکزیت بازار نشان‌دهنده‌ی موقعیت مکانی و اثرات توسعه‌ای آن‌ها در سطح منطقه باشد. از این رو موقعیت مکانی این روستاها در سطح استان دارای اهمیت است. بررسی‌های صورت گرفت در این زمینه نشان می‌دهد که این روستاها بیشتر در بخش‌های میانی متمایل به شمال استان توزیع شده‌اند. یکی از دلایل این امر سابقه‌ی تاریخی این محدوده در ارائه‌ی خدمات بازاری و تجاری در دوره‌های مختلف زمانی است. به طوری که شهر بوشهر، گناوه و برازجان همواره به عنوان مراکز بازاری در منطقه شناخته می‌شده‌اند. روستاهای این منطقه نیز به دلیل هم‌جواری با نقاط مهم و کلیدی بازار در سطح استان از منفعت‌های ناشی از هم‌جواری بهره‌مند شده و توانسته‌اند این نقش را به خود اختصاص دهند. این در حالی است که با توجه به موقعیت استان بوشهر نسبت به دریا و هم‌جواری با آن، عمده مراکز تجاری و بازرگانی در بنادر استان تعریف می‌شوند. از این رو دور از انتظار نیست که مراکز بازاری روستایی نیز به این عامل وابسته باشند. بررسی مکانی وضعیت استان از این نظر در نقشه ۱۰ نمایش داده شده است.

استانداری بوشهر
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر
برنامه آمایش استان بوشهر

ماب
مركز تحقيق و پژوهش
در برنامه ريزي و تاسيس

نقشه ۱۰ (پیچیدگی کارکردی) - موقعیت مراکز بازاری سکونتگاهی روستایی

راهنما

- مراکز بازاری
- بزرگراه
- راه اصلی
- راه فرعی
- - - دریایی
- مرز استان
- - - مرز شهرستان

نام آبادی	شهرستان
محمدعمری	تنگستان
چایبگ	
عالی حسینی	
خورشهایی	
بوالخیر	مراکز بازاری
مال قاید	
سرسب	
دلفقاید	دشتستان
بستانو	کنگان
چامه	چیم
علی آباد	

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مراکز آمار ایران - سرشماری سال ۱۳۹۰

مختصات: 0 12.5 25 50 Kilometers

Scale = 1:1,500,000

Coordinate System: WGS1984 - UTM Zone 39

با آن که بخش های شمالی و میانی استان از نظر بازاری بودن دارای سابقه ی تاریخی هستند، اما روستاهای بخش جنوبی در گذشته جایگاه ضعیفی در نظام فعالیتی منطقه داشته اند و نمی توان سابقه ی تاریخی را در ایجاد مراکز بازاری در این منطقه عامل مهمی دانست. در واقع علت اصلی شکل گیری مرکزیت بازار در روستاهای بخش جنوبی استان به دلیل بروز فعالیت های عمده ی صنعتی در منطقه و سرریز شاغلین صنعتی و جمعیت به این بخش از استان است. این امر سبب شده است تا نظام فعالیتی به سوی فعالیت های خدماتی گرایش داشته باشد. در واقع ساکنین این روستاها یا به عنوان شاغلین بخش صنعت در فعالیت های صنعتی شرکت کرده اند یا اینکه به عنوان مرکز خدمات رسانی به شاغلین مهاجرت کرده به منطقه نقش داشته اند.

مراکز ساحلی، کوهستانی و دامنه ای

با توجه به اینکه در بررسی مراکز ساحلی، کوهستانی و دامنه ای بایستی سکونتگاه های روستایی در ارتباط با نظام طبیعی مورد بررسی قرار گیرد، بررسی این سه نوع مرکز روستایی به صورت یکپارچه مورد توجه قرار گرفته است. از این رو روستاهای در ارتباط با سه گونه مناطق ساحلی، کوهستانی و دامنه ای بررسی خواهند شد. البته باید به این نکته توجه داشت که ارتباط نظام سکونتگاه های روستایی با نظام طبیعی بایستی در قالب شناسایی مراکز باشد. این بدان معناست که هدف از این تحلیل شناسایی مراکز ساحلی، کوهستانی و دامنه ای است. بنابراین علاوه بر وجود ارتباط سکونتگاه روستایی با هر یک از اقسام عوارض طبیعی از شاخص های دیگر همچون جمعیت، شاغلین و امکانات و خدمات استفاده می شود.

یکی از ویژگی های مراکز ساحلی در اختیار داشتن دریا به عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار بر نظام فعالیتی است. از این رو انتظار می رود که نظام فعالیتی این نوع از مراکز روستایی بر شیلات و تجارت و بازرگانی که تحت تأثیر مستقیم دریاست تمرکز داشته باشد. از این رو یکی از شاخص های مشخص کننده ی مراکز ساحلی سهم شاغلین بخش های کشاورزی و خدمات است. بر این مبنا هر چه میزان شاغلین بخش های کشاورزی که نشان دهنده ی وضعیت برداشت شیلات از دریاست و خدمات که نشان دهنده ی وضعیت تجارت و بازرگانی است، بیشتر باشد می توان گفت که میزان مرکزیت سکونتگاه ساحلی بالاتر است.

از دیگر پهنه های طبیعی، مناطق کوهستانی است که با توجه به ویژگی های محیطی استان بوشهر بخش هایی از استان را پوشش داده است. نواحی کوهستانی به دلیل محدودیت های اراضی هموار و مساعد برای کشاورزی، فقدان خاک با لایه و بافت مناسب، سختی اقلیم و دشواری راه های دسترسی و مسائلی از این قبیل پذیرای جمعیت اندکی هستند. در مقابل دشت ها به دلیل شرایط زیستی مساعدتر همواره نقاط پرجمعیت و متراکم تری را در خود جای داده اند. این مسئله به صورت یک قانون جغرافیایی طبیعی بیان می شود که با افزایش ارتفاع از تعداد جمعیت کاسته می شوند.

از دیگر پهنه‌های طبیعی موجود در استان بوشهر پهنه‌های دشتی است که در شرح خدمات با عنوان پهنه‌های دامنه‌ای مطرح شده است. در واقع این پهنه حد فاصل میان مناطق ساحلی و مناطق کوهستانی شناخته می‌شود. ویژگی‌های نظام فعالیت در این پهنه با توجه به ویژگی‌های طبیعی تحت تأثیر قرار گرفته است و عمده فعالیت‌های شکل گرفته در نظام سکونتگاهی این مناطق از نوع فعالیت‌های کشاورزی است. این در حالی است که عمده جمعیت استان هم در نظام سکونتگاهی شهری و هم در نظام سکونتگاهی روستایی در این پهنه‌ی طبیعی واقع شده است. از این رو در تشخیص مراکز روستایی در این پهنه از شاخص جمعیتی و شاغلین بخش کشاورزی استفاده می‌شود.

به منظور تحلیل و بررسی این بخش از مطالعات در اولین گام به شناسایی و گونه‌بندی سکونتگاه‌های روستایی از نظر ارتباط با نظام طبیعی پرداخته می‌شود. برای این منظور از همپوشانی نقاط روستایی با پهنه‌های مختلف طبیعی استفاده خواهد شد. شایان ذکر است پهنه‌های طبیعی مورد بررسی در این بررسی برگرفته از بخش مطالعات "بررسی و تحلیل وضعیت منابع طبیعی و محیط زیست" مطالعات آمایش استان بوشهر بوده است. وضعیت استان بوشهر از نظر انواع مختلف پهنه‌های طبیعی در نقشه ۱۱ نمایش داده شده است.

استانداری بوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

ماب

نقشه ۱۱ (پیچیدگی کارکردی) - موقعیت انواع پهنه های طبیعی کوهستانی، دشتی و ساحلی

راهنما

مرز استان	بزرگراه	دشتی
مرز شهرستان	راه اصلی	ساحلی
	راه فرعی	کوهستانی
	دریایی	خلیج فارس

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار ایران - سرشماری سال ۱۳۹۰

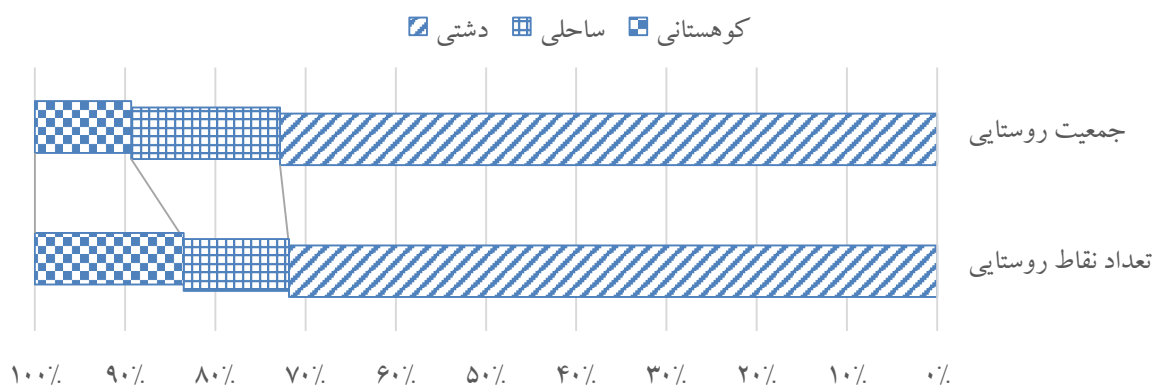
Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

با آنکه در حدود نیمی از مساحت استان بوشهر به پهنه‌های کوهستانی اختصاص دارد، بیشتر جمعیت استان در پهنه‌ی دشتی و ساحلی ساکن هستند. با توجه به هدف از این بخش از مطالعات مبنی بر شناسایی مراکز سکونتگاهی در پهنه‌های مختلف طبیعی است، ویژگی‌های ساختار سکونت و فعالیت در هر یک از این پهنه‌ها مورد توجه قرار گرفته است. وضعیت استان از این نظر در نمودار ۵ نمایش داده شده است.

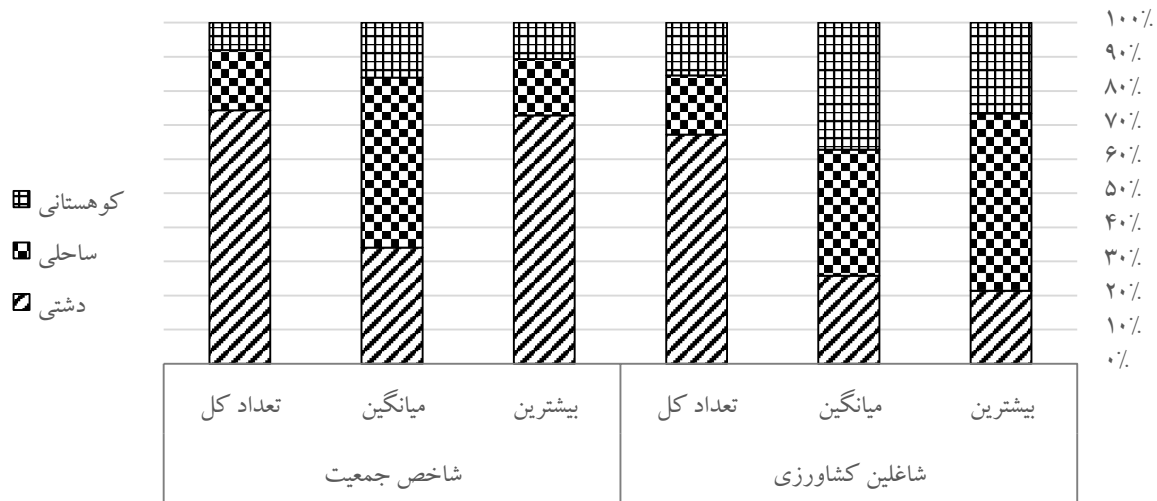
نمودار ۵: ویژگی‌های نظام روستایی نسبت به موقعیت قرارگیری در پهنه‌های طبیعی

مأخذ: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

بررسی تعداد نقاط روستایی واقع در پهنه‌ی طبیعی نشان می‌دهد که تعداد این نقاط در پهنه‌ی دشتی بیش‌ترین سهم را به خود اختصاص می‌دهد. این در حالی است که از نظر جمعیت نیز این پهنه بیش‌ترین سهم جمعیت روستایی را به خود اختصاص داده است. از این رو می‌توان گفت که نظام روستایی از نظر محل استقرار وابسته به پهنه‌ی دشتی است. با توجه به اینکه در پهنه‌ی دشتی فعالیت‌های غالب کشاورزی و فعالیت‌های مرتبط با آن است، به منظور بررسی مراکز روستاهای مستقر در این پهنه‌ی طبیعی از شاخص شاغلین کشاورزی استفاده شده است.

نمودار ۶: سهم جمعیت و شاغلین بخش کشاورزی در پهنه‌های طبیعی

مأخذ: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

بررسی سهم شاغلین بخش کشاورزی در مجموع در پهنه‌ی دشتی واقع شده است. این در حالی است که بررسی شاخص‌های میانگین شاغلین در میان سکونتگاه‌های روستایی این پهنه نشان می‌دهد که این سهم کاهش میابد. از این رو می‌توان نتیجه‌گیری کرد که روستاهای واقع در این پهنه در زمینه‌های فعالیت‌های دیگر نیز فعال هستند.

این در حالی است که بررسی شاخص بیشترین شاغلین کشاورزی در سکونتگاه‌های روستایی نشان می‌دهد که این سهم نسبت به سهم میانگین جمعیت کاهش میابد. این امر نشان‌دهنده‌ی سکونتگاه‌های کوچک از نظر شاغلین کشاورزی در این پهنه طبیعی است. با مقایسه‌ی شاخص جمعیت می‌توان این برداشت را در زمینه‌ی جمعیت سکونتگاه‌های روستایی هم داشت. چراکه با آنکه بیشترین جمعیت در پهنه‌ی دشتی واقع شده است اما بزرگ‌ترین تعداد شاغلین در این پهنه واقع نشده است. در واقع می‌توان گفت روستاهای بزرگ واقع در این پهنه عملکردهایی غیر از کشاورزی را به خود اختصاص داده‌اند.

با توجه به این توصیفات در مراکز دشتی بین دو شاخص جمعیت و شاغلین بخش کشاورزی رابطه معناداری وجود دارد که می‌تواند نمود مکانی یابد. برای مینا به منظور بررسی رابطه‌ی مکانی این دو شاخص، وضعیت شاغلین بخش کشاورزی در تناسب با جمعیت سکونتگاه روستایی در نقشه ۱۲ نمایش داده شده است. به منظور مشخص کردن دو شاخص جمعیت و شاغلین کشاورزی در نقشه از دو نوع سیمبل استفاده شده است. سه رسته‌ی رنگی به عنوان دسته‌های جمعیتی در نظر گرفته شده‌اند و تعداد شاغلین به صورت تغییر اندازه نماد در نقشه نمایش داده شده است. بررسی نقاط روستایی در پهنه‌ی دشتی در استان نشان می‌دهد که این مراکز بیشتر در بخش‌های مرکزی استان متمرکز شده‌اند و اکثر این نقاط در رده‌ی جمعیتی هزار تا ۵ هزار نفر قرار دارند. از این رو مراکز سکونتگاهی در پهنه‌ی دشتی در این بخش از استان خواهند بود.

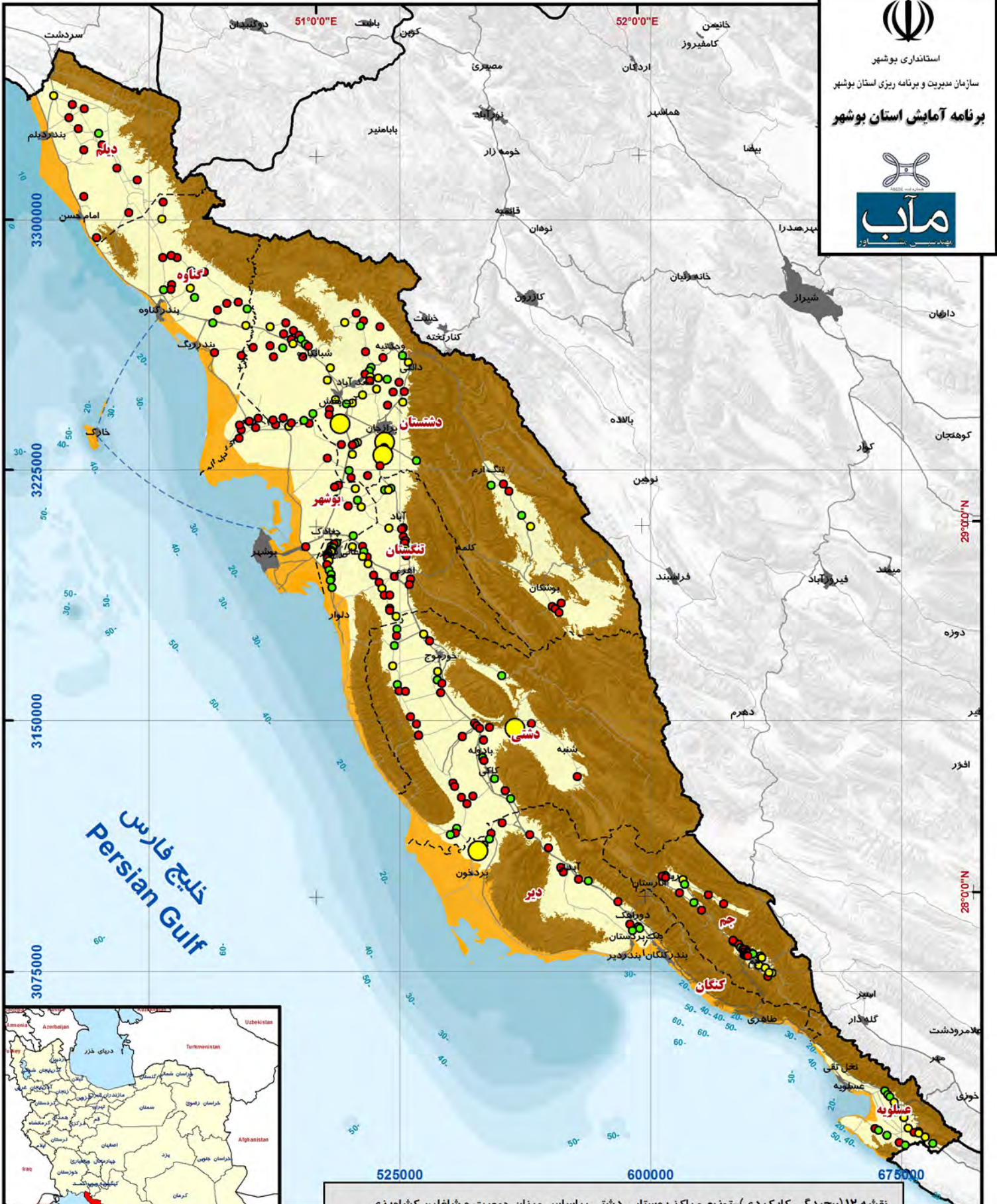
استاندارد ی بوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

ماب

نقشه ۱۲ (پیچیدگی کارکردی)-توزیع مراکز روستایی دشتی براساس میزان جمعیت و شاغلین کشاورزی

پهنه های طبیعی	جمعیت (۵۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر)	جمعیت (۱۰۰ تا ۵۰۰ نفر)	راهنما
پهنه دشتی	۱ - ۲۵۰ نفر شاغل	۱ - ۲۵۰ نفر شاغل	● ۱ - ۲۵۰ نفر شاغل
پهنه ساحلی	۲۵۱ - ۵۰۰ نفر شاغل	۲۵۱ - ۵۰۰ نفر شاغل	● ۲۵۱ - ۵۰۰ نفر شاغل
پهنه کوهستانی	۵۰۱ - ۷۵۹ نفر شاغل	۵۰۱ - ۷۵۹ نفر شاغل	● ۵۰۱ - ۷۵۹ نفر شاغل

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار ایران - سرشماری سال ۱۳۹۰

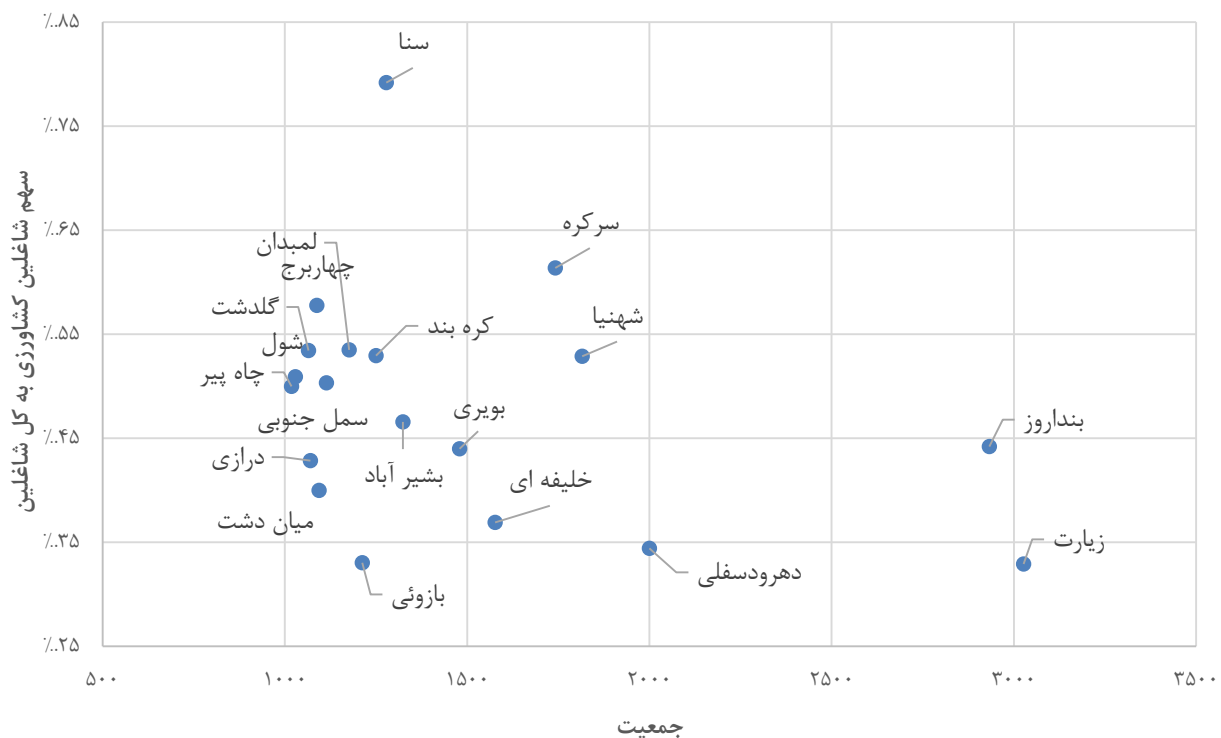
Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

با توجه به موقعیت قرارگیری سکونتگاه‌های روستایی استان بر اساس ویژگی‌ها جمعیتی و سهم شاغلین کشاورزی می‌توان مراکز پهنه‌ی دشتی را انتخاب کرد. برای این منظور دو شاخص در کنار هم بایستی در نظر گرفته شوند که برای این منظور دو شاخص در نمودار ۷ نمایش داده شده است.

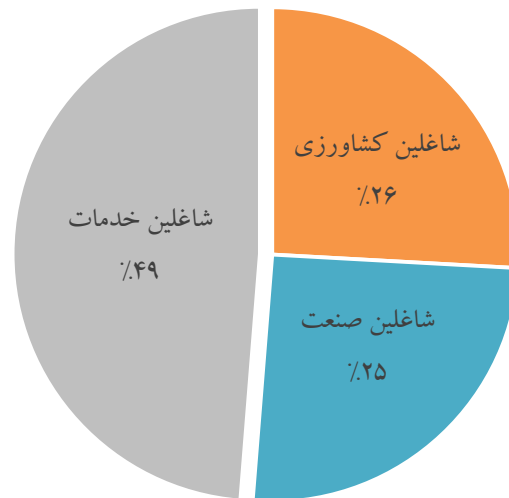
نمودار ۷: مقایسه سهم شاغلین کشاورزی به کل شاغلین با جمعیت روستاهای موجود در پهنه‌ی دشتی

مأخذ: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

با توجه به در نظر گرفتن دو شاخص می‌توان مراکز روستایی در این پهنه را شناسایی کرد. موقعیت این مراکز در سطح استان نشان می‌دهد که آن‌ها بیشتر در بخش‌های مرکزی استان متمرکز هستند. شایان ذکر است که بررسی ارتباط شاغلین کشاورزی در این پهنه‌ی طبیعی به واسطه‌ی وجود ارتباط در نظام فعالیتی در سکونتگاه‌های روستایی بوده است. دیگر پهنه‌ی مورد بررسی پهنه‌ی ساحلی است که با توجه به در اختیار داشتن دریا در این پهنه به عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار بر نظام فعالیتی است. با توجه به موارد مطرح شده انتظار می‌رود که نظام فعالیتی این نوع از مراکز روستایی به شیلات و تجارت و بازرگانی وابسته باشد. از این رو یکی از شاخص‌های مشخص‌کننده‌ی مراکز ساحلی سهم شاغلین بخش کشاورزی و خدمات است. سهم شاغلین بخش‌های مختلف اقتصادی در این پهنه در نمودار ۸ بیان شده است.

نمودار ۸: سهم شاغلین بخش های مختلف اقتصادی در پهنه ی ساحلی

مأخذ : محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

مناطق ساحلی به دلیل موقعیت مناسب نسبت به زیرساخت های طبیعی و انسانی، نقاط سکونتگاهی واقع در آنها در رسته های مختلف شغلی فعال هستند. با آنکه آمارها نشان می دهد که مناطق ساحلی در سه بخش خدمات، کشاورزی و صنعت دارای جمعیت فعال هستند اما سهم شاغلین بخش خدمات در حدود ۵۰ درصد از کل شاغلین این پهنه است. این امر نشان از اهمیت فعالیت های خدماتی در ارتباط با دریاست که در زمینه ی تجارت و بازرگانی مطرح می شود.

شایان ذکر است که سهم بالای شاغلین صنعتی در این نوع سکونتگاهها تحت تأثیر مراکز صنعتی موجود در منطقه پارس جنوبی است که به دلیل ایجاد زمینه های شغلی در این منطقه، سهم بالایی از شاغلین این نقاط سکونتگاهی را در بخش صنعت مستقر کرده است. از این رو این سهم را نمی توان به کل نظام سکونتگاهی روستایی استان تعمیم داد. از این رو کلیت نظام سکونتگاهی روستایی در استان وابسته به فعالیت های خدماتی و کشاورزی است. بر این مبنا تعداد شاغلین بخش های کشاورزی و خدمات و جمعیت به عنوان شاخص تعیین مراکز در این پهنه ها در نظر گرفته شده است. به منظور نمایش بهتر این سه شاخص از دو نقشه استفاده شده است. به طوری که در نقشه ۱۳ جمعیت و سهم شاغلین کشاورزی و در نقشه ۱۴ جمعیت و سهم شاغلین خدمات مورد بررسی قرار گرفته است. بر این مبنا موقعیت هر یک از روستاهای پهنه ی ساحلی از نظر شاخص جمعیت و شاخص سهم شاغلین کشاورزی در سطح استان بوشهر در نقشه ۱۳ نمایش داده شده است.

استاندارد ملی ایران

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

ماب

نقشه ۱۳ (پیچیدگی کارکردی) - توزیع مراکز روستایی ساحلی براساس میزان جمعیت و شاغلین کشاورزی

راهنما

پهنه های طبیعی	جمعیت (۱۰۰۰ تا ۵۰۰۰ نفر)	جمعیت (۵۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر)	جمعیت (کمتر از ۵۰۰ نفر)
پهنه دشتی	۱ - ۲۵۰ نفر شاغل	۱ - ۲۵۰ نفر شاغل	۱ - ۲۵۰ نفر شاغل
پهنه ساحلی	۲۵۱ - ۵۰۰ نفر شاغل	۲۵۱ - ۵۰۰ نفر شاغل	۲۵۱ - ۵۰۰ نفر شاغل
پهنه کوهستانی	۵۰۱ - ۷۵۹ نفر شاغل	۵۰۱ - ۷۵۹ نفر شاغل	۵۰۱ - ۷۵۹ نفر شاغل

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار ایران - سرشماری سال ۱۳۹۰

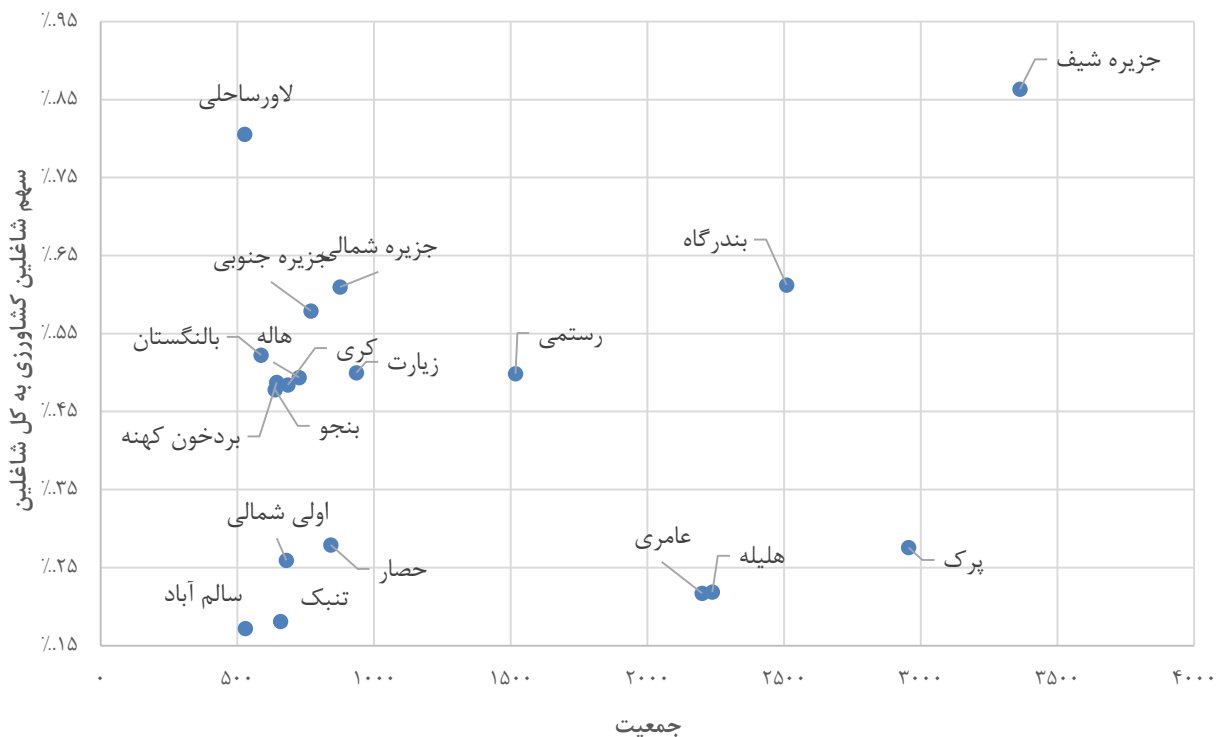
Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

بررسی موقعیت مکانی نظام سکونتگاهی در پهنه‌ی ساحلی نشان می‌دهد که این مراکز در بخش‌های میانی استان، به ویژه در منطقه‌ی ساحلی "مند" توسعه یافته‌اند. بررسی جمعیتی این مراکز نشان می‌دهد که علی‌رغم جمعیت نسبتاً بالای این مراکز، سهم شاغلین کشاورزی کمی را به خود اختصاص داده‌اند. با این حال برای شناسایی این مراکز از ترکیب این دو شاخص استفاده شده است که نتایج آن در نمودار ۹ نشان داده شده است.

نمودار ۹: مقایسه سهم شاغلین کشاورزی به کل شاغلین با جمعیت روستایی موجود در پهنه‌ی ساحلی

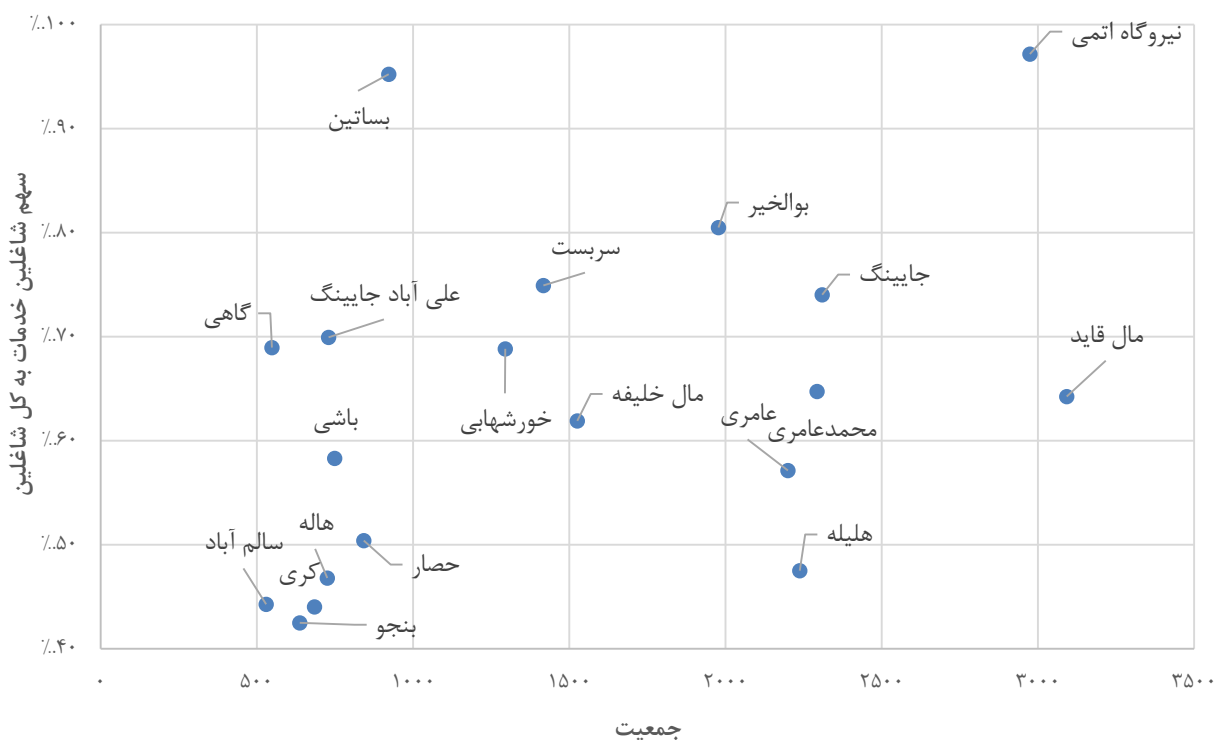
مأخذ: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

به منظور بررسی شاخص سهم شاغلین خدمات در سکونتگاه‌های مستقر در پهنه‌ی ساحلی، موقعیت مراکز روستایی در

این پهنه مورد توجه قرار گرفته است. وضعیت این سکونتگاه‌ها از این منظر در نقشه ۱۴ نمایش داده شده است.

بررسی ویژگی سهم شاغلین بخش خدمات در سکونتگاه‌های ساحلی نشان می‌دهد که این سهم نسبت به سهم شاغلین کشاورزی در این پهنه بیشتر مشاهده می‌شود. در واقع می‌توان گفت که سهم شاغلین خدمات در مقایسه با سهم شاغلین کشاورزی دارای ارزش و اهمیت بیشتری است. وضعیت روستاهای موجود در این پهنه از نظر شاخص جمعیت و شاخص سهم شاغلین خدماتی در نمودار ۱۰ نشان داده شده است.

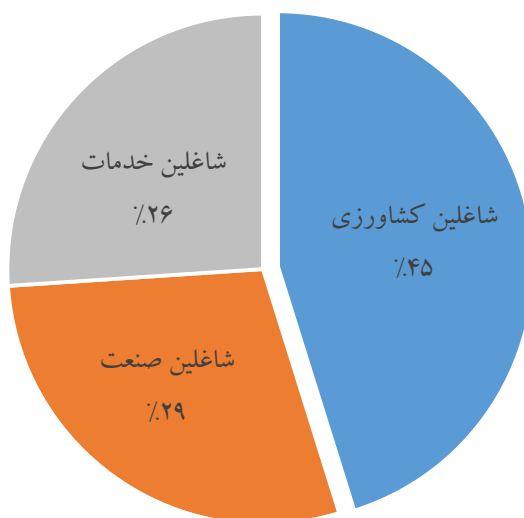
نمودار ۱۰: مقایسه سهم شاغلین خدمات به کل شاغلین با جمعیت روستایی موجود در پهنه‌ی ساحلی

مأخذ: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

موقعیت استان بوشهر نسبت به رشته کوه‌های زاگرس و واقع شدن آن در انتهای این رشته کوه سبب شده است تا در حدود نیمی از وسعت این استان در پهنه‌ی کوهستانی قرار گیرد. اما با توجه به شرایط آب و هوایی و الگوی زیست ویژه در این مناطق، نظام سکونتگاهی روستایی سهم اندکی از جمعیت خود را در این پهنه مستقر کرده است. به طوری که تنها ۱۶ درصد از تعداد کل سکونتگاه‌ها در این پهنه قرار گرفته‌اند که سهم ۸ درصدی از جمعیت روستایی استان را به خود اختصاص داده است.

نمودار ۱۱: سهم شاغلین بخش های مختلف اقتصادی در پهنه ی کوهستانی

مأخذ : محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

بررسی سهم شاغلین بخش های مختلف اقتصادی در نظام سکونتگاهی روستایی نشان می دهد که در حدود ۴۵ درصد از سهم شاغلین این نوع سکونتگاهها در بخش کشاورزی فعالیت می کنند. این امر نشان دهنده ی رسته ی فعالیتی این نوع سکونتگاهها است. از این رو به منظور بررسی مراکز سکونتگاههای کوهستانی روستایی از دو شاخص شاغلین بخش کشاورزی و جمعیت استفاده شده است. نقشه ۱۵ وضعیت استان بوشهر را از نظر این شاخص و تعیین مراکز کوهستانی نشان می دهد. بررسی های نظام سکونتگاهی روستایی در پهنه ی کوهستانی نشان می دهد که روستاهای استان در این پهنه تعداد اندکی را به خود اختصاص می دهد که نشان دهنده ی وابستگی کم ارتباط ساختاری نظام سکونتگاهی روستایی با نظام طبیعی در این پهنه است. در واقع شیوه ی سکونت در استان بوشهر کمتر در این پهنه توسعه یافته است. این امر سبب شده است تا سهم جمعیتی مستقر در این پهنه نیز در مقایسه با دیگر پهنه ها کاهش یابد. با این حال توزیع مکانی این نقاط بیشتر در بخش های میانی پهنه های کوهستانی موجود استان توزیع شده اند. وضعیت استان بوشهر از این نظر در نقشه ۱۵ نمایش داده شده است.

استاندارد ی بوشهر

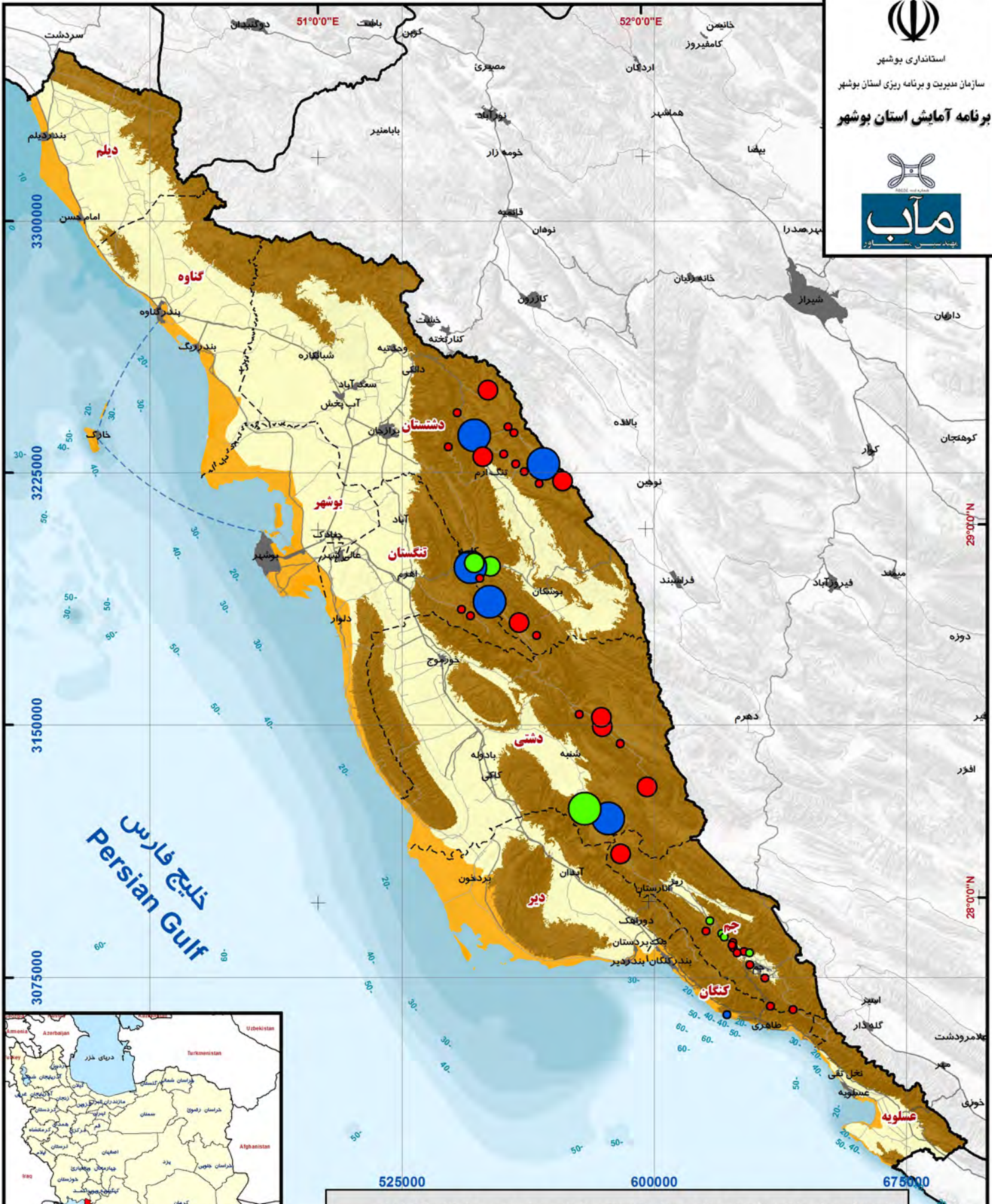
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

ماب

پنشن

نقشه ۱۵ (پیچیدگی کارکردی)- توزیع مراکز روستایی کوهستانی براساس میزان جمعیت و شاغلین کشاورزی

راهنما

پهنه های طبیعی	جمعیت (۱۰۰۰ تا ۵۰۰ نفر)	جمعیت (۵۰۰ تا ۱۰۰ نفر)	جمعیت (کمتر از ۵۰ نفر)
پهنه دشتی	● ۱-۵۰ نفر شاغل	● ۱-۵۰ نفر شاغل	● ۱-۵۰ نفر شاغل
پهنه ساحلی	● ۵۱-۱۵۰ نفر شاغل	● ۵۱-۱۵۰ نفر شاغل	● ۵۱-۱۵۰ نفر شاغل
پهنه کوهستانی	● ۱۵۱-۳۸۸ نفر شاغل	● ۱۵۱-۳۸۸ نفر شاغل	● ۱۵۱-۳۸۸ نفر شاغل

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مراکز آمار ایران - سرشماری سال ۱۳۹۰

مناخ:

Scale = 1:1,500,000

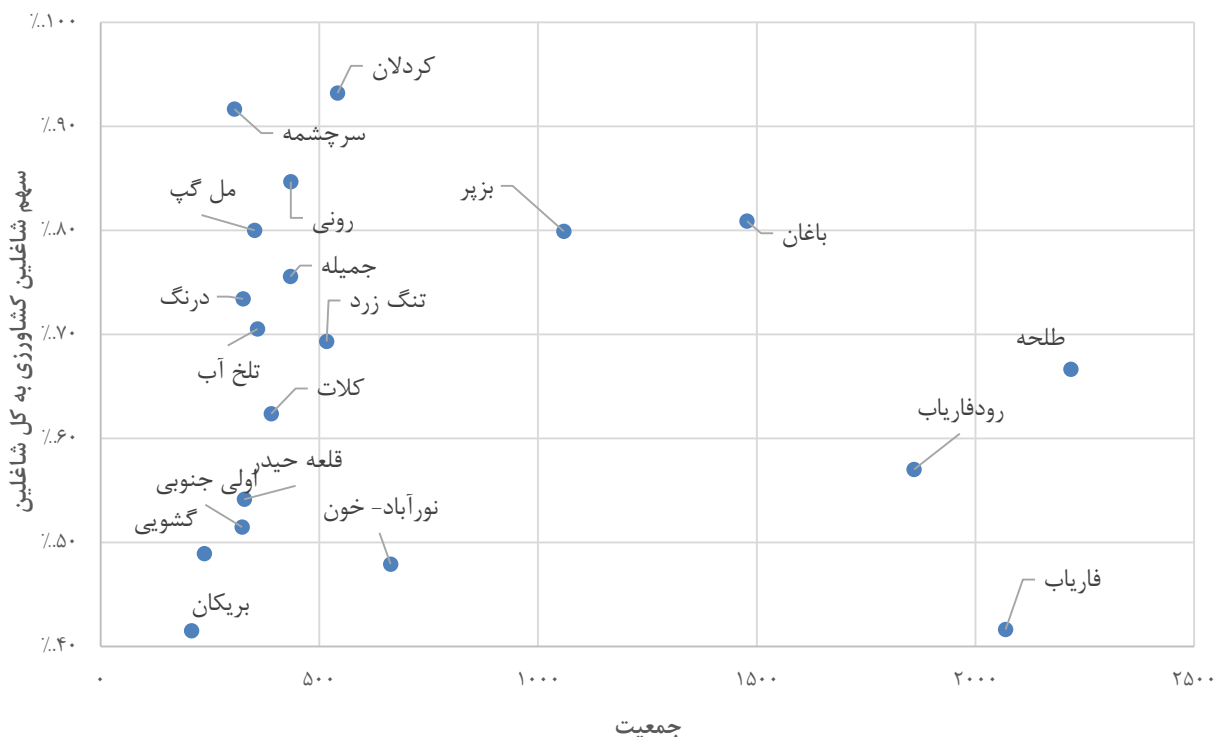
0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

بررسی جمعیت و سهم شاغلین سکونتگاه‌های روستایی موجود در پهنه‌ی کوهستانی نشان می‌دهد که سهم شاغلین بخش کشاورزی در اکثر این نقاط درصد بالایی را به خود اختصاص می‌دهد. این امر نشان‌دهنده‌ی عملکرد غالب نقاط روستایی در پهنه‌ی کوهستانی است. با توجه به اینکه شاغلین کشاورزی در پهنه‌ی کوهستانی تنها به فعالیت‌های کشاورزی می‌پردازند و شاغلین شیلات در آن‌ها به عنوان شاغلین بخش کشاورزی محاسبه نشده است، می‌توان نتیجه گرفت که سکونتگاه‌های واقع در این پهنه کاملاً وابسته به زمین و فعالیت‌های کشاورزی هستند.

به منظور شناسایی این مراکز دو شاخص جمعیت و سهم شاغلین کشاورزی در نظر گرفته شده است. نمودار ۱۲ وضعیت سکونتگاه‌های روستایی موجود در این پهنه را از نظر دو شاخص نشان می‌دهد.

نمودار ۱۲: مقایسه سهم شاغلین کشاورزی به کل شاغلین با جمعیت روستایی موجود در پهنه‌ی کوهستانی

مأخذ: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

با توجه به تحلیل‌های صورت گرفته در زمینه‌ی شناسایی مراکز سکونتگاهی روستایی در پهنه‌های طبیعی، مراکز این نوع سکونتگاه‌ها در پهنه‌های مختلف مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. به منظور بررسی یکپارچه‌ی این تحلیل‌ها موقعیت مراکز مختلف سکونتگاه‌های کوهستانی، ساحلی و دشتی در یک نقشه مورد بررسی قرار گرفته است. وضعیت استان از این نظر در نقشه ۱۶ نمایش داده شده است.

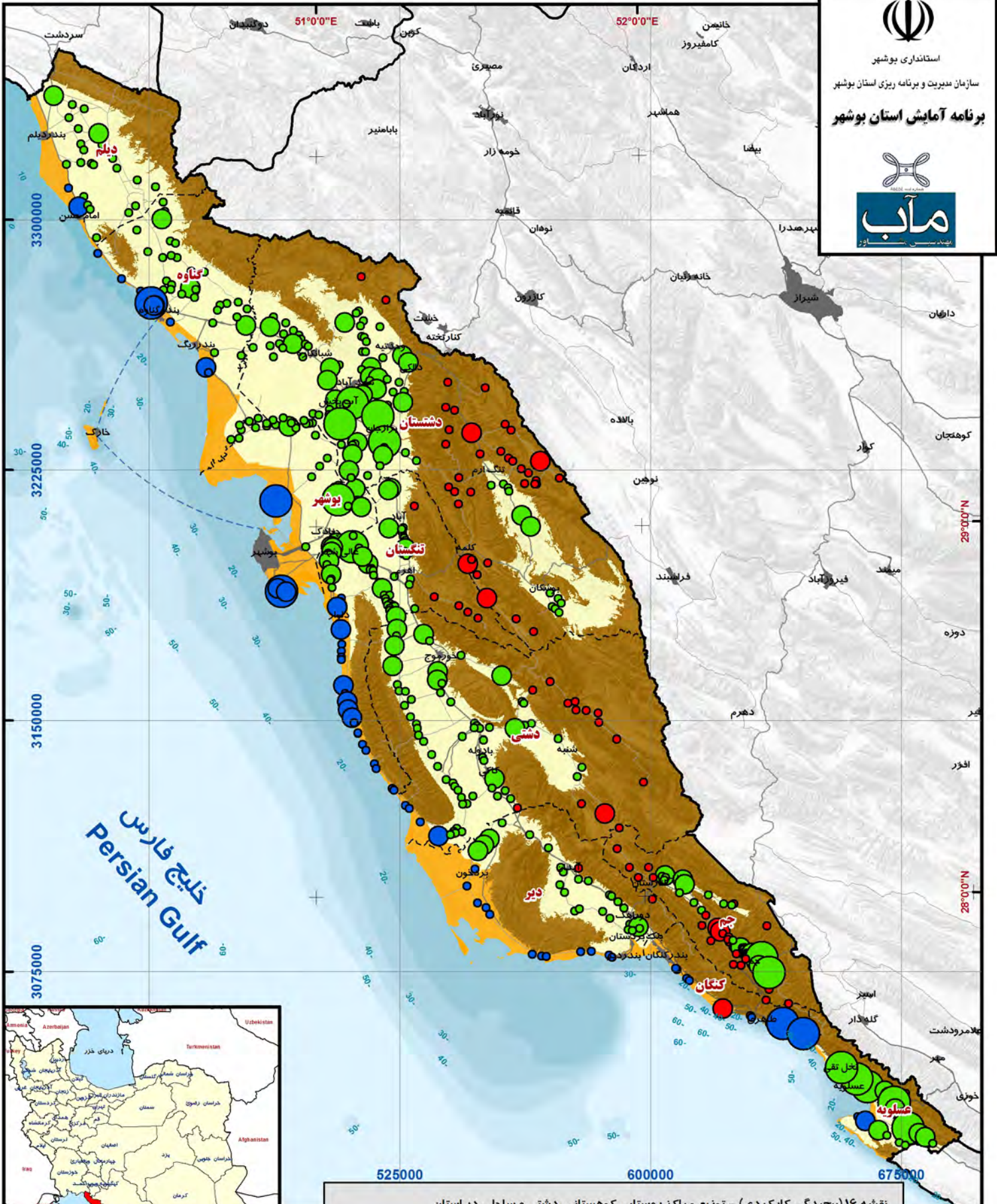
استانداری یوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان یوشهر

برنامه آمایش استان یوشهر

ماب

نقشه ۱۶ (پیچیدگی کارکردی) - توزیع مراکز روستایی کوهستانی، دشتی و ساحلی در استان

راهنما

پهنه های طبیعی	جمعیت در پهنه کوهستانی	جمعیت در پهنه ساحلی	جمعیت در پهنه دشتی
پهنه دشتی	کمتر از ۵۰۰ نفر	کمتر از ۵۰۰ نفر	کمتر از ۵۰۰ نفر
پهنه ساحلی	۵۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر	۵۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر	۵۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر
پهنه کوهستانی	بیش از ۱۰۰۰ نفر	بیش از ۱۰۰۰ نفر	بیش از ۱۰۰۰ نفر

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار ایران - سرشماری سال ۱۳۹۰

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

بررسی موقعیت مکانی مراکز مختلف در پهنه‌های طبیعی نشان می‌دهد که این مراکز بیشتر در بخش‌های میانی استان متمرکز شده‌اند. با توجه به اینکه در شناسایی این مراکز از شاخص جمعیت استفاده شده است، بنابراین انتظار می‌رود که این مراکز، مراکز عمده‌ی جمعیتی نیز شناخته می‌شوند. با این حال وضعیت سهم شاغلین بخش‌های مختلف در این پهنه‌ها دارای تفاوت‌های معناداری است که در شناسایی آن‌ها دخیل بوده است. به طوری که می‌توان گفت در پهنه‌ی دشتی ساختار جمعیت دارای اهمیت بیشتری بوده است. با آنکه سهم شاغلین کشاورزی در سکونتگاه‌های این پهنه سهم بالاتری در مقایسه با دیگر فعالیت‌ها است، اما میزان این سهم در مقایسه با پهنه‌ی کوهستانی کمتر است. از این رو می‌توان گفت که پهنه‌ی کوهستانی با آنکه قدرت جمعیتی کمی دارد اما سهم شاغلین کشاورزی به مراتب بیشتر از دیگر پهنه‌ها است.

از سوی دیگر سکونتگاه‌های مستقر در پهنه‌ی ساحلی به دلیل وابستگی نظام فعالیتش به دریا این نوع سکونتگاه‌ها سهم بالایی هم در بخش کشاورزی (فعالیت‌های شیلاتی) و هم در بخش خدمات (خدمات بازرگانی) برخوردارند. با این حال سکونتگاه‌های موجود در این پهنه سهم شاغلین خدماتی بیشتری در مقایسه با شاغلین بخش کشاورزی را به خود اختصاص داده‌اند.

۱-۲-۸-۱-۲-۳- تعیین پیچیدگی کارکردی و مرکزیت سکونتگاه‌ها بر اساس شاخص‌های مربوطه

با توجه به اینکه سکونتگاه‌های موجود در استان بوشهر بسیار به ساختار نظام شهری وابسته است، در تحلیل پیچیدگی کارکردی سکونتگاه‌ها در مقیاس منطقه‌ای از تحلیل نظام شهری و از شاخص شاغلین شهری استفاده شده است. با توجه به مطالعات انجام‌شده در این زمینه پیچیدگی کارکردی در ارتباط مستقیم با ترکیب شاغلین یک نقطه‌ی شهری تعریف می‌شود. در واقع پیچیدگی شهری ناشی از پیچیدگی نقش‌های ارائه‌شده در هر شهر است. به منظور تحلیل ترکیب شاغلین در نقاط شهری از یکی از روش‌های تحلیل آماری با عنوان تحلیل تناظر استفاده شده است. این تحلیل آماری قادر است تا روابط میان دریا‌های در درون ماتریس شاغلین را تحلیل کند.

در این روش با استفاده از ترکیب شاغلین می‌توان میزان گرایش شهرهای استان را هر یک از رسته‌های شغلی تشخیص داد و از این طریق می‌توان دریافت که چه زمینه‌ی فعالیتی در هر نقطه‌ی شهری از الگوی متمایزتری برخوردارتر است. در واقع در این تحلیل تمایز بین نقش‌های اقتصادی شهرها بر پایه داده‌های اشتغال انجام خواهد شد. زمان زیادی است که استفاده از این تکنیک در علوم اجتماعی معمول است و از آن برای تحلیل داده‌های به عنوان یک روش اکتشافی استفاده می‌شود با این وجود در سال‌های اخیر از این تکنیک در تحلیل و سنجش مکمل بودن نظام شهری مناطق چند مرکزی به کار گرفته شده است. میجرز در مطالعه پیشگامانه خود برای اولین بار، این تحلیل را برای پی بردن به مکانیسم هم‌افزایی در منطقه رانشتات

ارائه کرد. پس از وی، مطالعات دیگری نیز، از این روش برای تحلیل تطبیقی روابط مکمل در مناطق شهری چند مرکزی استفاده کرده‌اند. تحلیل تناظری، تکنیکی برای تحلیل هم پیوندی بین ردیف‌ها و ستون‌های جدول یا ماتریس به وسیله نمایش ردیف‌ها و ستون‌ها مانند نقاطی در یک فضای اقلیدسی دوبعدی است. خوشه‌هایی با توزیع همگن مانند نقاطی نمایش داده می‌شوند که در فضای دوبعدی تحلیل نزدیک یکدیگر قرار دارند و خوشه‌هایی که توزیع خیلی ناهمگنی دارند، دور از هم قرار خواهند گرفت.

اگرچه از این تکنیک اغلب به عنوان ابزاری برای امکان توضیح فضایی داده‌های پیچیده استفاده شده، اما همچنین تحلیل، عددی آماری را فراهم می‌کند که میزان تمایز را در نقش اقتصادی گروهی از شهرها توضیح می‌دهد. این عدد آماری، اینرسی مجموع نامیده می‌شود. بالاترین اینرسی قابل حصول برابر با چندبندی بودن مسئله است (در مطالعه حاضر برابر است با، تعداد شهرها منهای یک). این بیشینه زمانی حاصل خواهد شد که همه شهرها نقش اقتصادی کاملاً متفاوتی را در منطقه ایفا کنند. به همین ترتیب، زمانی که شهرها، نقش‌های اقتصادی کاملاً مشابهی را ایفا کنند، اینرسی مجموع آن‌ها صفر خواهد بود.

در واقعیت، ارزش عددی بیشینه هیچ‌گاه حاصل نخواهد شد و فاصله زیادی با اینرسی مجموع بیشینه خواهد داشت. در واقع، دستیابی به ارزش بیشینه به‌طور ضمنی تنها زمانی حاصل خواهد شد که به‌عنوان مثال، همه کارکرد خدماتی در یک شهر، همه‌ی کارکرد صنعتی در شهر دوم و همه کارکرد کشاورزی در شهر سوم اتفاق بیفتند. به عبارتی دیگر، بخش بزرگی از اشتغال شهرها، غیرقابل مبادله است.

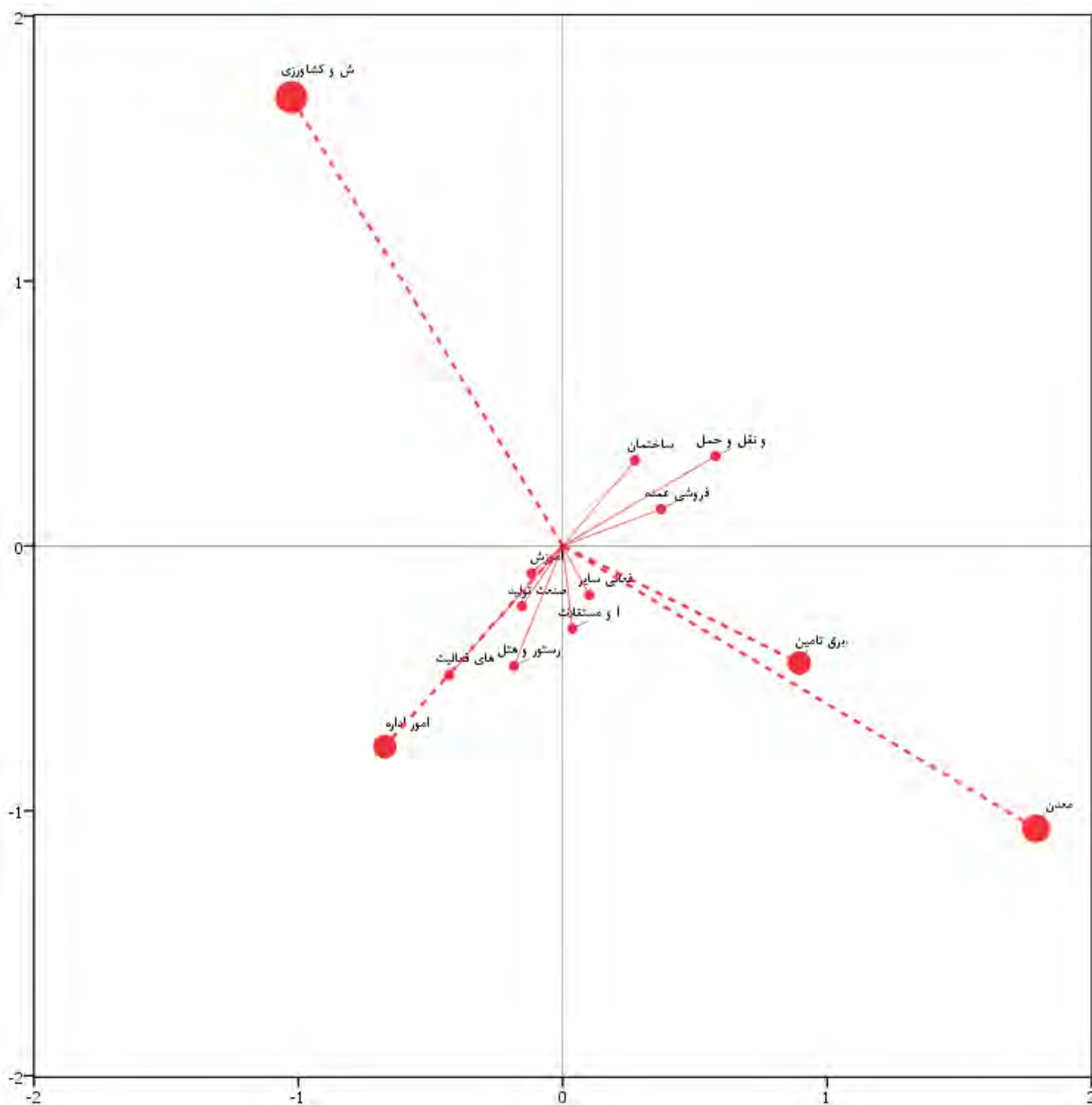
اینرسی به بیانی ساده‌تر و ریاضی، همان واریانس است که در تحلیل تناظری بدین نام خوانده می‌شود. اینرسی مجموع، معیاری است که میانگین فواصل بین مختصات نقاط و میانگین خوشه‌ها را نشان می‌دهد. به عبارتی دیگر میزان پراکندگی را نسبت به مختصات میانگین بیان می‌کند. بنابراین هر چه فاصله نقاط به توده مرکزی (میانگین)، بیشتر باشد، میزان اینرسی مجموع بیشتر خواهد بود.

بر مبنای مبانی مطرح شده در زمینه‌ی روش تحلیل تناظر می‌توان سه تحلیل در ارتباط با کارکرد نقاط شهری مطرح کرد که هر یک به تفسیر مورد بررسی قرار می‌گیرد. تحلیل روابط بین فعالیت‌های رخ داده در نقاط شهری، تحلیل روابط بین نقاط شهری از نظر فعالیت و تحلیل رابطه‌ی میان نظام شهری و نظام فعالیت‌های شهری با یکدیگر سه تحلیل اصلی در این زمینه است. شایان ذکر است که به منظور بررسی روند زمانی در این تحلیل از دو دوره‌ی آماری ۱۳۸۵ و ۱۳۹۰ بر اساس اطلاعات مرکز آمار استفاده شده است.

تحلیل روابط میان فعالیت های شهری ۱۳۸۵

یکی از نتایج تحلیل تناظر کشف روابط میان ستون های ماتریس است که در زمینه ی تحلیل ماتریس شاغلین شهری مربوط به تحلیل فعالیتی است. این تحلیل روابط میان فعالیت های موجود در نقاط شهری در یک سال را نشان می دهد. این تحلیل به صورت یک نمودار در فضای اقلیدسی دوبعدی به تفسیر داده ها می پردازد. در تحلیل این فضای اقلیدسی دو نکته ی فاصله از مرکز نمودار و زاویه ی هر نقطه از محور مختصاتی دارای اهمیت است. از این رو این دو نکته در رابطه ی میان فعالیت های شهری در نمودار ۱۳ مورد تأکید قرار گرفته است.

نمودار ۱۳: رابطه میان نظام فعالیت شهری در سال ۱۳۸۵

مأخذ : محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

بررسی الگوی فعالیتی استان در نقاط شهری در سال ۱۳۸۵ از نظر فاصله از مرکز ثقل نمودار نشان می دهد که چهار فعالیت الگوی متفاوتی نسبت به الگوی استان ارائه می کند. فعالیت کشاورزی، معدن، تأمین برق و گاز و امور اداری و عمومی فعالیت هایی هستند که از الگوی فعالیتی در نقاط شهری پیروی نمی کنند و در واقع این فعالیت ها سبب تمایز نقاط شهری از نظر کارکردی خواهند شد. از سوی دیگر فعالیت کشاورزی و معدن بیش ترین تمایز را در مقایسه با دیگر فعالیت ها ارائه می کنند. این بدان معناست که نقاط شهری که سهم شاغلین عمده ای در این نوع فعالیت ها دارند دارای الگوی متمایزتری در مقایسه با دیگر نقاط شهری هستند.

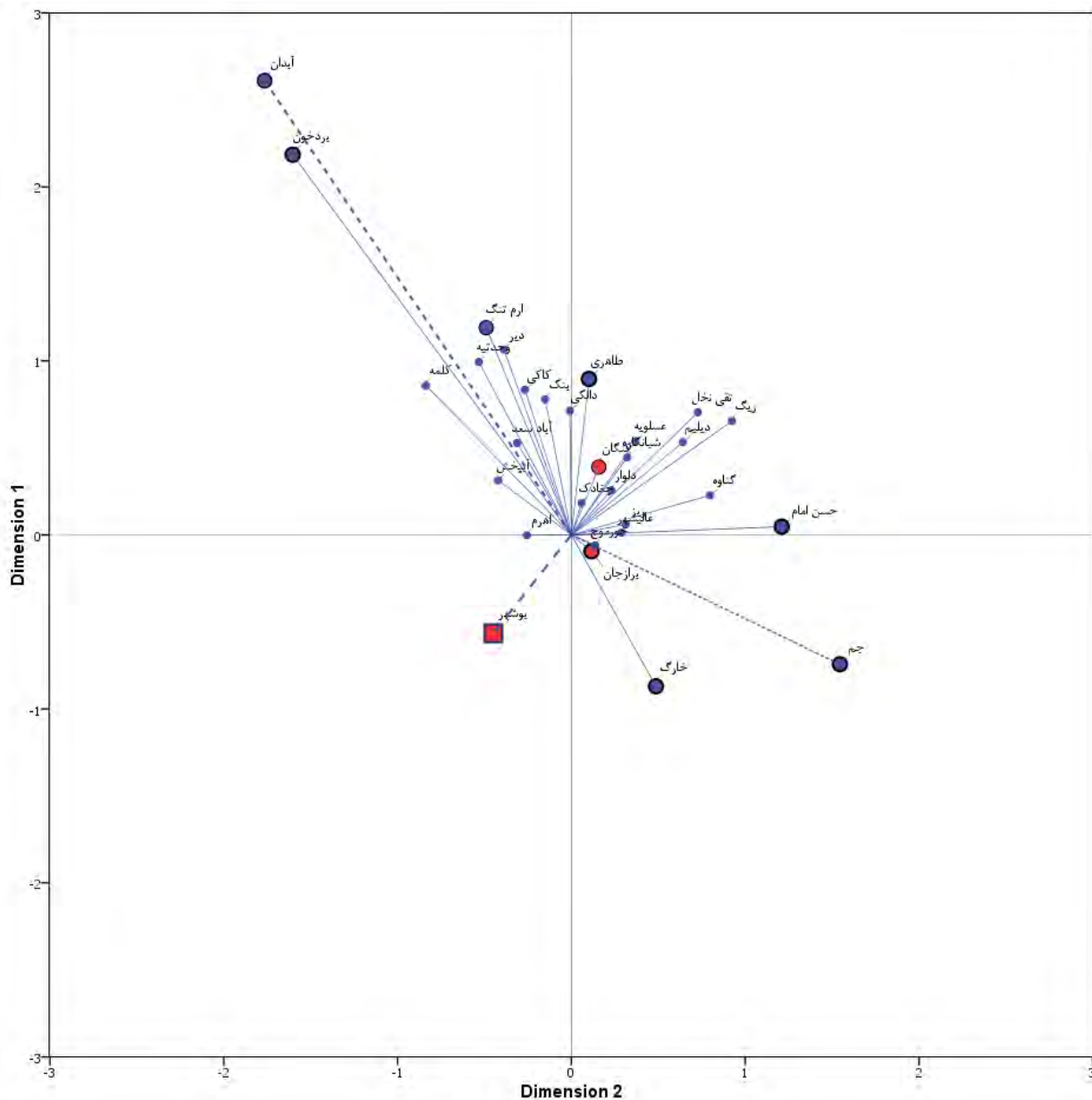
به منظور تحلیل زاویه ی میان فعالیت ها، زاویه ی میان خط متصل کننده ی مختصات نقاط فعالیتی و مرکز ثقل استفاده می شود. این تحلیل نشان دهنده ی تفاوت در الگوهای فعالیتی از نظر همخوانی یا تضاد در الگوی فعالیتی استان است. این تحلیل در استان نشان می دهد که فعالیت کشاورزی در تقابل مستقیم با فعالیت معدن قرار گرفته است. این بدان معناست که شهرها با فعالیت کشاورزی اصولاً به فعالیت معدنی نمی پردازند و شهرهای با الگوی کشاورزی و معدنی در استان شکل نگرفته است. این در حالی است که فعالیت معدن در کنار فعالیت تأمین برق و گاز قرار گرفته است که این امر به معنای وابستگی فعالیت های معدنی به فعالیت های تأمین برق و گاز است که با توجه به پروژه منطقه ی ویژه ی پارس جنوبی می توان گفت که فعالیت های معدنی در استان بوشهر در زمینه ی نفت و گاز متمرکز است.

از سوی دیگر زاویه کم میان فعالیت های حمل و نقل، ساختمان و عمده فروشی نشان از همگرایی این فعالیت ها در الگوی فعالیتی استان است. دیگر فعالیت های موجود در نقاط شهری استان نیز با توجه به موقعیتشان در دستگاه مختصات قابل تحلیل هستند. به منظور بررسی تفاوت های کارکردی در شهرهای استان، موقعیت نقاط شهری در دستگاه مختصات ناشی از تحلیل تناظر مورد بررسی قرار گرفته است.

تحلیل روابط بین نقاط شهری از نظر فعالیتی در سال ۱۳۸۵

موقعیت نقاط شهری در دستگاه مختصات دویبعدی وضعیت و تفاوت های فعالیتی نقاط شهری را در استان نشان می دهد. این بررسی از طریق ماتریس شاغلین سال ۱۳۸۵ محاسبه شده است که نتایج آن در نمودار ۱۴ نمایش داده شده است. این نمودار وضعیت نقاط شهری را از نظر الگوی فعالیتی غالب استان و همچنین از نظر تفاوت های میان نقاط شهری نشان می دهد. همان طور که پیش تر نیز مطرح شد این نمودار از نظر فاصله ی نقاط از مرکز ثقل نمودار و همچنین از طریق اختلاف زاویه قابل بررسی و تحلیل است.

نمودار ۱۴: رابطه میان نقاط شهری در نظام فعالیتی در سال ۱۳۸۵

مأخذ: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

بررسی اولیه نمودار نشان می‌دهد که عمده شهرهای استان عموماً از الگوی یکسانی از نظام فعالیتی برخوردارند. چراکه در فاصله‌ی نقاط شهری در این فضای اقلیدسی از مرکز ثقل تقریباً یکسان است. با این حال برخی از نقاط شهری از مرکز فاصله‌ی بیشتری از مرکز دارند. شهر آبدان و بردخون بیش‌ترین فاصله را از مرکز در این فضای اقلیدسی به خود اختصاص داده‌اند. این در حالی است که شهر جم و خارک نیز تا حدودی دارای فاصله‌ی از مرکز هستند.

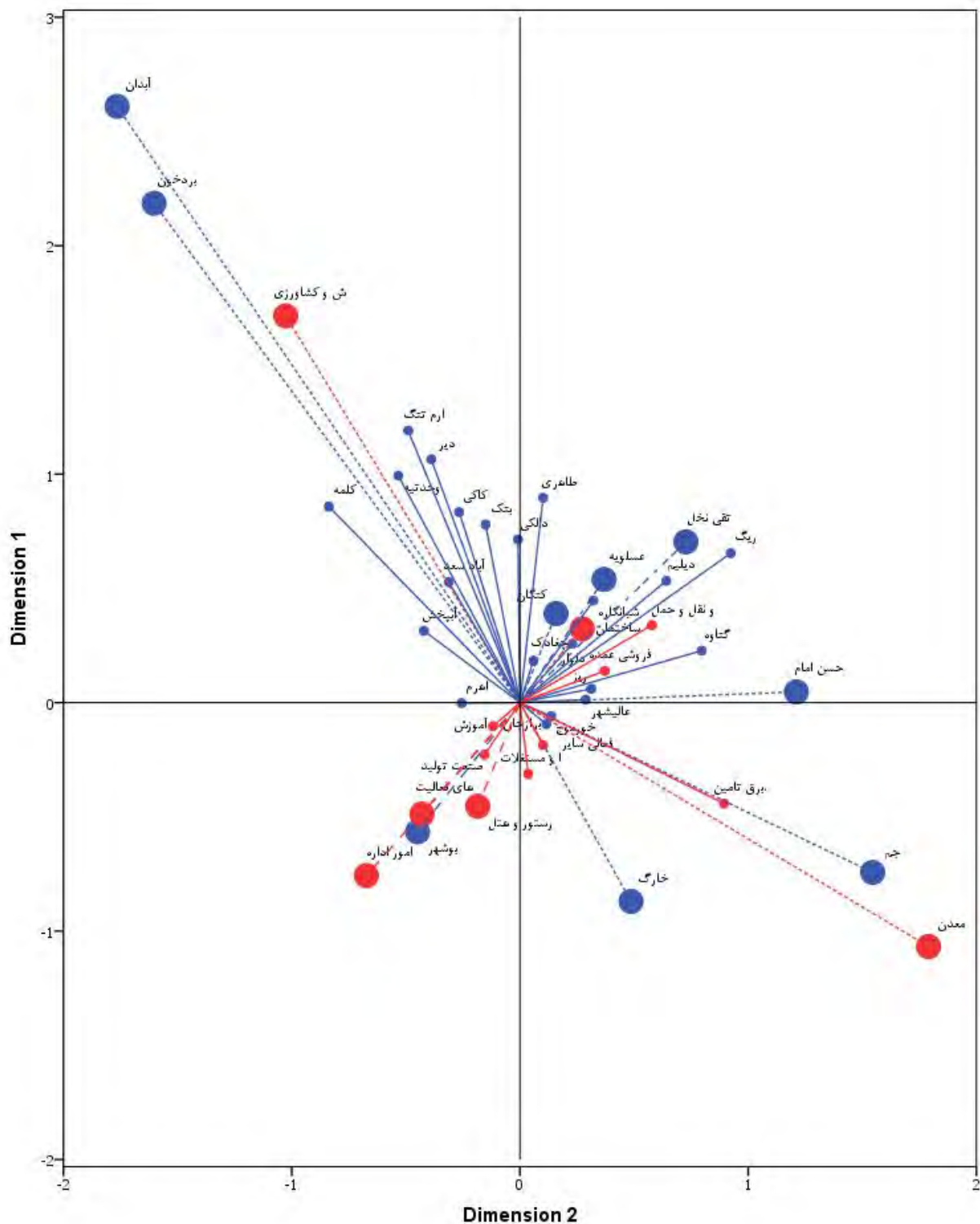
از سوی دیگر اختلاف زاویه‌ی خط اتصال دهنده‌ی نقاط شهری با مرکز ثقل دارای اهمیت است. همان‌طور که مشاهده می‌شود اکثر شهرها دارای زاویه کمی با یکدیگر هستند و در ناحیه‌ی بالا-چپ قرار گرفته‌اند که این امر تشابه عملکردی را در نظام فعالیتی نقاط شهری نشان می‌دهد. با این حال در بخش پایین-راست نمودار شهرهای جم، امام حسن و خارک قرار گرفته‌اند که نشان‌دهنده‌ی وجود عملکردهای مشابه در این شهرهاست. بررسی شهرهای بزرگ استان مانند شهر بوشهر، برازجان و کنگان نشان می‌دهد که شهر بوشهر به عنوان مرکز استان از الگوی استانی تبعیت نمی‌کند و الگویی متفاوت را در استان نشان می‌دهد. این بدان معناست که این شهر فعالیت‌هایی را در خود جای داده است که دیگر شهرهای استان قادر به ارائه‌ی آنها نبوده‌اند.

اگر این تحلیل از فضای اقلیدسی خارج شود و در فضای مکان مورد توجه قرار گیرد می‌توان دریافت که شهرهای مرکزی استان دارای فعالیت‌های همگرا بیشتری هستند. این در حالی است که نقاط شهری دارای الگوی فعالیتی متفاوت در سطح استان توزیع شده‌اند.

تحلیل رابطه‌ی میان نظام شهری و نظام فعالیت‌های شهری ۱۳۸۵

به منظور ارائه‌ی تحلیل یکپارچه از موقعیت نقاط شهری و نظام فعالیتی بایستی روابط نظام شهری در مقایسه با روابط نظام فعالیتی به صورت همزمان مورد توجه قرار گیرد. این تحلیل تفاوت‌های میان نقاط شهری را در ارتباط با نظام فعالیتی توضیح می‌دهد. در واقع تفاوت‌های محتوایی در نظام شهری و فعالیتی در یک تحلیل یکپارچه می‌تواند زمینه‌ی تفاوت‌ها را مشخص کند. از این رو در تحلیل این نمودار تفاوت زاویه‌ی خطوط نقاط شهری و خطوط گروه‌های فعالیتی دارای اهمیت است. در واقع در این تحلیل میزان زاویه‌ی این خطوط نشان‌دهنده‌ی همگرایی میان نقاط شهری و نظام فعالیتی موجود است. نتیجه‌ی این تحلیل در نمودار ۱۵ نمایش داده شده است.

نمودار ۱۵: رابطه‌ی میان نظام شهری و نظام فعالیت‌های شهری ۱۳۸۵

مأخذ: محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

بررسی روابط میان نقاط شهری و نظام فعالیتی در استان بوشهر نشان می‌دهد که عمده گرایش فعالیت در میان شهرها از نوع فعالیت کشاورزی است. از آنجایی که این فعالیت الگوی متفاوتی در میان دیگر فعالیت‌ها به خود اختصاص داده است، بنابراین این فعالیت نقش تعیین کننده‌ای در نظام فعالیتی استان ایفا می‌کند. این در حالی است که شهرهای فعال در این زمینه عمدتاً شهرهای کوچک مقیاس هستند و قدرت جمعیت ویژه‌ای در استان ندارند. در مقابل فعالیت معدن نیز که الگوی متفاوتی در استان دارد تعداد کمی از نقاط شهری را به سوی خود کشانده است. این امر نشان‌دهنده تأثیرگذاری این نوع فعالیت در استان در مقایسه با تعداد کم شهرهاست. همان‌طور که پیش‌تر نیز مطرح شد معدن در استان بوشهر در گروه تخصصی نفت و گاز بر نظام فعالیتی استان اثرگذار بوده است.

نکته‌ی قابل تأمل دیگر در ارتباط با جایگاه شهر بوشهر در الگوی فعالیتی استان است. این شهر در فاصله‌ی معناداری با دیگر شهرهای استان واقع شده است که این امر به معنای تفاوت در الگوی فعالیت این شهر در مقایسه با دیگر شهرهاست. در تطابق موقعیت این شهر در فضای اقلیدسی با نظام فعالیتی مشاهده می‌شود که گروه‌های فعالیتی مختلفی در اطراف این شهر قرار گرفته است. این بدان معناست که این شهر علاوه بر این الگوی متفاوتی را از نظر ترکیب شاغلین در فعالیت‌های مختلف به خود اختصاص داده است، توانسته در برخی از رسته‌های فعالیتی به صورت تخصصی عمل کند. با دقت بر نوع فعالیت‌ها می‌توان این تفاوت‌ها را بهتر توضیح داد. فعالیت‌های تخصصی شده از این نظر در اطراف شهر بوشهر شامل فعالیت‌های رستوران و هتل داری، امور اداری عمومی، آموزش، مستغلات، تولید صنعتی و دیگر فعالیت‌ها است. با توجه به نوع فعالیت‌های واقع شده در این شهر می‌توان دریافت که شهر بوشهر به عنوان مرکز خدمات عالی شهری در سطح استان نقش دارد.

بررسی شهرهای عسلویه، کنگان، نخل تقی و دیلم در نزدیکی فعالیت‌های ساختمانی قرار گرفته‌اند که این امر نشان‌دهنده تجمع فعالیت‌های ساختمانی در این نقاط هستند. از آنجایی که پروژه‌های مراکز صنعت نفت و گاز در استان بوشهر در دوره‌ی زمانی در مرحله‌ی ساخت قرار داشته است، الگوی فعالیتی این شهرها در این رسته‌ی فعالیتی تخصیص یافته‌اند.

در تحلیل دیگر در این زمینه می‌توان گفت که در نیمه‌ی بالای نمودار که تنها چهار رسته‌ی فعالیتی قرار گرفته است، در حدود ۲۵ شهر واقع شده‌اند. این امر نشان‌دهنده عمومیت این فعالیت‌ها در استان بوشهر است که در حدود ۸۰ درصد از نقاط شهری را پوشش داده است. در مقابل تنها ۵ شهر در اطراف دیگر فعالیت‌های شهری قرار گرفته‌اند.

تحلیل روابط میان فعالیت‌های شهری ۱۳۹۰

همان‌طور که پیش‌تر مطرح شد تحلیل تناظر ویژگی‌های درونی یک ماتریس را مورد تحلیل قرار می‌دهد و روابط میان درایه‌ها را مشخص می‌کند. به منظور بررسی نظام فعالیتی در نقاط شهری در سال ۱۳۹۰ به عنوان آخرین دوره آماری از تحلیل تناظر استفاده شده است. با توجه به ویژگی‌های این تحلیل می‌توان روابط میان نقاط شهری از نظر الگوی فعالیتی و روابط میان گروه‌های فعالیتی در نقاط شهری را مورد تحلیل و بررسی قرارداد. این تحلیل روابط را در یک فضای اقلیدسی در نظر می‌گیرد که جایگاه نظام فعالیتی و نقاط شهری را در ارتباط باهم نشان می‌دهد.

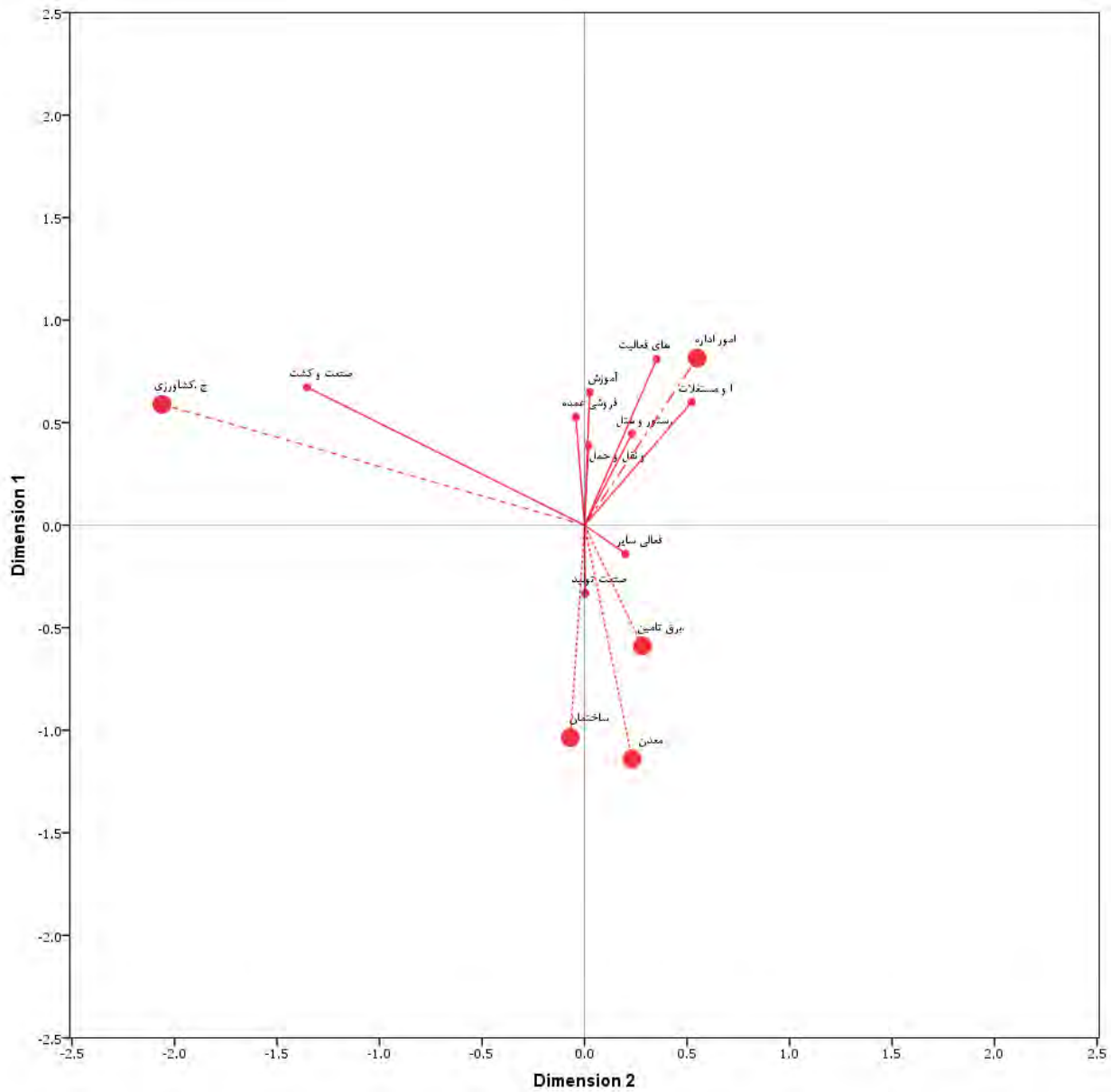
وضعیت نظام فعالیتی استان بوشهر در سال ۱۳۹۰ روابط میان الگوی فعالیتی استان را در نمودار ۱۶ نمایش داده شده است. با توجه به موقعیت هر یک از نقاط که نماینده فعالیت‌های مختلف است می‌توان تفاوت‌های موجود در الگوی فعالیتی استان را مورد تجزیه و تحلیل قرارداد.

بررسی الگوی فعالیتی استان بوشهر در سال ۱۳۹۰ نشان می‌دهد که فعالیت کشاورزی خود را از الگوی استان جدا کرده و به عنوان یک فعالیت تأثیرگذار بر نظام فعالیتی خود را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده شد این فعالیت در بررسی الگوی فعالیتی سال ۱۳۸۵ نیز خود را جدا کرده بود. نکته‌ی دیگر در این باره جدا شدن دیگر فعالیت‌های استان است. به طوری که تنها فعالیت کشت و صنعت در کنار این گروه فعالیتی قرار گرفته است. این بدان معناست که نقاط شهری که در حوزه‌ی کشاورزی فعالیت می‌کنند در دیگر الگوهای فعالیتی تخصصی ندارند. این در حالی است که این موقعیت نشان‌دهنده‌ی وابستگی فعالیت‌های کشت و صنعت به گروه فعالیتی کشاورزی است که این امر دور از انتظار نیست.

گروه‌های فعالیتی معدن، تأمین برق و گاز و ساختمان دیگر فعالیت‌هایی هستند که خود را از الگوی میانگین استانی جدا کرده‌اند. این امر نشان‌دهنده‌ی تأثیرگذاری این سه گروه فعالیتی بر نظام فعالیتی شهری در استان است. گرای نزدیک این سه فعالیت از دیگر فعالیت‌ها نشان از همگرایی و وابستگی آنها در نظام فعالیتی است. به دلیل تأثیر پروژه‌ی منطقه‌ی ویژه‌ی انرژی پارس جنوبی بر نظام فعالیتی استان، این سه رسته‌ی فعالیتی به عنوان گروه‌های فعالیتی مؤثر در نظام فعالیتی شناخته شده‌اند.

نکته‌ی دیگر در بررسی و تحلیل نظام فعالیتی تجمع اغلب فعالیت‌های موجود در استان در یک بخش از نمودار است که این امر بر همگرایی گروه‌های مختلف فعالیتی در استان دلالت دارد. در واقع می‌توان گفت که عموماً شهرهای استان به این فعالیت‌ها می‌پردازند و این فعالیت‌ها به عنوان عوامل مؤثر بر تفاوت‌های نظام فعالیتی استان شناخته نمی‌شود.

نمودار ۱۶: رابطه میان نظام فعالیت شهری در سال ۱۳۹۰

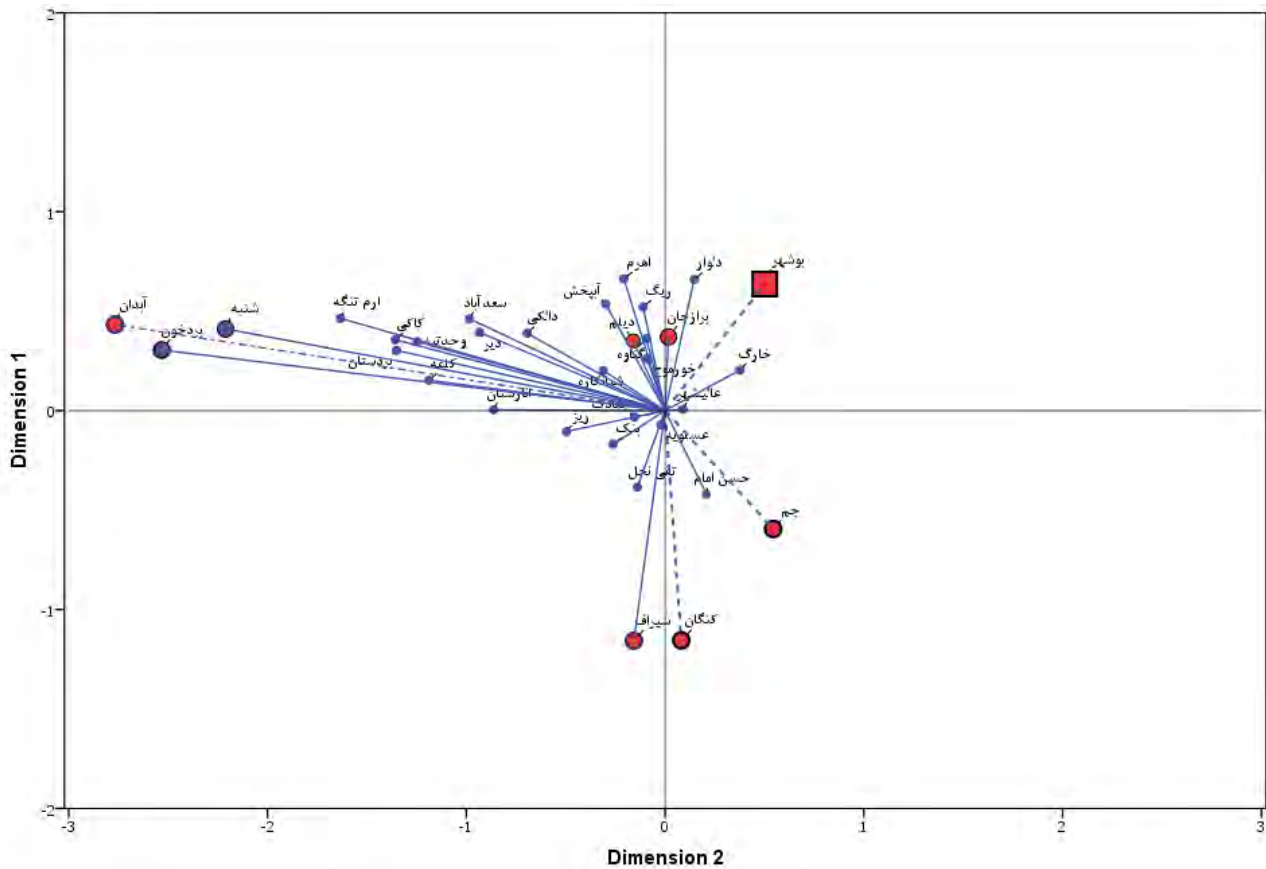

مأخذ : محاسبات مشاور بر اساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

تحلیل روابط بین نقاط شهری از نظر فعالیتی در سال ۱۳۹۰

از دیگر نتایج تحلیل تناظر کشف روابط میان نقاط شهری از نظر الگوی فعالیتی است که از طریق فاصله از مرکز اقلیدسی و همچنین اختلاف زاویه قابل تفسیر است. نتیجه‌ی این بررسی در فضای اقلیدسی در نمودار ۱۷ نمایش داده شده است.

نمودار ۱۷: رابطه میان نقاط شهری در نظام فعالیتی در سال ۱۳۹۰

مأخذ : محاسبات مشاور براساس اطلاعات سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران

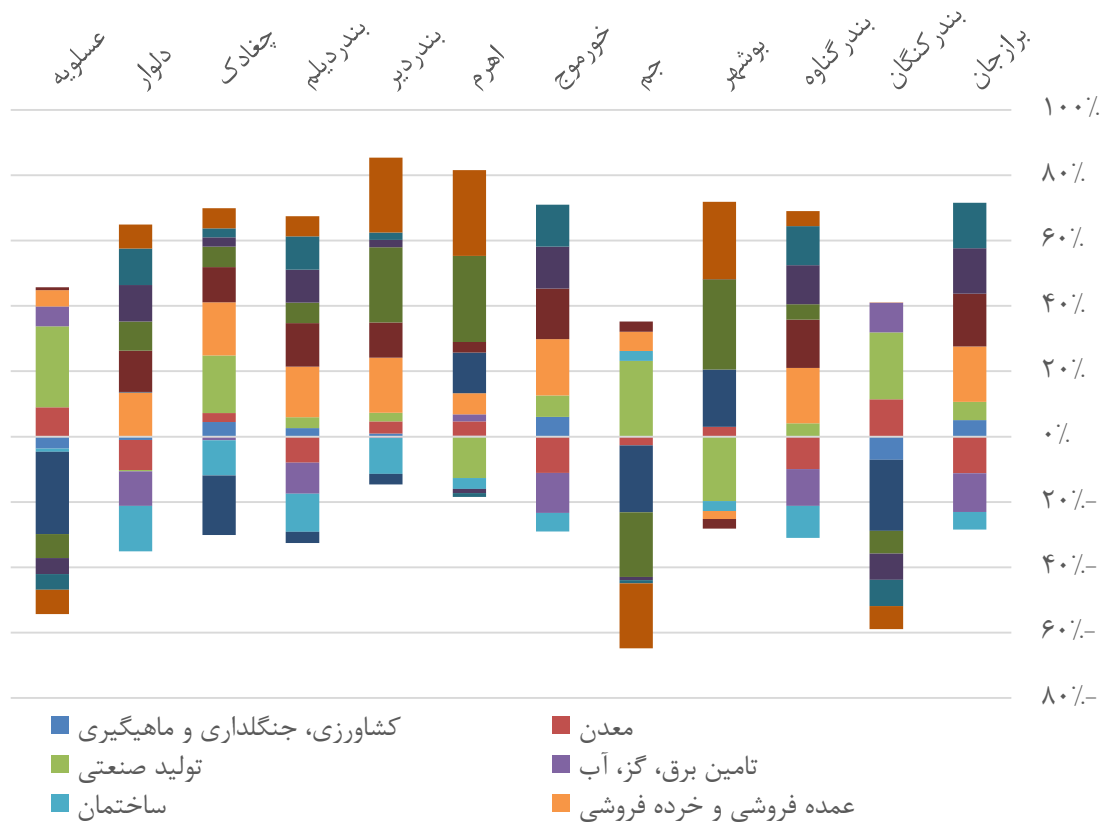
بررسی جایگاه نقاط شهری در فضای اقلیدسی نشان می‌دهد که شهرها عمدتاً در کنار یکدیگر واقع شده‌اند و از نظر الگوی فعالیتی دارای یک گرایش خاص هستند. با این حال برخی از شهرهای استان خود را از الگوی فعالیتی استان متمایز کرده‌اند. شهر بوشهر به عنوان مرکز استان بوشهر از این دسته‌اند. این شهر دارای زاویه‌ی معناداری با دیگر شهرهای استان است. از سوی دیگر این نقطه از مرکز مختصات نیز دارای فاصله است که این امر بر شدت این تفاوت دلالت دارد.

شهر جم، کنگان، سیراف، امام حسن، عسلویه و نخل تقی شهرهایی هستند که در کنار یکدیگر قرار گرفته‌اند و نسبت به جمیع شهرها دارای اختلاف زاویه هستند که این امر الگوی متفاوت فعالیتی در استان را در مقایسه با دیگر شهرهای استان نشان می‌دهد. در واقع این محدوده شهرهای همگرا در یک زمینه‌ی فعالیتی را نشان می‌دهد که با توجه به میزان فاصله از مرکز شدت تأثیرپذیری از الگوی فعالیتی متغیر است. به طوری که شهرهای جم، کنگان و سیراف بیش‌ترین تفاوت‌های الگویی در نظام فعالیتی خود را در مقایسه با الگوی استان نشان می‌دهند.

می دهد که در حدود نیمی از شهرهای استان در اطراف این نوع فعالیت توزیع شده اند. این در حالی است که برخی از نقاط شهری در کنار رسته فعالیت های خاصی قرار گرفته اند. شهرهای جم، کنگان، سیراف (بندر طاهری) عسلویه، امام حسن و نخل تقی از این دسته شهرها هستند که در گروه فعالیت های ساختمانی، استخراج معدن، تأمین آب و برق و گاز و تولید صنعتی تخصص یافته اند. از سوی دیگر شهرهایی از استان در تعداد زیادی فعالیت دارای شاغلین فعال هستند. شهرهای بوشهر، دلوار، گناوه، برازجان و خورموج از این دسته اند که در کنار فعالیت های مستغلات املاک، اداره خدمات عمومی، بیمه و مالیات، هتل داری و رستوران، خرده فروشی و عمده فروشی، حمل و نقل و آموزش واقع شده اند. این امر نشان دهنده پیچیدگی نظام فعالیتی در این گروه از شهرها در مقایسه با دیگر شهرهای استان است.

از سوی دیگر می توان روند تغییر الگوی فعالیتی موجود در استان در طی سال های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰ را مورد مقایسه قرارداد و تحولات الگوی فعالیت بر اساس الگوی شاغلین را تحلیل کرد. به منظور تحلیل تغییرات الگوی فعالیتی از تغییر زاویه تحلیل تناظر نقاط شهری نسب به فعالیت های مختلف در طی این دو سال استفاده شده است. با توجه به تعداد بالای نقاط شهری امکان نمایش این تغییرات وجود ندارد، از این رو تغییرات محاسبه شده برای تمامی شهرها تنها برای شهرهای استان و شهرهایی که تغییرات زیادی داشته اند نمایش داده شده است. این تغییرات در نمودار ۱۹ نمایش داده شده است.

نمودار ۱۹: سهم تغییرات نظام فعالیتی شهرهای مهم استان در طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۰

مأخذ: محاسبات مشاور

تحلیل تغییرات در ساختار فعالیتی استان نشان می‌دهد که یکی از عوامل مؤثر در این تغییرات، فعالیت‌های تولید صنعتی که منجر به تغییر در الگوی فعالیتی شهرهای استان شده است. این در حالی است که شهرهای مختلف از سهم متفاوتی از فعالیت‌های مختلف تأثیر پذیرفته‌اند. به‌عنوان مثال شهر بوشهر در طی این دو دوره آماری به فعالیت‌های آموزش، مالی و بیمه و هتل‌داری نزدیک‌تر شده است که این امر گرایش بیشتر این شهر به این گروه فعالیتی را نشان می‌دهد. شهرهای گناوه، برازجان و خورموج در فعالیت عمده‌فروشی و خرده‌فروشی تخصص بیشتری یافته‌اند و ساختار فعالیتی خود را تحت تأثیر این نوع فعالیت تغییر داده‌اند.

نکته‌ی قابل تأمل در این بررسی رابطه‌ی میان فعالیت‌های آموزشی و فعالیت‌های توسعه‌ی صنعتی است. به طوری که شهرهای جم و کنگان که به تولید صنعتی گرایش دارند، از فعالیت‌های آموزشی فاصله گرفته‌اند. این در حالی است که رابطه‌ی مستقیمی میان فعالیت‌های حمل‌ونقلی و عمده‌فروشی وجود دارد. در واقع شهرهای برازجان، گناوه و خورموج به فعالیت‌های تجاری گرایش داشته‌اند که سبب نزدیک شدن به فعالیت‌های حمل‌ونقلی در این شهرها شده است.

۱-۲-۸-۱-۳- سلسله مراتب مکان های مرکزی

در جهت تعیین سلسله مراتب مکان های مرکزی ضروری است در ابتدا به تعیین مرکزیت فعلی سکونتگاهها پرداخت. روش های بسیاری وجود دارند که می توان از آنها برای تعیین محدوده مکان های مرکزی استفاده کرد. برخی از روش های پیچیده نیازمند آمار و داده های زیادی می باشد که در کشورهای در حال توسعه عمدتاً موجود نمی باشد، لذا بررسی این روش ها محدود به دو روش نسبتاً ساده است که معمولاً بدون استفاده از کار میدانی اضافی می تواند انجام گیرد. این دو روش عبارت اند از شاخص گذاری و طیف بندی گاتمن.

روش شاخص گذاری گاتمن اساساً شامل جمع آوری داده ها و آمار، بر مبنای ماهیت و تعداد خدمات و تسهیلات موجود در هر یک از زیستگاه های منطقه مورد نظر است. هنگامی که این آمار جمع آوری شدند، می توان برای کارکردهای هر زیستگاه وزنی قائل شد. جمع این وزن ها در هر زیستگاه، نمره مرکزیت را پدید می آورد که در واقع، شاخصی برای سطح کارکردها در هر زیستگاه است.

۱۰۰

$$\text{اندازه مرکزیت} = \frac{\text{تعداد کارکردهای موجود سکونتگاهها}}{\text{تعداد کارکردهای موجود سکونتگاهها}}$$

روش دیگر در تعیین مرکزیت مکان ها استفاده از مقیاس گذاری گاتمن می باشد. نقطه آغاز در این روش این است که، مشاهده حضور کارکردهای زیستگاه در بالاترین سطح، به معنی حضور کارکردهای سطوح پایین است. در نتیجه، تعیین سلسله مراتب تمامی کارکردها بر حسب اهمیتشان ضروری است. بنابراین وجود کارکرد بالاترین سطح در یک مرکز، مشخص کننده سطح آن مرکز است.

پس از اینکه مرکزیت زیستگاه های منطقه تعریف شد، انتخاب و طبقه بندی زیستگاه هایی که نقش مکان های مرکزی را در برنامه ایفا می کنند، ضروری است. اگر برای تعیین حدود مرکزیت از روش مقیاس گذاری گاتمن استفاده شود، به سادگی می توان مراکز را بر اساس سطح برخورد ایشان از امکانات رفاهی طبقه بندی کرد. اگر از روش شاخص گذاری استفاده شود، شقوق ممکنه دیگری برای طبقه بندی وجود دارد که می توان بر اساس آن رهیافتی را برگزید که به وسیله آن بتوان وضعیت موجود و وضعیت دلخواه آینده را متوازن نمود.

روشی که بیش از همه کاربرد دارد، ساده ترین روش طبقه بندی است. این روش، شامل دسته بندی زیستگاه ها از طریق طبقه بندی نمره مرکزیت است که در نتیجه این دسته بندی مکان های مرکزی در رده های ناحیه، شهرستان، منظومه، مجموعه و حوزه قرار می گیرند.

بر پایه تقسیمات سیاسی - اداری کشور، ساختار سلسله مراتبی مراکز عمده جمعیتی در هر استان به ترتیب از سطح بالا به پایین متشکل از مرکز استان، مراکز شهرستان، مراکز بخش و مراکز دهستان است. مطابق این الگو، نقش مراکز دهستان عبارت از حلقه واسطه‌ای بین روستاهای کوچک و بزرگ با مرکز بخش بوده و مراکز بخش نیز حلقه واسطه مراکز دهستان با مراکز شهرستان است. در مواردی که مرکز بخش منطبق بر مرکز شهرستان بوده، مرکزیت‌های دهستانی بدون ارتباط با مراکز واسطه‌ای به طور مستقیم به مراکز شهرستان متصل می‌شوند که این وضعیت در بخش‌های مرکزی تمام شهرستان‌ها مشاهده می‌شود.

یکی از روش‌های کارآمد برای تشخیص چگونگی مرکزیت کانون‌های جمعیتی و سکونتگاه‌های روستایی، ارزیابی کمیت و کیفیت کارکردهای خدماتی این کانون‌ها و تعیین ارزش مرکزیت با وزن دهی عددی به کارکردهای خدماتی است. این روش که بانی آن کنت بریگز^۱ است، به طور گسترده مورد استفاده قرار گرفته و نتایج مؤثر و تعیین کننده‌ای تاکنون داشته است.

با به کارگیری روش فوق، خدمات وزن بندی شده و آبادی‌ها بر اساس استقرار هر یک از واحدها و ارزش مرکزیشان طبقه بندی می‌شوند، چون خدمات سطح بالا فقط در مراکز معدودی وجود دارد، لذا دارای ارزش مرکزیت بالاتری است. بدین ترتیب کیفیت کارکردی هر نوع خدمات تعیین شده و به صورت ضریبی در تعداد خدمات هر آبادی دخالت داده می‌شود. حاصل این وزن دهی که از طریق مجموع حاصل ضرب تعداد کارکردها در اندازه مرکزیت آن کارکرد به دست می‌آید، مبنای رتبه بندی آبادی‌هاست. بر اساس این روش عملکردها با توجه به تکرار در سکونتگاه‌ها از ارزش ویژه برخوردار می‌شوند و هر نوع سرویس که به تعداد کمتری در سطح محدوده وجود داشته باشد، اندازه مرکزیت بالاتری خواهد داشت که خود عامل مهمی در انتخاب مکان مرکزی است.

در زمینه‌ی انتخاب خدمات به طور کلی خدمات اصلی شامل فعالیت‌هایی نظیر خدمات آموزشی، بهداشت، درمان و فعالیت‌های تجاری است و در کنار این متغیرها، عوامل دیگری نیز مانند تعداد جمعیت ساکن در سکونتگاه‌ها، خدمات عمرانی، فعالیت‌های اداری، کارگاه‌های خدمات عمومی، خدمات فرهنگی و سلسله مراتب شبکه ارتباطی نیز مؤثرند، ضمن برآورد و وزن دهی عددی به کارکردها و خدمات هر روستا می‌توان از میزان جمعیت که منعکس کننده آستانه‌ها و میزان نقش و کارکرد هر روستا در جوابگویی به سطحی از نیازهای خدمات رفاهی است، استفاده نمود. بر مبنای اصل آستانه

(۱) : Kenneth Briggs

جمعیتی، عموماً به روستاهایی خدمات ارائه می‌شود که از نظر جمعیت پوشش لازم خدماتی را داشته باشند. بر این مبنا، کانون‌های پرجمعیت معمولاً از نظر عملکردی از ارائه خدمات متنوع‌تری برخوردارند.

هر کدام از خدماتی که مکان‌های مرکزی و مراکز عرضه خدمات توسعه روستایی ارائه می‌نمایند نیز مرزهای معینی را در برمی‌گیرند و آستانه خدماتی ویژه‌ای به وجود می‌آورد، در نتیجه خدمات را به جمعیت معینی عرضه می‌کند، توان عرضه خدماتی هر مرکز، با میزان جمعیت انواع کارکردها، قدرت حمل‌ونقل، میزان درآمد جمعیت حوزه نفوذ و سرانجام با تصمیمات اداری رابطه مستقیم دارد. سطح آستانه توزیع خدمات گوناگون باهم تفاوت‌هایی بسیار دارد. توان عرضه خدماتی آستانه به میزان و تراکم جمعیت، توزیع درآمد، دسترسی به وسایل حمل‌ونقل و تنوع اقتصادی ناحیه رابطه مستقیم دارد. در وابستگی توزیع خدمات سلسله‌مراتب خدماتی در یک ناحیه با سلسله‌مراتب مکان‌های مرکزی پیوند نزدیکی پیدا می‌کند، میزان جمعیت بیشتر، تراکم بالاتر و صرفه‌جویی‌های اقتصادی ناشی از تولید انبوه را سبب می‌شود و نهایتاً خدمات عرضه‌شده، ارزان‌تر تمام می‌شود.

عامل دیگری که در تعیین مراکز روستایی برتر مؤثر است، دسترسی و به عبارتی نقش و عملکرد ارتباطی یک روستا و نحوه قرارگیری موقع جغرافیایی آن نسبت به روستاهای پیرامون است، این عامل حتی در انتخاب مراکز اداری (دهستان و بخش) نیز مدنظر قرار گرفته و گاهی روستاهایی که دارای موقعیت بهتر هستند، به عنوان مرکز اداری نیز مدنظر قرار گرفته، گرچه قدر مطلق جمعیت آن‌ها در آبادی‌های اطراف کمتر باشد، گسترش شبکه دسترسی هر کانون نیز مانند راه‌ها، خطوط آهن، حمل‌ونقل باعث رشد و توسعه و تنوع کارکردی آن سکونتگاه‌ها می‌شود، به عبارت دیگر این وضعیت جدید، رشد مکان‌های مرکزی را ممکن می‌سازد، راه‌ها و شبکه‌ها اغلب کنش متقابل، تعامل اجتماعی و دادوستد اقتصادی را بین سکونتگاه‌ها و مناطق نفوذ روستایی قوت می‌بخشد، همچنین سیستم بازارهای روستایی را به توان‌های لازم می‌رساند، حتی توسعه راه‌های روستایی باعث رشد بازارهای هفتگی و شبکه ناحیه‌ای می‌شود و روابط میان روستاها را توسعه می‌بخشد و مراکز تولید کشاورزی را با مراکز توزیع و مصرف ارتباط می‌دهد. عدم وجود شبکه دسترسی مناسب تنها در سطح روستاهای کشاورزی معیشتی می‌تواند پایدار بماند و سرانجام تحرک اجتماعی همچنان در سطح نازلی باقی خواهد ماند.

نقش و عملکرد اداری - سیاسی نیز یکی از فاکتورهای تعیین‌کننده کانون‌های برتر روستایی است که با استفاده از متغیرهایی نظیر مرکز دهستان، مرکز بخش، مرکز و دفتر خدمات جهاد کشاورزی مشخص می‌شود، چون سطح‌بندی فضاها و مراکز روستایی برای اصلاح نظام موجود انجام می‌شود، لذا با در نظر گرفتن تقسیمات اداری در حال حاضر، علاوه بر مراکز برتر اداری، مراکز دیگری در قالب تقسیمات کالبدی پیشنهادی در نظر گرفته می‌شود، تا هم خدمات‌رسانی آسان‌تر شود و هم از نظر سلسله‌مراتبی این نظام عملکرد معقول‌تر و کاراتر باشد.

پس از تجزیه و تحلیل‌ها و بررسی تعامل‌های میان متغیرهای کارکردهای خدماتی، جمعیت، شبکه ارتباطی، نقش‌های اداری، اجتماعی و فرهنگی و با ثبت این اطلاعات بر روی نقشه‌ها می‌توان وابستگی‌های فضایی را در شبکه عملکردی مناطق ملاحظه نمود و سپس از طریق شناسایی این وابستگی‌ها در محیط به برنامه‌ریزی جهت دستیابی به ساماندهی سلسله مراتبی سکونتگاه‌ها اقدام نمود.

در این بررسی‌ها در وضع موجود، مکان‌های مرکزی مشخص شده و می‌بایست امتیاز برتری آن‌ها حفظ شده و در جهت تقویت آن نیز برنامه‌ریزی نمود. کمبودها و نارسایی‌های موجود در هر مکان برتر اندازه‌گیری شده و سرمایه‌گذاری‌های لازم جهت رشد آن را با توان بخشی به وابستگی‌های بین نظام بالاتر و پایین‌تر در سلسله مراتب سکونتگاهی ایجاد نمود و سیستم یکپارچه ناحیه‌ای یا منطقه‌ای را پویا نمود.

نتیجه این بررسی‌ها به برنامه‌ریزان نشان می‌دهد که کدام یک از مراکز سکونتگاهی برای رشد و توسعه اقتصادی دارای امکانات مساعدی هستند، تا با عرضه خدمات بیشتر و قبول تنوع کارکردی در سلسله مراتب سکونتگاهی، به درجه بالاتری در نظام سلسله مراتبی دست یابند و حوزه نفوذ خود را وسعت بخشند، همچنین مشخص می‌گردد که کدام یک از سکونتگاه‌های ناحیه‌ای با سرمایه‌گذاری‌های لازم به عرضه خدمات جدید به صورت مکان مرکزی درمی‌آید تا از این طریق با تنظیم طرح‌های منطبق با شرایط سکونتگاهی، سیستم سکونتگاهی کارا تر عمل کند و جمعیت بیشتری زیرپوشش خدمات آن قرار گیرد و در نهایت برنامه‌ریز منطقه‌ای در راستای هدف ساماندهی سلسله مراتبی سکونتگاه‌ها عملی گردد.

مهم‌ترین کاربرد متصور برای تحلیل نوع و نحوه توزیع خدمات در بین آبادی‌های یک یا چند فضای روستایی، تعیین مرکزیت‌های برتر است که خود نیز به صورت بالفعل نشانگر یکی از اصلی‌ترین پتانسیل‌های موجود هر آبادی به شمار می‌آید. به عبارت دیگر با استفاده از آمار توزیع خدمات و حتی تشخیص نوع کارکردهای خدماتی در هر روستا می‌توان از قابلیت‌های اجرایی و موجود یک منطقه برای تعیین سلسله مراتب مراکز روستایی آن بهره برد و زمینه‌های رعایت اصل حداقل بهره‌برداری از منابع درازای امکانات موجود را هموار نمود.

با توجه به ارتباط تنگاتنگ موجود بین متغیرهای تعداد جمعیت و خدمات هر آبادی، مشخص می‌گردد که در مواقع لزوم می‌توان از هر یک از این دو متغیر به عنوان یک جایگزین یا متغیر تبعی سود جست. برای تعیین مراکز برتر روستایی یک منطقه، شایسته نیست جز در مواردی ویژه، روی همه نقاط جمعیتی (نقاط بسیار کوچک و پراکنده) سرمایه‌گذاری نمود. در واقع، با تمرکز روی نقاط متوسط و بزرگ روستایی، دستیابی به هدف تعیین مراکز سطح بالای ارائه خدمات نیز قابلیت اجرایی مؤثرتری را پیدا خواهد کرد.

انتخاب مراکز برتر روستایی نیازمند ارزیابی توأم معیارهای مختلف است. جدا از پتانسیل‌های بالقوه آبادی نظیر نحوه تحولات عوامل اقتصادی و فضایی نقاط، بررسی پتانسیل‌های بالفعل آن نظیر اندازه جمعیت و خدمات هر آبادی نیز بسیار حائز اهمیت می‌باشد. این دو متغیر به راحتی قادرند تا وضعیت موجود یک آبادی را از نقطه نظر پتانسیل‌های بالفعل و نحوه ایفای نقش مرکزیت در آینده توصیف کنند. البته باید در نظر داشت که شاخص‌های فوق نه به تنهایی، بلکه در کنار پتانسیل‌های بالقوه است که می‌توانند زمینه‌های تصمیم‌گیری نهایی را برای یک آبادی مهیا نمایند. پتانسیل‌های بالقوه خود شامل معیارهای دسترسی، پوشش جمعیتی، وجود منابع، برنامه‌های توسعه آتی مبنی بر ایجاد اشتغال و .. است.

بالا بودن شاخص مرکزیت هر آبادی، حاکی از برخورداری بالای آن آبادی از کارکردهای خدماتی برتر در محدوده مورد بررسی است و در نتیجه اهمیت آن کارکرد خدماتی در تشخیص مراکز روستایی برتر است. برعکس هرچه تعداد کارکردهای خدماتی در یک آبادی کمتر باشد به مراتب امتیاز شاخص مرکزیت آن نیز پایین تر می‌باشد. البته چون ارزش مرکزیت خدمات یکسان نیست، الزاماً با افزایش کارکردهای خدماتی، شاخص مرکزیت فزونی نمی‌یابد، بلکه امتیازی که به هر کارکرد خدماتی در محدوده مورد مطالعه تعلق می‌گیرد، به عنوان ملاک و معیار تعیین شاخص مرکزیت می‌باشد. به همین جهت نیز دو آبادی با تعداد کارکرد خدماتی مساوی، الزاماً از شاخص مرکزیت یکسانی برخوردار نیستند. البته به غیر از شاخص‌های کارآمد خدماتی، با توجه به اطلاعات مرکز آمار، آبادی‌هایی که از جمعیت بالایی نیز برخوردارند، به عنوان کانون‌های مرکزی تلقی گردیده‌اند. بنابراین کارکردهای خدماتی به تنهایی معرف مرکزیت آبادی‌ها نبوده و جمعیت و دسترسی مناسب نیز از دیگر شاخص‌های مهم در تعیین مرکزیت آبادی‌های روستایی استان بوده است.

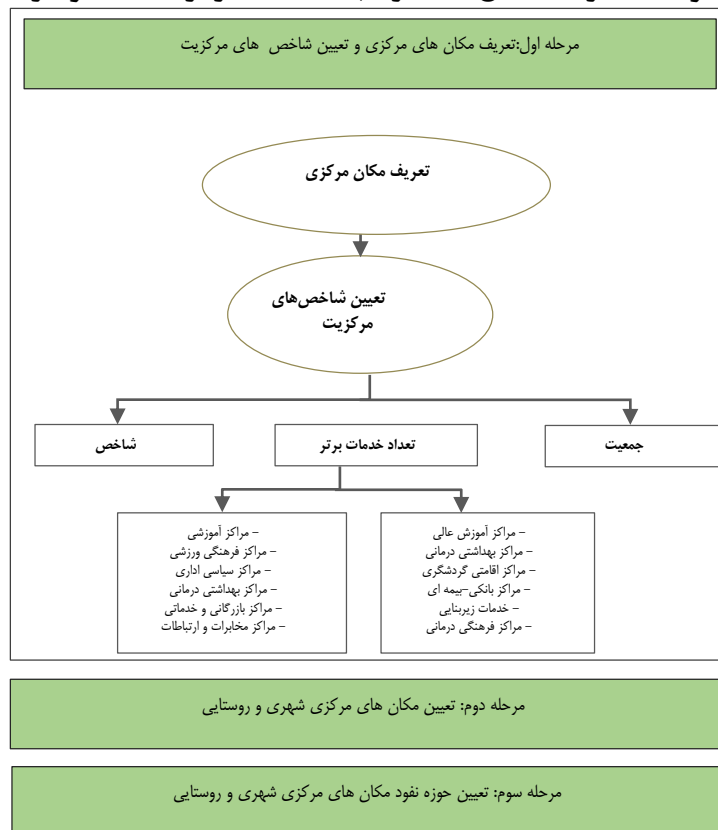
دلیل آنکه جمعیت فاکتور مناسب‌تری برای مرکزیت بوده، این است که روستاهای پرجمعیت اصولاً برای خدمات‌رسانی در اولویت بوده و سریع‌تر تجهیز می‌گردند و لذا از قابلیت‌های بالاتری جهت مرکزیت فضاها برخوردارند. به این ترتیب در رتبه‌بندی آبادی‌های روستایی استان از نظر مرکزیت، آبادی‌های پرجمعیت بیشتر مدنظر قرار گرفته است.

۱-۲-۸-۱-۳-۱- تعیین سلسله مراتب مکان‌های مرکزی

مطابق نمودار ۲۰، چهار گام اصلی در تعیین سلسله مراتب مکان‌های مرکزی استان بوشهر طی شده است. در گام نخست مبانی نظری مرتبط مورد بررسی قرار گرفته و در نهایت شاخص‌های تعیین نقاط مرکزی تعیین شده است. با توجه به ابعاد نظری مرتبط، از آنجایی که مکان مرکزی ارائه‌دهنده سطح مشخصی از کالا و خدمات به سطوح پایین تر و فاقد آن خدمات می‌باشد، لذا یک مکان مرکزی می‌تواند یک شهر یا یک روستا باشد. در گام دوم بر اساس شاخص‌های مشخص شده در مرحله نخست سلسله مراتب مکان‌های مرکزی شهری و روستایی تعیین شده است. در گام سوم، بر اساس مدل‌های معرفی شده در مبانی

نظری، حوزه‌ی نفوذ هر یک از مکان‌های مرکزی شهری و روستای مشخص و در گام آخر، از تلفیق آنچه مورد بررسی قرار گرفته، مکان‌های مرکزی استان در ۵ سطح استخراج شده است.

نمودار ۲۰: فرآیند تعیین سلسله‌مراتب مکان‌های مرکزی استان بوشهر

مأخذ : مطالعات مشاور

مفاهیم پایه

• تعریف مکان‌های مرکزی

مکان مرکزی، سکونتگاهی است که به دلیل برخورداری از موقعیت جغرافیایی مناسب، دسترسی به شبکه راه‌های اصلی و یا فرعی و نیز برخورداری از خدمات و تولیدات مختلف و دیگر عوامل، مورد مراجعه سایر سکونتگاه‌ها قرار دارد. کارکرد اولیه‌ی مکان‌های مرکزی را تأمین کالاها و خدمات مورد نیاز جمعیت پیرامونی آنها تشکیل می‌دهد. اهمیت نسبی هر مکان مرکزی به تعداد و نیز مرتبه‌ی کالا و خدمات تولیدی آن بستگی دارد. نظام مکان‌های مرکزی ترتیبی سلسله‌مراتبی دارند. هر سطح از سلسله‌مراتب تنها کالا و خدمات سطح مربوطه را فراهم می‌کند، بلکه دربرگیرنده کلیه کالا و خدماتی است که در سطوح پایین سلسله‌مراتب عرضه می‌شوند. نظریه مکان مرکزی از ابداعات والتر کریستالر است که برای اولین بار در

کتابی با عنوان «مکان‌های مرکزی در جنوب آلمان» در سال ۱۹۳۲ به چاپ رسیده است. این نظریه در جهت پاسخگویی به علت توزیع فضایی شهرها و اندازه و سلسله‌مراتب بین آن‌ها طرح ریزی شده است. نظریه مکان‌های مرکزی در حالت کلی از یک سو به بررسی اندازه، تعداد و پراکنش شهرها و آبادی‌ها و از سوی دیگر به ارتباط خدماتی میان نقاط سکونتگاهی می‌پردازد. در واقع نظریه مکان‌های مرکزی مفاهیم مربوط به مکان‌یابی فعالیت‌های خدماتی، وابستگی‌های میان شهر و روستا و نحوه آرایش سلسله‌مراتب عملکردها را بیان کرده و هدف اصلی آن شرح و تبیین سازمان فضایی سکونتگاه‌ها و حوزه نفوذ آن‌ها است. با به کارگیری این نظریه به صورت سلسله‌مراتب می‌توان میزان سنج‌هایی را که بر پایه امکانات موجود سکونتگاه‌ها شکل گرفته‌اند، تهیه نمود تا بر اساس آن‌ها سکونتگاه‌ها دسته‌بندی گردند. پس از بررسی ابعاد نظری مکان‌های مرکزی و تحقیق مفاهیم مرتبط با آن، فرآیند تعیین سلسله‌مراتب مکان‌های مرکزی استان بوشهر مطابق با نمودار ۲۰ مشخص گردیده است.

• شاخص‌های به کاررفته در تعیین مکان‌های مرکزی استان

جهت تعیین مکان‌های مرکزی موجود در استان به تفکیک شهر و روستا، از سه شاخص اصلی استفاده شده است:

اندازه جمعیت: سکونتگاه‌ها بر اساس اندازه جمعیتشان رتبه‌بندی می‌شوند. از آنجایی که سکونتگاه‌های با جمعیت بالاتر در اکثر مواقع از خدمات بیشتر و متنوع‌تری برخوردار می‌باشند این شاخص در مقایسه با دو شاخص دیگر اهمیت کمتری دارد. جمعیت نقاط شهری و روستایی استان بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۹۰، بررسی شده است.

شاخص مرکزیت: شاخص مرکزیت یکی از روش‌های نشان دادن میزان مرکزیت سکونتگاه‌ها است. این شاخص اهمیت کارکردی عملکردها را نه تنها بر مبنای تعداد عملکردها در یک مکان، بلکه بر اساس فراوانی این عملکردها در کل منطقه اندازه‌گیری می‌کند. عملکردها وزنی معادل نسبت معکوس آن‌ها در منطقه به خود می‌گیرند که ضریب مکانی (Location Coefficient) (Ci) نامیده می‌شود و از طریق فرمول زیر به دست می‌آید:

$$Ci: (1/Ti) * 100$$

که در آن (Ci) ضریب مکانی عملکرد (i) و (Ti) عملکردهای موجود در منطقه است. شاخص مرکزیت برای یک مکان، برابر است با مجموع وزن عملکردهای موجود در آن مکان. هرچه میزان این شاخص بیشتر باشد، اهمیت کارکردی آن مکان بیشتر است.

از ضرب کردن ضریب مکانی هر عملکرد به تعداد آن عملکرد در هر یک از سکونتگاه‌ها، امتیاز و یا میزان مرکزیت سکونتگاه‌ها برای هر یک از عملکردهای موجود به دست آمده و نهایتاً از جمع امتیازات عملکردهای موجود در هر سکونتگاه، شاخص مرکزیت آن سکونتگاه به دست می‌آید.

تعداد خدمات برتر

سکونتگاه‌هایی که به عنوان نقاط مرکزی انتخاب می‌شوند خدمات ویژه‌ای را در سطوح مختلف به سایر سکونتگاه ارائه می‌دهند. برای هر دو دسته از نقاط مرکزی شهری و روستایی خدماتی که به عنوان برتر انتخاب شده‌اند متفاوت است. منظور از خدمات برتر در نقاط شهری آن دسته از خدمات خاصی هستند که یا به دلیل مقیاس عملکردی و یا ماهیت تنها در برخی از شهرها استقرار یافته و مراجعه‌کنندگانی از سایر سکونتگاه‌ها (شهری و روستایی) خواهند داشت.

۶ گروه از خدمات برتر در نقاط شهری شناسایی شده که هر یک شامل انواع مختلف می‌باشند و عبارت‌اند:

مراکز آموزش عالی شامل: مراکز دولتی، مراکز علمی-کاربردی، دانشگاه آزاد، دانشگاه پیام نور، دانشگاه غیرانتفاعی
مراکز بهداشتی-درمانی شامل: بیمارستان عمومی، بیمارستان تخصصی، درمانگاه، مرکز بهداشتی-درمانی شهری، کلینیک و پلی کلینیک، مرکز ناباروری خصوصی، مرکز جراحی سرپایی و محدود، پزشک متخصص، پزشک عمومی، دندان‌پزشک و آزمایشگاه

مراکز گردشگری اقامتی شامل: هتل، هتل آپارتمان، مهمان‌پذیر/مهمان‌سرا، مجتمع اقامتی-تفریحی-توریستی، خانه

مسافر

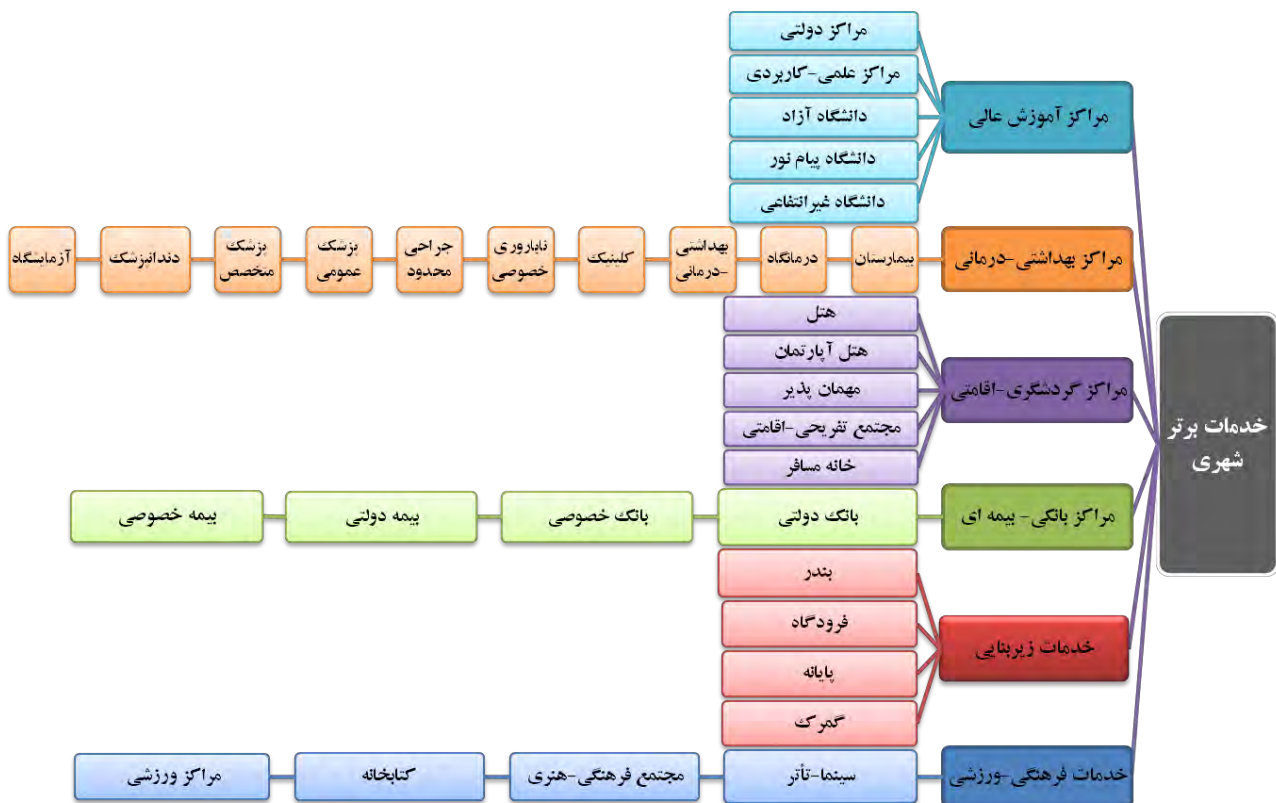
مراکز بانکی - بیمه‌ای شامل: بانک دولتی، بانک خصوصی، بیمه دولتی، بیمه خصوصی

مراکز فرهنگی - ورزشی شامل: سینما-تاتر، مجتمع‌های فرهنگی-هنری، کتابخانه، اماکن ورزشی

خدمات زیربنایی شامل: بندر (تجاری، صیادی، تجاری-صیادی، چندمنظوره، نفتی، صنعتی، مسافری)- فرودگاه

(فرودگاه داخلی، فرودگاه بین‌المللی) - پایانه مسافری-گمرک

نمودار ۲۱: خدمات برتر شناسایی شده در مکان‌های مرکزی شهری

مأخذ : مطالعات مشاور

خدمات برتر منتخب در سکونتگاه‌های مرکزی روستایی متفاوت است که آن‌ها نیز به شرح زیر می‌باشد:

مراکز آموزشی شامل: روستا مهد، دبستان، مدرسه راهنمایی شبانه‌روزی پسرانه، مدرسه راهنمایی دخترانه، دبیرستان پسرانه، دبیرستان دخترانه، دبیرستان راهنمایی مختلط، دبیرستان شبانه‌روزی پسرانه، دبیرستان شبانه‌روزی دخترانه، دبیرستان نظری پسرانه، دبیرستان نظری دخترانه، دبیرستان کار و دانش پسرانه، دبیرستان کار و دانش دخترانه، هنرستان فنی و حرفه‌ای پسرانه، هنرستان فنی و حرفه‌ای دخترانه

فرهنگی-ورزشی شامل: کتابخانه عمومی، زمین ورزشی، سالن ورزشی

مراکز بهداشتی-درمانی شامل: مرکز بهداشتی درمانی روستایی، داروخانه، خانه بهداشت، پایگاه بهداشت روستایی، مرکز تسهیلات زایمان، پزشک خانواده، پزشک دندان‌پزشک یا بهداشت کار دهان و دندان، دندان‌پزشک تجربی یا دندان‌ساز، بهیار یا مامای روستایی، به‌ورز، دامپزشک، تکنسین دامپزشکی، آزمایشگاه و رادیولوژی

مراکز سیاسی-اداری شامل: مرکز خدمات جهاد کشاورزی، شرکت تعاونی روستایی

مراکز بازرگانی و خدماتی شامل: پایگاه آتش نشانی، نمایندگی پخش نفت سفید، نمایندگی پخش سیلندر گاز،

فروشگاه تعاونی، بانک، تعمیرگاه ماشین آلات کشاورزی، جایگاه سوخت

مراکز مخابرات و ارتباطات شامل: دفتر پست، دفتر مخابرات

نمودار ۲۲: خدمات بر تو شناسایی شده در مکان های مرکزی روستایی

مأخذ : مطالعات مشاور

در ادامه با استفاده از هر یک از شاخص های معرفی شده در گام دوم، سلسله مراتب مکان های مرکزی به تفکیک نقاط

شهری و روستایی بررسی خواهد شد.

۱-۲-۸-۱-۳-۱-۱- تعیین سلسله مراتب مکان های مرکزی شهری

تمام شهرها به عنوان مکان مرکزی تلقی شده اند. آمار و اطلاعات مربوط به این قسمت بر اساس سرشماری عمومی نفوس

و مسکن سال ۹۰ تجزیه و تحلیل گردیده است. توجه این امر وجود آستانه ای از جمعیت و خدمات در شهرها و مسلم بودن

اثرگذاری شهرها به حوزه های روستایی پیرامونی و شهرهای سطوح پایین تر را نشان می دهد.

لازم به ذکر است که مطابق سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰، چهار شهر آباد، بادوله، بوشکان و دوراهک

نقطه روستایی معرفی گردیده اند که به منظور هماهنگی با سایر بخش های مطالعاتی، نقطه شهری دیده شده اند. در فرآیند

شناسایی مکان های مرکزی استان نتایج قابل توجهی در ارتباط با ۴ نقطه شهری مذکور به دست آمده است. این ۴ نقطه ابتدا به

عنوان سکونتگاه روستایی بررسی و در ساختار سلسله مراتبی مکان های مرکزی روستایی در سطح یک قرار گرفته اند و سپس

به عنوان سکونتگاه شهری تحلیل شده‌اند که نتایج بررسی نشان می‌دهد در ساختار سلسله مراتبی مکان‌های مرکزی شهری در آخرین سطح (سطح ۵) قرار گرفته‌اند.

• بررسی جمعیت نقاط مرکزی شهری

جمعیت ۳۷ نقطه شهری استان در ۵ سطح طبقه‌بندی شده است. مطابق جدول ۱۴ بوشهر به دلیل اختلاف فاحشی که از نظر جمعیت با سایر شهرها دارد به تنهایی در سطح اول قرار گرفته است. شهرهای قرار گرفته در سطوح ۲ و ۳ مراکز شهرستان می‌باشند. در حدود ۷۰ درصد از شهرهای استان در سطوح ۴ و ۵ قرار گرفته‌اند که این امر نشان‌دهنده‌ی کوچک مقیاس بودن شهرهای استان از نظر شاخص جمعیت می‌باشد. نقشه ۱۷ سطح‌بندی جمعیتی نقاط شهری استان را نشان می‌دهد.

جدول ۱۴: رتبه‌بندی جمعیتی شهرهای استان بوشهر

رتبه	جمعیت شهر	نام شهر	سطح
۱	۱۹۵۲۲۲	بوشهر	سطح اول
۲	۹۵۴۴۹	بrazجان	سطح دوم
۳	۷۶۳۲۹	بندر کنگان	
۴	۶۴۱۱۰	بندر گناوه	
۵	۳۴۹۴۴	خورموج	
۶	۲۲۳۹۳	بندر دیلم	سطح سوم
۷	۲۰۷۵۱	جم	
۸	۲۰۱۵۷	بندر دیر	
۹	۱۸۰۷۲	چغادک	
۱۰	۱۷۲۳۸	آپبخش	
۱۱	۱۳۷۷۸	اهرم	
۱۲	۱۲۸۲۰	عالی شهر	
۱۳	۱۱۵۱۵	پنک	
۱۴	۱۱۵۰۳	نخل تقی	
۱۵	۱۱۴۱۴	وحدتیه	
۱۶	۱۰۱۵۶	کاکلی	
۱۷	۷۸۸۴	عسلویه	
۱۸	۷۸۵۹	سعدآباد	
۱۹	۷۷۲۲	خارک	
۲۰	۷۶۵۳	شبانکاره	
۲۱	۷۱۳۷	سیراف (بندر طاهری)	
۲۲	۶۲۱۱	آبدان	سطح پنجم
۲۳	۶۰۷۸	بردستان	
۲۴	۶۰۴۴	دالکی	
۲۵	۵۶۱۹	بندر ریگ	
۲۶	۴۳۷۶	بردخون	
۲۷	۴۴۱۳	دوراهک	
۲۸	۳۷۰۴	دلوار	
۲۹	۳۶۸۰	بادوله	
۳۰	۳۵۰۳	آباد	
۳۱	۳۱۸۳	تنگ ارم	

سطح	نام شهر	جمعیت شهر	رتبه
	انارستان	۲۷۳۵	۳۲
	شنبه	۲۵۲۸	۳۳
	امام حسن	۲۴۹۸	۳۴
	ریز	۲۴۰۵	۳۵
	بوشکان	۲۲۷۹	۳۶
	کلمه	۲۱۶۴	۳۷

مأخذ: سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۰

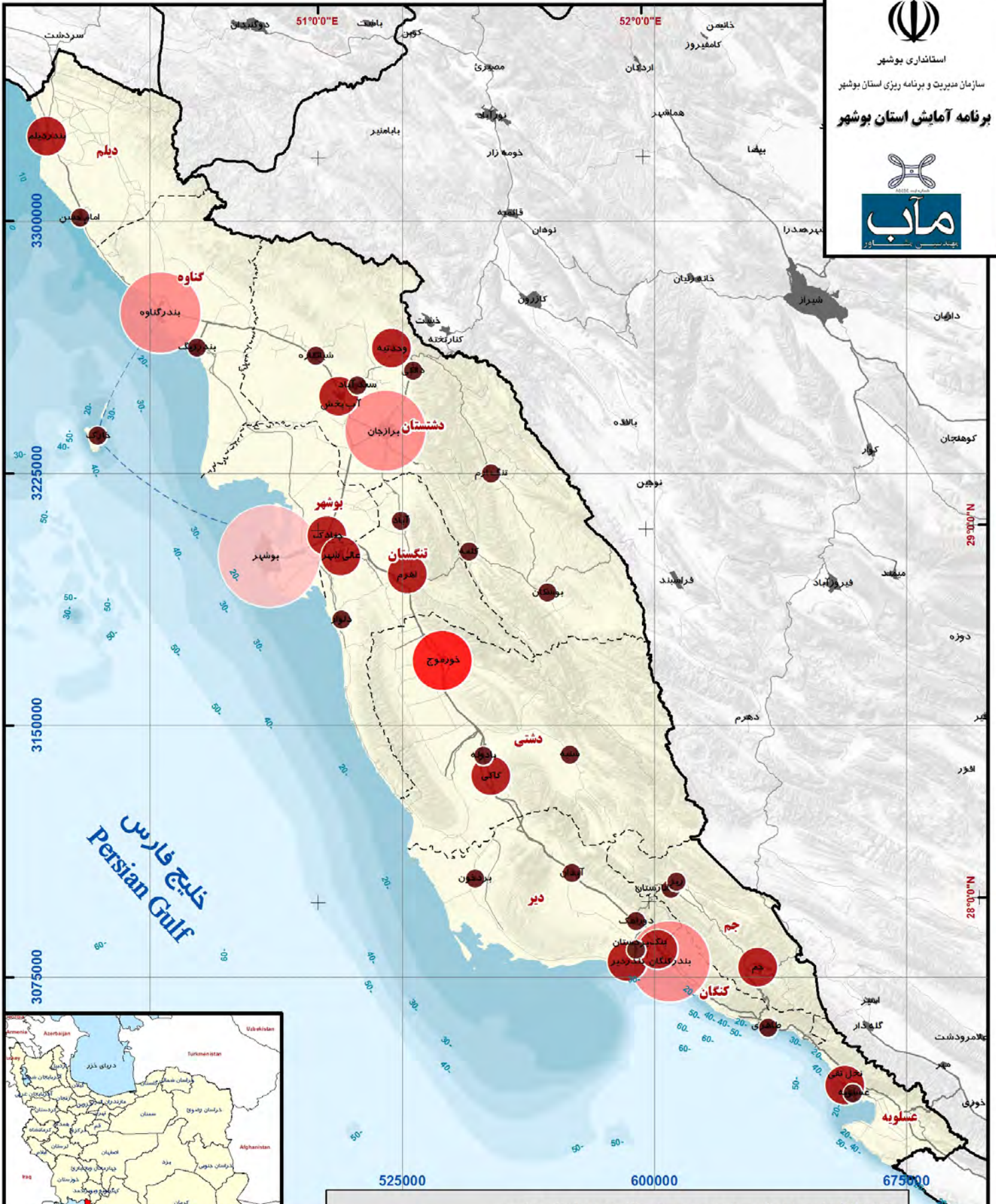
استانداری بوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

ماب

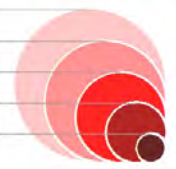

نقشه ۱۷ (مکان مرکزی) - سطح بندی جمعیتی نظام شهری استان بوشهر

راهنما
جمعیت شهری ۱۳۹۰

- بزرگراه —————
- راه اصلی —————
- راه فرعی - - - - -
- دریایی - - - - -
- مرز استان —————
- مرز شهرستان - - - - -

- ۱۰۰۰۱ - ۲۵۰۰۰ نفر (۱ شهر)
- ۵۰۰۱ - ۱۰۰۰۰ نفر (۳ شهر)
- ۲۵۰۱ - ۵۰۰۰ نفر (۱ شهر)
- ۱۰۰۱ - ۲۵۰۰ نفر (۱۱ شهر)
- ۲۱۶۴ - ۱۰۰۰ نفر (۲۱ شهر)

کد پروژه : 01-01-01-MA-En-01

تاریخ : پاییز ۱۳۹۴

مآخذ : مرکز آمار ایران - سرشماری سال ۱۳۹۰

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

جهت تحلیل نحوه پراکنده‌گی جمعیتی نقاط شهری، استان دو برش طولی و عرضی (مطابق تصویر ۱) زده شده است. در برش طولی، استان به دو نیمه شمالی و جنوبی تقسیم شده است. همان گونه که مشاهده می‌شود، - تمرکز شهرهای سطح ۱، ۲ و ۳ (شهرهای با جمعیت بالا) در نیمه جنوبی استان (قسمت ۱) که در هم‌جواری دریا قرار گرفته‌اند بیشتر از نیمه شمالی است.

در برش عرضی، استان به ۴ قسمت تفکیک شده است که خط‌های فرضی منطبق با مرز شهرستان‌ها می‌باشد. قسمت ۱: شامل شهرستان‌های دیلم و گناوه

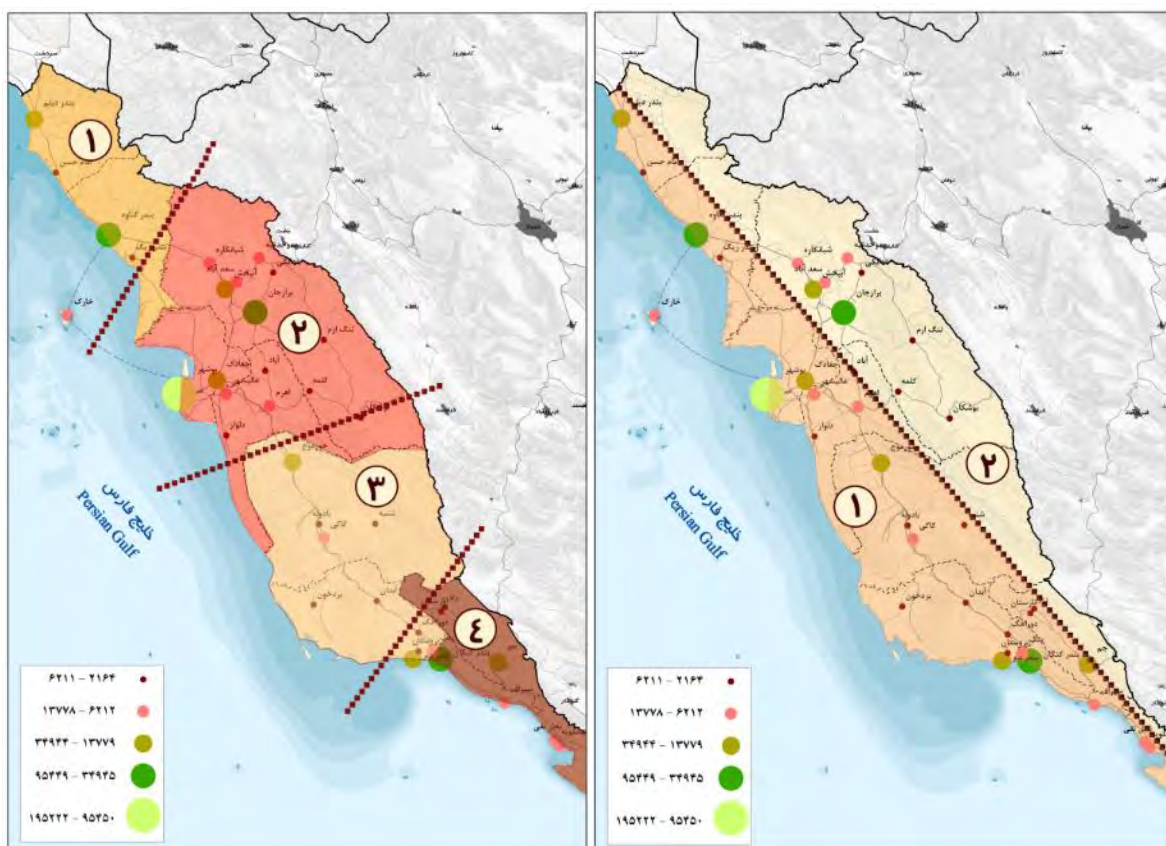
قسمت ۲: شهرستان‌های بوشهر، دشتستان، تنگستان

قسمت ۳: شهرستان‌های دشتی، دیر

قسمت ۴: شهرستان‌های جم، کنگان، عسلویه

تمرکز نقاط شهری به ویژه شهرهای سطوح ۱، ۲ و ۳ در قسمت دوم که شامل شهرستان‌های بوشهر، تنگستان و دشتستان می‌باشد بیشتر و در بخش ۱ شامل شهرستان‌های گناوه و دیلم کمترین است.

تصویر ۱: تحلیل نحوه پراکنش نقاط شهری از نظر شاخص جمعیتی

• بررسی تعداد خدمات برتر و شاخص مرکزیت

پس از معرفی خدمات برتر در بخش قبل، در این بخش با استناد به آمارهای کسب شده از دستگاهها و ارگانهای مرتبط با هر یک از خدمات فوق، تعداد هر یک از خدمات در سکونتگاههای شهری استان مورد بررسی قرار گرفته است. در مرحله بعد شاخص مرکزیت هر یک از عملکردهای خدماتی و سپس کل شاخص مرکزیت هر شهر به دست آمده است.

عملکرد مراکز آموزش عالی

مراکز آموزش عالی یکی از انواع خدمات برتری بوده که جهت استقرار نیازمند بسترهای ویژه ای می باشد، لذا در تمامی نقاط شهری امکان پذیر نمی باشد و به دلیل جذب جمعیت از سایر سکونتگاهها به آن شهر می تواند نقش مرکزیت بدهد. مراکز آموزش عالی مطابق آنچه وزارت علوم اعلام کرده در پنج گروه قابل دسته بندی می باشد که عبارت است از: مراکز دولتی، مراکز علمی- کاربردی، دانشگاه آزاد، دانشگاه پیام نور، دانشگاه غیرانتفاعی

بوشهر به لحاظ برخورداری از مراکز آموزش عالی در سطح استان دارای بالاترین شاخص مرکزیت می باشد که در سطح نخست قرار گرفته است. پس از بوشهر، برازجان در رتبه دوم می باشد. به طور مشخص تمامی مراکز شهرستانهای استان از مرکز آموزش عالی برخوردار بوده و در سطوح دو الی چهار هستند. شهرهای واقع در سطح پنج، فاقد مراکز آموزش عالی می باشند، این شهرها از نظر جمعیت نیز کوچک مقیاس می باشند.

جدول ۱۵: سطح بندی شهرهای استان بر اساس شاخص مرکزیت مراکز آموزش عالی

سطح	شهر
یک	بوشهر
دو	بrazجان
سه	جم- بندر گناوه- اهرم- خورموج- بندر دیر- بندر کنگان
چهار	بندر دیلم- عالی شهرت بنک- نخل تقی- کاکي- عسلویه- خارک- شبانکاره- دلوار
پنج	چغادک- آپیخش- وحدتیه- سعدآباد- سیراف (بندر طاهری)- آبدان- بردستان- دالکی- بندر ریگ- بردخون- تنگ ارم- انارستان- شنبه- امام حسن- ریز- کلمه- آباد- بادوله- بوشکان- دوراهک

مأخذ : مطالعات مشاور

جدول ۱۶: تعداد مراکز آموزش عالی و تعیین شاخص مرکزیت در هر یک از سکونتگاههای شهری استان

سکونتگاه	عملکرد: مراکز آموزش عالی					جمع عملکردها	سکونتگاه	عملکرد: مراکز آموزش عالی					جمع مرکزیت
	مراکز دولتی	مراکز علمی-کاربردی	دانشگاه آزاد اسلامی	دانشگاه پیام نور	دانشگاه غیرانتفاعی			مراکز دولتی	مراکز علمی-کاربردی	دانشگاه آزاد اسلامی	دانشگاه پیام نور	دانشگاه غیرانتفاعی	
بوشهر	۳	۱۰	۱	۱	۲	۱۷	بوشهر	۶۰۰	۴۱.۷	۸.۳	۹.۱	۶۶.۷	۱۸۵.۸
بrazجان	۱	۳	۱	۱	۱	۷	بrazجان	۲۰۰	۱۲.۵	۸.۳	۹.۱	۳۳.۳	۸۳.۳
بندر کنگان	۰	۱	۱	۱	۰	۳	بندر کنگان	۰	۴.۲	۸.۳	۹.۱	۰	۲۱.۶
بندر گناوه	۰	۱	۱	۱	۰	۳	بندر گناوه	۰	۴.۲	۸.۳	۹.۱	۰	۲۱.۶
خورموج	۰	۱	۱	۱	۰	۳	خورموج	۰	۴.۲	۸.۳	۹.۱	۰	۲۱.۶
بندر دیلم	۰	۱	۱	۱	۰	۳	بندر دیلم	۰	۴.۲	۸.۳	۹.۱	۰	۲۱.۶
بندر دیر	۰	۰	۱	۱	۰	۲	بندر دیر	۰	۰	۸.۳	۹.۱	۰	۱۷.۴
چغادک	۰	۰	۰	۰	۰	۰	چغادک	۰	۰	۰	۰	۰	۰
آپخش	۰	۰	۰	۰	۰	۰	آپخش	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جم	۱	۱	۱	۱	۰	۴	جم	۲۰۰	۴.۲	۸.۳	۹.۱	۰	۴۱.۶
اهرم	۰	۱	۱	۱	۰	۳	اهرم	۰	۴.۲	۸.۳	۹.۱	۰	۲۱.۶
عالی شهر	۰	۰	۱	۰	۰	۱	عالی شهر	۰	۰	۸.۳	۰	۰	۸.۳
بنک	۰	۱	۰	۰	۰	۱	بنک	۰	۴.۲	۰	۰	۰	۴.۲
نخل تقی	۰	۱	۰	۰	۰	۱	نخل تقی	۰	۴.۲	۰	۰	۰	۴.۲
وحدتیه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	وحدتیه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
کاکلی	۰	۱	۰	۰	۰	۱	کاکلی	۰	۴.۲	۰	۰	۰	۴.۲
عسلویه	۰	۱	۰	۱	۰	۲	عسلویه	۰	۴.۲	۰	۹.۱	۰	۱۳.۳
سعد آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	سعد آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
خارک	۰	۰	۱	۰	۰	۱	خارک	۰	۰	۸.۳	۰	۰	۸.۳
شیانکاره	۰	۱	۰	۱	۰	۲	شیانکاره	۰	۴.۲	۰	۹.۱	۰	۱۳.۳
سیراف	۰	۰	۰	۰	۰	۰	سیراف	۰	۰	۰	۰	۰	۰
آبدان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	آبدان	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بردستان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	بردستان	۰	۰	۰	۰	۰	۰
دالکی	۰	۰	۰	۰	۰	۰	دالکی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بندر ریگ	۰	۰	۰	۰	۰	۰	بندر ریگ	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بردخون	۰	۰	۰	۰	۰	۰	بردخون	۰	۰	۰	۰	۰	۰
دلوار	۰	۰	۱	۰	۰	۱	دلوار	۰	۰	۸.۳	۰	۰	۸.۳
تنگ ارم	۰	۰	۰	۰	۰	۰	تنگ ارم	۰	۰	۰	۰	۰	۰
انارستان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	انارستان	۰	۰	۰	۰	۰	۰
شنبه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	شنبه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
امام حسن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	امام حسن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
ریز	۰	۰	۰	۰	۰	۰	ریز	۰	۰	۰	۰	۰	۰
کلمه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	کلمه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جمع عملکردها	۵	۲۴	۱۲	۱۱	۳	۵۵	جمع	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۵۰۰۰
ضریب مکانی	۲۰۰۰	۴۱۷	۸۳۳	۹۰۹	۳۳۳								

مأخذ: آمار و اطلاعات وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری، ۱۳۹۴، <http://www.msrt.ir>

استانداری بوشهر

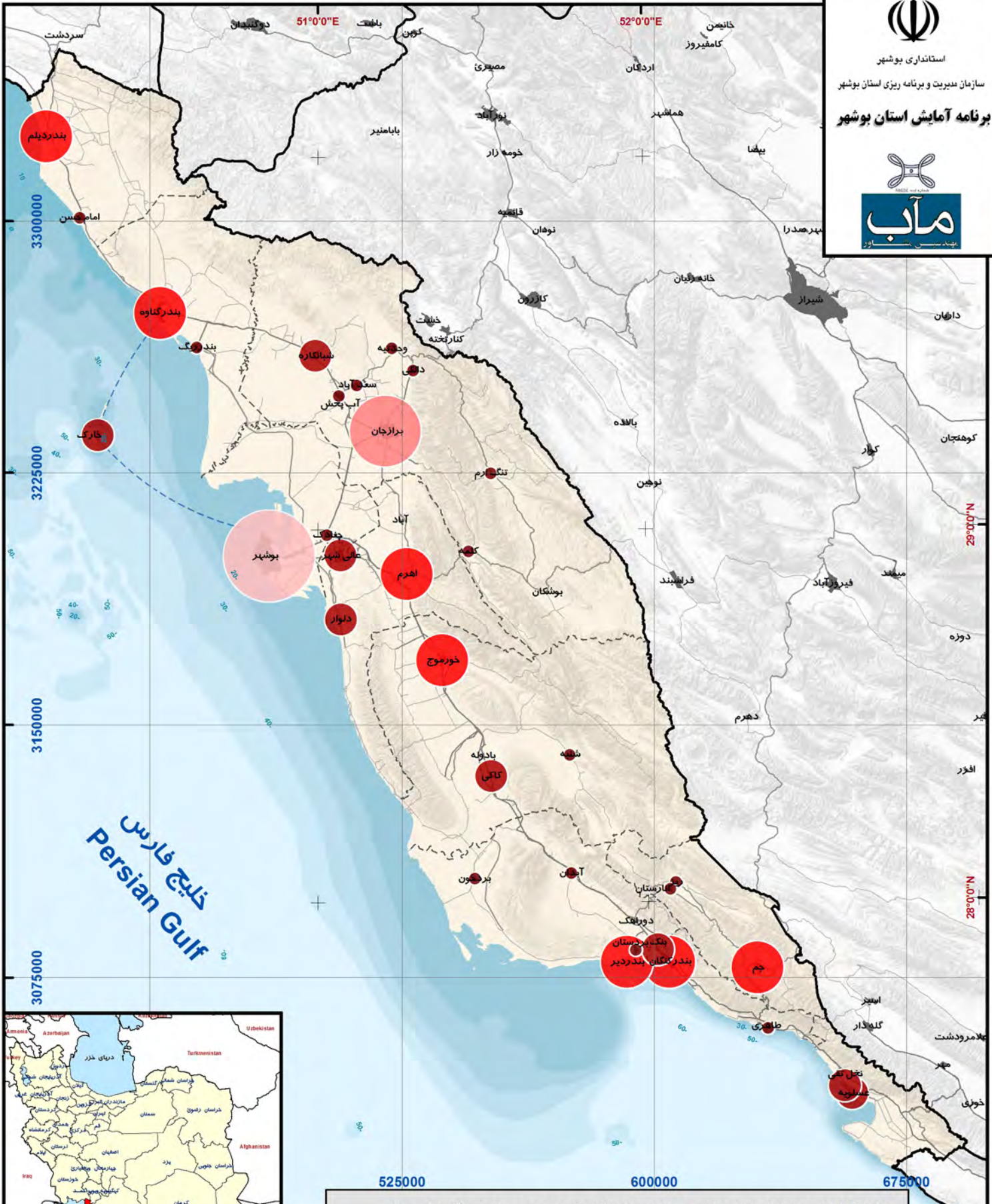
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

ماب

بنیادین

نقشه ۱۸ مکان مرکزی) - سطح بندی مرکزیت سکونتگاه های شهری در خدمات آموزش عالی

راهنما

بزرگراه	سطح یک	
راه اصلی	سطح دو	
راه فرعی	سطح سه	
دریایی	سطح چهار	
مرز استان	سطح پنج	
مرز شهرستان		

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار - محاسبات مشاور

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

عملکرد مراکز بهداشتی- درمانی

مراکز بهداشتی و درمانی جزء یکی از اساسی ترین و ضروری ترین خدمات مورد نیاز می باشد که بسته به نوع خدماتی که ارائه می دهند در سطوح مختلفی تقسیم بندی شده اند. در این مطالعات مراکز بهداشتی- درمانی منتخب شامل: بیمارستان عمومی، بیمارستان تخصصی، درمانگاه، مرکز بهداشتی- درمانی، کلینیک و پلی کلینیک، مرکز ناباروری خصوصی، مرکز جراحی سرپایی و محدود، پزشک متخصص، پزشک عمومی، دندان پزشکی و آزمایشگاه می باشد که اطلاعات مربوط به هر یک از آمار ارائه شده از سوی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر به دست آمده است. نقشه ۱۹ به سطح بندی عملکرد مراکز بهداشتی و درمانی استان بوشهر به تفکیک شهرستان نشان می دهد بر این اساس شهرهای بوشهر و برازجان همچنان در سطوح یک و دو قرار گرفته اند. (جداول ۱۶ و ۱۷).

جدول ۱۷: سطح بندی شهرهای استان بر اساس شاخص مرکزیت مراکز بهداشتی-درمانی

شهر	سطح
بوشهر	یک
بrazجان	دو
بندر گناوه- جم	سه
بندر دیلم- خارک- اهرم- خورموج- بندر دیر- بندر کنگان	چهار
چغادک- آپخش- عالی شهر- بنک- نخل تقی- وحدتیه- کاکلی- عسلویه- سعدآباد- شبانکاره- سیراف (بندر طاهری)- آبدان- بردستان- دالکی- بندر ریگ- بردخون- تنگ ارم- انارستان- شنبه- امام حسن- ریز- کلمه- آباد- بادوله- بوشکان- دوراهک	پنج

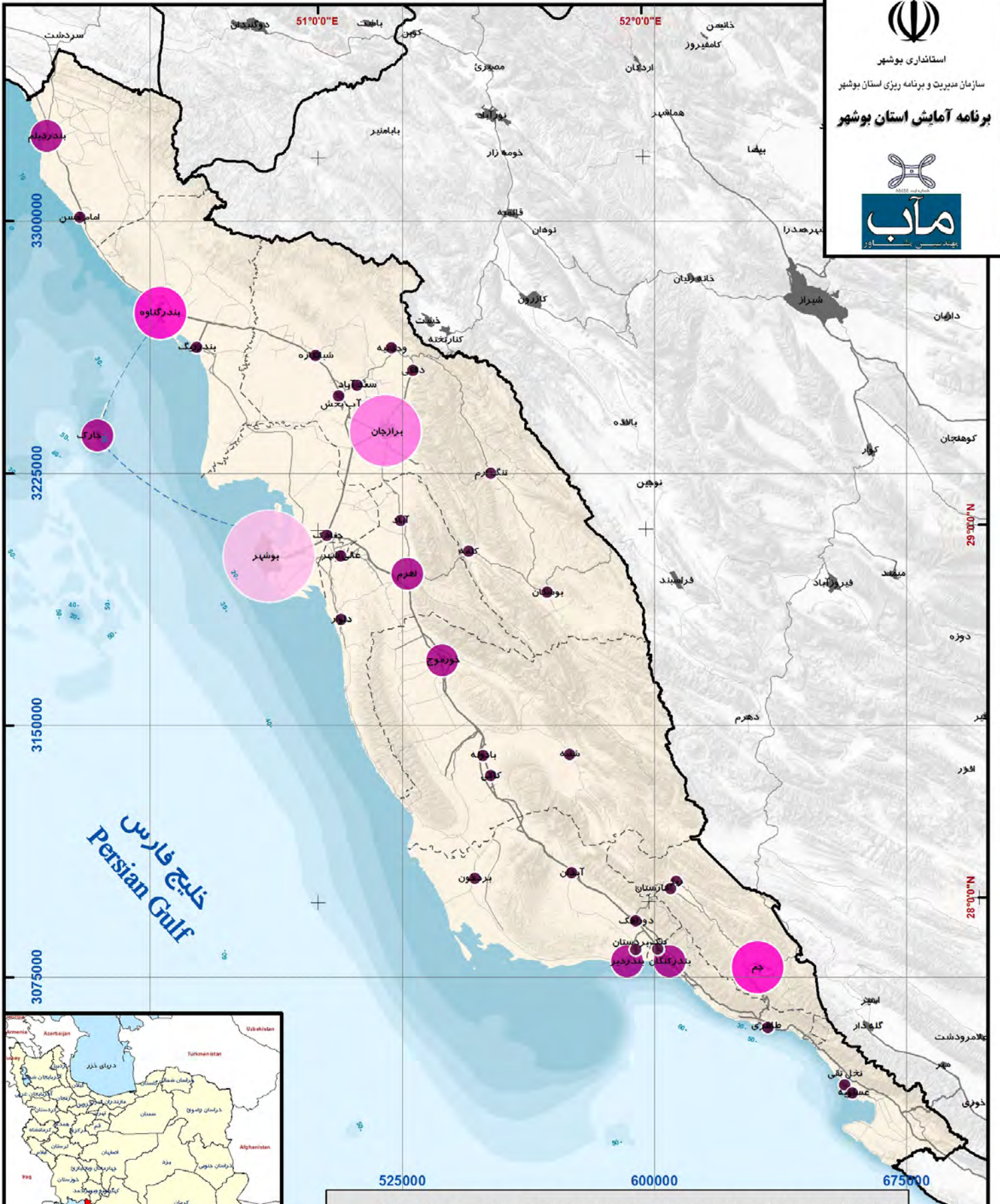
مأخذ: مطالعات مشاور

استانداری بوشهر
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر
برنامه آمایش استان بوشهر

ماب
بوشهر

نقشه ۱۹ مکان مرکزی) - سطح بندی مرکزیت سکونتگاه های شهری در خدمات بهداشتی درمانی

راهنما

بزرگراه	سطح بندی عملکرد بهداشتی درمانی
راه اصلی	سطح یک
راه فرعی	سطح دو
دریایی	سطح سه
مرز استان	سطح چهار
مرز شهرستان	سطح پنج

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01
 تاریخ: پاییز ۱۳۹۴
 ماخذ: مرکز آمار - محاسبات مشاور
 Scale = 1:1,500,000
 0 12.5 25 50
 Kilometers
 Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

عملکرد مراکز اقامتی / رفاهی

منظور مراکز اقامتی و رفاهی خدماتی چون: هتل، هتل آپارتمان، مهمان پذیر/مهمان سرا، مجتمع اقامتی-تفریحی-توریستی، خانه مسافر است.

این مراکز به دلیل نوع خدمات ارائه دهنده و همچنین مخاطبانی که جذب می کنند (در بسیاری از موارد استفاده کنندگان از این خدمات مسافرانی از سایر نقاط غیر استان می باشند) به طور متعادل و همگن در سطح استان پراکنده نشده است و از مجموع ۳۷ شهر استان تنها ۷ شهر از این دسته خدمات برخوردار هستند.

از آنجایی که مراکز استان همواره به دلایل مختلف از جمله استقرار مراکز اداری-سیاسی، مراکز بهداشتی-درمانی کلان، مراکز گردشگری-تفریحی و همواره پذیرای افراد از بوشهر، به دلیل اهمیت و نقش پررنگش (مرکزیت استان) در سطح نخست قرار گرفته است. پس از آن بندر گناوه به دلیل نقش توریستی که در استان دارد جهت پاسخ به گردشگرانی که در ایام سال به این شهر می آیند، سطح دوم را به خود اختصاص داده است. شهرهای کنگان و عسلویه نیز به دلیل استقرار مراکز فعالیتی و اقتصادی، پررفت و آمد به حساب آمده و لذا مراکز اقامتی-رفاهی در پاسخ به نیاز در آن ها استقرار یافته است.

جدول ۱۹: سطح بندی شهرهای استان بر اساس شاخص مرکزیت مراکز اقامتی / رفاهی

شهر	سطح
بوشهر	یک
بندر گناوه	دو
بندر کنگان - بندر دیلم - عسلویه	سه
بrazجان - خورموج	چهار
بندر دیر - چغادک - آپبخش - جم - اهرم - عالی شهر - بنک - نخل تقی - وحدتیه - کاکلی - سعدآباد - خارک - شبانکاره - سیراف (بندر طاهری) - آبدان - بردستان - دالکی - بندر ریگ - بردخون - تنگ ارم - انارستان - شنبه - امام حسن - ریز - کلمه - آباد - بادوله - بوشکان - دوراهک	پنج

مأخذ : مطالعات مشاور

جدول ۲۰: تعداد مراکز اقامتی/رفاهی و تعیین شاخص مرکزیت در هر یک از سکونتگاههای شهری استان

سکونتگاه	عملکرد: مراکز گردشگری و مسافرتی					جمع عملکردها
	هتل	هتل آبار تمان	مهمانپذیر/مهمان سرا	مجتمع اقامتی/تفریحی/انورسنی	خانه مسافر	
بوشهر	۲	۵	۷	۱	۰	۱۵
برازجان			۱	۰	۰	۱
بندر کنگان	۱	۱	۱	۰	۰	۳
بندر گناوه	۳	۱	۲	۰	۱	۷
خورموج	۰	۰	۰	۰	۱	۱
بندر دلبم	۰	۰	۳	۰	۰	۳
بندر دبر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
حفادک	۰	۰	۰	۰	۰	۰
آبخش	۰	۰	۰	۰	۰	۰
چم	۰	۰	۰	۰	۰	۰
اهرم	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عالمشهر	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بنک	۰	۰	۰	۰	۰	۰
نخل تقي	۰	۰	۰	۰	۰	۰
وحدتبه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
کاسی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
عسلونه	۰	۲	۰	۰	۱	۳
سعد آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰
خارک	۰	۰	۰	۰	۰	۰
سپانکوره	۰	۰	۰	۰	۰	۰
سراف	۰	۰	۰	۰	۰	۰
آبدان	۰	۰	۰	۰	۰	۰
پردستان	۰	۰	۰	۰	۰	۰
دالکی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بندر رنگ	۰	۰	۰	۰	۰	۰
بردخون	۰	۰	۰	۰	۰	۰
دلوار	۱	۰	۰	۰	۰	۱
تنگ ارم	۰	۰	۰	۰	۰	۰
انارستان	۰	۰	۰	۰	۰	۰
سنبه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
امام حسن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
رئز	۰	۰	۰	۰	۰	۰
کلمه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
جمع عملکردها	۷	۹	۱۴	۱	۳	۳۴
ضریب مکانی	۱۴.۳	۱۱.۱	۷.۱	۱۰۰.۰	۳۳.۳	

سکونتگاه	عملکرد: مراکز گردشگری و مسافرتی					جمع مرکزیت
	هتل	هتل آبار تمان	مهمانپذیر/مهمان سرا	مجتمع اقامتی/تفریحی/انورسنی	خانه مسافر	
بوشهر	۲۸.۶	۵۵.۶	۵۰.۰	۱۰۰.۰	۰.۰	۲۳۴.۱
برازجان	۰.۰	۰.۰	۷.۱	۰.۰	۰.۰	۷.۱
بندر کنگان	۱۴.۳	۱۱.۱	۷.۱	۰.۰	۰.۰	۳۲.۵
بندر گناوه	۴۲.۹	۱۱.۱	۱۴.۳	۰.۰	۳۳.۳	۱۰۱.۶
خورموج	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۳۳.۳	۳۳.۳
بندر دلبم	۰.۰	۰.۰	۲۱.۴	۰.۰	۰.۰	۲۱.۴
بندر دبر	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
حفادک	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
آبخش	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
چم	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
اهرم	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
عالمشهر	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
بنک	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
نخل تقي	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
وحدتبه	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
کاسی	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
عسلونه	۰.۰	۲۲.۲	۰.۰	۰.۰	۳۳.۳	۵۵.۶
سعد آباد	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
خارک	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
سپانکوره	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
سراف	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
آبدان	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
پردستان	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
دالکی	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
بندر رنگ	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
بردخون	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
دلوار	۱۴.۳	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۱۴.۳
تنگ ارم	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
انارستان	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
سنبه	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
امام حسن	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
رئز	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
کلمه	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
جمع	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۵۰۰.۰

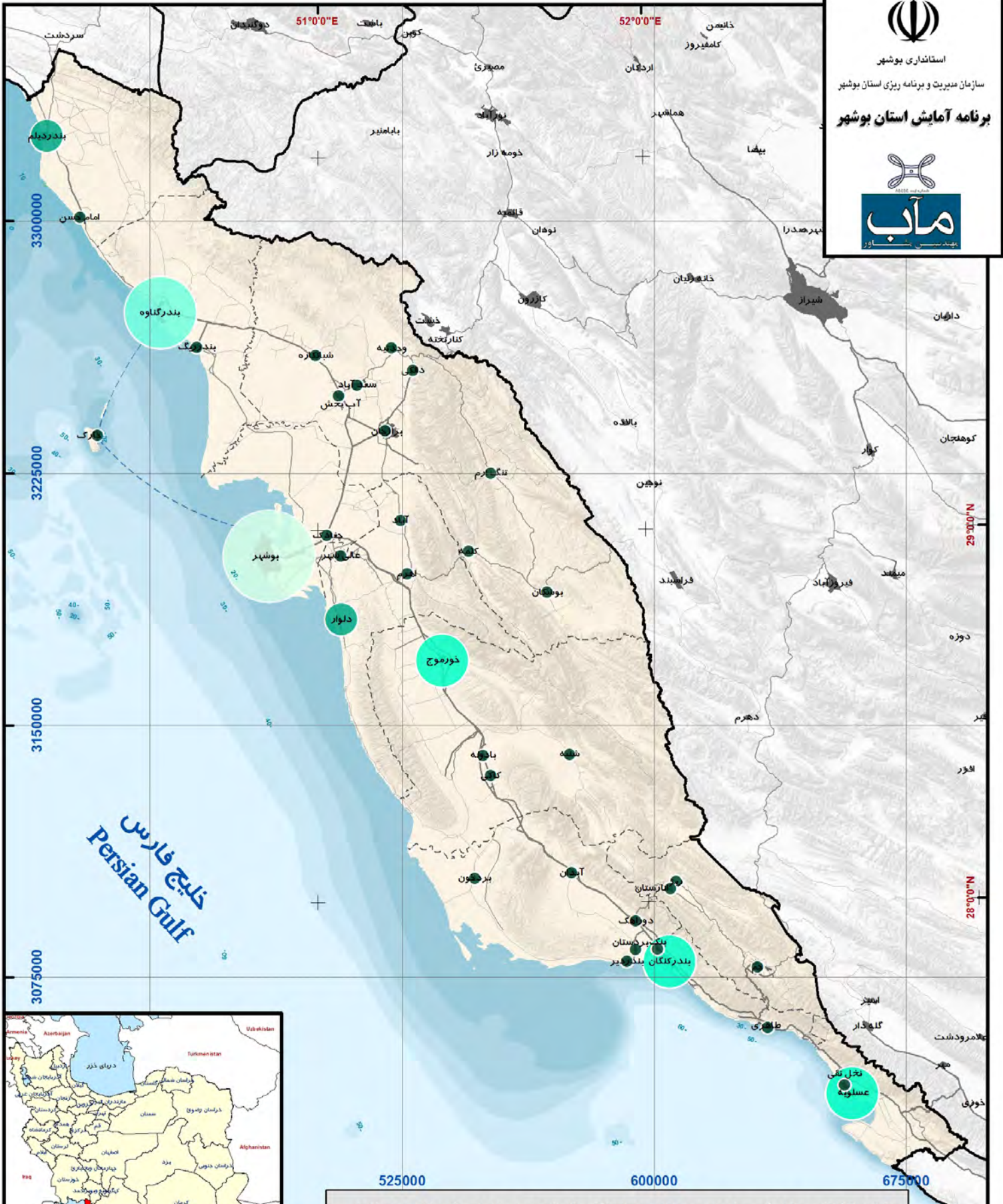
استاندارای بوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

ماب

نقشه ۲۰ (مکان مرکزی) - سطح بندی مرکزیت سکونتگاه های شهری در خدمات گردشگری مسافرتی

راهنما

- سطح بندی عملکرد گردشگری
- بزرگراه
- سطح یک
- راه اصلی
- سطح دو
- راه فرعی
- سطح سه
- دریایی
- سطح چهار
- مرز استان
- سطح پنج
- مرز شهرستان

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار - محاسبات مشاور

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

عملکرد مراکز بانکی - بیمه ای

جهت بررسی مراکز بانکی در سکونتگاه‌های شهری، دو نمونه بانک دولتی (ملی و صادرات) و یک نمونه بانک خصوصی (بانک اقتصاد نوین) انتخاب شده است.

مراکز بیمه‌ای نیز یک مورد مرکز دولتی (بیمه‌ی ایران) و یک مورد خصوصی (بیمه آسیا) در نظر گرفته شده‌اند. بررسی شاخص مرکزیت و تعداد خدمات بانکی - بیمه‌ای بین شهر اول (بوشهر) و شهر دوم (بrazجان و بندر گناوه) اختلاف فاحشی را نشان می‌دهد که علت آن را می‌توان تمرکز بخش قابل توجهی از خدمات در مرکز استان دانست.

جدول ۲۱: سطح بندی شهرهای استان بر اساس شاخص مرکزیت مراکز بانکی - بیمه‌ای

شهر	سطح
بوشهر	یک
بrazجان - بندر گناوه	دو
بندر دیلم - اهرم - خور موج - بندر کنگان - عسلویه	سه
نخل تقی - جم - بندر دیر - بردخون - کاکلی - دلوار - عالی شهر - چغادک - تنگ ارم - دالکی - وحدتیه - سعد آباد - آب پخش - خارک - بندر ریگ -	چهار
سیراف (بندر طاهری) - بنک - بردستان - انارستان - ریز - آبدان - شنبه - شبانکاره - امام حسن - کلمه - آباد - بادوله - پوشکان - دوراهک	پنج

مأخذ : مطالعات مشاور

جدول ۲۲: تعداد مراکز بانکی و بیمه‌ای و تعیین شاخص مرکزیت در هر یک از سکونتگاه‌های شهری استان

سکونتگاه	عملکرد: مراکز بانکی - بیمه ای					جمع عملکردها	سکونتگاه	عملکرد: مراکز بانکی - بیمه ای					جمع مرکزیت
	بانک دولتی ملی	بانک دولتی صادرات	بانک خصوصی اقتصاد نوین	بیمه دولتی ایران	بیمه خصوصی آسیا			بانک دولتی ملی	بانک دولتی صادرات	بانک خصوصی اقتصاد نوین	بیمه دولتی ایران	بیمه خصوصی آسیا	
بوشهر	۲۰	۱۷	۲	۵۰	۷	۹۶	بوشهر	۳۷.۷	۳۰.۴	۴۰.۰	۶۹.۴	۳۵.۰	۲۱۲.۵
بrazجان	۷	۶	۱	۲	۳	۱۹	بrazجان	۱۳.۲	۱۰.۷	۲۰.۰	۲.۸	۱۵.۰	۶۱.۷
بندر کنگان	۲	۱	۰	۰	۲	۵	بندر کنگان	۳.۸	۱.۸	۰.۰	۰.۰	۱۰.۰	۱۵.۶
بندر گناوه	۲	۵	۱	۲	۲	۱۲	بندر گناوه	۳.۸	۸.۹	۲۰.۰	۲.۸	۱۰.۰	۴۵.۵
خورموج	۴	۲	۰	۵	۱	۱۲	خورموج	۷.۵	۳.۶	۰.۰	۶.۹	۵.۰	۲۳.۱
بندر دلم	۲	۳	۰	۱	۱	۷	بندر دلم	۳.۸	۵.۴	۰.۰	۱.۴	۵.۰	۱۵.۵
بندر دبر	۱	۲	۰	۰	۰	۳	بندر دبر	۱.۹	۳.۶	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۵.۵
حیدرآباد	۱	۰	۰	۱	۰	۲	حیدرآباد	۱.۹	۰.۰	۰.۰	۱.۴	۰.۰	۳.۳
آببخش	۱	۱	۰	۰	۱	۳	آببخش	۱.۹	۱.۸	۰.۰	۰.۰	۵.۰	۸.۷
چیم	۱	۱	۰	۲	۰	۴	چیم	۱.۹	۱.۸	۰.۰	۲.۸	۰.۰	۶.۵
اهرم	۱	۲	۰	۲	۱	۶	اهرم	۱.۹	۳.۶	۰.۰	۲.۸	۵.۰	۱۳.۲
عالمشهر	۱	۰	۰	۱	۰	۲	عالمشهر	۱.۹	۰.۰	۰.۰	۱.۴	۰.۰	۳.۳
بنک	۰	۱	۰	۰	۰	۱	بنک	۰.۰	۱.۸	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۱.۸
نخل تفی	۱	۱	۰	۰	۰	۲	نخل تفی	۱.۹	۱.۸	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۳.۷
وحدتیه	۱	۱	۰	۰	۰	۲	وحدتیه	۱.۹	۱.۸	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۳.۷
کاسی	۰	۱	۰	۱	۰	۲	کاسی	۰.۰	۱.۸	۰.۰	۱.۴	۰.۰	۳.۲
عسلویه	۱	۱	۱	۰	۲	۵	عسلویه	۱.۹	۱.۸	۲۰.۰	۰.۰	۱۰.۰	۳۳.۷
سعد آباد	۱	۱	۰	۱	۰	۳	سعد آباد	۱.۹	۱.۸	۰.۰	۱.۴	۰.۰	۵.۱
خارک	۱	۱	۰	۱	۰	۳	خارک	۱.۹	۱.۸	۰.۰	۱.۴	۰.۰	۵.۱
شیانکاره	۰	۱	۰	۰	۰	۱	شیانکاره	۰.۰	۱.۸	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۱.۸
سراف	۰	۰	۰	۰	۰	۰	سراف	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
آبدان	۰	۱	۰	۰	۰	۱	آبدان	۰.۰	۱.۸	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۱.۸
بردستان	۰	۱	۰	۰	۰	۱	بردستان	۰.۰	۱.۸	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۱.۸
دالکی	۱	۱	۰	۰	۰	۲	دالکی	۱.۹	۱.۸	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۳.۷
بندر رنگ	۱	۱	۰	۰	۰	۲	بندر رنگ	۱.۹	۱.۸	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۳.۷
دوراهنگ	۰	۰	۰	۰	۰	۰	دوراهنگ	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
بردخون	۱	۰	۰	۱	۰	۲	بردخون	۱.۹	۰.۰	۰.۰	۱.۴	۰.۰	۳.۳
دلوار	۱	۲	۰	۱	۰	۴	دلوار	۱.۹	۳.۶	۰.۰	۱.۴	۰.۰	۶.۸
بادوله	۰	۰	۰	۰	۰	۰	بادوله	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
آباد	۰	۰	۰	۰	۰	۰	آباد	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
تنگ ارم	۱	۱	۰	۱	۰	۳	تنگ ارم	۱.۹	۱.۸	۰.۰	۱.۴	۰.۰	۵.۱
انارستان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	انارستان	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
سنبه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	سنبه	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
امام حسن	۰	۰	۰	۰	۰	۰	امام حسن	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
رتز	۰	۱	۰	۰	۰	۱	رتز	۰.۰	۱.۸	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۱.۸
بوسکان	۰	۰	۰	۰	۰	۰	بوسکان	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
کلمه	۰	۰	۰	۰	۰	۰	کلمه	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰
جمع عملکردها	۵۳	۵۶	۵	۷۲	۲۰	۲۰۶	جمع	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۵۰۰.۰
ضریب مکانی	۱.۹	۱.۸	۲۰.۰	۱.۴	۵.۰								

مأخذ: اداره امور شعب بانک ملی، بانک صادرات، بانک اقتصاد نوین استان بوشهر (<https://units.bmi.ir>) - دفتر بیمه مرکزی استان بوشهر - دفتر مرکزی بیمه آسیا بوشهر

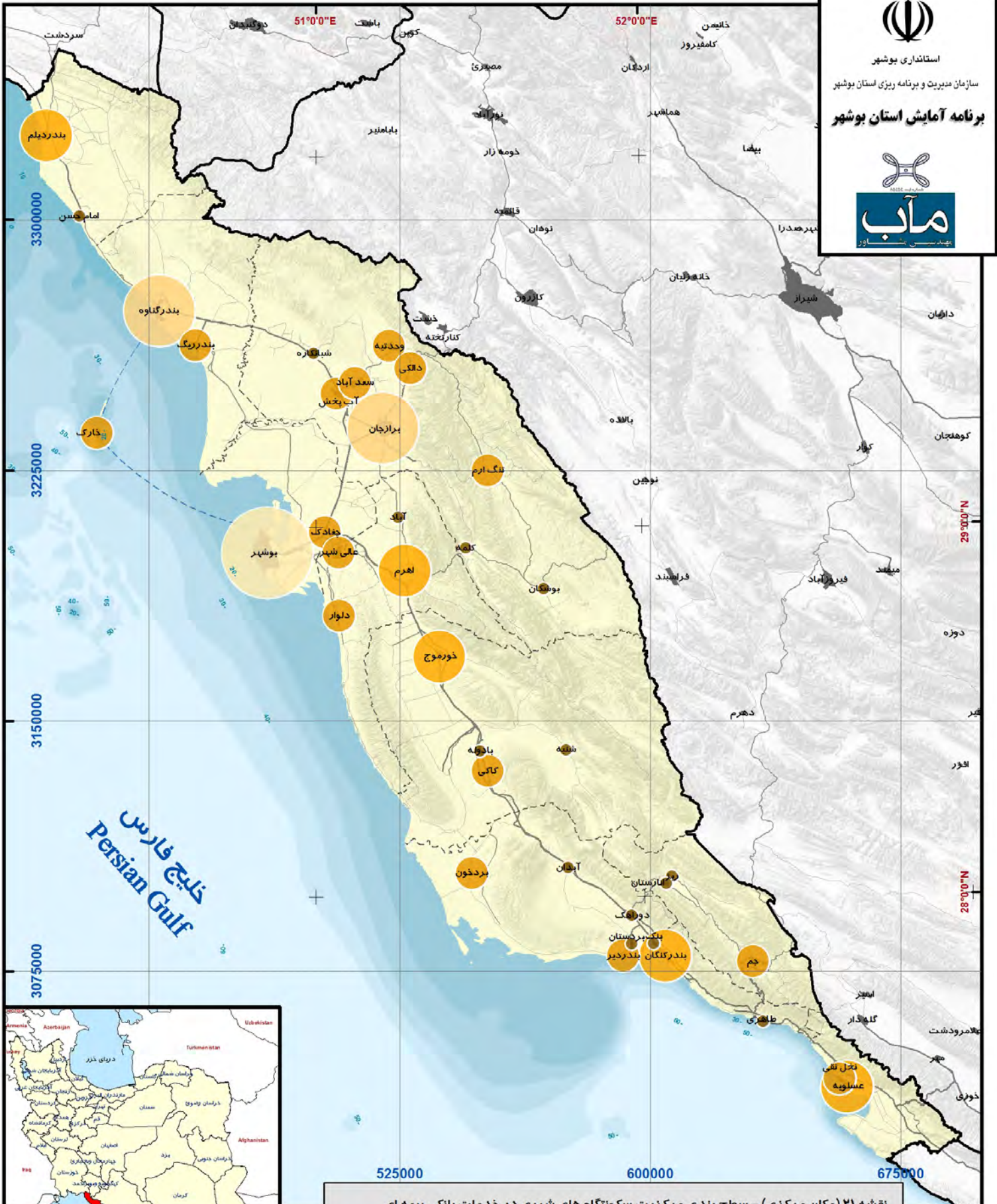
استاندارای بوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

ماب

نقشه ۲۱ (مکان مرکزی) - سطح بندی مرکزیت سکونتگاه های شهری در خدمات بانکی بیمه ای

راهنما

- سطح بندی عملکرد بانکی بیمه ای
- سطح یک
- سطح دو
- سطح سه
- سطح چهار
- سطح پنج
- بزرگراه
- راه اصلی
- راه فرعی
- دریایی
- مرز استان
- مرز شهرستان

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار - محاسبات مشاور

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

عملکرد خدمات زیربنایی

منظور از خدمات زیربنایی که در تعیین شاخص مرکزیت استفاده شده‌اند، فرودگاه، بنادر، پایانه مسافری و گمرک می‌باشد. موقعیت ویژه و استراتژیک استان بوشهر و استقرار انواع پایانه‌ها، تأسیسات و تجهیزات نفتی و گازی در آن موجب گردیده که در ۵ نقطه شهری استان، فرودگاه استقرار باید. بوشهر، عسلویه و خارک دارای فرودگاه بین‌المللی و شهرهای امام حسن و جم از فرودگاه‌های داخلی برخوردارند.

همچنین به دلیل هم‌جواری بخش اعظمی از مساحت استان با آب‌های خلیج فارس، بنادر با قابلیت کارکردی در کرانه استان مستقر و مشغول به کار هستند. در بررسی بنادر، نقاط شهری و روستایی واقع در شعاع سه کیلومتری هر یک تحت تأثیر قرار خواهند گرفت.

سطح‌بندی مرکزیت نقاط شهری بر اساس خدمات زیربنایی در مقایسه با سایر خدماتی که بررسی شده است، متفاوت می‌باشد. برخلاف سایر خدمات که شهر بوشهر مقام اول را در مرکزیت به خود اختصاص می‌داد، در خدمات زیربنایی شهر خارک و عسلویه رتبه‌ی اول، شهرهای دیر، گناوه، دیلم و امام حسن رتبه‌ی دوم و شهرهای بوشهر، کنگان، جم و نخل تقی رتبه‌ی سوم را به دست آورده‌اند. که این اختلاف را می‌توان به دلیل بنادر مستقر در شهرهای ساحلی به ویژه شهرهای نفتی و گازی دانست.

جدول ۲۳: سطح‌بندی شهرهای استان بر اساس شاخص مرکزیت خدمات زیربنایی

شهر	سطح
خارک - عسلویه	یک
بندر دیر - بندر گناوه - بندر دیلم - امام حسن	دو
بوشهر - کنگان - جم - نخل تقی	سه
بندر سیراف (طاهری) - خورموج - دلووار - برازجان - بندر ریگ	چهار
شبانکاره - وحدتیه - دالکی - سعدآباد - آب پخش - تنگ ارم - چغادک - عالی شهر - اهرم - کلمه - شنبه - کاکلی - بردخون - آبدان - ریز - انارستان - بنک - بردستان - آباد - بادوله - بوشکان - دوراهک	پنج

مأخذ : مطالعات مشاور

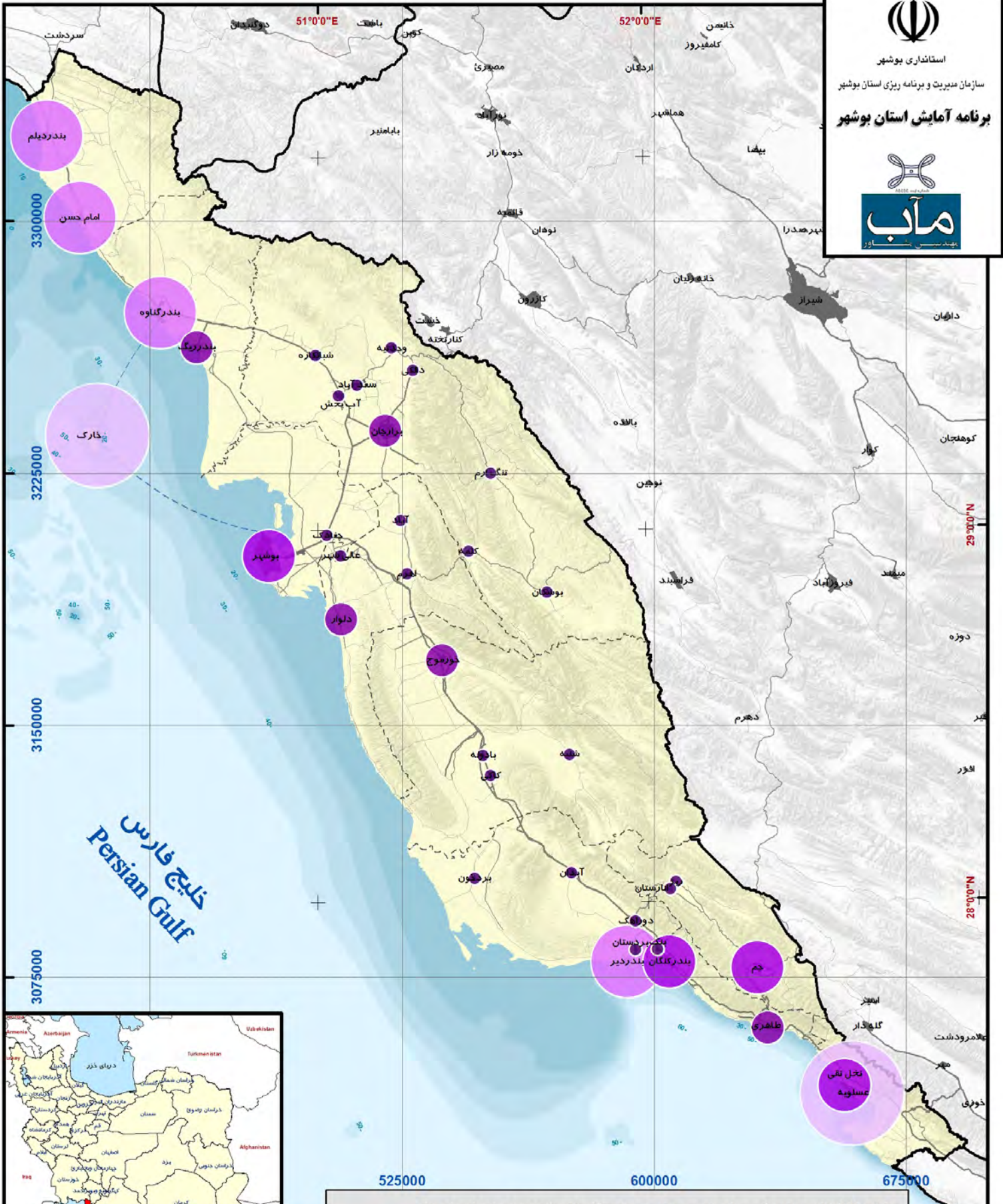
استاندارد ملی

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

ماب

نقشه ۲۲ (مکان مرکزی) - سطح بندی مرکزیت سکونتگاه های شهری در خدمات زیربنایی

راهنما

بزرگراه	سطح بندی عملکرد زیربنایی	
راه اصلی	سطح یک	
راه فرعی	سطح دو	
دریایی	سطح سه	
مرز استان	سطح چهار	
مرز شهرستان	سطح پنج	

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار - محاسبات مشاور

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

عملکرد مراکز فرهنگی-ورزشی

مراکز فرهنگی- ورزشی مورد بررسی در نقاط سکونتگاهی شهری استان بوشهر شامل: سینما- تئاتر، مجتمع های فرهنگی- هنری، کتابخانه و اماکن ورزشی می باشد. اکثر نقاط شهری دارای اماکن ورزشی و کتابخانه می باشند ولی مراکز فرهنگی از جمله سینما- تئاتر و مجتمع های فرهنگی- هنری به مقدار کم و نامتعادل در سطح استان پخش شده است.

جدول ۲۵: سطح بندی شهرهای استان بر اساس شاخص مرکزیت خدمات مراکز فرهنگی- ورزشی

شهر	سطح
بوشهر	یک
بrazجان- بندر گناوه- بندر دیر- بندر کنگان- جم	دو
ديلم- خارک- عالی شهر- دلوار- خورموج	سه
امام حسن- بندر ریگ- شبانکاره- وحدتیه- سعدآباد- آب پخش- چغادک- اهرم- کاکي- بنک- عسلویه	چهار
بندر سیراف (طاهری)- بردستان- ریز- انارستان- آبدان- بردخون- کلمه- دالکی- تنگ ارم- شنبه- نخل تقی- آباد- بادوله- بوشکان- دوراهک	پنج

مأخذ: مطالعات مشاور

جدول ۲۶: تعداد عملکرد مراکز فرهنگی-ورزشی و تعیین شاخص مرکزیت در هر یک از سکونتگاههای شهری استان

سکونتگاه	عملکرد: فرهنگی-ورزشی			
	سنتما-باتر	مجموع های فرهنگی-هنری	کتابخانه	ورزشی
بوشهر	۷	۳	۹۱	۱۶۴
بیرازجان	۰	۲	۲۲	۳۶
بندر کنگان	۱	۱	۲۷	۱۶
بندر گناوه	۰	۱	۳۶	۲۵
خورموج	۰	۰	۲۳	۲۲
بندر دلبلی	۰	۱	۱۱	۱۲
بندر دیر	۰	۲	۲۳	۱۳
حیدرآباد	۰	۰	۳	۷
آببخش	۰	۰	۹	۹
چم	۱	۱	۲۰	۲۳
اهرم	۰	۰	۱۰	۸
عالمشهر	۱	۰	۰	۱۸
بنک	۰	۰	۱	۹
نخل تپی	۰	۰	۱	۳
وحدانیه	۰	۰	۵	۵
کماکی	۰	۰	۷	۷
عسلویه	۰	۰	۵	۱۴
سعد آباد	۰	۰	۹	۲
خارک	۱	۰	۰	۱۰
سپاتکاره	۰	۰	۶	۳
سراف	۰	۰	۱	۲
آبدان	۰	۰	۶	۲
بردستان	۰	۰	۱	۴
دالکی	۰	۰	۳	۵
بندر رنگ	۰	۰	۵	۸
بردخون	۰	۰	۳	۳
دلوار	۰	۲	۳	۲
تنگ ارم	۰	۰	۱	۴
انارستان	۰	۰	۲	۱
سنیه	۰	۰	۱	۱
امام حسن	۰	۰	۴	۶
رئز	۰	۰	۳	۴
کلمه	۰	۰	۱	۱
جمع عملکردها	۱۱	۱۳	۳۴۳	۴۴۹
ضریب مکانی	۹.۱	۷.۷	۰.۳	۰.۲

سکونتگاه	عملکرد: فرهنگی-ورزشی			
	سنتما-باتر	مجموع های فرهنگی-هنری	کتابخانه	ورزشی
بوشهر	۶۳.۶۴	۲۳.۰۸	۳۶.۵۳	۳۶.۵۳
بیرازجان	۰.۰۰	۱۵.۳۸	۶.۴۱	۸.۰۲
بندر کنگان	۹.۰۹	۷.۶۹	۷.۸۷	۳.۵۶
بندر گناوه	۰.۰۰	۷.۶۹	۷.۵۸	۵.۵۷
خورموج	۰.۰۰	۰.۰۰	۹.۶۲	۴.۹۰
بندر دلبلی	۰.۰۰	۷.۶۹	۳.۲۱	۲.۶۷
بندر دیر	۰.۰۰	۱۵.۳۸	۶.۷۱	۲.۹۰
حیدرآباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۸۷	۱.۵۶
آببخش	۰.۰۰	۰.۰۰	۲.۶۲	۲.۰۰
چم	۹.۰۹	۷.۶۹	۵.۸۳	۵.۱۲
اهرم	۰.۰۰	۰.۰۰	۲.۹۲	۱.۷۸
عالمشهر	۹.۰۹	۰.۰۰	۰.۰۰	۴.۰۱
بنک	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۲۹	۲.۰۰
نخل تپی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۲۹	۰.۶۷
وحدانیه	۰.۰۰	۰.۰۰	۱.۴۶	۱.۱۱
کماکی	۰.۰۰	۰.۰۰	۲.۰۴	۱.۵۶
عسلویه	۰.۰۰	۰.۰۰	۱.۴۶	۳.۱۲
سعد آباد	۰.۰۰	۰.۰۰	۲.۶۲	۰.۴۵
خارک	۹.۰۹	۰.۰۰	۰.۰۰	۲.۲۳
سپاتکاره	۰.۰۰	۰.۰۰	۱.۷۵	۰.۶۷
سراف	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۲۹	۰.۴۵
آبدان	۰.۰۰	۰.۰۰	۱.۷۵	۰.۴۵
بردستان	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۲۹	۰.۸۹
دالکی	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۸۷	۱.۱۱
بندر رنگ	۰.۰۰	۰.۰۰	۱.۴۶	۱.۷۸
بردخون	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۸۷	۰.۶۷
دلوار	۰.۰۰	۱۵.۳۸	۰.۸۷	۰.۴۵
تنگ ارم	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۲۹	۰.۸۹
انارستان	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۵۸	۰.۲۲
سنیه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۲۹	۰.۲۲
امام حسن	۰.۰۰	۰.۰۰	۱.۱۷	۱.۳۴
رئز	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۸۷	۰.۸۹
کلمه	۰.۰۰	۰.۰۰	۰.۲۹	۰.۲۲
جمع عملکردها	۱۰۰.۰۰	۱۰۰.۰۰	۱۰۰.۰۰	۱۰۰.۰۰

منبع: مرکز آمار ایران

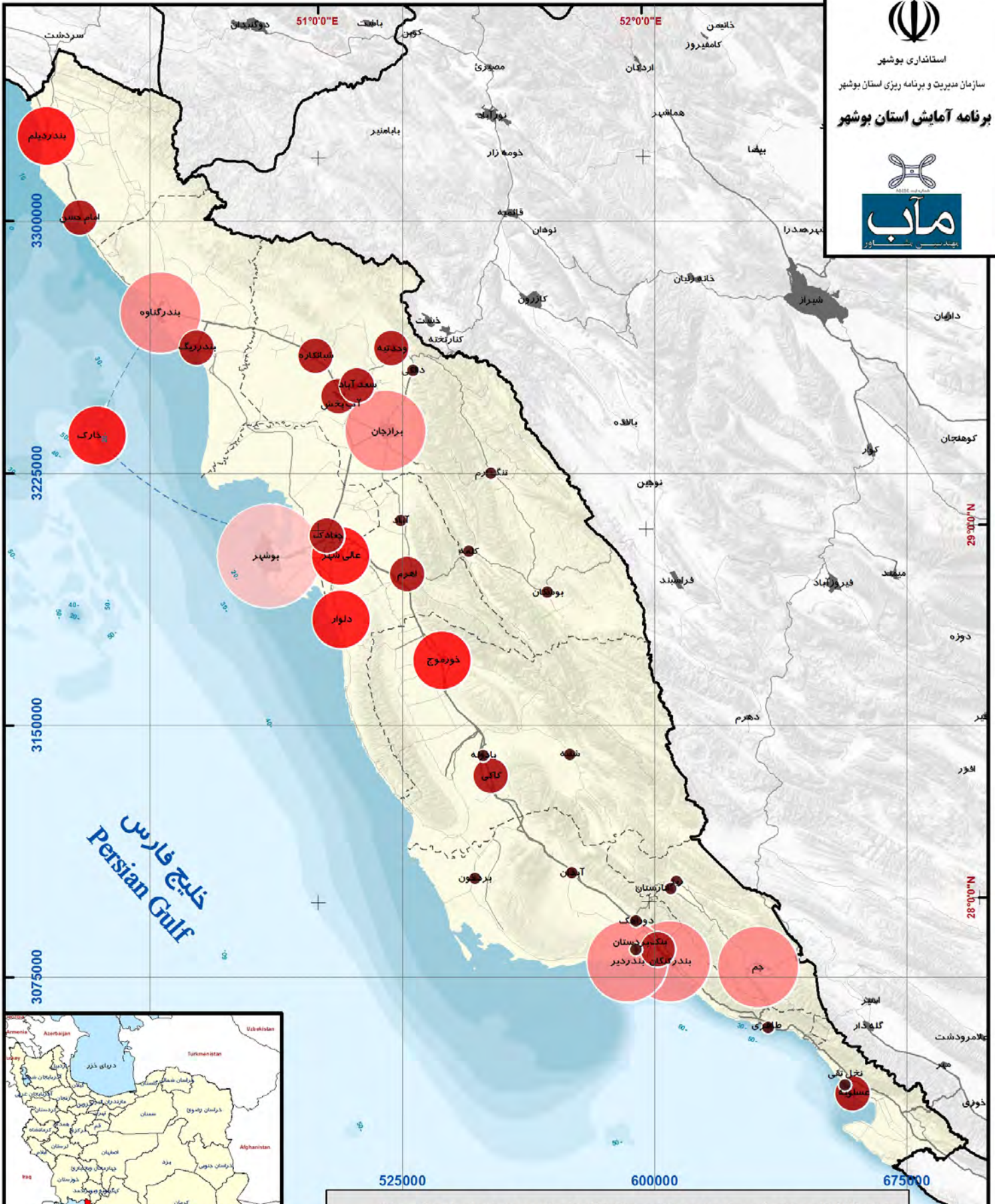
استانداری بوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

ماب

نقشه ۲۳ (مکان مرکزی) - سطح بندی مرکزیت سکونتگاه های شهری در خدمات فرهنگی ورزشی

راهنما

بزرگراه	سطح بندی عملکرد فرهنگی ورزشی
راه اصلی	سطح یک
راه فرعی	سطح دو
دریایی	سطح سه
مرز استان	سطح چهار
مرز شهرستان	سطح پنج

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار - محاسبات مشاور

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

سطح بندی مکان های مرکزی شهری

در انتها، شاخص مرکزیت تمام سکونتگاه های شهری بر اساس هر شش نوع خدمات برتر (بهداشتی-درمانی، آموزشی عالی، اقامتی-رفاهی، بانکی- بیمه ای، زیربنایی و فرهنگی- ورزشی) به دست آمده است. سپس بر اساس انحراف از معیار و استانداردسازی هر یک از شش نوع خدمات برتر، مکان های مرکزی استان سطح بندی شده است.

بوشهر با تفاوت قابل توجهی در سطح اول قرار گرفته و پس از آن شهرهای برازجان و گناوه در سطح دوم می باشند. لازم به ذکر است که دو شهر عسلویه و خارک به دلیل موقعیت ویژه و عملکردی شان در ارائه خدمات زیربنایی (بنادر) رتبه های قابل توجهی به دست آورده اند که این امر در امتیاز کلی آن ها تأثیر گذاشته و موجب شده در مقایسه با برخی از مکان های مرکزی که ارائه دهنده خدمات بیشتری به ساکنین می باشند در رتبه بالاتری قرار بگیرند.

جدول ۲۷: شاخص مرکزیت مجموع کاربری های خدماتی منتخب در شهرهای استان

سکونتگاه	شاخص مکانی						جمع
	مراکز آموزش عالی	بهداشتی-درمانی	اقامتی-رفاهی	بانکی-بیمه ای	زیربنایی	فرهنگی-ورزشی	
بوشهر	۱۸۵,۸	۵۲۵,۲	۲۳۴,۱	۲۱۲,۵	۷۶,۸	۱۴۹,۷۷	۱۳۸۴,۱۵
بrazجان	۸۳,۳	۱۹۲,۳	۷,۱	۶۱,۷	۱۴,۳	۲۹,۸۲	۳۸۱,۵۰
بندر گناوه	۲۱,۶	۶۴,۷	۱۰۱,۶	۴۵,۵	۹۹,۶	۲۰,۸۴	۳۵۳,۷۶
عسلویه	۱۳,۳	۲,۸	۵۵,۶	۳۳,۷	۱۴۶,۲	۴,۵۸	۲۵۶,۰۷
جم	۴۱,۶	۹۶,۸	۰,۰	۶,۵	۶۴,۳	۲۷,۷۴	۲۳۶,۸۹
بندر دیلم	۲۱,۶	۲۶,۲	۲۱,۴	۱۵,۵	۱۲۰,۴	۱۳,۵۷	۲۱۸,۷۰
خارک	۸,۳	۱۷,۱	۰,۰	۵,۱	۱۶۴,۴	۱۱,۳۲	۲۰۶,۲۲
بندر کنگان	۲۱,۶	۳۵,۸	۳۲,۵	۱۵,۶	۵۰,۰	۲۸,۲۲	۱۸۳,۷۱
بندر دیر	۱۷,۴	۱۶,۳	۰,۰	۵,۵	۱۰۰,۶	۲۴,۹۹	۱۶۴,۶۹
خورموج	۲۱,۶	۳۷,۴	۳۳,۳	۲۳,۱	۱۴,۳	۱۴,۵۲	۱۴۴,۲۲
امام حسن	۰,۰	۲,۸	۰,۰	۰,۰	۱۰۲,۸	۲,۵۰	۱۰۸,۰۶
دلوار	۸,۳	۱۰,۷	۱۴,۳	۶,۸	۲۵,۰	۱۶,۷۰	۸۱,۸۹
نخل تقی	۴,۲	۲,۸	۰,۰	۳,۷	۵۸,۳	۰,۹۶	۶۹,۹۱
اهرم	۲۱,۶	۲۳,۰	۰,۰	۱۳,۲	۰,۰	۴,۷۰	۶۲,۵۰
بندر ریگ	۰,۰	۴,۶	۰,۰	۳,۷	۳۹,۴	۳,۲۴	۵۰,۹۲
عالی شهر	۸,۳	۸,۱	۰,۰	۳,۳	۰,۰	۱۳,۱۰	۳۲,۸۴
سیراف	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۲۳,۶	۰,۷۴	۲۴,۳۵
شبانکاره	۱۳,۳	۱,۸	۰,۰	۱,۸	۰,۰	۲,۴۲	۱۹,۲۵
کاکي	۴,۲	۵,۴	۰,۰	۳,۲	۰,۰	۳,۶۰	۱۶,۳۰
آپیشخ	۰,۰	۱,۸	۰,۰	۸,۷	۰,۰	۴,۶۳	۱۵,۰۹
چغادک	۰,۰	۸,۱	۰,۰	۳,۳	۰,۰	۲,۴۳	۱۳,۸۴

سکونتگاه	شاخص مکانی						جمع
	مراکز آموزش عالی	بهداشتی - درمانی	اقامتی - رفاهی	بانکی - بیمه‌ای	زیربنایی	فرهنگی - ورزشی	
بنک	۴,۲	۲,۸	۰,۰	۱,۸	۰,۰	۲,۳۰	۱۱,۰۳
سعد آباد	۰,۰	۱,۸	۰,۰	۵,۱	۰,۰	۳,۰۷	۹,۹۲
آبدان	۰,۰	۴,۶	۰,۰	۱,۸	۰,۰	۲,۱۹	۸,۵۴
پردخون	۰,۰	۲,۸	۰,۰	۳,۳	۰,۰	۱,۵۴	۷,۶۰
دالکی	۰,۰	۱,۸	۰,۰	۳,۷	۰,۰	۱,۹۹	۷,۴۵
وحدتیه	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۳,۷	۰,۰	۲,۵۷	۶,۲۴
تنگ ارم	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۵,۱	۰,۰	۱,۱۸	۶,۲۴
بردستان	۰,۰	۲,۸	۰,۰	۱,۸	۰,۰	۱,۱۸	۵,۷۵
دوراهک	۰,۰	۲,۷	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۲,۷	۵,۴۰
ریز	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۱,۸	۰,۰	۱,۷۷	۳,۵۵
پوشکان	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۱,۸	۰,۰	۰,۵۱	۲,۳۰
انارستان	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۸۱	۰,۸۱
شنبه	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۵۱	۰,۵۱
آباد	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۵۱	۰,۵۱
کلمه	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۵۱	۰,۵۱
بادوله	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۲۹	۰,۲۹
جمع عملکردها	۵۰۰	۱۱۰۰	۵۰۰	۵۰۰	۱۱۰۰	۴۰۰	۴۱۰۰

مأخذ : مطالعات مشاور

جدول ۲۹: استاندارسازی هر یک از شاخص های مرکزیت کاربری های خدماتی منتخب در شهرهای استان

سکونتگاه	شاخص مکانی						جمع مرکزیت
	مراکز آموزش عالی	بهداشتی-درمانی	اقامتی-رفاهی	بانکی- بیمه ای	زیربنایی	فرهنگی-ورزشی	
بوشهر	4.89711475 7	5.12684461	4.9145069 29	5.1960498 41	0.8920964 37	5.22407584 1	26.25068841
بrazجان	1.95493169	1.65699023 8	- 0.1797397 92	1.2253468 88	- 0.3910559 72	0.67157491	4.938047961
بندر کنگان	0.18483781 3	0.02571304 4	0.3902458 55	0.0107346 37	0.3421739 76	0.61092646 8	1.564631792
بندر گناوه	0.18483781 3	0.32698048 6	1.9398943 33	0.7983749 58	1.3597342 03	0.33091406 3	4.940735856
خورموج	0.18483781 3	0.04266536	0.4080579 06	0.2082655 74	- 0.3910559 72	0.09106879 5	0.543839475
بندر دیلم	0.18483781 3	- 0.07445603 2	0.1408771 34	0.0096900 21	1.7874516 73	0.05505740 9	2.103458018
بندر دیر	0.06523687 5	- 0.17786718 8	- 0.3400482 55	- 0.2551693 61	1.3801017 02	0.48822905 4	1.160482826
چغادک	- 0.43491250 1	- 0.26266433 6	- 0.3400482 55	- 0.3126232 31	- 0.6843479 51	- 0.36766549 4	-2.402261768
آپبخش	- 0.43491250 1	- 0.32884747 6	- 0.3400482 55	- 0.1705554 81	- 0.6843479 51	- 0.28437127 4	-2.243082938
جم	0.75892231 4	0.66183139 9	0.3400482 55	0.2290539 66	0.6354659 55	0.59264116 9	2.079758614
اهرم	0.18483781 3	- 0.10793888 8	- 0.3400482 55	- 0.0504246 62	- 0.6843479 51	- 0.28175908 9	-1.279681033
عالیشهر	- 0.19571062 5	- 0.26266433 6	- 0.3400482 55	- 0.3126232 31	- 0.6843479 51	0.03714038	-1.758254019
بنک	- 0.31531156 3	- 0.31850636 1	- 0.3400482 55	- 0.3518455 98	- 0.6843479 51	- 0.37288986 5	-2.382949593
نخل تقی	- 0.31531156 3	- 0.31850636 1	- 0.3400482 55	- 0.3021770 73	- 0.5132609 64	- 0.42360569 4	-1.186387982
وحدتیه	- 0.43491250 1	- 0.34746148 4	- 0.3400482 55	- 0.3021770 73	- 0.6843479 51	- 0.36244112 2	-2.471388387
کاکي	- 0.31531156 3	- -0.29161946	- 0.3400482 55	- 0.3152840 45	- 0.6843479 51	- 0.32340619 8	-2.270017473

سکونتگاه	شاخص مکانی						جمع مرکزیت
	مراکز آموزش عالی	بهداشتی-درمانی	اقامتی-رفاهی	بانکی- بیمه ای	زیربنایی	فرهنگی-ورزشی	
عسلویه	0.05436406 3	0.31850636 1	0.9067953 48	0.4875524 8	2.3178213 35	0.28636737 8	3.052931362
سعد آباد	0.43491250 1	0.32884747 6	0.3400482 55	0.2656155 19	0.6843479 51	0.34353974 2	-2.397311445
خارک	0.19571062 5	0.16959429 6	0.3400482 55	0.2656155 19	2.6917686 09	0.03048072 6	1.690319187
شبانکاره	0.05436406 3	0.32884747 6	0.3400482 55	0.3518455 98	0.6843479 51	0.36828157 5	-2.127734919
سیراف	0.43491250 1	0.34746148 4	0.3400482 55	0.3988533 09	0.1996014 86	0.43205833 2	-2.152935368
آبدان	0.43491250 1	0.29989235 2	0.3400482 55	0.3518455 98	0.6843479 51	0.37673421 3	-2.487780871
بردستان	0.43491250 1	0.31850636 1	0.3400482 55	0.3518455 98	0.6843479 51	0.41515305 6	-2.544813722
دالکی	0.43491250 1	0.32884747 6	0.3400482 55	0.3021770 73	0.6843479 51	-0.38457077	-2.474904026
بندر ریگ	0.43491250 1	0.29989235 2	0.3400482 55	0.3021770 73	0.1254637 91	0.33708320 8	-1.588649598
بردخون	0.43491250 1	0.31850636 1	0.3400482 55	0.3126232 31	0.6843479 51	0.40147604 7	-2.491914345
دلوار	0.19571062 5	0.23577743 6	0.0194313 29	0.2186078 08	0.1710869 88	0.17395355 7	-0.666660629
تنگ ارم	0.43491250 1	0.34746148 4	0.3400482 55	0.2656155 19	0.6843479 51	0.41515305 6	-2.487538767
انارستان	0.43491250 1	0.34746148 4	0.3400482 55	0.3988533 09	0.6843479 51	0.42944614 7	-2.635069648
شنبه	0.43491250 1	0.34746148 4	0.3400482 55	0.3988533 09	0.6843479 51	0.44051097 1	-2.646134472
امام حسن	0.43491250 1	0.31850636 1	0.3400482 55	0.3988533 09	1.4257248 99	0.36505330 8	-0.431648835

سکونتگاه	شاخص مکانی						جمع مرکزیت
	مراکز آموزش عالی	بهداشتی-درمانی	اقامتی-رفاهی	بانکی- بیمه ای	زیربنایی	فرهنگی-ورزشی	
ریز	0.43491250 1	0.34746148 4	0.3400482 55	0.3518455 98	0.6843479 51	0.39302340 8	-2.551639198
کلمه	0.43491250 1	0.34746148 4	0.3400482 55	0.3988533 09	0.6843479 51	0.44051097 1	-2.646134472
جمع عملکردها	13.9172000 2	11.1187675	10.881544 17	12.763305 9	21.899134 44	14.7209098 5	85.30086188

مأخذ : مطالعات مشاور

جدول ۳۰: سطح بندی شهرهای استان بر اساس شاخص مرکزیت

شهر	سطح
بوشهر	یک
بrazجان - بندر گناوه	دو
عسلویه - جم - بندر دیلم - خارک - بندر کنگان - بندر دیر - خورموج	سه
امام حسن - دلوار - نخل تقی - اهرم - بندر ریگ	چهار
عالی شهر - بندر سیراف (طاهری) - شبانکاره - کاکلی - آب پخش - چغادک - بنک - سعدآباد - آبدان - بردخون - دالکی - وحدتیه - تنگ ارم - بردستان - دوراهک - بوشکان - ریز - انارستان - شنبه - آباد - کلمه - بادوله	پنج

مأخذ : مطالعات مشاور

استانداری بوشهر

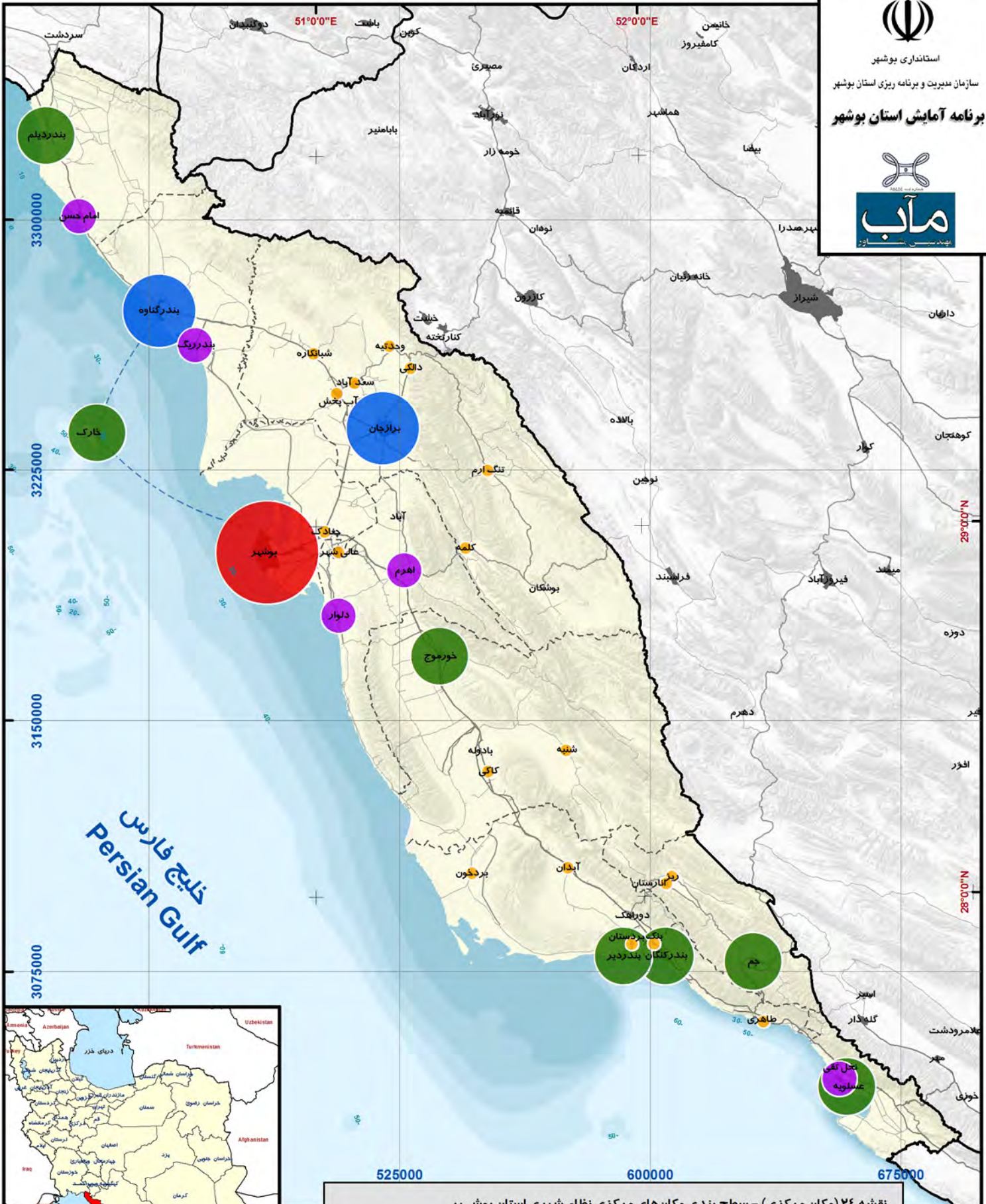
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

ماب

بنیادین - مبتنی بر اصول

نقشه ۲۴ (مکان مرکزی) - سطح بندی مکان‌های مرکزی نظام شهری استان بوشهر

راهنما

بزرگراه	سطح یک	مکان مرکزی شهری
راه اصلی	سطح دو	
راه فرعی	سطح سه	
دریایی	سطح چهار	
مرز استان	سطح پنج	
مرز شهرستان		

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

ماخذ: مرکز آمار - محاسبات مشاور

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

۱-۲-۸-۱-۳-۱-۲- تعیین سلسله مراتب مکان های مرکزی روستایی

به منظور تعیین مکان های مرکزی روستایی استان، ابتدا جمعیت سکونتگاه های روستایی بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۹۰ بررسی و مطابق با خدمات برتر معرفی شده در بخش مفاهیم پایه (مراکز آموزشی-مراکز فرهنگی، ورزشی- مراکز بهداشتی، درمانی- مراکز سیاسی، اداری- مراکز بازرگانی، خدماتی- مراکز مخابرات و ارتباطات) شاخص مرکزیت برای آن ها محاسبه شد. برخلاف روند شناسایی و تعیین مکان های مرکزی شهری، در ارتباط با سکونتگاه های روستایی که منبع اصلی اطلاعات سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۹۰ می باشد، تنها به وجود و یا عدم وجود خدمات و نه تعداد آن ها اشاره شده است. به منظور حفظ تعادل و تقارن در شناسایی مکان های مرکزی روستایی استان، مطابق با تقسیمات سیاسی استان، در هر بخش دو سکونتگاه روستایی که بیشترین مقدار شاخص مرکزیت را به دست آورده اند به عنوان مکان مرکزی روستایی سطح ۱ و ۲ معرفی شده اند.

جدول ۲۸: سطح بندی مکان های مرکزی روستایی استان

شهرستان	بخش	مکان مرکزی روستایی سطح ۱	جمعیت	شاخص مرکزیت	مکان مرکزی روستایی سطح ۲	جمعیت	شاخص مرکزیت
دشتی	شنبه و طسوج	سرمک	۲۹۸	۰,۱۴۰۴۶۹	دهوک	۲۱۹	۰,۰۹۴۱۶۴
تنگستان	مرکزی	بنه گز	۳۳۰۵	۰,۲۷۷۰۴۳	باغک جنوبی	۱۲۱۰	۰,۲۲۱۶۹۷
بوشهر	مرکزی	دویره	۴۰۸۱	۰,۵۱۹۷۵۸	نیروگاه اتمی	۲۹۷۴	۰,۵۰۲۵۵۲
تنگستان	دلوار	بوالخیر	۱۹۷۸	۰,۶۱۸۶۶۲	عامری	۲۲۰۰	۰,۶۶۴۳۹۶
گناوه	مرکزی	چاه بردی	۷۵۵	۰,۲۲۷۱۲۶	محمدصالحی	۱۵۶۱	۰,۳۶۹۲۰۷
دشتستان	شبانکاره	خلیفه ای	۱۵۷۷	۱,۴۴۰۸۷۲	دهداران سفلی	۱۸۳۷	۰,۲۵۳۵۰۴
دشتستان	سعدآباد	بشیر آباد	۱۳۲۴	۰,۳۸۳۵۶۵	نظر آقا	۲۴۷۴	۲,۱۲۴۵۷۹
دشتستان	آب پخش	بنار آزادگان	۷۴۳	۰,۱۳۳۱۵۵	چهاربرج	۱۰۸۸	۰,۱۱۹۲۱۲
دشتستان	ارم	دهرودسفلی	۲۰۰۰	۰,۸۳۴۸۰۷	رودفاریاب	۱۸۶۰	۰,۱۷۵۴۱۷
دشتستان	مرکزی	سرکره	۱۷۴۲	۰,۸۱۴۷۷۶	زیارت	۳۰۲۷	۰,۵۱۸۴۰۴
گناوه	ریگ	چهارروستایی	۲۵۰۵	۰,۴۹۳۳۱۳	محمدی	۴۲۳	۰,۲۶۶۰۸
دشتی	کاکلی	زیارت	۹۳۶	۰,۶۰۰۵۰۱	شیخیان سلنجی	۱۹۰	۰,۲۱۰۸
دیلم	مرکزی	عامری	۱۶۹۴	۰,۲۲۴۴۱۲	سیاه مکان بزرگ	۷۹۹	۰,۲۱۵۲۳۱
دیلم	امام حسن	حصار	۸۴۲	۰,۱۲۰۸۳۸	لیتین	۴۶۱	۰,۱۰۶۳۸۷
دشتستان	بوشکان	فاریاب	۲۰۶۹	۰,۹۸۳۶۳۵	طلحه	۲۲۱۸	۰,۳۳۳۷۱
دشتی	مرکزی	چاووشی	۷۹۲	۰,۵۶۳۱۰۸	عربی	۱۱۷۸	۰,۲۹۶۸۸۱
کنگان	مرکزی	پرک	۲۹۵۵	۰,۲۸۸۴۸۳	شیرینو	۳۴۴۱	۰,۱۸۹۲۲۴
عسلویه	عسلویه	بیدخون	۵۲۶۹	۰,۴۱۲۷۵۲	اخذ	۲۹۱۸	۰,۱۹۸۷۱۱
عسلویه	عسلویه	چاه مبارک	۳۳۴۸	۱,۱۹۱۴۰۵	سهومی شمالی	۱۱۶۸	۰,۲۵۰۷۶۲
جم	ریز	دره بان	۸۷۳	۰,۴۱۰۶۴۱	تشان	۱۳۱۸	۰,۳۰۵۰۲۲
جم	مرکزی	شهرک پردیس	۳۱۶۰	۰,۳۳۲۵۸۷	بهریاغ	۱۶۱۱	۰,۲۵۷۵۲۵
دیر	بردخون	شهنیا	۱۸۱۶	۰,۲۶۹۷۳	ابکش	۸۵۵	۰,۲۶۱۷۲۹
دیر	مرکزی	لمبه دان پایین	۶۶۱	۰,۱۱۳۲۰۶	سرستان	۵۷۶	۰,۰۵۵۵۹۱

مأخذ: مطالعات مشاور

استانداردی پوشهر

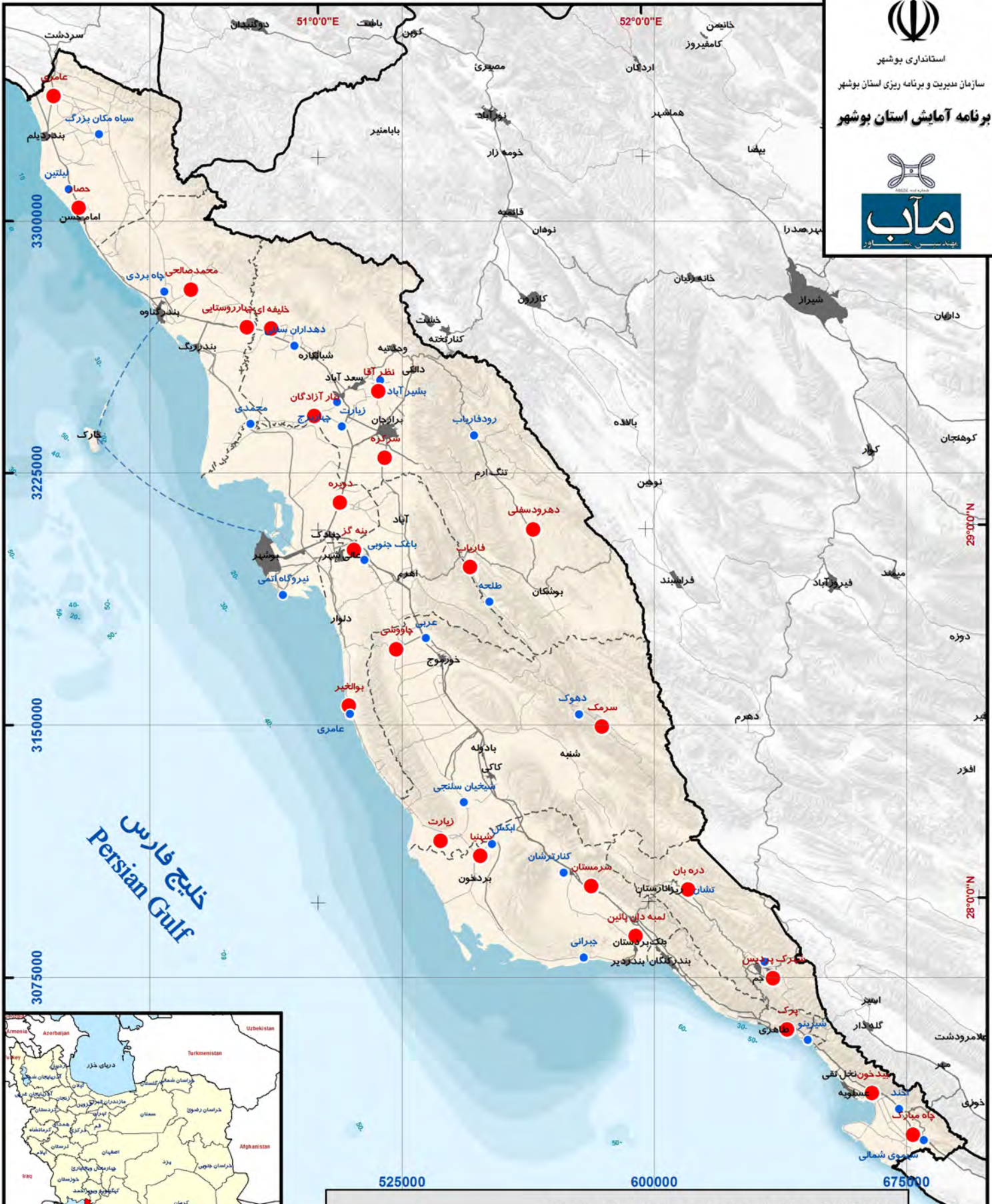
سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان پوشهر

برنامه آمایش استان پوشهر

ماب

بنیادین

نقشه ۲۵ مکان مرکزی - سطح بندی مکان های مرکزی روستایی

راهنما

- مکان مرکزی روستایی
- سطح یک
- سطح دو
- محدوده شهر
- بزرگراه
- راه اصلی
- راه فرعی
- دریایی
- مرز استان
- مرز شهرستان

کد پروژه: 01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار - محاسبات مشاور

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

۱-۲-۸-۱-۳-۲- تعیین حوزه نفوذ مکان‌های مرکزی

منطقه عملکردی (Functional Region)، قلمروی مرتبط ساز فضای جغرافیایی است که عناصر متشکله آن دارای روابط متقابل و تعامل‌های فضایی است. در این مناطق، بین اجزای نظام، مانند کانون‌های جمعیت و فعالیت (شهری و روستایی) ارتباط عملکردی وجود دارد که نمودهای بارز آن مانند جریان انسان، کالا و خدمات قابل تشخیص و ارزیابی است. سفرهای روزانه به محل کار و یا برای خرید کالا و جابجایی محصول و کالا، مراجعات خدماتی، نمونه‌هایی از فرآیند جریان است که موجب تکوین و شکل‌گیری منطقه عملکردی می‌شوند. شهر کانون تجمع و فعالیت است. حوزه فعالیت شهر به قلمرو استقرار و سکونت جمعیت شهری محدود نیست و فضاهای پیرامونی شهر را نیز در برمی‌گیرد. بر این اساس شهرها با قلمرو پیرامونی خود که عرصه فعالیت است، در ارتباط بوده و بر شالوده همین ارتباطات نیز شهر تکوین یافته و تداوم حیات آن میسر می‌شود. هرچه قلمرو پیرامونی وسیع‌تر و هرچه پویایی پیوندهای شهر در عرصه فعالیت پیرامونی بیشتر باشد، به همان نسبت شهر ابعاد بزرگ‌تری می‌یابد. شهرهای بزرگ از قلمرو عملکردی بزرگ‌تر برخوردارند و به تناسب ابعاد جمعیتی و فعالیتی حوزه عمل می‌یابند. حوزه نفوذ یک شهر عبارت است از گستره بیرون شهر، همراه با مراکز جمعیتی واقع در آن گستره که ساکنین آن بنا به انگیزه‌های مختلف با شهر موردنظر ارتباطی زنده، پایدار و ضروری دارند. این حوزه نفوذ با آن شهر پیوند اقتصادی و اجتماعی تنگاتنگی دارد و نمایانگر میدان تأثیر و نفوذ خدمات اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی یک شهر در روستاها، روستا شهرها، شهرک‌ها، بخش‌ها و شهرهای کوچک مجاور آن است.

عوامل تعیین‌کننده حوزه نفوذ شهرها

وسعت حوزه نفوذ هر شهر می‌تواند به چندین عامل بستگی داشته باشد که ناشی از دو موضوع اصلی، یکی میزان نیاز ساکنین روستاها یا روستا شهرهای اطراف به خدمات موجود در شهر موردنظر و دیگری امکانات دسترسی آنان به شهر برای دستیابی به این خدمات است. به طوری که در وهله نخست اگر برخی خدمات مانند مدرسه راهنمایی، درمانگاه، مراکز خرید یا بازارهای محلی، خدمات فنی، تعمیراتی، کشاورزی و ... در حد لازم در روستاهای مرکزی یا واسطه تأمین شوند، دیگر نیاز شدیدی به مراجعه به شهر احساس نخواهد شد و شهرها تنها برای خدمات رده‌بالا (تأمین خدمات اداری، دانشگاهی یا خریدهای خاص و غیرمعمول) مورد مراجعه قرار خواهند گرفت. در وهله بعدی، اگر راه‌ها و جاده‌های ارتباطی متعدد و مناسب باشند، شهرها حوزه‌های نفوذ وسیع‌تری خواهند داشت زیرا دسترسی به آنها از اقصی نقاط سرزمین اصلی سهل‌تر خواهد بود و هرچند رفت‌وآمد به شهر آسان‌تر باشد، مراجعه به شهر برای مبادله و حتی صرفاً استفاده از خدمات رفاهی، تفریحی و فرهنگی میسرتر خواهد بود. بنابراین آنچه به عنوان عامل مؤثر در تعیین حوزه نفوذ شهرها می‌تواند موردبررسی قرار گیرد، دامنه‌ای وسیع دارد که عوامل اصلی آن عبارت‌اند از:

- ✓ تعداد سفرهای روزانه به شهر از نقاط جمعیتی اطراف
- ✓ علت مراجعه مسافرین اطراف به شهر که خود به تفکیک کارهای مختلف مانند نیاز به خدمات درمانی، خرید و فروش، مراجعات اداری، تحصیل، دیدارهای خانوادگی قابل بررسی است.
- ✓ افزایش سرویس‌هایی حمل و نقل مسافر و بار به هر شهر و وجود جاده‌های مناسب، جاذبه بیشتری برای شهر به وجود می‌آورد.

- ✓ جاذبه خدمات و تفریحات شهری در ورای خدمات رفاهی، درمانی، آموزشی و تفریحی، تجاری - مالی
- ✓ حضور گروهی از خویشاوندان در شهر و بخش دیگر در روستا، این وابستگی قومی و فرهنگی این دو پاره از یک خانواده گسترده که از نظر مکانی از یکدیگر جدا افتاده‌اند، رفت و آمدهایی دائمی را در بردارد که اغلب به خاطر جاذبه‌ها و شرایط بهتر زندگی شهری نسبت به زندگی سخت و راکد روستایی، به مهاجرت گروه‌های بعدی از روستا به شهر می‌انجامد، مگر آنکه جاذبه و پابندی‌های زندگی روستایی و درآمد حاصل از آن ارضاکننده باشد.

الف) مدل تحلیل جریان‌ها

- برای تعیین مناطق عملکردی، شیوه‌های مؤثر و متعارف، کاربرد تحلیل‌های جاذبه و جریان به قرار زیر است:
- ✓ تحلیل جریان‌ها: در این روش، مناطق عملکردی بر پایه شدت و جهت جریان‌های بین مراکز اصلی و اقمار پیرامون تعیین می‌شود. شدت جریان‌ها با دور شدن از مرکز اصلی کاهش یافته و با نزدیک شدن به مرکز بعدی بر میزان آن افزوده می‌گردد مکانی که شدت جریان به پایین‌ترین حد خود برسد مرز حوزه نفوذ است.
 - سایر پارامترهای مؤثر در تعیین حوزه نفوذ شش شهر اصلی منتخب عبارت‌اند از:
 - ارتباطات مستقیم و شبکه دسترسی، عدم توجه به کیفیت خطوط ارتباطی و حجم جریان در تعیین حوزه نفوذ شهرها
 - کار آیی چندانی ندارد. در این بخش فواصل زمانی و مکانی نقاط شهری نسبت به هم سنجیده شده است.
 - موانع طبیعی همچون رشته کوه، بررسی این پارامتر از آنجاکه می‌تواند بر قطع ارتباط میان شهرها اثرگذار باشد مهم است. در بخش‌هایی از کرانه‌های شمالی استان این پدیده قابل مشاهده است.
 - سلسله مراتب تقسیمات سیاسی (بر مبنای سلسله مراتب تقسیمات سیاسی، هر یک از سطوح پایین‌تر به منظور تأمین بخشی از خدمات اولیه و ثانویه خود به سطوح بالاتر مراجعه می‌نمایند)
 - سطح‌بندی مکان‌های مرکزی شهری از نظر ارائه خدمات برتر (بر اساس نتایج نهایی سطح‌بندی مکان‌های مرکزی شهری: جدول)

استانداری بوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

ماب

نقشه ۲۶ (مکان مرکزی) - حوزه نفوذ مکان های مرکزی شهری بر مبنای سلسله مراتب تقسیمات سیاسی

راهنما

بزرگراه	شهرستان به استان	مرکز تقسیمات سیاسی
راه اصلی	بخش به شهرستان	استان
راه فرعی	دهستان به بخش	شهرستان
دریایی		بخش
مرز استان		دهستان
مرز شهرستان		

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار - محاسبات مشاور

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

استانداری یوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان یوشهر

برنامه آمایش استان یوشهر

ماب

بنیادین

نقشه ۲۷ مکان مرکزی - حوزه نفوذ مکان های مرکزی شهری براساس خدمات برتر

راهنما

- نقاط شهری نهایی
- نام شهر
- مکان های مرکزی دارای خدمات برتر
- سایر مکان های مرکزی
- حوزه نفوذ شهری خدمات
- بزرگراه
- راه اصلی
- راه فرعی
- دریایی
- مرز استان
- مرز شهرستان

کد پروژه: 01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار - محاسبات مشاور

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

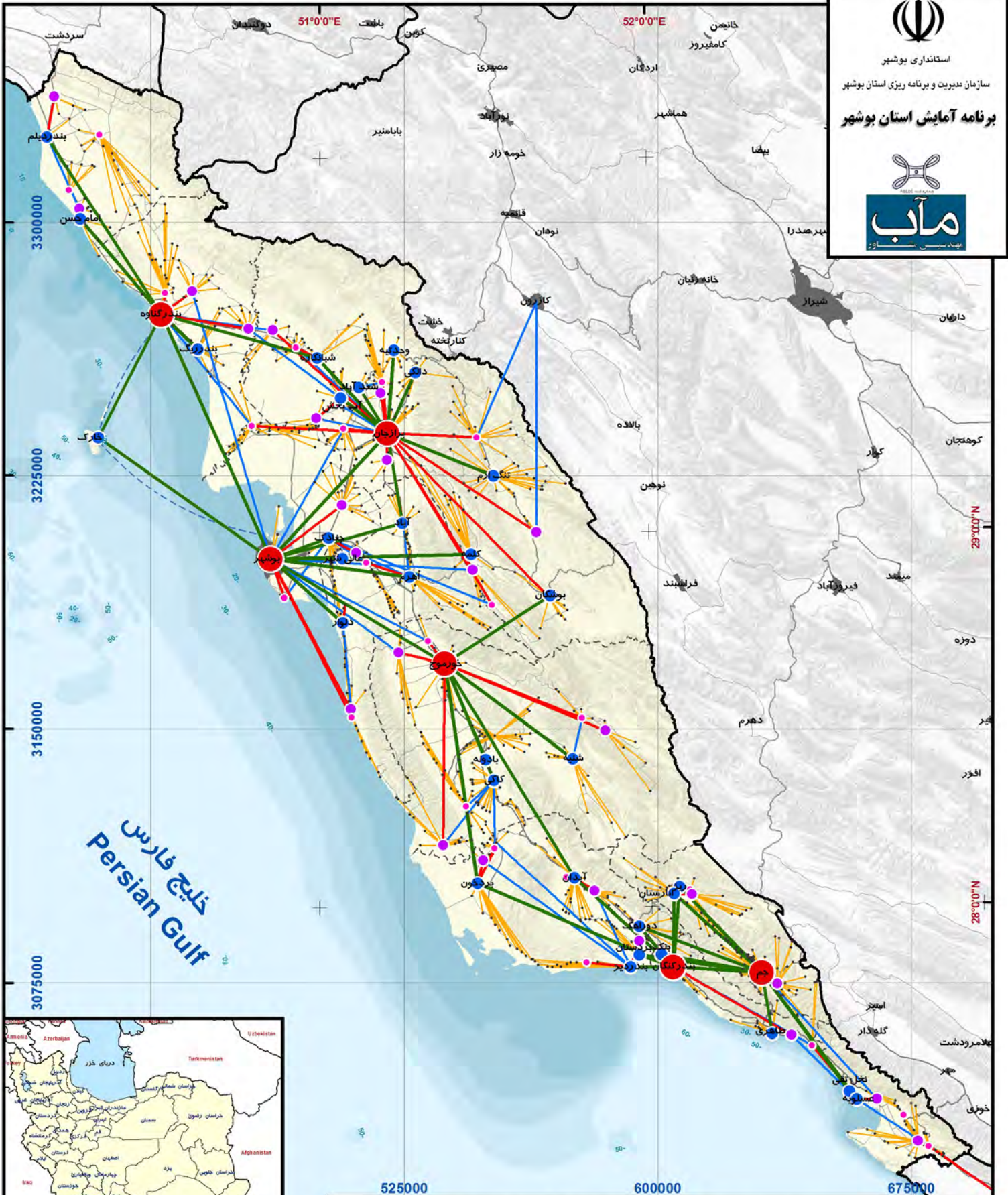
استاندارد یوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان یوشهر

برنامه آمایش استان یوشهر

ماب

نقشه ۲۸ مکان مرکزی - حوزه نفوذ مکان های مرکزی شهری بر اساس مدل تحلیل جریان ها

- راهنما**
- مکان های مرکزی شهری دارای خدمات برتر
 - سایر مکان های مرکزی شهری
 - مکان مرکزی روستایی سطح یک
 - مکان مرکزی روستایی سطح یک
 - آبادی
 - حوزه نفوذ شهری خدمات
 - خرید مکان مرکزی از شهر اول
 - خرید مکان مرکزی از شهر دوم
 - حوزه نفوذ روستایی
 - بزرگراه
 - راه اصلی
 - راه فرعی
 - دریایی
 - مرز استان
 - مرز شهرستان

کد پروژه: 01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

ماخذ: مرکز آمار - معاینات مشاور

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

ب) مدل تحلیل جاذبه

بر اساس این مدل که با الهام از نظریه جاذبه نیوتن پیشنهاد شده است، نیروی کشش و جاذبه هر شهر با اندازه جمعیتی (یا سنجه هایی مشابه تعداد شاغلین در بخش خدمات، تعداد فعالین اقتصادی و) آن شهر رابطه مستقیم و با مجذور فاصله از شهر مورد نظر رابطه معکوس دارد. بدین ترتیب اولاً هر چه یک شهر از نظر جمعیت بزرگتر باشد به سبب داشتن جرم بیشتر دارای حوزه کشش بزرگ تری خواهد بود و ثانیاً قدرت کشش یک شهر هر چه از آن دورتر شویم، کمتر می شود. به طوری که در جایی به طور کلی نیروی کشش به حداقل رسیده و کشش مصرف کنندگان به سوی شهر دیگر شروع میشود. برای تعیین حوزه نفوذ مراکز شهری به روش مدل جاذبه، ابتدا جدول ماتریسی از فاصله شهرهای منطقه از یکدیگر تهیه شده است. در این ماتریس در ستون افقی و عمودی فاصله هر شهر نسبت به شهرهای دیگر به کیلومتر نوشته شده است. سپس جمعیت آن شهر در ستون افقی بالای جدول نوشته و آن بر مقدار فاصله تقسیم شده است. جمع ارقام بدست آمده در مقابل هر شهر، صریح جاذبه آن است. سپس با استفاده از نرم افزار GIS، خطوط هم پتانسیل جاذبه ترسیم گردیده است.

جدول ۲۹: بررسی پتانسیل جذب شهرهای استان

شهر	پتانسیل جذب	شهر	پتانسیل جذب
بوشهر	396954.6	شبانکاره	25401.67
بrazجان	199658.5	بردستان	24181.98
بندر کنگان	159658.6	دالکی	23713.92
بندر گناوه	133529.9	عسلویه	22136.52
خورموج	77503.47	سیراف	20412.46
چغادک	55118.64	آبدان	19482
بندر دیلم	48851.51	دلوار	19380.3
بندر دیر	48582.69	بندر ریگ	19097.93
آپبخش	47046	خارک	19097.93
جم	45901.18	بردخون	14591.48
بنک	42280.96	کلمه	12790.3
عالیشهر	42217	تنگ ارم	12618.87
اهرم	38482.13	انارستان	11464.41
وحدتیه	32201.52	امام حسن	10637
سعد آباد	29068.29	شنبه	10539.53
نخل تقی	28493.86	ریز	8576.686
کاکی	27142.25		

مأخذ : مطالعات مشاور

بر اساس نتایج به دست آمده از تحلیل جاذبه، پنج شهر بوشهر، برازجان، بندر کنگان، بندر گناوه و خورموج با قدرت جاذبه بالا و اثرگذار که بیشترین میزان خدمات برتر را به سایر نقاط سکونتگاهی ارائه می‌دهند در رده‌های نخست‌الی پنجم قرار گرفته‌اند که این مهم با واقعیت‌های موجود مطابقت می‌نماید.

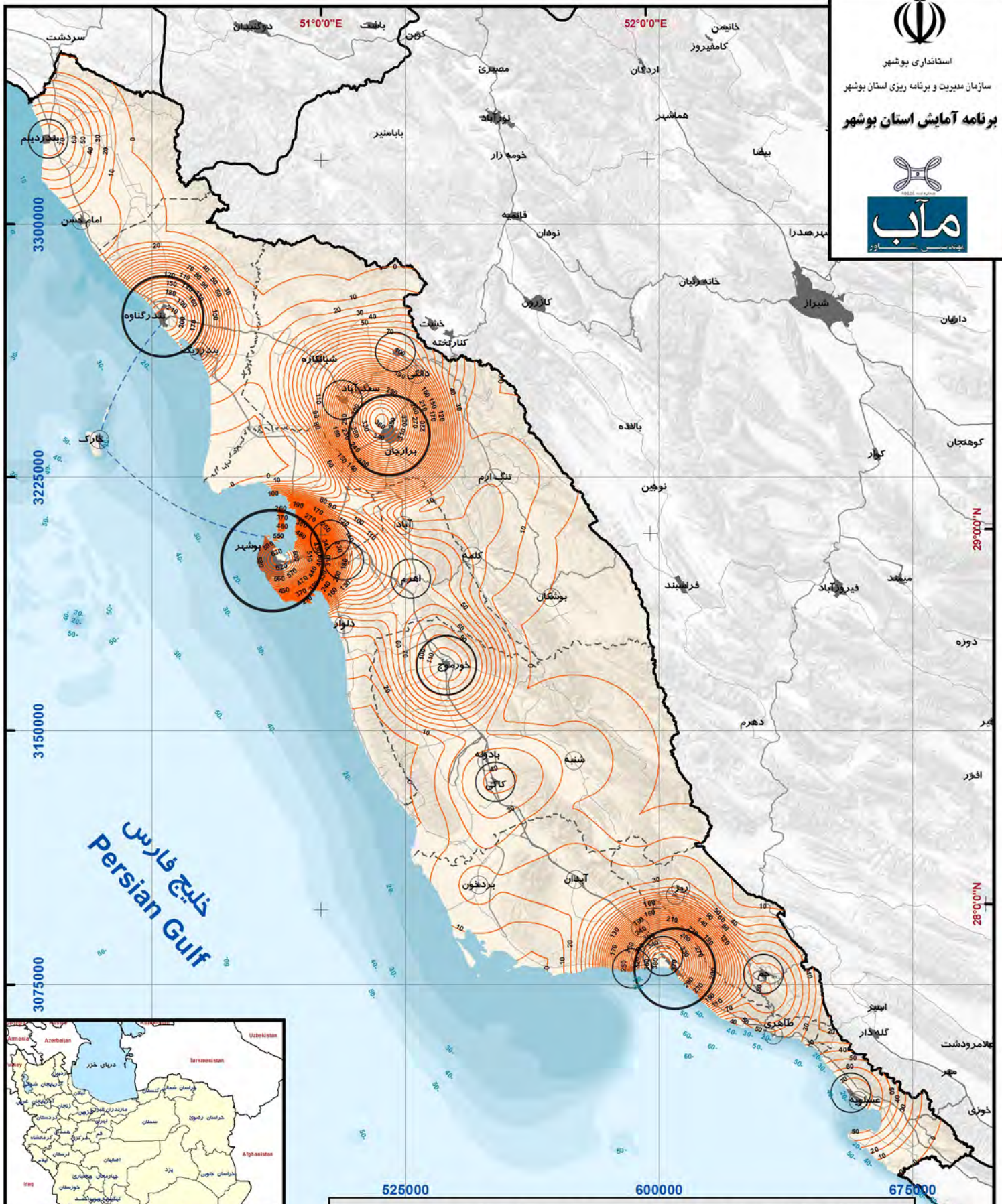
استانداری یوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان یوشهر

برنامه آمایش استان یوشهر

ماب

نقشه ۲۹ (مکان مرکزی) - حوزه نفوذ مکانهای مرکزی شهری بر اساس مدل جاذبه

راهنما

بزرگراه	—————	جمعیت شهری ۱۳۹۰	۱۰۰۰۰۰ - ۲۵۰۰۰۰ نفر
راه اصلی	—————	۵۰۰۰۰ - ۱۰۰۰۰۰ نفر	
راه فرعی	—————	۲۵۰۰۰ - ۵۰۰۰۰ نفر	
دریایی	-----	۱۰۰۰۰ - ۲۵۰۰۰ نفر	
مرز استان	—————	۲۱۶۴ - ۱۰۰۰۰ نفر	
مرز شهرستان	-----		
	—————		حوزه نفوذ مکان مرکزی بر اساس مدل جاذبه

کد پروژه: 01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار - محاسبات مشاور

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

بررسی حوزه نفوذ روستایی

حوزه نفوذ مکان‌های مرکزی روستایی در سطح استان بوشهر در دو مرحله انجام گرفته است. در مرحله نخست بر اساس اطلاعات ارائه شده از سوی مرکز آمار (سال ۱۳۹۰) مراجعاتی که هر یک از مکان‌های مرکزی سطح ۱ و ۲ جهت تأمین خدمات و مایحتاج روزانه خود به شهرهای استان داشته‌اند به دست آمده است که نتیجه نشان می‌دهد شاخص فاصله در بعضی نقاط اهمیت چندانی نداشته است.

بسیاری از شهرهای استان که در سطح بندی مکان‌های مرکزی شهری در سطوح آخر قرار گرفته‌اند مراجعین روستایی محدودی را تحت پوشش قرار داده و حوزه نفوذ کوچکی دارند. مکان‌های مرکزی روستایی سطح یک در مقایسه با روستاهای سطح ۲، شهرهای بزرگ تری را برای تأمین خدمات انتخاب کرده‌اند که این امر بر اهمیت نقش عملکردی شهرهای اصلی استان (بوشهر، برازجان، گناوه، کنگان، خورموج و جم) تأکید می‌نماید.

در مرحله بعد روستاهایی که تحت نفوذ مکان‌های مرکزی روستایی سطح یک و دو قرار گرفته‌اند با استفاده از تحلیل شبکه بر مبنای شبکه دسترسی به دست آمده است. بر اساس کوتاه‌ترین فاصله‌ی ممکن دسترسی، ساکنین سکونتگاه‌های روستایی مکان مرکزی نزدیک به خود را برای تأمین خدمات انتخاب می‌نمایند (نقشه شماره ۲۸).

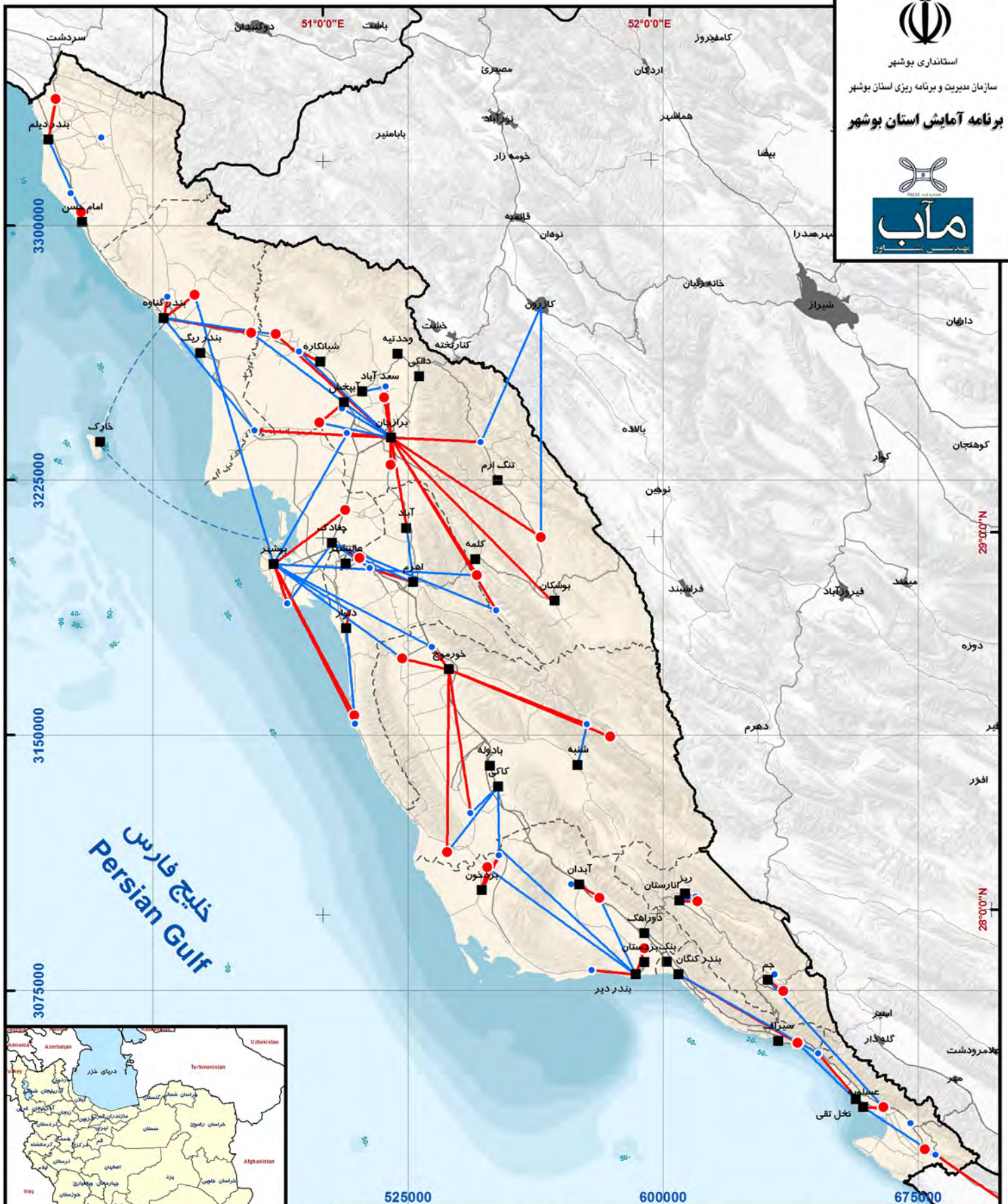
استاندارد یوشهر

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان یوشهر

برنامه آمایش استان یوشهر

ماب

نقشه ۳۰ مکان مرکزی - حوزه نفوذ مکان های مرکزی روستایی براساس مراجعات برای خرید مایحتاج

راهنما

- نقاط شهری نهایی
- مکان مرکزی روستایی
- سطح یک
- سطح دو
- خرید مکان مرکزی از شهر اول
- خرید مکان مرکزی از شهر دوم
- بزرگراه
- راه اصلی
- راه فرعی
- دریایی
- مرز استان
- مرز شهرستان

کد پروژه: 01-01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار - محاسبات مشاور

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

استاندارد ملی ایران

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بوشهر

برنامه آمایش استان بوشهر

ماب

نقشه ۳۱ (مکان مرکزی) - حوزه نفوذ مکان های مرکزی روستایی

راهنما

- بزرگراه —————
- راه اصلی —————
- راه فرعی —————
- دریایی - - - - -
- مرز استان —————
- مرز شهرستان - - - - -
- آبادی •
- نقاط شهری ■
- مکان مرکزی روستایی □
- سطح یک ●
- سطح دو ●
- حوزه نفوذ روستایی —————

کد پروژه: 01-01-MA-En-01

تاریخ: پاییز ۱۳۹۴

مآخذ: مرکز آمار - محاسبات مشاور

Scale = 1:1,500,000

0 12.5 25 50 Kilometers

Coordinate System : WGS1984 - UTM Zone 39

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

از آنجایی که کارکرد و پیچیدگی عملکردی سکونتگاه‌ها نشان‌دهنده‌ی نقش و جایگاه کارکردی در نظام سکونتگاهی است، نظام دهی و ساماندهی به نظام فضایی استقرار سکونتگاه‌های منطقه‌ای در انواع طرح‌های منطقه‌ای مورد توجه قرار گرفته است. با توجه به اینکه ساختار نظام سکونتگاهی در استان بوشهر شامل دو بخش اصلی سکونتگاه‌های روستایی و شهری است، از این رو کارکرد نظام سکونتگاهی به تفکیک این دو بخش مورد توجه قرار گرفته است.

بررسی کارکرد نظام شهری در استان بوشهر نشان می‌دهد که شهرهای بزرگ استان مانند بوشهر، کنگان بیش‌ترین کارکرد اقتصادی را داشته‌اند و در رده‌های بعدی شهرهای برازجان، گناوه و جم شناخته می‌شوند. این در حالی است که بررسی در زمینه‌ی کارکرد فرهنگی و اجتماعی شهرستان‌های بوشهر و دشتی در رده‌های بالا در این زمینه شناخته شده‌اند و سهم قابل توجهی را از این نظر به خود اختصاص داده‌اند.

به منظور شناسایی کارکرد غالب از ویژگی‌های ساختار اشتغال نظام شهری استفاده شده است. این بررسی با استفاده از تحلیل تناظر استفاده شده است که به صورت عاملی ماتریس شاغلین استانی را تحلیل می‌کند. نتایج این تحلیل نشان می‌دهد شهر بوشهر به عنوان بزرگ‌ترین شهر استان و همچنین مرکز استان در زمینه‌ی فعالیت‌های هتل داری و رستوران‌داری، خدمات مالی و بیمه، مستغلات و اجاره و امور اداری و عمومی کمترین زاویه را داشته و دارای کارکرد غالب است. که این امر نشان‌دهنده‌ی تنوع کارکردی این شهر است. این در حالی است که بیشتر کارکردهای موجود در شهر بوشهر تنها مختص به شهر بوشهر است و دیگر شهرها در این رسته از فعالیت‌های تخصص نیافته‌اند. از این رو شهر بوشهر به عنوان یکی از شهرهای ویژه در منطقه استان بوشهر شناخته می‌شود.

این تحلیل برای دیگر شهرها نیز قابل انجام است که با توجه به بررسی داده‌های جدول می‌توان به آن‌ها دست یافت. بر اساس نتایج این تحلیل می‌توان جدول نتیجه‌ی حاصل شده را از دو بعد مورد توجه و تجزیه و تحلیل قرارداد. بررسی ستونی این جدول نشان می‌دهد که هر شهر در کدام رسته‌ی فعالیتی تخصیص یافته است. این بررسی در شهرهای مختلف بیان‌کننده‌ی تنوع کارکردی در برخی از نقاط شهری است. به طوری که گستره‌ای از فعالیت‌ها در یک شهر انجام می‌شود. به‌عنوان مثال شهرهای بوشهر، برازجان، کنگان و دلوار از این دسته‌اند. حال آنکه می‌توان فعالیت‌ها را نیز بر اساس ستون‌ها مورد تحلیل قرارداد.

در بررسی کارکرد نظام روستایی از مفهوم پهنه‌های عملکردی استفاده شده است. پهنه‌های عملکردی در سطح استان نشان‌دهنده‌ی وضعیت استان در بخش‌های مختلف نظام فعالیتی است. با توجه به خوشه‌های شکل گرفته هر یک از پهنه‌های عملکردی در سه سطح تعریف شده‌اند. به منظور ارائه‌ی تحلیل یکپارچه‌ی عملکردی از نظام سکونتگاهی روستایی، پهنه‌های

مختلف با یکدیگر ترکیب شده و شاخص چند عملکردی محاسبه شده است. بر اساس این تحلیل بخش مرکزی استان به صورت تک عملکردی و دو عملکردی به کشاورزی و خدمات اختصاص دارد. این در حالی است که در جنوب استان عملکرد استان به صورت دو عملکردی به صنعت و خدمات اختصاص یافته است. نکته‌ی حائز اهمیت این است که در سطح استان روستاها به صورت چند عملکردی نقش ایفا نمی‌کنند. که با توجه به مقیاس عملکردی روستا و جایگاه جمعیتی آنها این امر دور از انتظار نیست. با توجه به محدودیت‌های روستاها در زمینه‌های مختلف سکونتگاه‌های روستایی توان ارائه‌ی عملکردهای مختلف در مقیاس‌های قابل توجه را نداشته و تنها می‌توانند در یک یا دو عملکرد به صورت تخصصی فعالیت کنند.

در بررسی سلسله‌مراتب مکان مرکزی از توزیع خدمات در نظام شهری استفاده شده است. بر اساس این تحلیل شهرهای بوشهر، برازجان، کنگان و گناوه بیش‌ترین مقدار را در میان شاخص‌های مکان مرکزی به خود اختصاص داده‌اند که با توجه به موقعیت مکانی آنها در سطح استان می‌توان گفت استان بوشهر از نظر توزیع مکان‌های مرکزی اش دارای تعادل است. نتیجه‌ی تحلیل سلسله‌مراتب مکان‌های مرکزی روستایی نیز از نظر توزیع فضایی در سطح استان از تعادل فضایی برخوردارند.

منابع

- زبردست، اسفندیار، و مجتبی شهابی شهیری. "تحلیل قابلیت توسعه همافزا در مناطق شهری چندمرکزی-نمونه موردی: مجموعه شهری مازندران مرکزی (آمل بابل قائمشهر ساری)". *برنامه ریزی منطقه ای*، ۱۳۹۳: ۳۳-۴۸.
- سرشماری نفوس و مسکن. آمارنامه، تهران: مرکز آمار ایران، ۱۳۹۰.
- سرور، رحیم. "جغرافیای کاربردی و ساماندهی نظام فعالیتی با رویکرد ساختاری - راهبردی در سطوح ناحیه ای". *پژوهش های جغرافیایی*، ۱۳۷۹: ۵۷-۶۹.
- سعیدی، عباس، سعیدرضا جندقیان بیدگلی، و علی اکبر محبی. "وارسی پوشش ساختاری-کارکردی در مطالعات منطقه ای-مطالعه ی تطبیقی نواحی آران-بیدگل و راز جرگلان". *انجمن جغرافیایی ایران*، ۱۳۹۴: ۷-۲۳.
- سعیدی، عباس، سعیدرضا جندقیان بیدگلی، و علی اکبر محبی. "وارسی پوشش ساختاری-کارکردی در مطالعات منطقه ای-نمونه موردی مطالعه تطبیقی نواحی آران-بیدگل (کاشان) و راز-جرگلان (بجنورد)". *جغرافیا (فصلنامه علمی - پژوهشی و بینالمللی انجمن جغرافیای ایران)*، ۱۳۹۴: ۸-۲۳.
- ضرابی، اصغر. "بررسی کارکرد شهرهای کوچک در نظام شهری و توسعه منطقه ای". *جغرافیا و برنامه ریزی محیطی*، ۱۳۸۸: ۱-۱۸.
- عزیزی، شهریار، و فاطمه فرهیخته. "تحلیل محتوا، تناظر و فرا روش پایان نامه های بازاریابی در دانشگاه های منتخب تهران". *مدیریت بازرگانی*، ۱۳۹۲: ۱۰۲-۱۲۴.
- فنی، زهره. "بررسی کارکردهای شهری های کوچک در توسعه منطقه ای (مورد: خوزستان)". *پژوهش های جغرافیایی*، ۱۳۷۸: ۴۹-۵۵.
- کیانی، اکبر، فرضعلی سالاری سردری، مریم بیرانوندزاده، و علیرضا بستانی. "تحلیلی بر ساختار فضایی و توسعه افقی شهرهای منطقه سیستان". *پژوهش و برنامه ریزی شهری*، ۱۳۹۱: ۷۷-۹۲.
- موحد، علی، و مندانا مسعودی راد. "بررسی نقش و کارکردهای شهرهای میانی در توسعه اقتصاد منطقه ای". *جغرافیا و توسعه ناحیه ای* ۱۲ (۱۳۸۸): ۱۲۵-۱۴۵.
- هومن، حیدر علی. *تحلیل تناظر و کاربردهای آن*. تهران: سمت، ۱۳۸۹.
- سالنامه آماری استان بوشهر سال ۱۳۹۲، استانداری بوشهر، معاونت برنامه ریزی، دفتر آمار اطلاعات و GIS، ۱۳۹۲
- اطلاعات مکانی، مرکز آمار ایران، سال ۱۳۹۰